

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ
เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม

ชลธิชา ศิริอมรพันธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

พ.ศ. 2562

**Development of Productivity-based Thai Literature Instructional
Model to Enhance Responsibility and Social Conscience**

Chonthicha Siriamornpan

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Doctor Education Department of Curriculum and Instruction
College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University**

2019

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบึงฉลวย

ปริญญา ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความ
รับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

เสนอ โดย นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์

หลักสูตร ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย มนุษเสวต

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ ดร.วาสนา วิสฤตภา

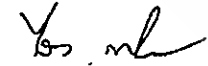
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรดา ชัยสุวรรณ)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย มนุษเสวต)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ ดร.วาสนา วิสฤตภา)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว)

วิทยาลัยครุศาสตร์รับรองแล้ว

..... คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์

(อาจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล)

วันที่ .11... เดือน กันยายน..... พ.ศ. 2562..

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม
ชื่อผู้เขียน	ชลธิชา ศิริอมรพันธุ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.เฉลิมชัย มนุเสวต
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ดร.วาสนา วิสฤตภา
หลักสูตร	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2561

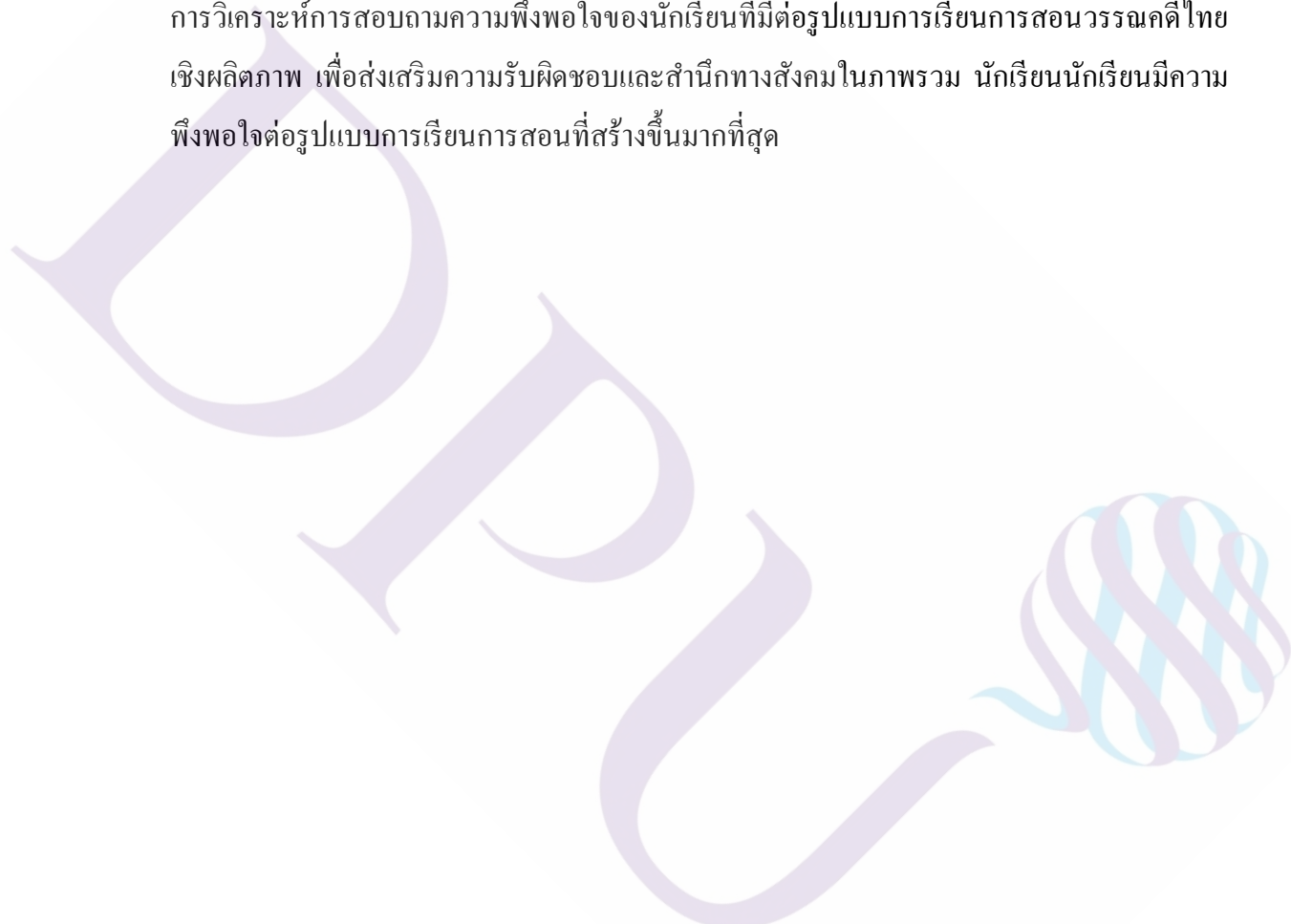
บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนา รูปแบบการเรียน การสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม และเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม กลุ่มทดลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน 39 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนรายหน่วยแบบออนไลน์ แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ แบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคม แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

ผลการวิจัย พบว่า

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม มีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการทำกิจกรรม และการประเมินผล กระบวนการสอนมี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1.ขั้นการตั้งคำถาม กำหนดหัวข้อการเรียนรู้ 2.ขั้นการแสวงหาความรู้ 3.ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4.ขั้นการปฏิบัติ และการแสดงผลงาน และ 5. ขั้นการติดตามและประเมินผล ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการใช้รูปแบบของนักเรียนกลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง และน้อย เมื่อได้ใช้รูปแบบกับการจัดการเรียนการสอนแล้วพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความรู้อยู่ในระดับดีถึงดีมาก และผลสัมฤทธิ์หลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเมื่อ

เปรียบเทียบในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2) การทดสอบวัดความรับผิดชอบของนักเรียนก่อนและหลังใช้รูปแบบ นักเรียนมีความรับผิดชอบก่อนการใช้รูปแบบอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อใช้รูปแบบกับการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับดีมาก 3) การทดสอบวัดความสำนึกทางสังคมของนักเรียนก่อนและหลังใช้รูปแบบ นักเรียนมีความสำนึกทางสังคมก่อนการใช้รูปแบบอยู่ในระดับพอใช้ และเมื่อใช้รูปแบบกับการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนมีความสำนึกทางสังคมอยู่ในระดับดี และ 4) ผลการวิเคราะห์การสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมในภาพรวม นักเรียนนักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นมากที่สุด

Thesis Title	Development of Productivity-based Thai Literature Instructional Model to Enhance Responsibility and Social Conscience
Author	Chonthicha Siriamornpan
Thesis Advisor	Dr. Chalermchai Manoosawet
Co-Thesis Advisor	Dr. Wasana Wisarutapa
Department	Curriculum and Instruction
Academic Year	2018

ABSTRACT

The development of the productivity – based Thai literature Instructional model to enhance responsibility and social conscience consisted of four main aspects; theory, objective, procedure of activity, and evaluation. Moreover, there were five steps of instruction including 1. Asking questions for topic 2. Exploring knowledge 3. Knowledge Sharing 4. Practice and Present Products 5. Measurement and evaluation. As a result, the development of the productivity – based Thai literature Instructional model to enhance responsibility and social conscience consisted of four main aspects; theory, objective, procedure of activity, and evaluation. Moreover, there were five steps of instruction including 1. Asking questions for topic 2. Exploring knowledge 3. Knowledge Sharing 4. Practice and Present Products 5. Measurement and evaluation. As a result, 1. The learning outcomes of the students in experimental group before implementing the model were at moderate and poor levels. But after using the model, most of students' learning outcomes were at the excellent level. Besides, the posttest outcomes compared with the controlled group and experimental group were significantly different at a level of 0.01 2. According to the responsibilities, the students' responsibilities before experiment were at a level of fair. Whereas, the students' responsibilities after gain the treatment were better at a level of excellence 3. As for the respondents' social conscience, their results were at a fair level before using the model. But their social conscience was better at a level of good. 4. The students' satisfaction results towards "The development of the productivity – based Thai literature Instructional model to enhance responsibility and social conscience" were at a level of excellent.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ ดร. เฉลิมชัย มนุเสวต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. วาสนา วิสฤตภา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ตลอดจนให้คำปรึกษาตลอดการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดมาจนเสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สิ้นลาร์ตัน อาจารย์เจ้าของทฤษฎีการศึกษาเชิงผลติภาพ และอาจารย์ ดร. พงษ์ภิญโญ แม่น โกศล ที่กรุณาให้คำแนะนำ และชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถสะท้อนผลที่ชัดเจนในการใช้รูปแบบ

ขอขอบคุณอาจารย์ ดร. ทิพย์อนงค์ กุลเกตุ เพื่อนและพี่ที่ตลอดเวลาช่วยตรวจสอบข้อมูล ด้านสถิติ และแนะนำแนวทางการแสดงผลที่ถูกต้อง

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตที่กรุณาสนับสนุน และให้ทุนการศึกษาสำหรับใช้ในการศึกษาในสาขาวิชานี้

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณมารดา และขอระลึกถึงพระคุณของบิดาที่ให้การสนับสนุนเป็นกำลังใจสำคัญตลอดการศึกษา และให้กำลังใจทำวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และเสร็จสมบูรณ์

ชลธิชา ศิริอมรพันธุ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญภาพ.....	๙
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	6
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.5 นิยามศัพท์.....	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน.....	10
2.2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	21
2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning).....	24
2.4 ความรับผิดชอบ.....	49
2.5 ความสำนึกทางสังคม.....	52
2.6 เครื่องมือที่ใช้วัดความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม.....	56
2.7 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี.....	56
2.8 นิทานคำกลอน เรื่อง พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร.....	67
2.9 ความหมายของ Products หรือชิ้นงาน.....	67
2.10 โครงงานภาษาไทย.....	68
2.11 กรอบแนวคิดวิจัย.....	71
2.12 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	72

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	76
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	77
ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน (Development).....	82
ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบการสอนไปใช้ (Implementation).....	89
ขั้นตอนที่ 4 ขึ้นประเมินผล (Evaluation).....	102
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึก ทางสังคม.....	105
ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทย เชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม.....	108
5. สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	117
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	118
5.2 อภิปรายผล.....	122
5.3 ข้อค้นพบเพิ่มเติมจากการวิจัย.....	128
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	129
บรรณานุกรม.....	130
ภาคผนวก.....	140
ก. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	141
ข. คู่มือการจัดการเรียนการสอน.....	149
ค. แผนการจัดการเรียนรู้.....	179
ง. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	186
จ. ผลการประเมินรูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบ.....	200
ฉ. แสดงผลการวิเคราะห์ความยากง่ายของแบบทดสอบ.....	210
ช. ภาพแสดงการจัดกิจกรรมการสอนตามรูปแบบ.....	221
ประวัติผู้เขียน.....	225

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน.....	15
2.2 การวิเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน.....	18
2.3 ตารางเปรียบเทียบคุณสมบัติของผู้สอนและบทบาทของผู้เรียน.....	6
2.4 มาตรฐานในการจัดการเรียนตามสถานการณ์.....	42
3.1 การวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดที่มาในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน...	80
3.2 องค์ประกอบหลักของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อ ส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม.....	86
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	99
4.1 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อน และหลังใช้รูปแบบ จำแนกตามหน่วยการเรียน.....	108
4.2 ตารางผลการวิเคราะห์การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนรายหน่วย ของกลุ่มทดลอง หน่วยที่ 1.....	109
4.3 ผลการวิเคราะห์การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนรายหน่วยของ กลุ่มทดลอง หน่วยที่ 2.....	109
4.4 ผลการวิเคราะห์การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนรายหน่วยของ กลุ่มทดลอง หน่วยที่ 3.....	110
4.5 ผลการวิเคราะห์การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนรายหน่วยระหว่างกลุ่ม ตัวอย่าง และกลุ่มควบคุม.....	110
4.6 ผลการวิเคราะห์ผลการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน	111
4.7 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม.....	112
4.8 ตารางการวิเคราะห์การประเมินชิ้นงาน/ผลงาน.....	113
4.9 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความรับผิดชอบต่อของนักเรียนก่อนและหลัง ใช้รูปแบบ.....	114
4.10 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความสำนึกทางสังคมของนักเรียนก่อน และหลังใช้รูปแบบ.....	115
4.11 ตารางการวิเคราะห์ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ ตามรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความ รับผิดชอบต่อและสำนึกทางสังคม.....	116

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้(Learning experience) และการวัดและประเมินผล(Evaluation) หรือ โอเล่ OLE.....	21
2.2 แสดงหลักสูตรเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ.....	27
2.3 แสดงองค์ประกอบของทฤษฎี 3R 3I 3P ตามหลัก Constructivist Learning...	28
2.4 แสดงผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย.....	29
2.5 แสดงกระบวนการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ.....	29
2.6 แสดงวิธีการเรียนการสอนแบบ CCPR Model.....	31
2.7 แสดงขั้นตอนการเรียนรู้ทฤษฎี 3R 3I 3P ตามหลัก Constructivist Learning...	32
2.8 แสดงรูปกระดาศคา ตอบที่มีเฉลยอยู่ในตัว.....	48
2.9 รูปกระบวนการเรียนแบบเชิงทีมศึกษา.....	49
2.10 แสดงแผนภูมิการทำงานโดยไขักระบวนการทางวิทยาศาสตร์.....	71
2.11 แสดงรายละเอียดของกรอบแนวคิดวิจัย.....	72
3.1 แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม	79
3.2 การสังเคราะห์วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม.....	80
3.3 การสังเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม.....	83
3.4 แสดงการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม.....	85
3.5 การสังเคราะห์การประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม.....	85
3.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	104

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทย 4.0 เป็นความมุ่งมั่นของนายกรัฐมนตรี ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” โดยมีฐานความคิดคือเปลี่ยนจากวิธีการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เป็นการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคการบริการมากขึ้น โดยประเทศไทย 4.0 จะพัฒนาในเรื่อง 1. กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ 2. กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีสารสนเทศทางการแพทย์ 3. กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้อิเล็กทรอนิกส์ควบคุม 4. กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่างๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว 5. กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และการบริการที่มีมูลค่าสูง การพัฒนาประเทศไทยได้โมเดล “ประเทศไทย 4.0” จะสำเร็จได้ ถ้าใช้แนวทาง “สานพลังประชารัฐ”เป็นตัวขับเคลื่อน (ชนิตา พลแสน, มปป.ออนไลน์)

การขับเคลื่อนให้ประเทศไทยให้เป็นไปตามกลไกที่เหมาะสมเข้ากับยุคสมัย ทุกคนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมช่วยกันผลักดัน และจะต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย การพัฒนาไปสู่ยุคของไทยแลนด์ 4.0 อย่างสมบูรณ์จะต้องพร้อมทุกองค์ประกอบ ต้องมีทักษะที่สำคัญจึงเป็นความแตกต่างทางความคิด ดังนั้น การคิดวิเคราะห์ที่ฉับไว (Critical thinking) และความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก (การดี เดียวไฟโรจน์ , 2559 : ออนไลน์)

การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาในทุก ๆ ด้านที่จำเป็นในการพัฒนาให้ประเทศไทยแลนด์ 4.0 เพราะความสำคัญของการศึกษามาจากการเป็นเทคโนโลยีที่ใช้ในการพัฒนาคน พัฒนาสังคมและพัฒนาโลกมนุษย์ จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน และมีความตื่นตัวเพื่อการก้าวเข้าสู่ยุค 4.0 ได้อย่างเป็นรูปธรรมในหลาย ๆ ด้าน การศึกษาในยุค Thailand 4.0 จึงไม่ใช่เป็นเพียงการให้ความรู้กับคนหรือผู้เรียนเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ นั่นหมายความว่า ในการเรียนรู้ใด ๆ ก็ ตาม นอกจากความรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับแล้ว ผู้เรียนจะต้องได้รับ

การพัฒนาทักษะ ที่สำคัญในการดำเนินชีวิตไปด้วย โดยเฉพาะในส่วนของผู้เรียนต้องสอนให้มี “ความรู้คู่คุณธรรมและมีทักษะในศตวรรษที่ 21” (ดิเรก พรสีมา, 2559, ออนไลน์)

ผู้ที่ทำหน้าที่โดยตรงในการสร้างผลผลิตของชาติให้เป็นผลผลิตที่ดีของสังคมและประเทศชาติ คือ ครู อาจารย์ หรือผู้สอน หากต้องการผลผลิตที่มีคุณภาพครูหรือผู้สอนต้องมีคุณภาพด้วย หากต้องการผลผลิตที่คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ สร้างสรรค์ผลงานได้ ครูหรือผู้สอนต้องเป็นผู้คิดเป็น ทำเป็น มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นตัวแบบ แบบอย่างที่ดี ดังที่ว่า “แม่ปูกับลูกปู” ผู้สอนที่มีคุณภาพต้องมีภาวะเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ คิดสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดี และสามารถสอนให้ผู้เรียนได้ผลงานได้อย่างเป็นรูปธรรม (สมภพ โกมารทัต, 2558, น.117 - 118)

สังคมไทยต้องการคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดวิจรรณญาณ รู้จักแยกแยะได้ว่าอะไรเหมาะ ไม่เหมาะเป็นเบื้องต้น ตามมาด้วยการคิดใหม่ ๆ มีจินตนาการแล้วมีผลผลิตเข้าสู่ตลาดได้ เข้าใจทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม สื่อสารกับคนอื่นได้อย่างมั่นใจ และพร้อมใช้ชีวิตอย่างรับผิดชอบ มีคุณธรรม ไม่เอาใจเอาเปรียบคนอื่นในสังคมไทยและสังคมโลก (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2558, น.13)

การใช้ชีวิตอย่างรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมนั้นเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดีที่สำคัญอย่างหนึ่ง ความรู้สึกรับผิดชอบเป็นลักษณะนิสัยและทัศนคติของบุคคลซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้เกิดการปฏิบัติตามระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตนเองและมีความซื่อสัตย์สุจริต การที่บุคคลมีลักษณะความผิดชอบจะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่นสงบสุข นอกจากนี้ความรับผิดชอบต่อสังคมยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ และมีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้มนุษย์อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขประเทศชาติเจริญก้าวหน้าและสังคมโลกเกิดความสันติสุขอย่างถาวร (ฉันทนา รัตนพลแสน, 2551, ออนไลน์)

ในอดีตการที่เด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่บริบูรณ์ได้ เด็ก ๆ มักได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีงามผ่านกระบวนการทางสังคมของชุมชน เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และวัฒนธรรม ทำให้มีคุณธรรมติดตัวไปจนเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถเป็นแบบอย่างและค้ำจุนสังคมได้ ยุคสมัยที่เปลี่ยนไป สังคมไทยเปิดรับวิถีการพัฒนาแบบตะวันตก เรายอมรับหรือถูกบังคับให้ยอมรับเอาวัฒนธรรมบริโภคนิยม หรือสุขนิยมที่อยู่ภายใต้ร่มเงาใหญ่ของทุนนิยม ทำให้สังคมที่เคยมีความโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือรักใคร่กันเปลี่ยนเป็นมุ่งแสวงหาทรัพย์มาตอบสนองสุขนิยมอย่างไม่มิชอบเขตหน้าที่ต่าง ๆ ที่เราเคยมีต่อสังคม ชุมชน และประเทศชาติ รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชน ได้ถูกละเลยหรือให้ความสำคัญน้อยลงมากจนน่าเป็นห่วงว่าสังคมไทยในอนาคตหรือแม้แต่ในปัจจุบันจะเต็มไปด้วยคนที่เห็นแก่ตัว เป็นสังคมที่แล้งน้ำใจ ล่อแหลมต่อความล่มสลายของ

ชาติเมื่อภัยมา เนื่องเพราะคนในสังคมขาด “จิตสำนึกต่อส่วนรวม” (จะ“ปลูก” หรือจะ “ปลูก” จิตสำนึก, 2555, ออนไลน์)

การทำให้คนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขนั้น คนในสังคมต้องยึดถือปฏิบัติตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดขึ้น ควบคู่กับความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ หากคนในสังคมขาดความรับผิดชอบแล้วสังคมอาจเกิดความสับสนวุ่นวายได้ การสร้างความรับผิดชอบแก่คนในสังคมจึงจำเป็นต้องวางรากฐานแต่ด้วยเยาว์ เด็กจึงควรได้รับการปลูกฝังให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ซึ่งเมื่อเด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตก็จะเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และประเทศชาติ การให้ความสำคัญต่อการสร้างการเรียนรู้ การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติ การอบรมให้เด็กมีความรับผิดชอบตั้งแต่เยาว์วัยจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและวัฒนธรรม ดังนั้น ความรับผิดชอบจึงเปรียบได้กับหลักธรรมที่คอยควบคุมการกระทำของมนุษย์ให้รู้จักชั่วดี และประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยรวม (นุชรรัตน์ นุชประยูร, 2558, น.85)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในสาระการเรียนรู้ที่ 5 ของสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในทุกระดับชั้น ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนการวิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรม เพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน และได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนหลังเรียนวรรณคดีจบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นว่า ผู้เรียนจะสามารถสรุปเนื้อหาวรรณคดี และวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดี วรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.38)

ลักษณะสำคัญของวรรณคดีมีอยู่ 2 ประการ คือ 1. เรื่องดี หมายถึง เรื่องนั้นต้องยกระดับจิตใจผู้อ่านไม่เป็นเรื่องทุบายตเรื่องนั้น ๆ (ทุบายต หมายถึง คำพูดที่ผิด ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ความเป็นจริง และเป็นไปไม่ได้ มีผลแต่ในทางลบเท่านั้น) ผู้อ่านอ่านแล้วได้ความรู้ เช่น รู้คิดการปฏิบัติตนรู้แบบประเพณี และก่อให้เกิดความคิดเกิดจินตนาการให้อารมณ์กับผู้อ่าน เป็นต้น และ 2. ภาษาดี คือ เรื่องนั้น ๆ จะต้องมีการกลั่นกรองในการใช้ถ้อยคำ ไม่ใช่ภาษาหยาบโลนหรือภาษาต่ำ ๆ การเรียบเรียงก็ต้องระมัดระวัง เพื่อให้ผู้อ่านได้แบบแผนในการเรียบเรียง การ

ใช้ถ้อยคำรู้ศัพท์กว้างขวางขึ้น (สมาคมศิลปศาสตรรรมศาสตร์ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา, 2537, น. 3 – 6) วรรณคดีไทยจะเน้นศิลปะการเรียบเรียง มีความพิถีพิถันในการใช้ถ้อยคำ มุ่งเน้นด้านความคิด ให้ความสำคัญด้านสุนทรียภาพ ความไพเราะในอรรถรสให้คุณค่าสารประโยชน์ ส่งเสริมสติปัญญาทั้งส่วนบุคคลและทางสังคม และแสดงให้เห็นถึงขีดสุดของอารยะประเทศ อีกทั้งเป็นการปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เนื่องจากการเรียนวรรณคดีไทยทำให้ได้ศึกษาลักษณะต่าง ๆ ในหลายแง่มุมทั้งทางด้านภาษา ลักษณะคำประพันธ์ สภาพสถานที่ ขนบประเพณี วัฒนธรรม สังคมในแต่ละสมัยของวรรณคดี และประสบการณ์ต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานที่จะช่วยให้ผู้ที่ศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของวรรณคดีไทยมากยิ่งขึ้น ซึ่งการศึกษาวรรณคดีย่อมอำนวยประโยชน์ กล่าวคือ วรรณคดีจะช่วยขัดเกลาจิตใจ ส่งเสริมจิตใจให้รักสวยรักงาม รู้จักใฝ่หาความรู้จากศิลปะความงามของวรรณศิลป์ และวรรณคดีช่วยส่งเสริมให้เกิดความรอบรู้ สร้างสติปัญญาแก่ผู้อ่าน (อัครชัย แพ่งนคร, 2524, น. 3, 8)

จากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในปัจจุบัน พบว่า ยังมีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยอยู่ เนื่องจากผู้เรียนไม่สนใจ หรืออยากเรียนวรรณคดีด้วยความรู้สึกชอบ แต่เรียนเพราะถูกบังคับให้เป็นวิชาที่ต้องเรียน วิธีการสอนของผู้สอนไม่เข้าใจก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายใน ผู้สอนมักจะมุ่งสอนแบบอ่านเอาเรื่อง และให้ผู้เรียนเรียนด้วยวิธีการท่องจำเท่านั้น

การเรียนการสอนวรรณคดีไทยที่เด็กจะยอมรับได้นั้นขึ้นอยู่กับวิธีสอนของครูด้วยการสอนควรจะเป็นไปในลักษณะที่ผู้เรียนเป็นผู้คิดค้นที่จะวิจารณ์วรรณคดีตามพื้นฐาน และประสบการณ์ของเขา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ควรสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดและคิดเป็น หากแต่ผู้เรียนจะรู้จักคิดได้นั้น ก็ต้องขึ้นอยู่กับผู้สอนที่เป็นผู้เล็ง และจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่โดยใช้วรรณคดีมาเป็นสื่อในการสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงแนวคิด ทักษะคติ ในวรรณคดี เข้าสู่กับ การเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบัน โดยผ่านกระบวนการกลั่นกรองทางได้ความคิดอย่างมีเหตุผล (กิ่งกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล, 2560, น. 205-206)

การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนรู้จักคิด และคิดเป็น หากแต่ผู้เรียนจะรู้จักคิดได้นั้น คือ ครู อาจารย์ หรือผู้สอน หากต้องการผลผลิตที่มีคุณภาพครูหรือผู้สอนต้องมีคุณภาพด้วยหากต้องการผลผลิตที่คิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาได้สร้างสรรค์ผลงานได้ครูหรือผู้สอนต้องเป็นผู้คิดเป็นทำเป็นมีผลงานเป็นที่ประจักษ์เป็นตัวอย่างแบบอย่างที่ดี ดังที่ว่า “แม่ปูกับลูกปู” ผู้สอนที่มีคุณภาพต้องมีภาวะเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ กิดสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดี และสามารถสอนให้ผู้เรียนได้ผลงานได้อย่างเป็นรูปธรรม (สมภพ โกมารทัต, 2558, น.117 - 118)

การคิดผลิตภาพจึงมีความจำเป็น เพราะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สรรค์สร้างความรู้ ความคิดด้วยตนเองโดยการรวบรวม ทำความเข้าใจ สรุปล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ (ไพฑูรย์ ตินลารัตน์ และคณะ, 2559, น.187 – 188) จุดสำคัญอยู่ที่ผลผลิตหรือรูปธรรมของความคิด ดังนั้น การสอนให้คิดผลิตภาพ จึงเป็นการสอนในลักษณะที่ให้ผู้เรียนได้คิดต่่อออกไปอีกจนสามารถแปร ความคิดเป็นผลิตภัณฑ์เป็นกิจกรรม หรือเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนได้ ดังนั้นห้องเรียนที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ให้เกิดความคิดผลิตภาพ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพมาพัฒนา ต่อยอดให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดความคิด ผลิตภาพ และสามารถวิเคราะห์คุณธรรมด้านความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคมจากการเรียน วรรณคดีไทยไปประยุกต์ใช้ชีวิตต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ และความสำนึกทางสังคม
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเพื่อ ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ และความสำนึกทางสังคม โดยประเมินจาก
  - 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยความรู้ความเข้าใจของ รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพที่พัฒนาขึ้น
  - 2.2 การเปลี่ยนแปลง และการเพิ่มขึ้นของความรับผิดชอบต่อของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบ การเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ และสำนึก ทางสังคม
  - 2.3 การเปลี่ยนแปลง และการเพิ่มขึ้นของความสำนึกทางสังคมของนักเรียนที่เรียนด้วย รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ และ สำนึกทางสังคม
  - 2.4 ผู้เรียนที่มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนต่อรูปแบบ การเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ และสำนึกทางสังคม

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคมของนักเรียนได้
2. นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยสูงขึ้น
3. นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคมมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นผู้มีความรับผิดชอบและมีความสำนึกทางสังคม
4. นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคมมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับดี

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะเกิดประโยชน์และคุณค่า ดังนี้

1. ได้รูปแบบที่ช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคมของนักเรียน
2. ได้รูปแบบที่ช่วยส่งเสริม และเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหา และคุณค่าของวรรณคดี
3. ได้รูปแบบที่ช่วยส่งเสริมนักเรียนให้มีความพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นผู้มีความรับผิดชอบ

1.5 นิยามศัพท์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์สำคัญ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและถูกต้อง จึงกำหนดความหมายไว้ ดังนี้

รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แบบของการสอนที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยกระบวนการ หรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอน เทคนิคการสอนต่าง ๆ และมีจุดมุ่งหมายเฉพาะที่ชัดเจน

การพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึง การออกแบบแนวทางการจัดการเรียนการสอน หรือ การออกแบบรูปแบบการสอนให้ครอบคลุมองค์ประกอบของรูปแบบการสอน ได้แก่ ทฤษฎี หรือหลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการและผลที่ได้รับจากการใช้รูปแบบ โดยมีหลักการพัฒนารูปแบบการสอนประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1. การวิเคราะห์ (analysis) เป็นการวิเคราะห์ปัญหา

และขอบข่ายของปัญหาตลอดจน ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนตัดสินว่ามีปัญหาการเรียนการสอนหรือไม่ โดยต้องมีทฤษฎีรองรับการวิเคราะห์นั้น 2. การออกแบบ (design) เป็นการเลือกและจัดลำดับเนื้อหา เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และแบบทดสอบอิงเกณฑ์ที่เข้ากับจุดประสงค์นั้น ตัดสินใจเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่จะใช้ในการจัดการเรียน การสอน และสื่อการสอน ที่ทำในการเรียนการสอนนั้นบรรลุผล 3. การพัฒนา (development) ก่อนนำรูปแบบการเรียน การสอนไปใช้ในสถานการณ์จริงจะต้องนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขอยู่เรื่อย ๆ มีการวางแผน สำหรับสำหรับผลิตผลและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 4. การนำไปใช้ (implementation) การนำ รูปแบบการสอนไปใช้ต้องมีการวางแผน เพื่อการนำไปใช้ให้ตรงจุดมุ่งหมายหลักที่ก็จะทำให้เกิดผลสูงสุด ทำการวิเคราะห์งานและการจัดลำดับของ งานว่าในการจัดการเรียนการสอนนั้น ควรจะนำสาระใด ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก สาระใดไปจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในอันดับต่อไป 5. การประเมิน (evaluation) เป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำหลังจากทดลอง ใช้รูปแบบการเรียน การสอนที่พัฒนาขึ้น โดยทำการประเมินย่อยระหว่างเรียน (Formative Evaluation) และประเมินผลรวมภายหลัง การเรียน (Summative Evaluation) เพื่อให้ทราบถึง ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น 6. การเผยแพร่และการทำให้กระจาย (Dissemination Diffusion) เป็นการเผยแพร่รูปแบบการจัดการเรียนการสอนและนวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นออกสู่ภายนอก

วรรณคดีไทย หมายถึง เรื่องราวที่ได้รับยกย่องว่าแต่งดี มีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ แฝง ด้วยคุณธรรม และให้ความจรรโลงทางจิตใจ ในที่นี้หมายถึง วรรณคดีที่นำมาใช้ในการจัดการ เรียน การสอนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นวรรณคดีประเภทนิทานคำกลอน ได้แก่ นิทานคำกลอน เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ หมายถึง รูปแบบการเรียน การสอนวรรณคดีไทยที่พัฒนาขึ้น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันในสภาพจริง ฝึกฝน และ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นการตั้งคำถามกำหนดหัวข้อ การเรียนรู้ (Asking questions for topic) ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาความรู้ (Exploring knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) ขั้นที่ 4 ขั้นการปฏิบัติและการแสดงผลงาน (Practice and Present Products) และขั้นที่ 5 ขั้นการติดตามและประเมินผล (Measurement and evaluation)

ประสิทธิผล หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหา และคุณค่าของ วรรณคดีที่เพิ่มมากขึ้น การมีพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของนักเรียนในด้านของ ความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม และระดับความพึงพอใจที่ดีของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบ

การเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมที่สร้างขึ้น

ผลงาน หมายถึง ชิ้นงานที่นักเรียนสร้างขึ้นในรูปแบบของ Mind Mapping การวิเคราะห์ความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคมของตัวละคร และโครงงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างขึ้นเป็นผลงานที่เกิดจากความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมของนักเรียน อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นในด้านความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่เป็นผู้ที่ไว้ใจได้ มีความคิดริเริ่ม มีความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ยอมรับความผิดพลาด มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ตั้งใจทำงาน มีความอดทนอดกลั้น พยายามทำงานให้ดี รู้สึกว่าหน้าที่ของตนเป็นสิ่งสำคัญ ยอมรับผลของการกระทำ และทำโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ

ความสำนึกทางสังคม หมายถึง การรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และสังคม การบำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ การสร้างความเจริญให้ชุมชนไม่ละเมิดกฎหมายไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เสียหายต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ โดยปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเหมาะสม และเกิดประโยชน์แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียนแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มแบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน แบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและ สำนักทางสังคมในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้เป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถเรียบเรียงตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน

2.1.1 ความหมายของรูปแบบ

2.1.2 ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน

2.1.3 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

2.1.4 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

2.1.5 การใช้รูปแบบการเรียนการสอน

2.1.6 การวัดและการประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2 องค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.3 วิธีประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning)

2.3.1 ความเป็นมาของการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ

2.3.2 คุณลักษณะของขอบข่ายการคิดผลิตภาพ

2.3.3 หลักการการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ

2.3.4 กระบวนการเรียนรู้และการสอนความคิดผลิตภาพ

2.3.5 ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ

2.3.6 องค์ประกอบการจัดการเรียนการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ

- 2.4 ความรับผิดชอบ
  - 2.4.1 ความหมายของความรับผิดชอบ
  - 2.4.2 ประเภทของความรับผิดชอบ
  - 2.4.3 คุณลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบ
- 2.5 ความสำนึกทางสังคม
  - 2.5.1 ความหมายของความสำนึกทางสังคม
  - 2.5.2 ความสำคัญของความสำนึกทางสังคม
  - 2.5.3 การปลูกฝังความสำนึกทางสังคม
  - 2.5.4 เครื่องมือที่ใช้วัดความสำนึกทางสังคม
- 2.6 เครื่องมือที่ใช้วัดความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม
- 2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี
  - 2.7.1 ความหมายของวรรณคดีไทย
  - 2.7.2 ลักษณะของวรรณคดีไทย
  - 2.7.3 วัตถุประสงค์ทั่วไปในการสอนวรรณคดีไทย
  - 2.7.4 การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีในชั้นเรียน
- 2.8 วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร
- 2.9 การวัดและการประเมินผล
- 2.10 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.11 ความหมายของชิ้นงาน (Products)
- 2.12 โครงการภาษาไทย
  - 2.12.1 ความหมายของโครงการภาษาไทย
  - 2.12.2 ประเภทของโครงการภาษาไทย
  - 2.12.3 หลักการสำคัญของโครงการภาษาไทย
  - 2.12.4 จุดมุ่งหมายของการทำโครงการภาษาไทย
  - 2.12.10 กรอบแนวคิดในการวิจัย
- 2.13 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน

2.1.1 ความหมายของรูปแบบ

จากการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของรูปแบบ มีผู้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

อุทุมพร จามรมาน (2541, น.22) ได้อธิบายความหมายของรูปแบบว่า หมายถึง โครงสร้างของความเกี่ยวข้องของหน่วยต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ดังนั้น รูปแบบจึงน่าจะมีมากกว่าหนึ่งมิติหลายตัวแปร และตัวแปรต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องของซึ่งกันและกันในเชิงความสัมพันธ์ และเชิงเหตุและผล

รัตนะ บัวสนธิ (2552, น.124) อธิบายความหมายของรูปแบบว่ารูปแบบสามารถจำแนกออกเป็น 3 ความหมาย ดังนี้

1) แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง รูปแบบในความหมายนี้มักจะเรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า “โมเดล” ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ เป็นต้น

2) แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “Mathematical Model”

3) แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่งรูปแบบในความหมายนี้บางทีเรียกกันว่าภาพย่อ ส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน เป็นต้น

ทิสนา แคมมณี (2558, น. 218) อธิบายว่า รูปแบบเป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็นแผนผัง ไคอะแกรมหรือ แผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเอง และบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น รูปแบบเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย

จากความหมายของรูปแบบในข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง กรอบความคิดด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ มีลักษณะเป็นเป็นคำอธิบาย เป็นแผนผัง ไคอะแกรมหรือ แผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน เป็นต้น

2.1.2 ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน

จากการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน มีผู้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

Saylor, J.G., Alexander, W., & Lewis, A. J. (1981, p. 6-22) อธิบายความหมายว่า รูปแบบการเรียนการสอน (teaching model) หมายถึงรูปแบบ หรือแบบแผนของการสอนที่มีการสังเกต การวัด การทดลองจากพฤติกรรมซึ่งมีความแตกต่างกัน เพื่อจุกมุ่งหมาย หรือจุดเน้นแบบเฉพาะเจาะจงในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

บุญชม ศรีสะอาด (2541, น. 140) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนเป็นทั้งรูปแบบการเรียนการสอน และรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งบรรยายถึงบรรยากาศในการเรียนรู้ และพฤติกรรมหรือบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในแต่ละรูปแบบการเรียนการสอนที่ถูกนำมาสอน

ทิสนา เขมมณี (2558, น. 221) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอน คือ สภาพลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการ หรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ รูปแบบจะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับ มีประสิทธิภาพ สามารถเป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548, น.116) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง สถานการณ์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยสถานการณ์ดังกล่าวเกิดมาจากการศึกษาวิจัย และพัฒนาตามแนวคิดทฤษฎีที่แสดงการตอบสนองต่อผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เฉพาะด้าน โดยสถานการณ์ดังกล่าวแสดงพฤติกรรมตามลำดับขั้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน สิ่งสนับสนุนด้านการเรียนการสอน และปฏิภริยาของครูต่อผู้เรียนอย่างชัดเจน

จากความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนในข้างต้น สามารถสรุปความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนได้ว่า หมายถึง ลักษณะของการเรียนการสอนของที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ ลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการ หรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่ช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี เป็นหลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ รูปแบบจะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับ มีประสิทธิภาพ สามารถเป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ

2.1.3 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

จากการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน มีผู้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

Torsten Husén & Neville, T.Postlethwaite. (1994, p. 386) กล่าวว่า รูปแบบที่สมบูรณ์จะต้องประกอบด้วย

1. นำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถสังเกตได้
2. โครงสร้างของรูปแบบจะต้องปรากฏกลไกเชิงสาเหตุ ที่กำลังศึกษาและสามารถอธิบายเรื่องที่กำลังศึกษาได้ด้วย นอกจากจะทำนายผลที่ตามมาได้แล้ว

3. รูปแบบจะต้องช่วยให้เกิดจินตนาการในการสร้างแนวความคิดรวบยอด และความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งที่กำลังศึกษาใหม่ ๆ ด้วย และ

4. รูปแบบจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่า ความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

Gagne, 1985, น.70 – 90 (อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2558, น.227 -228) อธิบายองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนว่า ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. ผลการเรียนรู้หรือความสามารถด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งมีอยู่ 5 ประเภท คือ ทักษะทางปัญญา (intellectual skill) ซึ่งประกอบด้วย การจำแนกแยกแยะ การสร้างความคิดรวบยอด การสร้างกฎ การสร้างกระบวนการหรือกฎขั้นสูง ความสามารถด้านต่อไป คือ กลวิธีในการเรียนรู้ (Cognitive strategy) ภาษาหรือคำพูด (verbal information) ทักษะการเคลื่อนไหว (motor skill) และเจตคติ (attitudes)

2. กระบวนการเรียนรู้และจดจำของมนุษย์ มนุษย์จะอาศัยข้อมูลที่สะสมไว้พิจารณาเลือกจัดกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และขณะที่กระบวนการจัดกระทำข้อมูลภายในสมอง การจัดสภาพการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้แต่ละประเภท ซึ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภายในของผู้เรียน

Sprinthall, Norman A., and Richard C.Sprinthall (1990) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 อย่าง ได้แก่

1. ลักษณะผู้เรียน ประกอบด้วยลักษณะทางกายภาพ จิตใจ สติปัญญา จริยธรรม ค่านิยมแรงจูงใจ พฤติกรรมส่วนตัว พฤติกรรมกลุ่ม ความต้องการพิเศษ เพศ และวัฒนธรรมที่ติดตัวมา

2. ลักษณะของผู้สอน ประกอบด้วยเจตคติต่อการเรียนรู้ เจตคติต่อผู้เรียน เจตคติต่อตนเอง และความเข้าใจในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. กลยุทธ์ในการสอน ประกอบด้วยการนำทฤษฎีการเรียนรู้มาปฏิบัติจริง วิธีการสอนและต้นแบบวิธีสอนเฉพาะรายบุคคลแผนการสอน เทคนิคที่หลากหลายวินัยของผู้เรียน การใช้แบบทดสอบ

4. เนื้อหาวิชา ประกอบด้วยโครงสร้างที่สำคัญ แนวคิดพื้นฐานของเนื้อหาที่จะสอน ลำดับของเนื้อหา การเลือกเนื้อหาในการสอน ระดับความสำคัญของเนื้อหาแต่ละส่วน ฯลฯ

Joyce & Weil (2010) ได้อธิบายให้เห็นองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

1. หลักการแนวคิด ทฤษฎี ความเชื่อและสมมติฐานของรูปแบบการเรียนการสอน

2. กิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งมีขั้นตอนการสอน (Syntax/Phrase) ความสัมพันธ์ของการใช้ระบบปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social System) การใช้หลักการของการตอบสนอง (Principle of Reaction) และระบบสนับสนุน (Support System) ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้น

3. เนื้อหาและสื่อการเรียนการสอนในการเตรียมการสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ซึ่งจะให้แนวทางในการประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนการสอน

4. เป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม (Instructional and Natural Effect)

5. การประเมินผล (Evaluation)

ทิสนา แคมมณี (2558, น.222) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ๆ ดังนี้

1. มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการสอนนั้น ๆ

2. มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ

3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ

4. มีการอธิบายหรือการเรียนการสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน	Gagne (1985)	Sprinthall & Sprinthall (1990)	Torsten Husén & Neville, T. Postlethwaite (1994)	Joyce & Weil (2010)	ทีศนา แซมมณี (2558)
1. โครงสร้างการจัดการเรียนรู้			✓	✓	✓
2. กลยุทธ์กระบวนการจัดการเรียนรู้	✓	✓		✓	✓
3. วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้	✓			✓	✓
4. การประเมินผลการจัดการเรียนรู้			✓		

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนได้ 4 องค์ประกอบ คือ

1. โครงสร้างการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยหลักการแนวคิด ทฤษฎี ปรัชญา ความเชื่อ สมมติฐานและเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการสอนนั้น ๆ ของรูปแบบการเรียน

2. กลยุทธ์และกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ ผลการเรียนรู้หรือความสามารถด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้และจดจำของมนุษย์ด้วยกลยุทธ์ในการสอนด้วยการนำทฤษฎี การเรียนรู้มาปฏิบัติจริง ซึ่งมีขั้นตอนการสอน (Syntax/Phrase) การใช้ระบบปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social System) การใช้หลักการของการตอบสนอง (Principle of Reaction) และระบบสนับสนุน (Support System) โดยจัดให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

3. วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้จะช่วยให้เกิดจินตนาการในการสร้างแนวความคิดรวบยอด และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่กำลังศึกษาใหม่ ๆ จะประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่า ความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง ผู้เรียนจะเกิดลักษณะทางกายภาพ จิตใจ สติปัญญา จริยธรรม ค่านิยมแรงจูงใจ พฤติกรรมส่วนตัว พฤติกรรมกลุ่ม ความต้องการพิเศษ และวัฒนธรรม ผู้สอนเองจะมีเจตคติต่อการเรียนรู้ เจตคติต่อผู้เรียน เจตคติต่อตนเอง และมีความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน

4. การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ซึ่งสามารถสังเกตได้

2.1.4 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน คือ การจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน หลักสูตร และสังคมโดยอาจเน้นเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน ซึ่ง Joyce and Weil (1996) ได้สรุปสาระสำคัญของหลักการพัฒนารูปแบบการสอนว่าประกอบด้วย

1. รูปแบบการสอนต้องมีทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีด้านจิตวิทยาการเรียนรู้
2. เมื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแล้ว ก่อนนำไปใช้สถานการณ์จริง นำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขอยู่เรื่อย ๆ
3. การพัฒนารูปแบบการสอน อาจออกแบบให้ใช้อย่างกว้างขวางหรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้
4. การพัฒนารูปแบบการสอนจะมีจุดมุ่งหมายหลักที่นำมาใช้พิจารณาเลือกรูปแบบที่จะนำไปใช้ กล่าวคือ ถ้าผู้ใช้นำรูปแบบการสอนไปใช้ตรงจุดมุ่งหมายหลักที่ก็จะทำให้เกิดผลสูงสุด แต่ก็สามารถนำรูปแบบนั้นไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ถ้าพิจารณาจะเห็นว่าเหมาะสม แต่อาจทำให้ได้ผลสำเร็จลดน้อยลงไป

Seels and Glasgow (1990, p.50 – 52) ได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนาการเรียนการสอนว่ามีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหา (Problem Analysis) โดยตัดสินใจว่ามีปัญหาการเรียนการสอนหรือไม่รวบรวมสารสนเทศต่าง ๆ โดยผ่านเทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็น และเขียนสิ่งที่ปัญหาออกมา
2. การวิเคราะห์ภาระงานและการเรียนการสอน (Task and Instruction Analysis) ด้วยการรวบรวมข้อสนเทศโดยอาศัยมาตรฐานการปฏิบัติและทักษะต่าง ๆ และอาศัยข้อกำหนดทางด้านเจตคติ แล้วจึงวิเคราะห์การเรียนการสอนเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนมาก่อน
3. การเขียนจุดประสงค์และแบบทดสอบ (Objectives and Tests) ด้วยการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและแบบทดสอบอิงเกณฑ์ที่เข้ากับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเหล่านั้น
4. กลยุทธ์การเรียนการสอน (Instructional Strategy) ตัดสินใจเกี่ยวกับกลยุทธ์การเรียนการสอน หรือองค์ประกอบของการเรียนการสอน เช่น การนำเสนอหรือเงื่อนไขการปฏิบัติ
5. การตัดสินใจเกี่ยวกับสื่อ (Media Decisions) ด้วยการเลือกวิธีการและสื่อการสอนที่ทำการเรียนการสอนนั้นบรรลุผล
6. การพัฒนาวัสดุ อุปกรณ์ (Materials Development) วางแผนสำหรับสำหรับผลิตผลพัฒนาโปรแกรมหรือวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้แน่ใจในบูรณาภาพของโครงการ

7. การประเมินผลย่อยระหว่างเรียน (Formative Evaluation) วางแผนกลยุทธ์ในการประเมินผล เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน จัดเตรียมรวบรวมข้อมูลเพื่อความสัมพันธ์ผลตามจุดประสงค์ ทบทวนความเป็นไปได้และประเมินซ้ำ

8. การวางแผนเพื่อการนำไปใช้และค้ำจุนการเรียนการสอน (Implementation Maintenance)

9. การประเมินผลรวมภายหลังการเรียน (Summative Evaluation) เพื่อตัดสินการผ่านไม่ผ่าน

10. การเผยแพร่และการทำให้กระจาย (Dissemination Diffusion) หมายถึง การจัดแจงให้มีการเผยแพร่และการกระจายของนวัตกรรมการเรียนการสอน

Leshin , Pollock & Reguluth (1992) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ปัญหา และการวิเคราะห์ขอบข่ายของปัญหาตลอดจนความต้องการในการจัดการเรียนการสอน

2. การเลือกและจัดลำดับเนื้อหา ประกอบด้วย การวิเคราะห์งานและการจัดลำดับของงานว่าในการจัดการเรียนการสอนนั้นควรจะนำสาระใดไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก สาระใดไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในอันดับต่อไป

3. การพัฒนาบทเรียน ประกอบด้วย การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะใช้ในการสอนแต่ละครั้ง แล้วจึงทดลองใช้รูปแบบที่ได้ออกแบบไว้

4. การประเมินผลการเรียนการสอน เป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำหลังจากทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น

Dick & Carey (2001, p. 1-6) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาและสร้างระบบการเรียนการสอนขึ้น โดยอาศัยแนวคิดการพัฒนากิจกรรมการสอน (Instructional systems development : ISD) เป็นพื้นฐานสำคัญ แนวคิดดังกล่าวประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ (analysis)
2. การออกแบบ (design)
3. การพัฒนา (development)
4. การนำไปใช้ (implementation)
5. การประเมิน (evaluation)

ตารางที่ 2.2 การวิเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอน

ขั้นตอนการพัฒนาแบบ การเรียนการสอน	Seels and Glasgow (1990)	Leshin , Pollock & Reguluth (1992)	Joyce and Weil (1996)	Dick , Carey & Carey (2001)
1. การวิเคราะห์ (analysis)	✓	✓	✓	✓
2. การออกแบบ (design)	✓	✓		✓
3. การพัฒนา (development)	✓	✓	✓	✓
4. การนำไปใช้ (implementation)	✓	✓	✓	✓
5. การประเมิน (evaluation)	✓	✓		✓
6.การเผยแพร่และการทำให้ กระจาย (Dissemination Diffusion)	✓			

จากการสังเคราะห์การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ (analysis) เป็นการวิเคราะห์ปัญหา และขอบข่ายของปัญหาตลอดจนความต้องการในการจัดการเรียนการสอนตัดสินว่ามีปัญหาการเรียนการสอนหรือไม่ โดยต้องมีทฤษฎีรองรับการวิเคราะห์นั้น

2. การออกแบบ (design) เป็นการเลือกและจัดลำดับเนื้อหา เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และแบบทดสอบอิงเกณฑ์ที่เข้ากับจุดประสงค์นั้น ตัดสินใจเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน และสื่อการสอนที่ทำการเรียนการสอนนั้นบรรลุผล

3. การพัฒนา (development) ก่อร่างรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ในสถานการณ์จริงจะต้องนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขอยู่เรื่อย ๆ มีการวางแผนสำหรับสำหรับผลิตผลและพัฒนาการจัดการเรียนรู้

4. การนำไปใช้ (implementation) การนำรูปแบบการสอนไปใช้ต้องมีการวางแผน เพื่อการนำไปใช้ให้ตรงจุดมุ่งหมายหลักที่ก็จะทำให้เกิดผลสูงสุด ทำการวิเคราะห์งานและการ จัดลำดับของ งานว่าในการจัดการเรียนการสอนนั้นควรจะนำสาระใด ไปจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเป็นอันดับแรก สาระใดไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในอันดับต่อไป

5. การประเมิน (evaluation) เป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำหลังจากทดลองใช้รูปแบบการ เรียน การสอนที่พัฒนาขึ้น โดยทำการประเมินย่อยระหว่างเรียน (Formative Evaluation) และ ประเมินผลรวมภายหลัง การเรียน (Summative Evaluation) เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของ รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น

6. การเผยแพร่และการทำให้กระจาย (Dissemination Diffusion) เป็นการเผยแพร่ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนและนวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นออกสู่ภายนอก

2.1.5 การใช้รูปแบบการเรียนการสอน

การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนนั้น ได้มีผู้ แนะนำการใช้รูปแบบไว้ ดังนี้

Saylor and other (1981) ได้เสนอสิ่งที่ควรพิจารณาในการเลือกใช้รูปแบบการเรียน การสอนไปใช้ ดังนี้

1. เป้าหมายทั่วไปและวัตถุประสงค์ (Goal and Objectives being sought) รูปแบบ การเรียนการสอนที่เลือกไปใช้จะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ และเป้าหมายทั่วไปของการสอน

2. ความมีโอกาสสูงในการบรรลุเป้าหมาย (Maximize opportunities to achieve multiple goals) ระดับความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมายขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่าง กิจกรรมการสอนกับจุดประสงค์ในการสอน ผู้สอนควรเลือกรูปแบบการสอนที่มีกิจกรรมการสอน สูงกว่ารูปแบบการเรียนการสอนอื่น

3. แรงจูงใจของผู้เรียน (Student motivation) ผลสำเร็จของรูปแบบการสอนอยู่ที่ สามารถจูงใจให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดไว้ เพื่อการบรรลุจุดประสงค์ของการสอน ผู้สอนจึง ควรเลือกรูปแบบการสอนที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้

4. หลักการเรียนรู้ (Principles of learning) ผู้สอนต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการเรียน การสอนที่อยู่บนพื้นฐานของหลักการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียน บรรลุผล

5. สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือ และทรัพยากร (Facilities, Equipment and resources) ผู้สอนจะต้องจินตนาการถึงสิ่งเหล่านี้ในสถานที่ที่จะนำรูปแบบการสอนไปใช้ว่า เหมาะสมกับรูปแบบการสอนที่เลือกหรือไม่

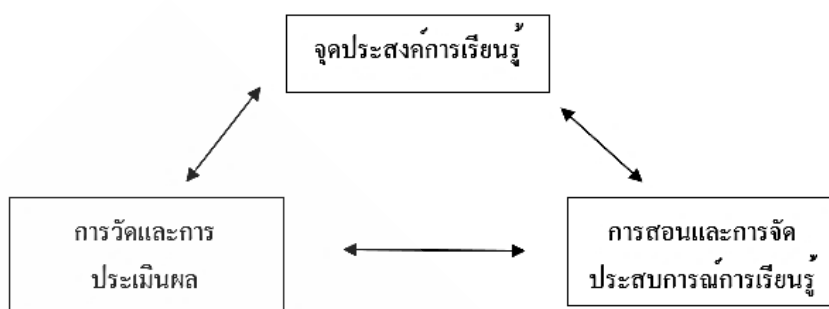
ทิสนา เขมมณี (2558) กล่าวว่า ผู้ใช้จำเป็นต้อง

1. ศึกษาทำความเข้าใจในปรัชญา ทฤษฎี หรือหลักการของรูปแบบให้เข้าใจ
2. ศึกษาทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ และสภาพการณ์ที่เหมาะสมในการใช้รูปแบบรวมทั้งขอบเขต ข้อจำกัดต่าง ๆ ของรูปแบบ
3. เมื่อตกลงใจจะใช้รูปแบบใดก็ตามควรวางแผนจัดเตรียมรายละเอียดการดำเนินงานให้พร้อม
4. ทดลองใช้และศึกษาผล และประเมินผลว่าควรปรับปรุงสิ่งใด
5. เสนอแนะให้ทดลองใช้ทีละรูปแบบ และพยายามจนรู้สึกว่าคล่องและชำนาญแล้วจึงค่อย ๆ เพิ่มการใช้รูปแบบอื่น ๆ ต่อไป
6. เมื่อสามารถใช้รูปแบบได้หลากหลายขึ้นแล้ว ต่อไปจึงควรหัดผสมผสานรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มการใช้รูปแบบอื่น ๆ ต่อไป

2.1.6 การวัดและการประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน ควรมีการตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน ผู้สอน และกระบวนการสอนเป็นระยะ ๆ (formative evaluation) เพื่อพิจารณาตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีคุณสมบัติหรือเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนตรงตามที่กำหนดไว้หรือไม่ กระบวนการวัดและประเมินผลนี้จะพยายามทำให้ได้ข้อมูลจากการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ และตัดสินใจว่าการสอนดังกล่าวนั้นบรรลุผลหรือไม่ (summative evaluation) นำผลการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ในการจัดลำดับ เลื่อนชั้นเรียนและพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

การเรียนการสอนหากไม่มีการวัดและประเมินผลแล้ว ผู้สอนก็ไม่ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ไม่ทราบว่าจัดการเรียนการสอนดังกล่าวมีประสิทธิภาพหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่ หากต้องการ พัฒนาปรับปรุงแก้ไข จะปรับปรุงพัฒนาตรงจุดไหนอย่างไร เป็นต้น ความสัมพันธ์และองค์ประกอบของการวัดและประเมินผลและกระบวนการจัดการเรียนการสอน (สมชาย รัตนทองคำ, 2554, น. 137-138) แสดงไว้ในภาพที่

ภาพที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning experience) และการวัดและประเมินผล (Evaluation) หรือ โอเล่ OLE (สมชาย รัตนทองคำ, 2554, น. 138)

การวัดและการประเมินผล ควรประเมินทั้งตัวผู้สอนและผู้เรียน โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ประเมินผลการเรียนของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม
2. การวัดและประเมินผลการเรียนต้องสอดคล้อง และครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตร
3. การประเมินผลการเรียนต้องประกอบด้วยการประเมิน เพื่อปรับปรุง พัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน
4. การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการ เรียนการสอน ต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด ธรรมชาติของวิชา และผู้เรียน
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบ ผลการประเมินผลการเรียนได้ (สกลี สุทธิศักดิ์ และคณะ, 2554, น. 145)

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.1 ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Good (1973, p. 6) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง การเข้าถึงความรู้ หรือพัฒนาทักษะทางการเรียน ซึ่งโดยปกติพิจารณาจากคะแนนสอบ หรือคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้หรือทั้งสองอย่าง

ไพศาล หวังพานิช (2536, น.89) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือการฝึกอบรม ซึ่งสามารถวัดได้อย่างเป็นระบบ โดยใช้เครื่องมือวัดต่าง ๆ ที่เหมาะสม

บุญชม ศรีสะอาด (2537, น. 5) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและสมรรถภาพสมองต่าง ๆ ของผู้เรียนที่ได้จากการเรียนรู้ การศึกษา การค้นคว้า การอบรม การสั่งสอนหรือได้จากการประกอบการที่ได้รับจากทางโรงเรียน และทางบ้าน รวมทั้งแหล่งอื่น ๆ

กรมวิชาการ (2539, น.13) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสำเร็จหรือความสามารถในการกระทำใด ๆ ที่ต้องอาศัยทักษะหรือมีฉะนั้นก็ต้องอาศัยความรู้ ในรายวิชาใดโดยเฉพาะ

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและสมรรถภาพสมองต่าง ๆ ของผู้เรียนที่ได้จากการเรียนรู้ การศึกษา การค้นคว้า การอบรม การสั่งสอนความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังจากการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ หรือการฝึกอบรม หรือพัฒนาทักษะทางการเรียน ซึ่งโดยปกติพิจารณาจากคะแนนสอบ หรือคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้หรือทั้งสองอย่าง และสามารถวัดได้อย่างเป็นระบบ โดยใช้เครื่องมือวัดต่าง ๆ ที่เหมาะสม

2.2.2 องค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ว่า มี 6 ประการ ดังนี้

1. องค์ประกอบทางร่างกาย (Physical Factor) ได้แก่ การเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพกาย และบุคลิกภาพ
2. องค์ประกอบด้านความรัก (Love Factor) ได้แก่ รูปแบบความสัมพันธ์ภายในครอบครัวทั้งความสัมพันธ์ของบิดา มารดากับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว
3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและการถ่ายทอดทางสังคม (Cultural and Socialization Factor) ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การเลี้ยงดู และฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น
4. องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน (Peer Group Factor) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ทั้งที่บ้านและทางโรงเรียน
5. องค์ประกอบทางการพัฒนาตนเอง (Self – Development Factor) ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ ทักษะคตินักเรียนต่อการเรียน
6. องค์ประกอบด้านการปรับตัว (Self – Adjustment Factor) ได้แก่ การปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์ เป็นต้น (Heaton ,1990, p. 14-16)

2.2.3 วิธีประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีหลายวิธี ดังนี้

1. การถาม – ตอบปากเปล่า ครูสามารถถามคำถามปากเปล่าให้นักเรียนตอบ เพื่อประเมินว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่
2. การสอบปากเปล่า เป็นวิธีประเมินผลทางเนื้อหา และเป็นการส่งเสริมทักษะการพูดโต้ตอบของนักเรียน
3. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการประเมินผลที่ทำให้ครูรู้จักนักเรียนหลายด้าน ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจเนื้อหา ด้านทักษะการใช้ภาษา และพฤติกรรมด้านอื่น ๆ
4. การสอนทนา เป็นวิธีการประเมินผลที่ทำให้ทราบความรู้ความเข้าใจเนื้อหา และเจตคติต่อวิชา
5. การอภิปราย เป็นวิธีการประเมินผลที่ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ โดยครูสามารถทราบได้ว่านักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชามากน้อยเพียงใดผ่านการอภิปราย นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกทักษะการพูด และฝึกการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ได้อย่างดีด้วย
6. การประชุมกลุ่มย่อย เป็นวิธีการประเมินผลที่มุ่งให้ผู้เรียนระดมสมองภายในกลุ่มย่อย แล้วนำผลจากการประชุมย่อยเสนอรายงานหน้าชั้น
7. การสังเกต เป็นการประเมินผลที่ครูควรกระทำทั้งในและนอกห้องเรียน ครูควรจดบันทึกผลอย่างเป็นระบบ เพื่อจะได้พัฒนาในจุดที่นักเรียนยังบกพร่องอยู่อย่างเหมาะสม
8. การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการประเมินโดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม การประเมินผลแบบนี้มีข้อดีคือ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินโดยการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
9. การให้นักเรียนทำรายงานการศึกษาค้นคว้า เป็นวิธีการประเมินผลที่ทำให้นักเรียนมีความรู้อย่างกว้างขวางจากการค้นคว้าข้อมูล นอกจากนี้การเสนอผลงานหน้าชั้นจะทำให้นักเรียนมีความคิดที่กว้างขวางขึ้น เพราะมีการอภิปรายซักถาม ทำให้ครูสามารถประเมินผลได้ทั้งด้านเนื้อหา และพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นโต้ตอบกัน
10. การใช้มาตราส่วนประเมินค่า เป็นวิธีการประเมินผลที่มีความเป็นปรนัยสูงมาก นักเรียนควรมีโอกาสประเมินตนเองด้วย อันจะทำให้ทราบข้อบกพร่องของตน และหาแนวทางแก้ไขในโอกาสต่อไป
11. การบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน เป็นวิธีการประเมินผลที่เกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาทักษะด้านที่บกพร่องต่อไป

12. การใช้แผนภูมิแสดงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เป็นวิธีการประเมินที่นักเรียนร่วมกันสร้าง กฎเกณฑ์ในการประเมินการปฏิบัติงานของตน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจว่านักเรียนสามารถ ปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์หรือไม่

13. การสอบข้อเขียน ข้อสอบควรมีแบบปรนัยและอัตนัย ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุม เนื้อหาสาระทั้งหมด และที่สำคัญควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า วิธีการวัดผลการเรียนรู้สามารถทำได้หลายวิธี ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายในการประเมินผลการเรียนรู้ (สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์ (2538, น. 349 – 345)

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ เพื่อเป็นแนวคิดหลักในการ พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่จะใช้ในการเรียนการสอนวรรณคดีไทย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 ความเป็นมาการเรียนรู้อิงผลิตภาพ

การเรียนรู้อิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning) ยังไม่ปรากฏเป็นที่แพร่หลาย สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นคำมาจากวงการธุรกิจ คำว่า Productivity จะพูดถึงการผลิตใน ภาควอุตสาหกรรม รวมทั้งการบริการ (Production) ระบบการผลิต (Production System) อันเป็น กระบวนการเปลี่ยนแปลงปัจจัยนำเข้า (Input) ออกมาเป็นปัจจัยนำออก (Output) ผ่านกระบวนการ ผลิต (Production Management) ซึ่งหมายถึงการศึกษา วิเคราะห์ กำหนดแนวปฏิบัติ และ ควบคุมกระบวนการแปรรูปปัจจัยนำเข้าให้เป็นผลลัพธ์ ออกมาในรูปแบบของสินค้า โนมนทัศน์ (Concept) ของการบริหารจัดการเรื่องของ Productivity เป็นภาษาไทยว่า “ผลิตภาพ” (สมพร โกลมารัตต์ , 2558, น.117)

คิดผลิตภาพหรือคิดเชิงผลิตภาพ (Productive or Product Oriental Thinking) เป็นความคิด หนึ่งในการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพที่เสนอว่าการจัดการศึกษาในสังคมปัจจุบันนี้ นั้นควรต้องพัฒนาการศึกษาในเชิงที่สอนให้ผู้เรียนต้องคิดสร้างสรรค์และมีผลิตภาพพร้อม กันไป (Creative and Productive Philosophy of Education) เพื่อแก้บริโภคนิยม (Consumerism) และปรับเปลี่ยนสังคมไทยให้เป็นสังคมผลผลิตนิยม (Productivism) มากขึ้น (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2559, น.1)

เพื่อให้การศึกษาเป็นไปในทิศทางที่มีคุณค่าต่อตัวผู้เรียน ต่อสังคมในทางสร้างสรรค์มาก ยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศให้ดำรงอยู่ในสังคมโลกที่แข่งขันรุนแรง เช่น

ในปัจจุบันจึงควรเปลี่ยนแปลงการศึกษาใหม่ให้เป็นไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ก่อให้เกิดรูปธรรมในการศึกษา ก่อให้เกิดผลผลิตขึ้นในวงการศึกษาก่อน แล้วให้ผลผลิตนั้นเป็นผลผลิตในทางสร้างสรรค์ (Creative) เป็นผลผลิตใหม่ ๆ ที่เกิดจากความคิด สติปัญญา โดยการเปลี่ยนแปลงระบบบริโภค / ตามอย่างคนอื่น ให้เป็นการสร้างผลผลิต / อย่างสร้างสรรค์ ให้การศึกษาเป็นเพื่อการคิด การประดิษฐ์ การสร้าง สิ่งใหม่ ๆ อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ขึ้น เพื่อให้เกิดผลผลิตอย่างสร้างสรรค์ เราจำเป็นจะต้องกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนขึ้นใหม่ โดยให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่จะต้านทานกับกระแสบริโภคนิยมได้หรือเป็นผู้บริโภคอย่างฉลาดในขณะเดียวกันก็ต้องให้คิดและสร้างผลงานใหม่ขึ้นมาด้วย (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ , 2554, น.6 – 7)

2.3.2 คุณลักษณะของขอบข่ายการคิดผลิตภาพ

ในทางการศึกษามีหลักในความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์อยู่ว่ามนุษย์มีความหลากหลาย คือมีหลายประเภทแล้วแต่ความถนัดและสนใจของแต่ละบุคคล การทำความเข้าใจกับบุคคลแต่ละประเภทจึงมีภาพเป้าหมายและภาพความหวังที่ชัดเจนเราจึงจะเข้าใจลักษณะของคน ๆ นั้น และในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้พัฒนาตัวเองให้มีลักษณะในแนวทางนั้นด้วย

ความคาดหวังต่อคนในเชิงผลิตภาพหรือที่มุ่งต่อผลงาน (Outcome – Based , Product – Based) โดยมุ่งหวังว่าเขาจะพัฒนาตนเอง เติบโตไปด้วยเป้าหมายของการสร้าง และผลิตสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2559, น.15)

คุณลักษณะของคนที่มีจิตหรือคิดผลิตภาพ จะประกอบด้วย 7 ลักษณะ ดังนี้

คุณลักษณะแรก ต้องเป็นคนช่างสังเกตสิ่งรอบตัว ไม่ละเลยมองข้ามสิ่งที่เราสัมผัส จับต้องและมองเห็น จะทำให้เกิดการเรียนรู้มาโดยจะนึกคิด นึกเห็น และนึกสัมผัสขึ้นได้ทันที

คุณลักษณะประการที่สอง คือ มีความคิดต่อเนื่อง เชื่อมโยง และนำไปสู่ประเด็นอื่นได้ คนที่จะคิดในลักษณะที่จะผลิตอะไรได้นั้นจะต้องคิดต่อเนื่อง เชื่อมโยง และนำไปสู่ประเด็นอื่น ๆ ได้ ความคิดใหม่ ๆ จะเกิดขึ้น ความคิดที่ให้มผลงานอะไรก็จะตามมา

คุณลักษณะประการที่สาม คือ การมองเห็นแนวทางแนวทางปฏิบัติ และหรือแนวทางปรับปรุง มองเห็นขั้นตอนของการทำงานและมองเห็นว่าจะทำอย่างไร

คุณลักษณะประการที่สี่ คือ เชื่อมโยงกับผลผลิต มองเห็นได้ชัดเจนว่าถ้าลงมือทำอย่างใดอย่างหนึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นรูปธรรม (Matter หรือ Product อย่างเดียว) แต่ต้องเป็นสิ่งที่สามารถเข้าใจ มองเห็น และจับต้องได้ เช่น ความคิด ค่านิยม ความสามารถในการสรุปเรียบเรียงขึ้นใหม่ก็ได้

คุณลักษณะประการที่ห้า คือ คิดแล้วทำ ลงมือทำทันที ไม่รีรอลังเล คุณลักษณะข้อนี้ เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผลิตภาพ เพราะเป้าหมายสุดท้ายของคิดในเชิงผลิตภาพ ก็คือการ ผลิต (Product) หลักใหญ่ของของการคิดผลิตภาพคือผล (Product) จากการกระทำ ซึ่งผลคือ แนวคิด (ที่เกิดจากการศึกษา ค้นคว้า คิดต่อ จัดลำดับความคิดใหม่) วิธีการ (ที่เกิดจากการได้ วิเคราะห์พัฒนาขึ้นใหม่)ที่พิจารณาแล้ว ผลงานทางวิชาการ เช่น ตำรา หนังสือ เอกสารต่าง ๆ ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ (เกิดจากการศึกษาค้นคว้าทดลอง) และได้ผลออกมาเป็นสิ่งของ เป็นต้น

คุณลักษณะประการที่หก คิดให้ตลอด มุ่งทำงานให้แล้วเสร็จ คุณสมบัตินี้สืบเนื่องมาจากข้อที่ 5 ที่จะต้องลงมือทำงานและคุณสมบัติที่ตามมา คือ ทำงานให้แล้วเสร็จ มีคน จำนวนไม่น้อยที่ลงมือทำแต่ไม่มีความมุ่งมั่น จึงทำให้คิดในเชิงผลิตภาพไม่สำเร็จสมบูรณ์

คุณลักษณะประการที่เจ็ด พร้อมรับการทดสอบประเมินหรือแม่ตำหนิผลงานหรือ ผลิตที่สำเร็จสมบูรณ์ต้องพร้อมที่จะได้รับการทดสอบประเมิน ทั้งในเชิงของวิชาการ และ การนำไปใช้เพื่อให้ผลงานนั้นมีคุณค่า และนำไปใช้จริง (ไพฑูริย์ สนิลรัตน์, 2559, น.16 – 19)

ตารางที่ 2.3 ตารางเปรียบเทียบคุณสมบัติของผู้สอนและบทบาทของผู้เรียน

คุณสมบัติของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
1. เป็นผู้ประสานงาน	1. เป็นผู้ปฏิบัติที่ดี (Good Practice)
2. เป็นผู้อำนวยความสะดวก	2. เป็นผู้มีความรับผิดชอบ (Responsible)
3. เป็นผู้ชี้แนะและชี้แนะ	3. เป็นผู้มีความคิดดี (Positive Thinking)
4. เป็นผู้คิดกิจกรรมให้ผู้เรียนต้นตัวและกล้าแสดงออก	4. เป็นผู้ใฝ่รู้ (Learning – Oriented)
5. เป็นผู้กระตุ้นให้กล้าพูด กล้าถาม กล้าทำและให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนทำผิดพลาด	5. เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ (Sociable)
6. เป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมและเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียน	
7. เป็นผู้แสวงหาโอกาสให้ผู้เรียนแสดงผลงาน	
8. เป็นผู้แสวงหาความรู้ที่อยู่ตลอดเวลา	

2.3.3 หลักการการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ

การจัดการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ ผู้เรียนจะต้องเรียนอย่างน้อย 4 อย่าง คือ

ข้อที่ 1 เรียนความรู้ภูมิปัญญาหลักของไทย ซึ่งสำคัญมาก เพราะหากไม่เรียนรู้ตัวนี้ ก็จะอยู่ในบริ โภคนิยมเหมือนกับที่เป็นมา ขณะเดียวกันหากไม่เรียนนวัตกรรมใหม่ของโลกก็ไม่สามารถทันต่อ การเปลี่ยนแปลงได้

ข้อที่ 2 เรียนรู้หลักของไทยแล้วต้องเรียนนวัตกรรมใหม่ของโลก ควรเป็นหลักสูตรที่ทุกคนต้องเรียน แต่เรียนขนาดไหนอย่างไรก็ต้องนำมาพิจารณาอีกครั้ง

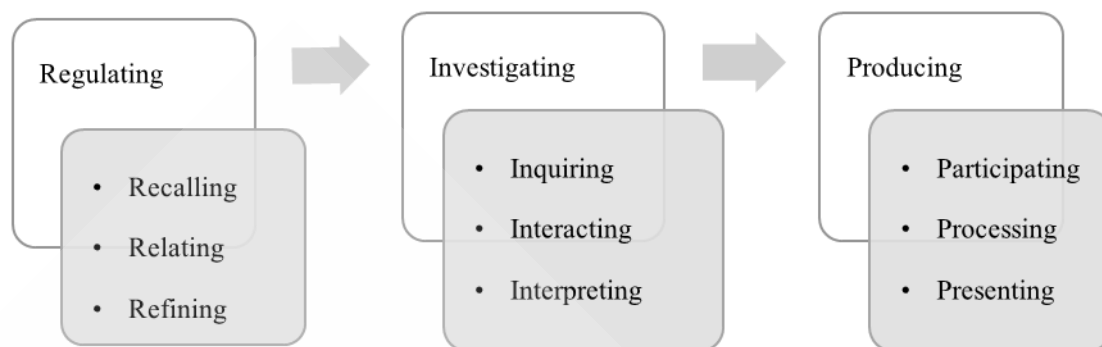
ข้อที่ 3 ต้องให้เรียนรู้กระบวนการที่จะหาความรู้ใหม่ อาจจะเรียนวิธีวิจัยก็ได้ต้องสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา แต่ระดับและวิธีการอาจแตกต่างกันไป

ประการสุดท้ายประการที่ 4 คือ ต้องให้ศึกษาทางเลือก ซึ่งกำลังมีบทบาทอย่างมาก การจัดการเรียนรู้สามารถแสดงดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 แสดงหลักสูตรเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน ,2556, น.13 –14)

ทฤษฎี 3R 3I 3P ตามหลักการ Construct or to understand ของ Piaget มีจุดเน้นที่สำคัญ คือ “to learn is to construct or to understand is invent” ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

ภาพที่ 2.3 แสดงองค์ประกอบของทฤษฎี 3R 3I 3P ตามหลัก Constructivist Learning

R (Regulating) คือ การปรับความรู้ความเข้าใจ ในองค์ประกอบนี้ผู้เรียนต้องแสดงพฤติกรรม 3 R คือ Recalling คือ การระลึกถึงความรู้ละประสบการณ์เดิม Relating คือการเชื่อมโยงความรู้กับปัญหา หรือสิ่งที่ต้องรู้ Refining คือ การปรับแต่งความรู้เพื่อนำไปใช้

I (Investigating) คือ การแสวงหาความรู้ ผู้เรียนต้องแสดงพฤติกรรม 3I คือ Inquiring คือการถามให้ได้ความรู้ Interacting คือการมีปฏิสัมพันธ์กับคน Interpreting คือ การเปลี่ยนแปลงความรู้

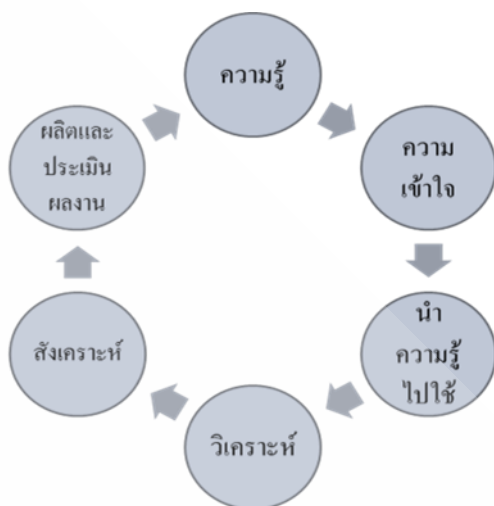
P (Producing) คือ การสร้างความรู้และผลงาน ในองค์ประกอบนี้เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะสามารถสร้างผลงานได้ ผู้เรียนต้องแสดงพฤติกรรม 3P คือ Participating คือ การที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม Processing คือ กระบวนการในการปรับแต่งงานและความรู้นั้น Presenting คือ การนำเสนอผลงานที่สร้างขึ้น

2.3.4 กระบวนการเรียนรู้และการสอนความคิดผลิตภาพ

การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning) เป็นกระบวนการที่ต้องจัดทำอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากผู้สอน เทคนิคการสอน สื่อการสอน และกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหาที่ต้องการสอน หรือต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ และวัดผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนด ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเป็นอย่างไร สิ่งที่กำหนดผลการเรียนรู้ได้ คือ วัตถุประสงค์ การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนจะนำไปสู่ประสิทธิภาพผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ก็คือ ผลงาน ผลผลิตการเรียนรู้

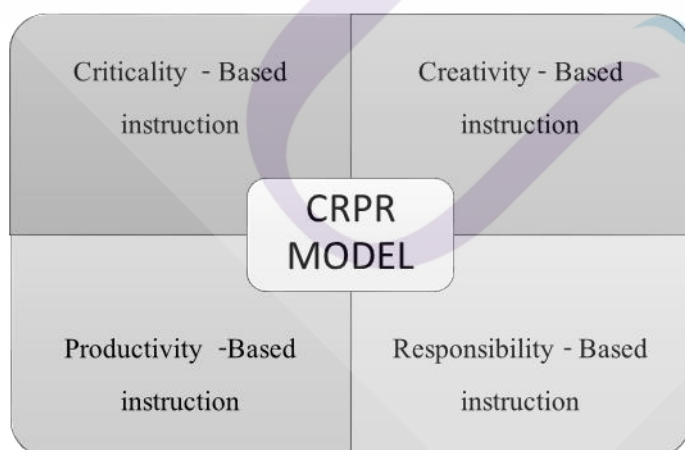
ในการกำหนดวัตถุประสงค์ควรให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ตามการเรียนรู้ของบลูม (Bloom Taxonomy) คือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างชิ้นงาน สร้าง

ผลงาน การกำหนดวัตถุประสงค์ด้านพุทธิพิสัยมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมตามลำดับขั้น ดังนี้

ภาพที่ 2.4 แสดงผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย (สมพร โกมารทัต, 2558, น.117)

เมื่อผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์แล้ว กระบวนการต่อไป คือ วางแผนและดำเนินการสอนตามกระบวนการ ด้วยกระบวนการ 4 แบบ คือ Criticality - based instruction , Creativity - based instruction , Productivity -based instruction และ Responsibility - based instruction

ภาพที่ 2.5 แสดงกระบวนการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ , 2556, น.16)

การคิดผลิตภาพมีจุดสำคัญอยู่ที่ผลผลิตหรือรูปธรรมของความคิด ดังนั้นการสอนให้คิดผลิตภาพ จึงเป็นการสอนในลักษณะที่ให้ผู้เรียนได้คิดต่อออกไปอีกจนสามารถแปรความคิดเป็นผลิตภัณฑ์เป็นกิจกรรม หรือเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนได้ ดังนั้นห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้เกิดความคิดผลิตภาพ และจะสอนอย่างไรที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดผลิตภาพ ผู้สอน จึงต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

1) สร้างกฎ กติกา มารยาทในการเรียน ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างความรับผิดชอบร่วมกันในการทำงานและการอยู่ร่วมกัน และการสร้างงานร่วมกัน

2) สร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนเชิงผลิตภาพที่ดี โดยสร้างปฏิสัมพันธ์ใน 2 คือ ส่วนแรก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามอย่างเป็นกันเอง มีอิสระ มีความสบายในการเรียน บรรยากาศในการเรียนไม่ตึงเครียด ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ โดยครูให้ความช่วยเหลือ และส่วนที่สอง คือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ต้องเป็นไปด้วยความอบอุ่น นักเรียนสมควรสามัคคี ช่วยเหลือกัน มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะทำให้เกิดการไว้วางใจกัน แบ่งปัน นำไปสู่กระบวนการคิดสิ่งใหม่ ๆ ด้วยกัน

3) สร้างความอิสระในการเรียนรู้ เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนได้มีโอกาสได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่าในการทำงาน โดยปราศจากความกลัววิตกกังวล ซึ่งจะช่วยส่งเสริมจินตนาการ (Imagination) เพื่อนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ (Creative ideas) และนำไปสู่นวัตกรรมในที่สุด

4) ความสะดวกในการเรียนรู้ โดยก่อนสอนผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ใน การเรียนที่น่าดู น่าเรียน มีแสงสว่างพอเหมาะสมแก่การเรียนรู้ มีเครื่องมือ เครื่องใช้สะอาด มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูมีความเป็นกันเอง ไม่เครียด นักเรียนรู้สึกปลอดภัย เหมือนอยู่บ้าน

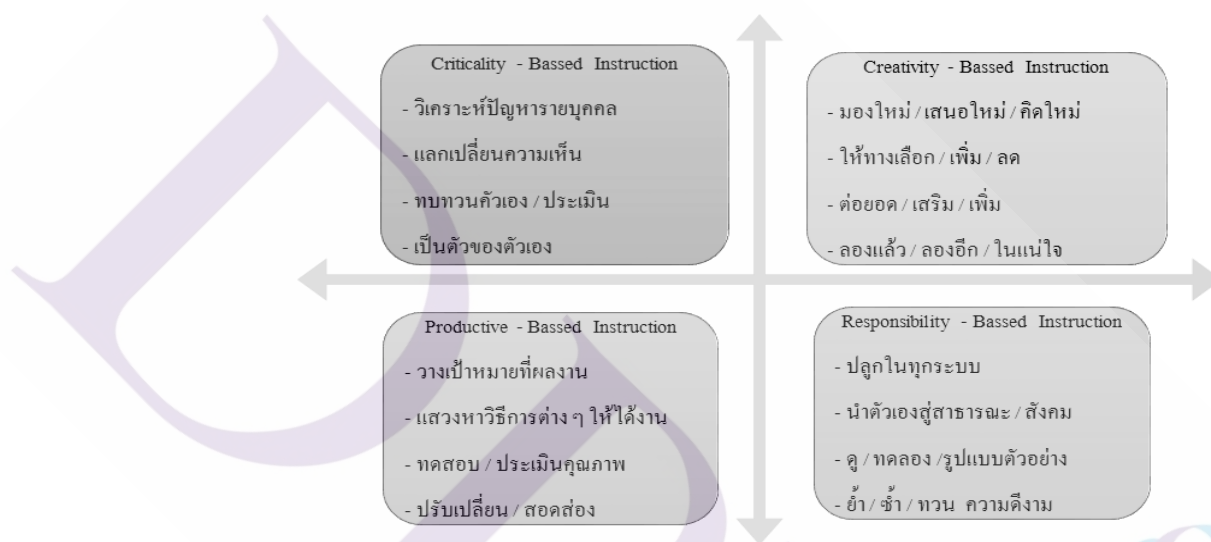
5) ใช้สื่อเทคโนโลยีส่งเสริมการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้เครือข่าย (network) จากสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้สร้างสร้งค์งานร่วมกันในทุกที่ ทุกเวลาที่ต้องการ ผ่านอุปกรณ์สื่อสารที่หลากหลายและทันสมัยได้อย่างรวดเร็ว

6) การหาแหล่งการเรียนรู้นอกห้องเรียน การเรียนรู้นอกห้องเรียนจะทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวในการเรียนรู้มากขึ้น ไม่ซ้ำซากจำเจกับห้องเรียนแบบเดิม ๆ ดังนั้นผู้สอนและผู้เรียนจึงควรร่วมกันคิดหาแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร เพื่อนำมาใช้ในการกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

7) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี บรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีมีผลต่อความสนใจในการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่ดีในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2559, น. 22 – 24)

2.3.5 ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ

การจัดการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพจะใช้ผลของการสอนเป็นหลักประกัน เพราะในอนาคตสังคมไทยจะมีปฏิภรียาในเชิงการเรียนรื่องผลของการศึกษามากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีแนวคิดที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ 4 ประการเช่นกัน

ภาพที่ 2.6 แสดงวิธีการเรียนการสอนแบบ CCPR Model (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2559, น. 62)

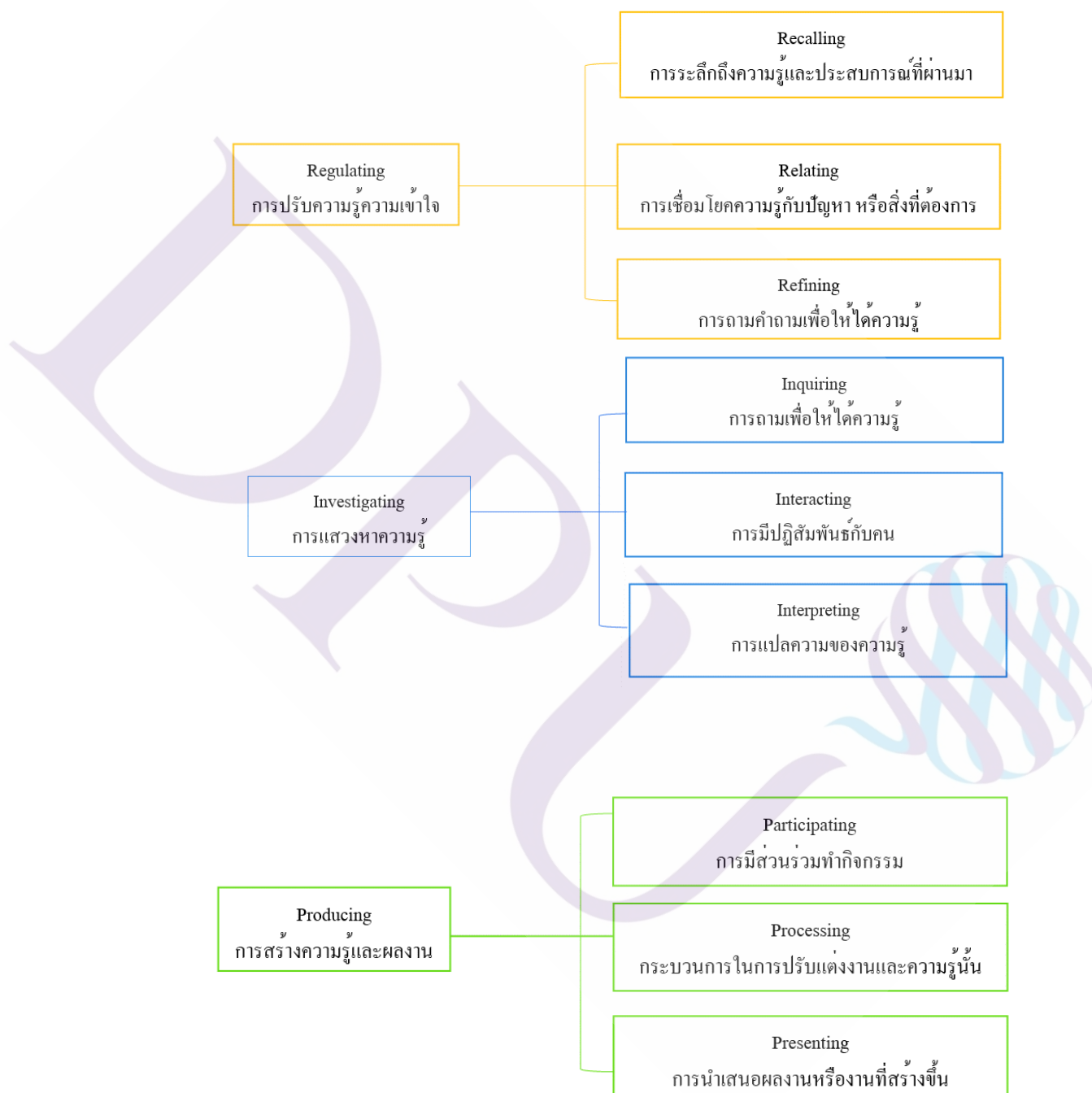
ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่นำไปสู่การการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ (CCPR Model) มีดังนี้

1. ขั้นเตรียมบริบทตามความจริง เป็นขั้นตอนของการเรียนรู้ตามสถานการณ์ (Real Learning Context) โดยผู้สอนจัดหาแหล่งการเรียนรู้ ข้อมูล กรณีศึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ข้อความรู้ตามสภาพจริงในประเด็นที่จะเรียนรู้

2. ขั้นตั้งเป้าหมาย (Set Goal) เป็นขั้นตอนการเรียนรู้แบบตนเองและการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Self – Directed Learning / Co – operative Learning) ผู้ช่วยผู้เรียน มรการกำหนดจุดมุ่งหมายและขอบข่ายการเรียนรู้ ผู้เรียนเลือกกิจกรรมหรือโครงการที่ตนสนใจ ผู้เรียนนำเสนอโครงการต่อผู้สอนเพื่อปรับแก้

3. ขั้นการวางแผนและดำเนินการ (Plan Working Process) เป็นขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมกัน (Collaborative Learning) ผู้เรียนแบ่งกลุ่มทำงาน ปฏิบัติการเรียนรู้ร่วมแรงร่วมพลัง โดยผู้สอนกำกับดูแลให้คำแนะนำ

4. ขั้นการติดตามและประเมินผลงาน (Follow up and Assess) ผู้สอนติดตามตรวจสอบงานของผู้เรียน ให้ความเห็น ผู้เรียนปรับปรุงงานจนได้ผลงาน และประเมินผลงาน (สมพร โกมารทิต, 2558, น. 117 -12)

ภาพที่ 2.7 แสดงขั้นตอนการเรียนรู้ทฤษฎี 3R 3I 3P ตามหลัก Constructivist Learning

2.3.6 องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ

การเรียนรู้อิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning) เป็นการเรียนการสอนที่ผลลัพธ์ของการเรียนรู้คือผู้เรียนสร้างผลผลิต ผลงานที่เกิดจากความรู้ประสบการณ์จริง (Productivity – Based Learning) กิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนความร่วมมือกันของผู้สอนและผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ฉะนั้นการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ผลงานหรือผลผลิตนับว่าเป็นการเรียนรู้ขั้นสูงสุด ต้องอาศัยแนวคิด และทฤษฎีการเรียนการสอนที่หลากหลาย ดังนั้นกว่าผู้เรียนจะสร้างผลงานได้ ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาพฤติกรรมและความคิดผ่านกระบวนการเรียนการสอนลักษณะต่าง ๆ ผู้เรียนและผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้จากสถานการณ์และประสบการณ์จริง ต้องลดการบรรยายลง แต่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน กระตุ้นผู้เรียนได้คิด ได้ทำ ส่งเสริมการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ เพิ่มกระบวนการสอนที่เน้นความคิดเพื่อสร้างสรรค์ จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมจนสามารถสร้างเป็นผลงานได้ จึงต้องอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคการสอนต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Experiential – Based Learning)

“การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) คือกระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติด้วยการนำเอาประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ๆขึ้น”

1.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบประสบการณ์จริง (Experiential Learning)

Karl Rogers นักจิตวิทยาและนักการศึกษาชาวอเมริกันเชื่อว่า มนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้ และการเรียนรู้จะได้ผลดีหากการเรียนรู้นั้นมีความหมาย หรือเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจอยากรู้อย่างแท้จริง ปัจจัยหลัก ๆ ที่บ่งบอกถึงแนวทางการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ โดยแบ่งเป็นปัจจัยในส่วนบทบาทของผู้สอน และบทบาทของผู้เรียน ไว้ ดังนี้

บทบาทของผู้สอน

มนุษย์ทุกคนโดยธรรมชาติรักการเรียนรู้ ดังนั้นบทบาทของผู้สอนคืออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน โดยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ผู้สอนไม่ควรครอบงำหรือคอยบงการความคิดของผู้เรียน แต่ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผู้สอนควรให้เวลาที่เพียงพอแก่ผู้เรียนในการทำงาน ใ้สมาธิ พุดคุย จินตนาการ ลองผิดลองถูกและเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้มีความสัมพันธ์ หรือทำงานร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความสนใจคล้ายกัน

2. ค้นหาสิ่งที่ผู้เรียนสนใจเรียนรู้ การเรียนรู้ที่กระตุ้นพลังทางความคิดมากที่สุด จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง การที่ผู้เรียนมีโอกาสเลือก

เรียนรู้สิ่งที่สนใจ เขาจะเรียนรู้อย่างเต็มใจและมีความสุข ผู้สอนควรสังเกตหรือซักถามว่าผู้เรียนสนใจอยากรู้สิ่งใด จากนั้นจัดการเรียนการสอนให้เปิดกว้าง ยืดหยุ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนหรือทำกิจกรรมที่สนใจ

บทบาทของผู้เรียน

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมเต็มที่ในกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงมีส่วนเลือกวิธีการเรียนรู้ การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการเรียนรู้ นับตั้งแต่มีส่วนร่วมตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้ร่วมออกแบบวิธีการเรียนรู้รวมไปถึงร่วมตัดสินใจวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

2. เผชิญปัญหาจากประสบการณ์จริง ธรรมชาติของผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ค้นพบและหาทางออกให้แก่ปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้สอนมีหน้าที่กระตุ้น ธรรมชาติความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน โดยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาผ่านการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง การประเมินตนเองมีความหมาย และมีความสำคัญกว่าการประเมินโดยผู้อื่น การให้ผู้เรียนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ และประเมิน การเรียนรู้ของตนเอง หมายถึง การให้ผู้เรียนร่วมกำหนดเป้าหมาย ประเมินความคืบหน้า รวมทั้งตั้งบรรทัดฐานคุณภาพผลงานการเรียนรู้ของตนเอง เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักรับผิดชอบต่อตนเองอย่างแท้จริง การประเมินควรใช้วิธีการที่หลากหลายมุ่งประเมินทั้งผลงาน คุณภาพทางวิชาการ สภาพอารมณ์ผู้เรียนในการทำงาน รวมทั้งอาจประเมินทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสารเพื่อนำเสนอข้อมูลความรู้ที่ได้แก่ผู้อื่น เป็นต้น (เสาวภา วิชาดี, มปป. : น.175 -178)

1.2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบประสบการณ์

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบประสบการณ์ ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นประสบการณ์ (Experiencing) เป็นขั้นลงมือหรือทำกิจกรรมจากสภาพจริง เช่น การสัมภาษณ์หรือปฏิบัติการต่าง ๆ

2. ขั้นนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Publishing) เป็นขั้นการพูด การเขียน เช่น นำข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์มานำเสนอ ซึ่งอาจทำได้ทั้งการพูดและการเขียน

3. ขั้นอภิปรายผล (Discussing) เป็นขั้นตอนของการอภิปรายซักถาม เพื่อความเข้าใจที่แจ่มชัด และเพื่อให้ได้แนวคิดการประยุกต์ใช้ขั้นนี้ทั้งครูและนักเรียนอาจร่วมกันในการตั้งคำถามเพื่อการอภิปรายร่วมกัน

4. **ขั้นสรุปพาดพิง (Generalizing)** เป็นขั้นของการสรุปผลการเรียนรู้จากทั้ง 3 ขั้นตอนข้างต้น โดยให้เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่นจุดที่ควรพัฒนาของแต่ละบุคคลโดยสรุปพาดพิงสู่หลักการหรือส้อมหรือแบบแผนที่กว้างขวางขึ้นอาจร่วมกันสรุปหรือแต่ละคนสรุปได้นับเป็นการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยผ่านประสบการณ์ หรือการลงมือกระทำ

5. **ขั้นประยุกต์ใช้ (Applying)** เป็นขั้นของการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งอาจจัดทำในรูปของโครงการ การทดลอง การปรับใช้กับชีวิตประจำวัน การแก้ปัญหาหรือการค้นคว้าวิจัยต่อไป ซึ่งถือเป็นการลงมือกระทำ/ปฏิบัติเป็นวงจรต่อไปได้อีกด้วย (สมศักดิ์ วิจารณ์, 2554, น. 41 -42)

2. วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL)

2.1 แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานของ PBL

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning หรือ PBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลกเป็นบริบทของการเรียนรู้ (Learning Context) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษา ไปพร้อมกันด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจ และการแก้ไขปัญหาเป็นหลัก ถ้ามองในแง่ของยุทธศาสตร์การสอน PBL เป็นเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเผชิญหน้ากับปัญหาด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการคิดหลายรูปแบบ เช่น การคิด วิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ ฯลฯ

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และการเรียนรู้เพื่อการแก้ปัญหา (problem solving learning) แตกต่างกัน คือ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะเน้นที่การกำหนดสิ่งที่จะเรียนรู้ และกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ใหม่เพื่ออธิบายปัญหาที่พบ ส่วนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหานั้น จะเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีอยู่และตัดสินใจทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหานั้น ๆ จะเห็นว่าการเรียนรู้ทั้งสองแบบไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกัน แต่จะมีความสัมพันธ์กันและเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน

ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบ PBL รูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐานมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้อย่างแท้จริง (student-centered learning)
2. จัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ๆ ให้มีจำนวนกลุ่มละประมาณ 5-8 คน

3. ผู้สอนทำหน้าที่ เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (guide)
4. ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้น (สิ่งเร้า) ให้เกิดการเรียนรู้
5. ลักษณะของปัญหาที่นำมาใช้ ต้องมีลักษณะคลุมเครือไม่ชัดเจนมีวิธีแก้ไข ปัญหาได้อย่างหลากหลาย อาจมีคำตอบได้หลายคำตอบ
6. ผู้เรียนเป็นผู้แก้ปัญหาโดยการแสวงหาข้อมูลใหม่ ๆ ด้วยตนเอง (self-directed learning)
7. การประเมินผล ใช้การประเมินผลจากสถานการณ์จริง (authentic assessment) ดูจากความสามารถในการปฏิบัติของผู้เรียนในขณะที่ทำกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning process) และพิจารณาจาก ผลงานที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ (Learning product)

2.2 รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL)

จากการศึกษาผลงานวิจัยด้านพัฒนาการเรียนการสอนที่ใช้ PBL ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศที่อาศัยลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบ PBL เป็นกรอบในการออกแบบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันตามขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ เริ่มจากรูปแบบพื้นฐานที่มี 7 ขั้นตอนหลัก แล้วมีการปรับขยาย หรือเพิ่มขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้จนมีถึง 11 ขั้นตอน เพื่อให้ศึกษาความแตกต่างของแต่ละรูปแบบจะได้เลือกใช้ให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียนและลักษณะเฉพาะของเนื้อหาวิชาที่จะจัดการเรียนรู้ด้วย PBL รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน มี 4 รูปแบบ ได้แก่

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย คือการให้ผู้เรียนให้ฝึกการปฏิบัติทำวิจัยในระดับต่าง ๆ เช่น การทำการทดลองในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ การศึกษารายกรณี (Case Study) การทำโครงการ การทำวิจัยเอกสาร การทำวิจัยฉบับจิ๋ว (Baby Research) การทำวิทยานิพนธ์ เป็นต้น
2. การสอน โดยให้ผู้เรียนร่วมทำโครงการวิจัยกับอาจารย์หรือเป็นผู้ช่วยในโครงการวิจัย (Under Study Concept) ในกรณีนี้ผู้สอนต้องเตรียมโครงการวิจัยไว้รองรับ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำวิจัย เช่น ร่วมเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล อย่างไรก็ตามวิธีนี้จะมีข้อเสียที่ผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้กระบวนการทำวิจัยครบครบทุกขั้นตอน
3. การสอนโดยให้ผู้เรียนร่วมทำโครงการวิจัย เพื่อเรียนรู้องค์ความรู้ หลักการและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนั้น ๆ วิธีการตั้งโจทย์ปัญหา วิธีการแก้ปัญหา ผลการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ และศึกษาต่อไป ทำให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการทำวิจัยมากขึ้น

4. การสอนโดยใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้ว่า ทฤษฎี ข้อความรู้ให้มาในศาสตร์ของตนในปัจจุบันเป็นอย่างไร นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างศรัทธาต่อ ผู้สอนรวมทั้งทำให้ผู้สอนไม่เกิดความเบื่อหน่ายที่ต้องสอนเนื้อหาเดิม ๆ ทุกปี (ทัศนีย์ ชาติไทย , 2558 : น. 63 , น.65 -70)

2.3 ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาฐาน

Landsberger (2009, p.15-21) อธิบาย PBL เป็นลำดับ 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ตำรวจหัวเรื่อง ผู้พูดเกริ่นนำปัญหาที่มีลักษณะไม่สมบูรณ์ หรือคลุมเครือไม่ ชัดเจน หรือยังหาข้อสรุปไม่ได้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนพูดคุยปัญหาและความสำคัญของปัญหา ผู้เรียน ต้องมีการประมวลความรู้จากประสบการณ์เดิม สิ่งทีเรียนรู้อื่นใหม่ หลักการ ทักษะทั้งหลายเข้า ด้วยกันในขณะที่อยู่ในกระบวนการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 2 ผู้เรียนทำรายการเรียนรู้อะไรบ้าง ผู้เรียนทำรายการสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้จริง ๆ สิ่งที่เป็นจุดแข็งและความสามารถของสมาชิก

ขั้นที่ 3 พัฒนาและเขียนลักษณะของปัญหาด้วยคำพูดของตนเอง ข้อมูลควรมาจาก ผู้เรียน หรือจากการวิเคราะห์ร่วมกันของสมาชิกกลุ่มว่ารู้อะไรบ้าง อะไรที่จำเป็นต้องรู้เพื่อ แก้ปัญหา ขั้นนี้จำเป็นต้องเขียนปัญหาเป็นลายลักษณ์อักษร ขอความคิดเห็นจากสมาชิกกลุ่มและ ข้อมูลจากผู้สอน

ขั้นที่ 4 เขียนรายการวิธีแก้ปัญหาอื่น ๆ ที่เป็นไปได้ เขียนหมดทุกวิธี และเรียนลำดับ จากวิธีคิดที่ได้ผลดีที่สุดไปถึงวิธีที่ได้ผลน้อยที่สุด เลือกวิธีที่ดีที่สุดหรือเป็นไปได้ว่าจะทำได้สำเร็จ

ขั้นที่ 5 เขียนรายงานพฤติกรรมที่ต้องทำในช่วงดำเนินการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 6 ทำรายงานว่าผู้เรียนรู้อะไรบ้าง

ขั้นที่ 7 เขียนวิธีแก้ปัญหามบนพื้นฐานของข้อข้อมูลสนับสนุนที่เป็นเอกสาร งานวิจัย

ขั้นที่ 8 ทบทวนผลการทำงาน สิ่งนี้จะเป็แบบฝึกหัดอย่างย่อทั้งต่อตนเองและกลุ่ม

ขั้นที่ 9 สร้างงานของกลุ่ม

2.4 การพัฒนาของผู้เรียนจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

เมื่อพิจารณาจากแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละรูปแบบจะเห็นว่า ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาทั้งความรู้ในเนื้อหาวิชาและทักษะต่าง ๆ ที่เป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. ได้ความรู้ที่สอดคล้องกับบริบทจริงและสามารถนำไปใช้ได้
2. พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Thinking) การคิดสังเคราะห์ (Synthetic Thinking)

การคิด สร้างสรรค์ (Creative Thinking) และนำไปสู่การคิดแก้ปัญหา (Problem Solving Thinking) ที่มีประสิทธิผล

3. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลในศตวรรษที่ 21
4. ผู้เรียนสามารถทำงานและสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. เป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน
6. ความคงอยู่ (retention) ของความรู้จะนานขึ้น

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ (adult learning) ซึ่งผู้เรียนจะกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้เมื่อสิ่งนั้นมี ความหมายหรือนำไปใช้ได้ (เนื่อง จาก โจทย์ปัญหาจะถูกใช้เป็นบริบทของการเรียนรู้) เรียนรู้ในสิ่ง ที่จำเป็นสำหรับใช้แก้ปัญหามากกว่าจะเรียนเพื่อท่องจำ เรียนรู้ตามความถนัดและศักยภาพของ ตนเอง และสามารถประเมินตนเองเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ และสิ่งที่เรียนรู้ได้)

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานยังเป็นการตอบสนองต่อแนวคิด constructivism โดย ให้ผู้เรียนวิเคราะห์หรือตั้งคำถามจากโจทย์ปัญหาผ่านกระบวนการคิดและสะท้อนกลับเน้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนในกลุ่มเน้น active learning และ collaborative learning นำไปสู่ การค้นคว้าหาคำตอบ หรือสร้างความรู้ใหม่บนฐานความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีมาก่อนหน้านี้ นอกจากนี้ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานยังเป็นการสร้างเงื่อนไขสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่

(1) activation of prior knowledge การเรียนรู้สิ่งใหม่จะได้ผลดีขึ้น ถ้าได้มีการเชื่อมโยงหรือกระตุ้นความรู้ เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่

(2) encoding specificity การเรียนรู้เนื้อหาที่ใกล้เคียงสถานการณ์จริง หรือมี ประสบการณ์ตรง (จากโจทย์ปัญหา) จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น และ

(3) elaboration of knowledge เนื่องจากการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็น การเรียกกลุ่มย่อย การได้แสดงออกแสดงความคิดเห็นหรืออภิปรายถกเถียง กันจะทำให้ผู้เรียน เข้าใจและเรียนรู้สิ่งนั้นได้ดีขึ้น (ไพศาล สุวรรณน้อย , มปป, น.1-10)

3. วิธีการเรียนเชิงรุก (Active Learning)

การเรียนเชิงรุก เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยง ความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรม การเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที

ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1 ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) เป็นดังนี้

1) เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

2) เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด

3) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน

5) ผู้เรียนเรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

6) เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พุด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

7) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง

8) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอด

9) ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

10) ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบทวนของผู้เรียน

3.2 กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

1) ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ความเข้าใจ นำไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า หรือ สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ รวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ได้รวมอภิปรายให้ฝึกทักษะการสื่อสาร ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเป็น 70%

2) การนำเสนอผลงานทางการเรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการฝึกปฏิบัติในสภาพจริง มีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่าง ๆ จะทำให้ผลการเรียนรู้เกิดขึ้นถึง 90%

3.3 บทบาทของอาจารย์ผู้สอน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของ Active Learning ดังนี้ จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน

1) สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน

2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

3) จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน

4) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย

5) วางแผนเกี่ยวกับเวลาในการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหาและกิจกรรม

3.6) ครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิดเองของผู้เรียน

ตัวอย่างวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมทั้งสามารถใช้ได้กับนักเรียนทุกระดับ ทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็ก และการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ McKinney (2008) ได้เสนอตัวอย่างรูปแบบหรือเทคนิค การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้ดี ได้แก่

1. การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิด (Think-Pair-Share) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนคิดเกี่ยวกับประเด็นที่กำหนดแต่ละคน ประมาณ 2-3 นาที (Think) จากนั้นให้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนอีกคน 3-5 นาที (Pair) และนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมด (Share)

2. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative learning group) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยจัดเป็นกลุ่มๆ ละ 3-6 คน

3. การเรียนรู้แบบทบทวนโดยผู้เรียน (Student-led review sessions) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และพิจารณาข้อสงสัยต่าง ๆ ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูจะคอยช่วยเหลือกรณีที่มีปัญหา

4. การเรียนรู้แบบใช้เกม (Games) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนนำเกมเข้าบูรณาการในการเรียนการสอน ซึ่งใช้ได้ทั้งในขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน การสอน การมอบหมายงาน และหรือขั้นการประเมินผล

5. การเรียนรู้แบบวิเคราะห์วิดีโอ (Analysis or reactions to videos) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ดูวิดีโอ 5-20 นาที แล้วให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น หรือสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ดู อาจโดยวิธีการพูดโต้ตอบกัน การเขียน หรือ การร่วมกันสรุปเป็นรายการกลุ่ม

6. การเรียนรู้แบบโต้วาที (Student debates) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์และการเรียนรู้ เพื่อยืนยันแนวคิดของตนเองหรือกลุ่ม

7. การเรียนรู้แบบผู้เรียนสร้างแบบทดสอบ (Student generated questions) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างแบบทดสอบจากสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว

8. การเรียนรู้แบบกระบวนการวิจัย (Mini-research proposals or project) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อิงกระบวนการวิจัย โดยให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อที่ต้องการเรียนรู้วางแผนการเรียน เรียนรู้ตามแผน สรุปความรู้หรือสร้างผลงาน และสะท้อนความคิดในสิ่งที่ได้เรียนรู้ หรืออาจเรียกว่าการสอนแบบ โครงงาน (project-based learning) หรือ การสอนแบบ ใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning)

9. การเรียนรู้แบบกรณีศึกษา (Analyze case studies) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้อ่านกรณีตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จากนั้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือแนวทางแก้ปัญหาภายในกลุ่ม แล้วนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมด

10. การเรียนรู้แบบการเขียนบันทึก (Keeping journals or logs) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน รวมทั้งเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบันทึกที่เขียน

11. การเรียนรู้แบบการเขียนจดหมายข่าว (Write and produce a newsletter) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนร่วมกันผลิตจดหมายข่าว อันประกอบด้วย บทความ ข้อมูลสารสนเทศ ข่าวสาร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วแจกจ่ายไปยังบุคคลอื่น ๆ

12. การเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Concept mapping) คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนออกแบบแผนผังความคิด เพื่อนำเสนอความคิดรวบยอด และความเชื่อมโยงกันของกรอบความคิด โดยการใช้เส้นเป็นตัวเชื่อมโยง อาจจัดทำเป็นรายบุคคลหรืองานกลุ่มแล้วนำเสนอผลงานต่อผู้เรียนอื่น ๆ จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคนอื่นได้ซักถามและแสดง ความคิดเห็นเพิ่มเติม (สถาพร พงษ์พิบูล, 2558, ออนไลน์)

ทรงศรี ตุ่นทอง (2545, น.18) กล่าวว่า เป้าหมายและตัวบ่งชี้ลักษณะการจัดการเรียนตามสถานการณ์จะต้องมีความชัดเจนในทุกขั้นตอน เพื่อแสดงถึงคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน

ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดตัวบ่งชี้ เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการจัดการเรียนตามสถานการณ์โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 2.4 มาตรฐานในการจัดการเรียนตามสถานการณ์

เป้าหมายของการเรียนเชิงรุก	ตัวบ่งชี้ลักษณะการจัดการเรียนเชิงรุก
1. การคิดระดับสูง	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนจัดกระทำกับข้อมูลข่าวสารและสามารถสร้างความหมายได้ด้วยถ้อยคำของผู้เรียนเอง หรือเมื่อผู้เรียนรวบรวมมาแล้ว ผู้เรียนสามารถตั้งสมมติฐาน วิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมายและสรุปผลได้อย่างชัดเจน
2. ความลึกซึ้งในความรู้ที่ได้รับ	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็น และข้อโต้แย้งโดยใช้เหตุผลในการอธิบาย หรือแสดงการแก้ไขปัญหา และสามารถเสนอทางเลือกในการปฏิบัติงานที่มีความซับซ้อน ซึ่งแสดงออกซึ่งความรู้ความเข้าใจทางวิชาการในสาขาต่าง ๆ
3. ความเชื่อมโยงกับสถานการณ์ภายนอก	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามความสนใจ หรือแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสังคม หรือเป็นปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยนำความรู้ที่เรียนไปใช้ปฏิบัติ
4. การสื่อสารสาระสำคัญได้ชัดเจน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความคิดเกี่ยวกับหัวข้อ หรือประเด็นที่กำหนดให้ ดังนี้ 1. ผู้เรียนสามารถกล่าวถึงสาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอดของเนื้อหาทางด้านวิชาการที่ใช้ในการปฏิบัติภาระงาน และต้องบอกได้ว่าประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง โดยสามารถยกตัวอย่างประกอบมิใช่เพียง การรายงานข้อเท็จจริงหรือบอกวิธีดำเนินการเท่านั้น 2. ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุผลด้วยถ้อยคำของผู้เรียนเอง 3. ผู้เรียนสามารถสร้างบทสนทนาที่สมเหตุสมผลในการนำเสนอความคิด ซึ่งเป็นการแสดงถึงความเข้าใจในสาระสำคัญ
5. การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนจากบุคคลภายนอก	1. ผู้สอนจะต้องสร้างบรรยากาศในการเรียน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนยอมรับซึ่งกันและกันและมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการเรียน 2. ผู้สอนควรยอมรับในวุฒิภาวะของผู้เรียน โดยการให้คำแนะนำผู้เรียนที่มีความรู้น้อย และแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความพยายามและเล็งเห็นคุณค่าของตนเอง

3.4 บทบาทของผู้สอนจากกิจกรรมและวิธีการปฏิบัติตามแนวทางของการเรียนเชิงรุก (Active Learning)

ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ กล่าวคือ การจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนเชิงรุกหรือไม่ผู้สอนควรมีบทบาท ดังนี้

- 1) จัดให้ผู้สอนเป็นศูนย์กลางของการเรียน กิจกรรมหรือเป้าหมายที่ต้องการต้องสะท้อนความต้องการที่จะพัฒนาผู้เรียน และเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน
- 2) สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ ที่ดีกับสอนและเพื่อนในชั้นเรียน
- 3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่สนใจ รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน กิจกรรมที่เป็นพลวัตได้แก่ แก้ปัญหาการศึกษาด้วยตนเอง เป็นต้น
- 4) จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaboratory Learning) ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน
- 5) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลายมากกว่าการบรรยายเพียงอย่างเดียว แม้รายวิชาที่เน้นทางด้านบรรยายหลักการ และทฤษฎีเป็นหลักก็สามารถจัดกิจกรรมเสริม อาทิการอภิปรายการแก้ไขสถานการณ์ที่กำหนดเสริมเข้ากับกิจกรรมการบรรยาย
- 6) วางแผนในเรื่องของเวลาการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในเรื่องของเนื้อหาและกิจกรรมในการเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนเชิงรุกจำเป็นต้องใช้เวลาการจัดกิจกรรมมากกว่าการบรรยาย ดังนั้น ผู้สอน จำเป็นต้องวางแผนการสอนอย่างชัดเจน โดยสามารถกำหนดรายละเอียดลงในประมวลรายวิชา เป็นต้น
- 7) ใจกว้างยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิดเห็นผู้เรียนนำเสนอ

4. วิธีการเรียนรู้เชิงทีมศึกษา (Team – Based Learning)

การเรียนรู้เชิงทีมศึกษา (Team – Based Learning หรือ TBL) มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึก (Deep learning) และคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) โดยใช้ทีมเป็นฐาน ดังนั้นการทำงานกลุ่มจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะผู้เรียนจะได้ประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากรายวิชาที่เรียน และเวลาส่วนใหญ่ในห้องเรียนจะใช้เพื่อการทำงานกลุ่ม รายวิชาการสอนโดยใช้การเรียนรู้เชิงทีมศึกษา (TBL) มักจะมีการมอบหมายงานกลุ่มหลายชิ้นที่ผู้สอนออกแบบ หรือกำหนดไว้ เพื่อพัฒนาการเรียนและส่งเสริมการสร้างทีมที่สมาชิกทุกคนในทีมต้องบริหารจัดการเรียนเอง

ดังนั้น จะเห็นว่าวัตถุประสงค์การเรียนรู้แบบทีมไม่ได้เพียงแต่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้เชิงมโนทัศน์ (Concept Knowledge) เท่านั้น แต่หากยังออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้เชิงมโนทัศน์เพื่อแก้ปัญหาด้วย จึงกล่าวได้ว่า TBL ให้ทั้งความรู้เชิงมโนทัศน์และกระบวนการหรือวิธีการ (Procedural Knowledge)

4.1 หลักการเรียนรู้เชิงทีมศึกษา

Michaelson and Sweet (2008) กล่าวว่า ในการเรียนรู้เชิงทีมศึกษามีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) กลุ่ม : ต้องมีวิธีการจัดกลุ่มและบริหารจัดการกลุ่มอย่างเหมาะสม
- 2) ความรับผิดชอบ : ผู้เรียนต้องรับผิดชอบทำงานของตนเองและของกลุ่มอย่างดีที่สุด
- 3) ผลสะท้อนกลับ : ผู้เรียนต้องได้รับผลสะท้อนกลับโดยทันทีและในเวลาที่เหมาะสม
- 4) การออกแบบงาน : งานมอบหมายให้ทำเป็นกลุ่มต้องมีลักษณะที่ส่งเสริม

การพัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนาทีม

องค์ประกอบที่ 1 : การจัดกลุ่มและบริหารจัดการกลุ่มอย่างเหมาะสม

การเรียนรู้ทีมศึกษาเริ่มต้นจากการเป็นกลุ่มก่อน และต่อมามีการกำหนดเงื่อนไขที่จะทำให้กลุ่มกลายเป็นทีม

การคละคุณสมบัติของสมาชิก ผู้สอนต้องดูแลการจัดกลุ่มไม่ให้ผู้เรียนจัดกลุ่มกันเอง เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มในกลุ่มต้องมีความหลากหลาย อาทิ ความสามารถในการเรียนและเพศ เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มมีมุมมองหลากหลายมิติในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นทีมควรประกอบด้วยสมาชิก 5 – 7 คน ทีมไม่ควรใหญ่เกินไป ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกคนในทีม

การจัดอุปสรรคขัดขวางความเหนียวแน่นของกลุ่ม จัดกลุ่มโดยไม่ให้ผู้เรียนที่รู้จักกันมาก่อน เช่น เพื่อนสนิทและผู้เรียนที่มีภูมิหลังคล้ายคลึงกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น มีเชื้อชาติ วัฒนธรรม หรือภาษาแม่เดียวกัน ปัจจัยเหล่านี้ อาจสร้างความแปลกแยกได้ เนื่องจากโดยธรรมชาติ มนุษย์จะคบหาสมาคมกับคนที่ตัวเองรู้จัก หรือคุ้นเคย โอกาสที่จะเกิดการจัดกลุ่มย่อยกับพวกพ้องจึงอาจเกิดขึ้นได้ซึ่งจะทำให้กลุ่ม ไม่สามารถพัฒนาไปเป็นทีมที่มีความเหนียวแน่นมั่นคงได้

เวลา เวลาเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาทีมให้เป็นทีมที่มีศักยภาพ ดังนั้นผู้เรียนควรอยู่ในกลุ่มเดียวกันตลอดจนจบรายวิชา ความเป็นทีมที่เหนียวแน่นมั่นคงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทุกคนทำงานร่วมกันตลอดระยะเวลาที่เรียน และร่วมกันจัดการเรื่องต่างๆ ด้วยกัน

องค์ประกอบที่ 2 : ความรับผิดชอบต่องานของตนเองและงานกลุ่ม

ในการเรียนเชิงทีมศึกษา ผู้เรียนต้องรับผิดชอบต่อทั้งผู้สอนและเพื่อนร่วมทีมในด้านปริมาณ และคุณภาพของงาน ดังนี้

ความรับผิดชอบเตรียมตัวก่อนเข้าชั้นเรียนหากผู้เรียนไม่เตรียมตัวจะทำให้ตัวเองไม่ได้เรียนรู้ และทำให้ทีมไม่พัฒนาไม่สามารถทำงานกลุ่มที่ยากซับซ้อนได้สำเร็จ อีกทั้งยังเป็นการเอาเปรียบสมาชิกคนอื่นในทีม เพราะหากไม่เตรียมความพร้อมก็ทำให้ไม่มีการอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม อาจทำให้ผู้เรียนที่มีความรับผิดชอบเกิดคางามท้อแท้ และหมดแรงจูงใจในการเรียนกับเพื่อนร่วมกลุ่มได้ ดังนั้น ทุกคนต้องรับผิดชอบเตรียมตัวก่อนมาเรียน

ความรับผิดชอบช่วยเหลือทีม ผู้สอนต้องทำให้ทุกคนอุทิศเวลา และพยายามเพื่อความสำเร็จของงานกลุ่ม ดังนั้น จึงต้องมีการประเมินความรับผิดชอบช่วยเหลือทีมของสมาชิกในทีม โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินเพื่อน (Peer assessment) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อยอด ความรับผิดชอบของแต่ละคน (Levine, 2008) รวมถึงการกระตุ้นให้ทุกคนในทีมส่วนช่วยในการทำงานของทีมในการประเมินเพื่อน ผู้สอนอาจใช้แบบสอบถาม

องค์ประกอบที่ 3 : มีการให้ผลสะท้อนกลับโดยทันที (Immediate Feedback)

การให้ผลสะท้อนกลับ หมายถึง การทำให้ผู้เรียนทราบว่าทำแบบฝึกหัดหรือโจทย์ผิดหรือถูกโดยทันที ทั้งนี้มีเหตุผล 2 ประการ คือ

1) ผลสะท้อนกลับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้สาระ และการคงทนอยู่ของความรู้

2) ผลสะท้อนกลับที่ได้รับโดยทันทีมีผลต่อการพัฒนาทีม การให้ผลสะท้อนกลับควรให้ทั้งรายบุคคลและทีม โดยการใช้แบบทดสอบ

องค์ประกอบที่ 4 : มอบหมายงานที่ส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนาทีม

การพัฒนาดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม ผู้สอนต้องมอบหมายงานที่ออกแบบมาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกในทีมได้พูดคุย หรืออภิปรายกัน เพื่อตัดสินใจร่วมกันในเรื่อง หรือประเด็นที่ซับซ้อนพอสมควร โดยต้องรับฟังและแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนสมาชิกในทีม

4.2 ขั้นตอนการนำการเรียนเชิงทีมศึกษาลงสู่การปฏิบัติ

ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนออกแบบกระบวนการเรียนตั้งแต่ต้นจนจบ ก่อนเริ่มเปิดภาคเรียนต้องพิจารณากิจกรรมต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้สำหรับระยะเวลาที่ช่วง ดังนี้ คือ กิจกรรมสำหรับก่อนเปิดภาคเรียน ชั่วโมงแรกของการเรียน หน่วยการเรียนหลักแต่ละหน่วย และช่วงใกล้จบการสอนรายวิชา

1. ก่อนเปิดภาคเรียน

กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ อาจใช้วิธีการคิดแบบย้อนแบบย้อนกลับ (Think Backward) ก็ได้ ผู้สอนวางแผนการสอนโดยกำหนดว่าผู้เรียนต้องสามารถทำอะไรได้บ้างเมื่อจบการเรียนในรายวิชา ต่อจากนั้นจึงคิดว่าผู้เรียนจำเป็นต้องรู้อะไร เป็นการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward design) นั่นเอง ซึ่งเน้นความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง (Declarative knowledge) และความรู้ที่เป็นกระบวนการหรือวิธีการ (Procedural knowledge) โดยให้พิจารณาถึงสิ่งสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1.1 จัดเนื้อหาสาระของรายวิชาเข้าเป็นหน่วยการเรียนรู้ (Unit)

1.2 เน้นการใช้เวลาเรียนเพื่อประยุกต์ใช้ความรู้ความเข้าใจในสาระ

1.3 กำหนดเกณฑ์การประเมินผล โดยคำนึงผลการทำงานรายบุคคล ผลการทำงานของทีมและการให้ความร่วมมือในการทำงานของสมาชิกแต่ละคนในทีม

2. ช่วงโมงแรกของการเรียน

2.1 ผู้สอนต้องอธิบายว่าทำไมเลือกใช้การเรียนเชิงทีมศึกษา และชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงวิธีการหรือขั้นตอนการเรียนเชิงทีมศึกษายาทบาทของครูและผู้เรียน รวมถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ จากการเรียนเชิงทีมศึกษา ข้อมูลเหล่านี้ควรแสดงไว้ในประมวลการสอน และนำเสนอปากเปล่าให้ผู้เรียนทราบ รวมถึงสาธิตให้ดูเป็นตัวอย่าง

2.2 จัดกลุ่ม โดยผู้สอนต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อกระจายคุณสมบัติรายบุคคลให้ทั่วทุกกลุ่ม การจัดกลุ่มต้องทำในห้องเรียนต่อหน้าผู้เรียน โดยเริ่มต้นที่ผู้สอนและผู้เรียนกำหนดปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มร่วมกัน เช่น ถามว่าใครคิดว่าเก่งภาษาอังกฤษบ้าง ใครคิดว่ามีทักษะคอมพิวเตอร์ในระดับดีบ้าง เป็นต้น ให้ผู้เรียนขมมือและ ให้เข้าแถวเรียงคิวตามคุณสมบัติส่วนตัว จากนั้นให้ผู้เรียนขานรับตัวเลข ผู้ที่ขานเลข 1 จะเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 1 ผู้ขานรับเลข 2 จะเป็นสมาชิกในกลุ่มที่ 2 เป็นต้น (Individual Readiness Assurance Tests : iRAT)

2.3 ลดความกังวลเรื่องคะแนน โดยผู้สอนควรอธิบายลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

1) คะแนนความรับผิดชอบรายบุคคลในการเตรียมตัวก่อนมาเรียนการเข้าชั้นเรียน การอุทิศเวลาและให้ความร่วมมือในการทำงานของกลุ่มโดยนับคะแนนรายบุคคลจากการทำแบบทดสอบรับประกันความรู้ (Individual Readiness Assurance Tests : IRAT) และคะแนนจากการประเมินเพื่อน (Peer evaluation)

2) งานที่มอบให้ทำจะต้องทำในชั้นเรียนและต้องมีการคิด อภิปรายและตัดสินใจร่วมกันทั้งนี้อาจให้ผู้เรียนที่ใช้การเรียนรู้เชิงทีมศึกษา TBL

ทั้งนี้ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนสำหรับการประเมินด้านต่าง ๆ คือ คะแนนทดสอบรายบุคคล คะแนนทดสอบของทีม และคะแนนความรับผิดชอบต่อทีมของสมาชิกแต่ละคนซึ่งอาจมาจากคะแนนการประเมินเพื่อนก็ได้

4.3 การเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้สำคัญ

แต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้การเรียนรู้เชิงทีมศึกษา (TBL) จะเริ่มจากกระบวนการรับประกันความรู้ (Individual Assurance Process : RAP) อย่างน้อย 5 – 7 ครั้งต่อภาคการศึกษา และประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ คือ

1) มอบหมายงานให้อ่าน (Assigned Reading) ก่อนเริ่มเรียนในแต่ละหน่วย ผู้เรียนจะต้องอ่านหรือทำงานที่มอบหมายซึ่งควรมีแนวคิด (Concepts) และความคิด (Ideas) ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเข้าใจก่อนเข้าชั้นเรียน เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา หรือทำแบบฝึกหัดในคาบเรียนถัดไป ผู้เรียนจะต้องพร้อมรับการทดสอบ สิ่งที่ได้รับมอบหมายให้อ่านหรือทำมา

2) การทดสอบรายบุคคล (Individual Test) กิจกรรมแรกในห้องเรียนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ คือ การทดสอบรายบุคคล (iRAT) ในงานที่มอบหมายให้อ่านหรือทำมาก่อนเข้าชั้นเรียน ลักษณะของแบบทดสอบ จะเป็นข้อคำถามปรนัย มีตัวเลือก ข้อคำถามควรมีประมาณ 10 – 15 ข้อและเน้นทดสอบแนวคิดหลักที่ได้จากการอ่าน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายกันภายในทีมเมื่อต้องทำแบบทดสอบอีกครั้งกับทีม

4.4 การทดสอบทั้งทีม (Team Test) หลังจาก iRAT เสร็จแล้ว

ผู้เรียนส่งกระดาษคำตอบให้ผู้สอน และเข้าสู่ระยะที่สามของกระบวนการรับประกันความรู้ (Third Phrase of the Readiness Assurance Process : TRAT) คือ การทำแบบทดสอบชุดเดิมอีกครั้ง แต่ครั้งนี้ทำร่วมกันกับทีม สมาชิกทุกคนในทีมต้องเห็นชอบร่วมกันกับคำตอบของแต่ละข้อคำถาม จากนั้นทำการตรวจคำตอบได้เองเลย โดยใช้เทคนิคการประเมินที่ให้ผลสะท้อนกลับทันที (Immediate feedback) ซึ่งต้องใช้กระดาษคำตอบที่มีเฉลยอยู่ในตัว

	ก	ข	ค	ง	คะแนน
1				*	4
2		*			4
3			*		3
4	*				3
5			*		2
6					

ภาพที่ 2.8 แสดงรูปกระดาษคำตอบที่มีเฉลยอยู่ในตัว

ผู้เรียนอาจใช้เส้นขีดลงบนตัวเลือก เช่น ง (ในข้อที่ 1) หากพบรูปดาว (*) บนตัวเลือกงก็แสดงว่า ง เป็นคำตอบที่ถูกต้อง ได้คะแนนเต็มสำหรับคำถามข้อนี้ หากไม่ถูกต้องให้เลือกคำตอบและขีดบนตัวเลือกต่อไปจนกระทั่งพบคำตอบที่ถูกต้อง แต่จะลดลงไปตามจำนวนครั้งที่ขีดหาคำตอบสำหรับตัวลวงก็ปล่อยให้ว่างไม่ต้องมีเครื่องหมายใด ๆ

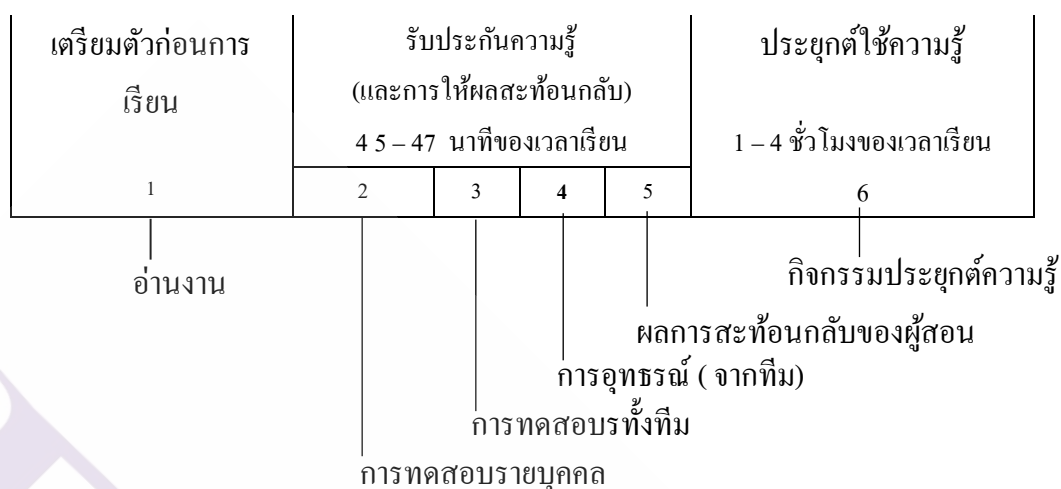
หากสามารถทำกระดาษคำตอบแบบขีดดังกล่าวได้ อาจหาวิธีอื่นแทน เช่น ใช้เทปกาวยางสองหน้าปะลงบนตัวเลือก ทั้งนี้ควรใช้กระดาษคำตอบแบบมีเฉลยในตัว เพราะจะทำให้ผู้เรียนได้รับผลสะท้อนกลับโดยทันที ซึ่งมีประโยชน์ 2 ประการ คือ

- 1) ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเนื้อหามากยิ่งขึ้น โดยหากพบคำตอบที่ถูกต้องในครั้งแรกเลยก็เป็นการยืนยันความรู้ความเข้าใจนั้น แต่หากไม่ก็ต้องพยายามต่อไป
- 2) ส่งเสริมความสามารถและแรงจูงใจในการเรียนของทั้งทีมอย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินผลเช่นนี้ส่งเสริมทั้งความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาและความผูกพันของทีม

4.5 ผลสะท้อนกลับของผู้สอน (Instructor Feedback)

ผู้สอนต้องให้ผลสะท้อนกลับแบบปากเปล่า ซึ่งต้องให้โดยทันที เป็นโอกาสที่ผู้สอนจะอธิบายแบบปากเปล่า ซึ่งต้องให้โดยทันทีหลังมีการอุทธรณ์ เป็นโอกาสที่ผู้สอนจะอธิบายเพิ่มเติมในเรื่องหรือประเด็นที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจหรือสับสนอยู่

โดยสรุป กระบวนการรับประกันความรู้ช่วยให้ผู้สอนไม่ต้องเสียเวลาในชั้นเรียนไปกับการสอนเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนสามารถอ่านเองได้ ผู้สอนเพียงแค่อภิปรายเพิ่มเติมในบางประเด็นที่ผู้เรียนยังเข้าใจ ไม่ถูกต้องหรือสับสนเท่านั้นซึ่งจะทราบได้จากผลการทำแบบทดสอบของทีม ดังนั้นการเรียนแบบทีมจึงช่วยลดการสอนแบบบรรยายได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ทั้งหมดที่ผ่านมาเป็นกระบวนการเรียน ที่เน้นความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเท่านั้น

ภาพที่ 2.9 รูปกระบวนการเรียนแบบเชิงทีมศึกษา

จากรูปแบบการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการจัดการเรียน การสอนเชิงผลิตภาพ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย และรูปแบบการจัดการเรียน การสอนเชิงผลิตภาพตามแนวความคิดของศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ และคณะผู้วิจัย ได้นำหลักการของแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนในข้างต้นมาสังเคราะห์จนเกิดเป็นรูปแบบ การเรียนการสอนเชิงผลิตภาพในรูปแบบใหม่ขึ้น

2.4 ความรับผิดชอบ

2.4.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542, น. 944) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ยอมรับผลทั้งที่ดีและไม่ดีในกิจกรรมที่ตนได้ทำลงไปหรือที่อยู่ใน ความดูแลของตน

สุจิตรา ธนะสูตร (2552, น.11) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะของ บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุในสิ่งที่ต้องการด้วยความเข้าใจใส่ใจตั้งใจที่จะปฏิบัติใน หน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มีความซื่อสัตย์ และตรงต่อเวลา กล้ายอมรับในผลของการกระทำ ของตน และนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพ

ถวิล สมัยมาก (2551, น.48) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะนิสัยของ บุคคลที่มีความสนใจ มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงที่ปฏิบัติต่าง ๆ ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และ ปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์ซื่อสัตย์ อุดหนุนต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น และพยายามทำอย่างเต็มความสามารถ

ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ และมีการติดตามผลงานที่ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ขอมอบรับในสิ่งที่ตนเองกระทำทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย

เรณู แดงไทย (2547, น.29) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ คือการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุ ในสิ่งที่ต้องการด้วยการเอาใจใส่ รอบคอบและกล้าขอมอบรับในผลของการกระทำแล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพจากการนิยามความหมายข้างต้นสามารถสรุป ความหมายของความรับผิดชอบได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่ปฏิบัติ หน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุในสิ่งที่ต้องการด้วยความเข้าใจ ใส่ตั้งใจที่จะปฏิบัติในหน้าที่อย่างเต็ม ความสามารถ มีความซื่อสัตย์ และตรงต่อเวลา กล้าขอมอบรับในผลของการกระทำของตน มีความ มุ่งมั่นตั้งใจจริงที่ปฏิบัติต่าง ๆ ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทนต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น และพยายามทำอย่างเต็มความสามารถให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ และขอมอบรับในสิ่งที่ตนเองกระทำทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย

จากคำกล่าวข้างต้นความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่เป็นผู้ที่ไว้ใจได้ มีความคิดริเริ่ม มีความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ขอมอบความผิดพลาด มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ตั้งใจทำงาน มีความอดทนอดกลั้น พยายามทำงานให้ดี รู้สึกว่าหน้าที่ของตนเป็นสิ่งสำคัญ ขอมอบผลของการกระทำ และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

2.4.2 ประเภทของความรับผิดชอบ

กรมวิชาการ (2542, น.15) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การจัดปัญหาทุกชนิดที่ทำให้ตนเองเป็นทุกข์ เช่น การป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอันตราย และโรคร้ายไข้เจ็บ การรักษาร่างกายให้แข็งแรง รวมทั้งการรู้จักหน้าที่ของตนเอง และการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันเวลาที่กำหนด และตรงต่อเวลา

2. ความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนร่วม หมายถึง การรู้จักฐานะหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเองที่มีต่อสังคม ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม และเกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

ชูชาติ มงคลเมฆ (2553, น.47 – 48) แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรู้จักหน้าที่ของตนเอง และการระวัง รักษาสุขภาพของตนเอง การตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียน การประพฤติตนเป็นคนดีมีระเบียบวินัย

และมีคุณธรรม การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี การทำงานของตนเอง ให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพทันเวลาที่กำหนด และตรงต่อเวลา

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ความรับผิดชอบต่อครอบครัวความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ครู อาจารย์ ความรับผิดชอบต่อเพื่อน และความรับผิดชอบต่อชุมชน

ประกายมาศ รัตนวโรภาส (2551, น.32) ได้แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่ เด็กที่มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จด้วยตนเองทันเวลาที่กำหนด หยิบอุปกรณ์นำมาใช้กิจกรรมได้ด้วยตนเอง ดูแลตนเองถึงความปลอดภัยขณะที่ใช้อุปกรณ์ทำกิจกรรมให้ถูกวิธี เก็บอุปกรณ์ได้ด้วยตนเองเมื่อเลิกใช้กิจกรรม มารยาทในการทำกิจกรรมไม่รบกวนผู้อื่น

2. ความรับผิดชอบต่อกลุ่ม ได้แก่ เด็กที่มีการช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มทำกิจกรรมจนสำเร็จทันเวลาที่กำหนด การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการยอมรับของกลุ่ม การช่วยเหลืออุปกรณ์ในการทำกิจกรรมของกลุ่ม การวางแผนในการทำกิจกรรมกลุ่ม

3. ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ การแบ่งปันอุปกรณ์ให้กลุ่มอื่น ๆ ในการทำกิจกรรม การช่วยเก็บกวาดห้องเรียนหลังเลิกกิจกรรม รู้จักการใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมอย่างประหยัด ช่วยกันเก็บ กวาดห้องเรียนหลังเลิกกิจกรรม รู้จักการใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมอย่างประหยัด ช่วยกันเก็บอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้กิจกรรม การปฏิบัติข้อบังคับของห้องเรียน

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรู้จักหน้าที่ของตนเอง หรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ทำโดยพยายามมุ่งมั่นและมีความพยายามให้สิ่งที่ทำนั้นสำเร็จลุล่วงทันเวลา โดยสิ่งที่ทำนั้นไม่ส่งผลกระทบต่อตนเองหรือผู้อื่น หรือได้รับผลเสียจากการกระทำนั้น

2. ความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกครอบครัว องค์กร หรือสถาบัน ที่ให้ความสำคัญและคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ หรือนำทรัพยากรที่อยู่นอกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อครอบครัว องค์กร หรือสถาบัน และส่วนรวม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน

2.4.3 คุณลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบ

Browne and Cohn (1968, p.58) กล่าวถึงลักษณะของคนที่มีความรับผิดชอบว่าเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ มีความคิดริเริ่ม มีความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ทำงานแข่งขันมีความเชื่อมั่นในตนเอง

มีความปรารถนาที่จะทำงานดีขึ้นกว่าเดิม สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริต และตรงต่อเวลา

Cattell (1963, p.49) กล่าวว่า พฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบ คือ ตรงต่อเวลา พยายามทำงานให้สำเร็จ ติดตามผลงานอย่างสม่ำเสมอ ยอมรับความผิดพลาด รักษาชื่อเสียงของตน ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ตั้งใจทำงาน มีความอดทน อดกลั้น พยายามทำงานให้ดี มีการวางแผนการทำงาน ตั้งจุดมุ่งหมายในการทำงาน

นุชรรัตน์ นุชประยูร (2559, น. 87) กล่าวว่า ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบได้ ดังนี้ ตรงต่อเวลา พยายามทำงานให้สำเร็จ ติดตามผลงานอย่างสม่ำเสมอ ยอมรับความผิดพลาด รักษาชื่อเสียงของตน ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ตั้งใจทำงาน มีความอดทนอดกลั้น พยายามทำงานให้ดี มีการวางแผนการทำงาน ตั้งจุดมุ่งหมายในการทำงาน และปฏิบัติหน้าที่การงาน หน้าที่ทางสังคม หน้าที่อันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อบิดามารดา ญาติ พี่น้อง บุคคลทั่วไปและประเทศชาติอย่างดีที่สุดเต็มความสามารถ

นริศรา ปีตะระโค (2558, น.70) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่บุคคลจะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย บุคคลที่มีความรับผิดชอบจะมีความเอาใจใส่ในการงานและการเรียน มีความขยันหมั่นเพียร รู้สึกว่าหน้าที่ของตนเป็นสิ่งสำคัญ ยอมรับผลของการกระทำ และ ทำโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

กล่าวโดยสรุป คุณลักษณะของคนที่มีความรับผิดชอบจะว่า เป็นผู้ที่ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความคิดริเริ่ม มีความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ยอมรับความผิดพลาด มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ตั้งใจทำงาน มีความอดทนอดกลั้น พยายามทำงานให้ดี รู้สึกว่าหน้าที่ของตนเป็นสิ่งสำคัญ ยอมรับผลของการกระทำ และทำโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

2.5 ความสำนึกทางสังคม

2.5.1 ความหมายของความสำนึกทางสังคม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543, น.7) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม โดยปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อสังคม

กรมสามัญศึกษา (2529, น.3) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และสังคม บำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชน และสังคมอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคมให้ความรู้ ความสนุกเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน ช่วยคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม

ไชยรัตน์ ปรานี (2531, น. 54-55) อธิบายว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลที่ต้องเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกพันเกี่ยวข้องกับหลายสิ่งหลายอย่าง ตั้งแต่สังคมขนาดเล็ก ๆ จนถึงสังคมขนาดใหญ่ ความรับผิดชอบต่อสังคม บุคคลทุกคนจะต้องดำรงชีวิตอยู่ในสังคม เริ่มต้นตั้งแต่สังคมเล็กที่สุดคือ ครอบครัว จนถึงสังคมระดับใหญ่ คือ ประเทศชาติ การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมีผลกระทบต่อสังคมไม่มากก็น้อย บุคคลทุกคนจึงต้องมีภาระหน้าที่ที่จะเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่

สราลี พุ่มกุมาร (2555, น. 20 – 21) กล่าวว่า การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การมุ่งทำอะไรด้วยความสมัครใจและการปฏิบัติต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างรับผิดชอบด้วยตนเอง โดยไม่ได้มาจากกฎระเบียบหรือข้อบังคับใด ๆ โดยในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกได้ให้ความสำคัญในเรื่อง การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยที่ค่านึงทางธุรกิจขององค์กรอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ละเมิดกฎหมาย และดำเนินธุรกิจในทางที่จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เสียหายต่อสังคม ซึ่งนับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในการที่องค์กรได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคมและกฎหมาย นอกจากนี้ในส่วนของการทำกิจกรรมเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรนั้น หัวใจสำคัญก็คือ การที่องค์กร มีแนวคิดในการปฏิบัติและดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงประเด็นปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมนอกเหนือไปจากการคำนึงถึงเรื่องการเติบโตของเศรษฐกิจ และผลกำไรขององค์กรแต่เพียงอย่างเดียว สำหรับในบางกลุ่มอุตสาหกรรม เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรต้องคำนึงถึง เนื่องจากการดำเนินกิจการขององค์กรอาจมีส่วนในการส่งผลกระทบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมโดยตรง เช่น ธุรกิจน้ำมันและธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปความหมายของความสำนึกทางสังคมได้ว่า หมายถึง การรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม การบำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ การสร้างความเจริญให้ชุมชน ไม่ละเมิดกฎหมาย ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เสียหายต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ โดยปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเหมาะสม และเกิดประโยชน์

2.5.2 ความสำคัญของความสำนึกทางสังคม

ความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมหรือความสำนึกทางสังคมมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม โดยเฉพาะในยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันส่งผลให้ผู้คนต่างเอาตัวรอดมองเห็นประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้ง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับบุคคลในสังคมเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข (จิตรฐิกานต์ สบายจิตร, 2558,

น.20) ถ้านักเรียนได้รับการส่งเสริม พัฒนาและมีโอกาสในการได้รับความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะ โดยเริ่มจากปลูกฝังจิตสำนึกที่พึงกระทำต่อส่วนรวมในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมจะช่วยทำให้นักเรียนรู้จักนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักการแบ่งปัน เสียสละ ให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นเกิดปัญหาด้วยความเต็มใจ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น รู้จักดูแลรักษาสมบัติที่เป็นส่วนรวม เมื่อเติบโตขึ้นจะทำให้เขาสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นประชาชนที่ดีในการให้ความร่วมมือร่วมใจ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศชาติต่อไป (สุนิสา คงทอง, 2557, น.30)

การที่คนมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบการพึ่งพากัน การที่คนในสังคมขาดจิตสาธารณะนั้น จะส่งผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อชุมชน ระดับประเทศ และระดับโลก จิตสาธารณะเป็นความรับผิดชอบที่เกิดจากภายใน คือ ความรู้สึกนึกคิด จิตใต้สำนึก ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งอยู่ในจิตใจ และส่งผลมาสู่การกระทำภายนอก ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จะเห็นว่าเกิดจากการขาดจิตสำนึกของคนส่วนรวม ในสังคมเป็นสำคัญ เช่น

1. ปัญหายาเสพติด ซึ่งเกิดจากความเห็นแก่ตัวของผู้ชาย ไม่นึกถึงปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไปกับสังคม

2. ปัญหามลพิษต่าง ๆ ที่เกิดจากความรับผิดชอบต่อชาติสำนึก (ชัญดา วงษ์อำชีพ, 2557, น.15 – 16)

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ความสำนึกทางสังคม หมายถึง การมีจิตสำนึกสาธารณะและจิตสำนึกทางสังคมมีความสำคัญอย่างมาก หากขาดจิตทั้งสองนี้ไปจะส่งผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อชุมชน ระดับประเทศ และระดับโลก ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการขาดจิตสำนึกของคนส่วนรวมและสำนึกต่อสังคมเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงควรส่งเสริม พัฒนาและมีโอกาสในการได้รับความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะ โดยเริ่มจากปลูกฝังจิตสำนึกที่พึงกระทำต่อส่วนรวมในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม จะช่วยทำให้นักเรียนรู้จักนึกถึงประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักการแบ่งปัน เสียสละ ให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นเกิดปัญหาด้วยความเต็มใจ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น รู้จักดูแลรักษาสมบัติที่เป็นส่วนรวม เมื่อเติบโตขึ้นจะทำให้เขาสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.5.3 การปลูกฝังความสำนึกทางสังคม

ความสำนึกหรือความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมสร้างให้เกิดมีอยู่เสมอ และการสร้างจิตสำนึกทางสังคมให้เกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องมีกลยุทธ์หรือกลวิธีในการดำเนินการ

ซึ่งศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี (อ้างถึงใน จักรนาท นาคทอง, 2548, น. 15 – 17) ได้เสนอขั้นตอนการสร้างจิตสำนึกทางสังคม คือ

กลยุทธ์หารปลูกจิตสำนึก เป็นกลยุทธ์หลักของการสร้างประชาสังคม เพราะประชาสังคมต้องขับเคลื่อนด้วยความร่วมแรงร่วมใจ ก่อเกิดความสัมพันธ์โยงใยเป็นเครือข่าย ดังนั้น กลยุทธ์การปลูกจิตสำนึกสาธารณะของบุคคล กลุ่ม ชุมชน และสังคม จึงจำเป็นต้องกระทำ เป็นสิ่งแรก โดยอาศัยเทคนิคสนับสนุน คือ

1. ความรัก กลยุทธ์หรือแนวคิดทั้งหลายจะไม่มีทางไปสู่ความสำเร็จได้หากบุคคล ที่กระทำการนั้นขาดความรัก กลยุทธ์ความรักนี้เป็นความรักชั้นสูงของสังคม เป็นมากกว่าความรัก ในความเป็นพรรคพวก เป็นความรักสากล เป็นความรักอันไพศาล เป็นความรักที่เอาชนะ ความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ เป็นมิตรภาพเพื่อการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทำให้เกิดความเข้มแข็งเพื่อ เป็นพลังทางสังคม (social energy) อันได้แก่ ความรักเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ความรู้สึกยินดีที่ได้ เป็นสมาชิกของสังคม ความรู้สึกยินดีที่ได้พบเจอเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ความรู้สึกยินดีที่ได้เป็น สมาชิกของสังคม ความรู้สึกยินดีที่ได้พบเจอเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ความรู้สึกยินดีที่ได้เกิด และเจริญเติบโตขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาล้วนแล้วแต่เป็น สิ่สันและชีวิตชีวา ทั้งความสุข ความเศร้า โกรธ เกลียด อิจฉาริษยา ของตนเองและของเพื่อน รอบข้าง รับเอาความรู้สึกทั้งหมดเข้ามาเสริมสร้างด้วยประสบการณ์จริง จากผู้คนที่หลากหลาย ดำรงตน ด้วยความเชื่อแท้ ด้วยความเมตตาเอาชนะอุปสรรคและความรู้สึกเลวร้าย ด้วยความรัก และเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน หากเรามีความรู้สึกเกลียดเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ความรู้สึก ปรองคอง และการอยู่ร่วมกันก็จะไม่เกิดขึ้น

2. ความรู้ การเสริมสร้างความรู้ส่วนสนับสนุนสำคัญในการสร้างความรัก ความรู้ เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความรัก ความรู้อย่างแท้จริง เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จาก การกระทำเรียนรู้จากความต้องการที่แท้จริง (Learning by doing) ความรู้ในที่นี้แบ่งออกเป็น 2 นัย คือ ความรู้อย่างซาบซึ้งในศาสตร์หรือความรู้นั้น และความรู้ที่เกิดการคิดเป็น เลือกเป็น อันเป็น ความรู้ในการเชื่อมโยง หรือโลกทัศน์การปลูกจิตสำนึกในการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม จึงต้อง สร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดเป็นความซาบซึ้งและความตระหนักรู้ เพื่อก่อให้เกิดความคำนึงถึง ส่วนรวมร่วมกันในการที่จะรวมพลังดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือสังคมให้เกิดการพัฒนาไปตาม จุดมุ่งหมาย

3. ความเป็นธรรมชาติ การดำเนินการต่าง ๆ ในการพัฒนาของภาครัฐที่ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะการเร่งรัดเพื่อจะให้ถึงเป้าหมายรวดเร็ว ด้วยมีเวลาและงบประมาณเป็นข้อจำกัด อีกทั้งในบางครั้งความสำเร็จจะนำมาซึ่งตำแหน่ง และความก้าวหน้าของข้าราชการหรือองค์กรที่

เข้าไปกระทำการแต่งตั้งหัวหน้า ผู้นำ วางแผนขั้นตอน จัดหาอุปกรณ์และทรัพยากรซึ่งภายหลังเมื่อหน่วยงานถอนตัว ชุมชนก็ไม่สามารถพัฒนาต่อไปได้ เพราะมีผู้จัดการให้โดยตลอด การรวมกลุ่มกิจกรรมดังกล่าวก็ควรอยู่บนพื้นฐานของการเติบโตแบบธรรมชาติ เพื่อความเป็นอิสระและความต่อเนื่องอย่างยั่งยืน

วรพนธ์ จันทระธีระยานนท์ (2559, น.85) ได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างหรือพัฒนาจิตสาธารณะ ให้กับเด็กและเยาวชนตามที่นักคิด นักวิชาการ นักวิจัย นำเสนอนั้น ใช้วิธีการที่แตกต่างหลากหลาย โดยเริ่มจากการหล่อหลอมให้เกิดความศรัทธาในการทำความดีเพื่อผู้อื่น ผ่านตัวแบบหรือตัวอย่างที่ดีจากนั้นเป็นการฝึกฝนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านการกระทำควบคู่กับการจัดสภาพแวดล้อม หรือประสบการณ์การเรียนรู้

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปความสำคัญของการปลูกฝังความสำนึกหรือความรับผิดชอบต่อสังคมโดยอาศัยเทคนิคสนับสนุน ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เกิดความรัก ได้แก่ ความรักเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ความรู้สึกยินดีที่ได้เป็นสมาชิกของสังคม ความรู้สึกยินดีที่ได้พบเจอเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ความรู้สึกยินดีที่ได้เป็นสมาชิกของสังคม ความรู้สึกยินดีที่ได้พบเจอเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ความรู้สึกยินดีที่เกิดและเจริญเติบโตขึ้นเป็นส่วนหนึ่ง ของสังคม
2. ส่งเสริมให้มีความรู้ ได้แก่ เรียนรู้จากการกระทำเรียนรู้จากความต้องการที่แท้จริง (Learning by doing)
3. การเสริมสร้างหรือพัฒนาจิตสาธารณะ ได้แก่ การหล่อหลอมให้เกิดความศรัทธาในการทำความดีเพื่อผู้อื่น ด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านการกระทำควบคู่กับการจัดสภาพแวดล้อม หรือประสบการณ์ การเรียนรู้

2.6 เครื่องมือที่วัดความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นพฤติกรรมด้านจิตพิสัยมีลักษณะเป็นตัวแปรแฝง (latent trait) ที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง การวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัยจึงใช้การวัดพฤติกรรมทางอ้อมซึ่งสามารถวัดได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสอบถาม โดยใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับประเภทของการวัด เช่น ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ ใช้แบบสังเกตในการสังเกตพฤติกรรมที่ต้องการศึกษา และใช้แบบสอบถามในการสอบถามข้อมูลด้านต่าง ๆ (ชุตติมาไชยสิทธิ์, 2554, น.30)

2.7 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี

2.7.1 ความหมายของวรรณคดี

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ว่า “วรรณกรรมที่ได้รับยกย่องว่าแต่งดีมีคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ถึงขนาด” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น.1055)

กุสุมา รัศยมณี (2534, น. 14) กล่าวว่า คำว่า วรรณคดีปรากฏในหนังสือไทยเป็นครั้งแรกในพระราชกฤษฎีกาตั้งวรรณคดีสโมสร ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2457 แต่ไม่ได้กำหนดว่า วรรณคดีคืออะไร เพียงแต่กำหนดหนังสือ 5 ประเภท คือ กวีนิพนธ์ ละครไทย นิทาน ละครพูด และคำอธิบาย (essay) เป็นหนังสือที่ควรพิจารณาได้รับการยกย่อง หนังสือใดจะเป็นหนังสือดีต้องมีคุณค่า ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่ดี สาธารณชนอ่านได้โดยไม่เสียประโยชน์
2. ใช้วิธีเรียบเรียงอย่างใดก็ตาม แต่ต้องใช้เป็นไทยอันดี

บุญเหลือ เทพสุวรรณ (2539, น. 39 -40) ได้อธิบายลักษณะของวรรณคดีไทยไว้ ดังนี้

1. วรรณคดีมักมีรูปแบบและเนื้อหาเหมาะสม

2. หนังสือที่ได้รับยกย่องว่าเป็นวรรณคดีมักมีการใช้ถ้อยคำที่ได้เลือกเฟ้นอย่างประณีต หมายถึง ผู้ประพันธ์ได้เอาใจใส่ถ้อยคำสำนวนของตน ทุกคำที่ใช้มีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ใครไปดัดแปลงก็จะทำให้คุณค่าของหนังสือนั้นลดไปไม่มากนักน้อย เพราะผู้ประพันธ์ย่อมจะได้ไตร่ตรองค้นหาสำนวนโวหารจนเหมาะแก่ใจแล้ว จึงเขียนลงในหนังสือนั้น

3. ด้วยเหตุที่หนังสือนั้นมีความเหมาะสมและมีสำนวนภาษาที่ประณีต ผู้อ่านมักจะติดใจอ่านหลายครั้ง อ่านครั้งที่หนึ่งแล้ว อ่านครั้งที่สองอีกก็ยังไม่รู้เบื่อหน่าย อ่านครั้งที่สามก็ยังเห็นคุณค่าเพิ่มเติมขึ้นจากที่อ่านครั้งที่หนึ่ง

4. หนังสือวรรณคดีมักจะมีคุณค่าหลายด้านหลายทาง ผู้อ่านแล้วติดใจอยากเผยแพร่เกียรติคุณค่าของหนังสือ อยากให้ญาติมิตรได้อ่าน และอยากให้เป็นมรดกตกทอดไปถึงลูกหลาน ไม่อยากให้อุณหุนดินหนังสือเหล่านั้นเสีย

รินฤทัย สัจจพันธุ์ (2553, น.4-5) กล่าวว่า คำว่าวรรณคดีมีความหมายเป็น 2 นัย คือ

1. ความหมายอย่างกว้างหรือความหมายทั่วไป วรรณคดี หมายถึง เอกสารทั่วไปที่เขียนขึ้นเพื่อแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก หรือสื่อความเข้าใจและอธิบายสิ่งต่างๆ กล่าวอีกนัยหนึ่ง หมายถึง หนังสือและข้อเขียนทุกชนิดทุกประเภท

2. ความหมายอย่างแคบหรือความหมายทางวิชาการ วรรณคดี หมายถึง เรื่องที่แต่งขึ้นอย่างมีศิลปะในการแต่ง มีความเหมาะสมเจาะกลมกลืนทั้งรูปแบบและเนื้อหา มีการวางโครงเรื่องที่ดี เลือกใช้คำประพันธ์ที่สอดคล้องกับเนื้อความ มีท่วงทำนองการเขียนที่ประกอบกันให้เกิด

สุนทรียรสในการอ่าน ชวนให้ติดตาม ใช้ภาษาที่ประณีตไพเราะ เลือกเฟ้นมาแล้วเป็นอย่างดีทั้งเสียงและความหมาย เป็นหนังสือที่สร้างความบันเทิงสำราญอารมณ์ ก่อให้เกิดความสำนึกคิด และจินตนาการ ด้วยภาพพจน์ ด้วยการยกอุทาหรณ์เปรียบเทียบกับวิถีอาหารอุปมาอุปไมย ฯลฯ ทำให้ตระหนักถึงคุณค่าของความงาม และยังให้ความรู้ให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ หรือเป็นเครื่องสังวรให้พ้นโทษ ทั้งยังเป็นภาพสะท้อนให้ผู้อ่านได้รู้จักลักษณะชีวิตและสังคมหลายแง่มุมขึ้น

จากการศึกษาความหมายของวรรณคดีสรุปได้ว่า วรรณคดีหมายถึง หนังสือที่ได้รับความนิยมยกย่องว่าดี มีลักษณะเด่นในการประพันธ์ เลือกใช้ถ้อยคำไพเราะ ส่งผลให้ผู้อ่านมีความเพลิดเพลิน มีคุณค่าทางอารมณ์ใช้วิธีในการเรียบเรียงและภาษาที่มีความสละสลวย ตรงใจ โดยผู้ประพันธ์ได้บรรยายความรู้สึกลึกซึ้ง อารมณ์ จินตนาการ

2.7.2 ลักษณะของวรรณคดี

บุญเหลือ เทพสุวรรณ (2517, น.6-7) ได้อธิบายว่า วรรณคดีออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ในภาษาไทยบันเทิงคดี คือ เรื่องที่สมมุติ ในภาษาอังกฤษ คืองานเขียนร้อยแก้วที่มีตัวละครเป็นตัวสมมุติ ไม่ใช่บุคคลที่มีจริง

2. สารคดี คือ งานเขียนที่ผู้เขียนเจตนาจะให้ความรู้แก่ผู้อ่าน แต่ก็แฝงเล็งจะให้ความพึงพอใจ อันเกิดมาจากการประกอบรูป ประกอบแบบ พง์เล็งเลือกเฟ้นการใช้ถ้อยคำในภาษา ทำให้เกิดรส กระทบอารมณ์ผู้อ่าน

สุวคนธ์ จงตระกูล (2520, น.23-24) กล่าวว่า ลักษณะเฉพาะของวรรณคดีไทย ได้แก่

1. มีบทไหว้ครู คนไทยเคารพครูบาอาจารย์ เชื่อว่าวิชาความรู้ทุกสิ่งมีครูเป็นผู้สอน ดังนั้นก่อนกระทำการใด ๆ ต้องไหว้ครู เป็นการแสดงคารวะ และเชื่อกันว่าผู้ที่น้อมคารวะนั้นจะได้รับความสำเร็จ มีความเจริญ เหตุนี้วรรณคดีไทยเกือบทุกเล่มจะเริ่มด้วยไหว้พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ บิดามารดา ครูบาอาจารย์ แล้วอาจจะต่อด้วยสรรเสริญเกียรติคุณของพระมหากษัตริย์ และชมบ้านเมือง

2. มีกระบวนการพรรณนาธรรมชาติที่วิจิตรพิสดาร ให้รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพธรรมชาติ ป่า สัตว์ จัดดูบาท ทวีบาท สัตว์น้ำ พันธุ์ไม้ อย่างที่เราจะหาอ่านจากวรรณคดีชาติใดได้ยากมาก แสดงให้เห็นความมีนิสัยรักธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง (เพราะสภาพความเป็นอยู่ในสมัยก่อนเอื้ออำนวย) แลความเป็นคนช่างสังเกต ในบทชมธรรมดนี้ผู้แต่งจะแสดงความสามารถในเชิงประพันธ์อย่างเต็มที่

3. มีอารมณ์ขัน คนไทยมีอารมณ์ขันฟุ่มเฟือย เราเคยได้รับฉายาว่า “สยามเมืองยิ้ม” ในวรรณคดีเกือบทุกเรื่องจะมีแง่มุมที่ให้อารมณ์ขันแก่ผู้อ่านแฝงอยู่ด้วย แม้ในมหากาฬคำหลวงอันเป็นวรรณคดีเกี่ยวกับศาสนา

4. มีบทอรรถรย์ที่เป็นศิลปะ ที่ว่าเป็นศิลปะก็เพราะผู้แต่งมิได้ใช้ภาษาอย่างโจ่งแจ้ง หมายบคาย ดังบทอรรถรย์หรือบทเข้าพระเข้านางในวรรณคดีไรวรรณคดีของบางชาติ หากใช้ปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ หรือการเล่นกีฬาบางอย่าง เช่น การเล่นว่าว เป็นสัญลักษณ์แทน 5. รักความสะอาด ด้วยเพราะประเทศเรามีอากาศร้อน เรานิยมอาบน้ำกันเป็นประจำทุกวันตามสภาพดังกล่าว ทำให้ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละคร ไม่ว่าจะป็นชั้นกษัตริย์ สามัญชน หรือคนชั้นต่ำ เช่น ขอทาน มีบทอาบน้ำแต่งตัว

6. ตัวเอกฝ่ายชาย มีลักษณะขัดแย้ง (Contrast) ระหว่างบุคลิกลักษณะกับความสามารถ ในการต่อสู้ ผู้แต่งจะกำหนดให้ตัวเอกฝ่ายชายซึ่งส่วนมาก คือ พระเอกมีรูปร่างอ่อนแอ เอวบาง ร้างน้อย ใบหน้าสะอาดสวยราวผู้หญิง แต่มีความสามารถในทางต่อสู้อย่างยอดเยี่ยม ลักษณะเช่นนี้ดู จะไม่สมเหตุสมผล แต่ผู้อ่านส่วนใหญ่ยอมรับ จะไม่ใคร่รู้สึกขัด มีแต่ชื่นชม ความงาม และความสามารถของตัวเอก

7. ยกย่องสถาบันพระมหากษัตริย์ ในการกล่าวถึงองค์พระมหากษัตริย์ ผู้แต่งจะยกย่อง เทิดทูลไว้อย่างสูงส่ง ทั้งนี้เพราะสมัยก่อนไทยมีระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช อำนาจเด็ดขาดอยู่ที่พระมหากษัตริย์ กอปรกับพระมหากษัตริย์ส่วนใหญ่ทรงตั้งอยู่ใน ทศพิธราชธรรม คนไทยจึงรู้สึกทั้งนิยมยกย่อง และเกรงกลัวพระบารมี นานจากนี้ยังนับถือว่า พระมหากษัตริย์เป็นสมมติเทพ

8. มีคติทางพุทธศาสนาแฝงอยู่ เนื่องจากคนไทยนับถือพระพุทธศาสนามาแต่โบราณ ศาสนาพุทธจึงมีอิทธิพลต่อจิตใจ และความนึกคิดอย่างแน่นแฟ้น ในการสร้างวรรณกรรม ผู้แต่งจึงแทรกคติธรรมทางศาสนาไว้ด้วย เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม

กุหลาบ มลลิกะมาส (2539, น.139-202) ได้แบ่งลักษณะของวรรณคดีออกเป็น 2 ระยะเวลา ได้แก่

1. ระยะเวลาก่อนรับอิทธิพลวรรณกรรมตะวันตก จะเห็นลักษณะสำคัญบางประการ ดังนี้คือ

1.1 นิยมการขียนร้อยกรอง ร้อยกรองนั้นใช้เขียนทั้งสารคดีและบันเทิงคดี ส่วนร้อยแก้วมักใช้แต่งสารคดี โดยลักษณะการแต่งในอดีตจากสุโขทัย - รัตน โกสินทร์ตอนต้น นิยมแต่งร้อยกรองมากกว่าร้อยแก้ว

1.2 เนื้อเรื่อง ผู้แต่งวรรณคดีไทยในอดีตไม่เน้นความมุ่งหมายที่จะทิ้งข้อคิดใด ๆ ไว้ ในเรื่องที่แต่ง ถ้ามีแนวความคิดหรือปรัชญาใด ๆ ก็เป็นไปตามธรรมดาธรรมชาติของเนื้อเรื่อง

นั้น ๆ แต่ไม่ใช่ความตั้งใจของผู้แต่ง ผู้แต่งจะเน้นหนักด้านศิลปะของการแต่งเรียบเรียงคุณค่าของวรรณคดีจึงอยู่ที่ศิลปะการแต่งมากกว่าเนื้อเรื่อง ด้วยเหตุนี้เนื้อเรื่องของวรรณคดีไทยจะจำกัดอยู่ในวงต่อไปนี้

- 1) ศาสนาและคำสอน
- 2) เรื่องเล่า (narrative) ใช้เป็นเรื่องราวสำหรับอ่าน และบทแสดง เช่น นิทาน บทพากย์ โขน หนัง บทละครรำ
- 3) บทพรรณนา (descriptive) เช่น นิราศ
- 4) บทเพลง แทรกอยู่ในเรื่องขนาดยาวบ้าง เป็นบทสั้น ๆ สำหรับขับร้องบ้าง เช่น บทมโหรี
- 5) บทสดุดี ขอเกียรติ (เป็นส่วนหนึ่งของพงศาวดารไปด้วย)
- 6) บทใช้ประกอบพิธีกรรม เช่น บทกล่อมช้าง โองการแข่งน้ำ
- 7) ประวัติ พงศาวดาร และจดหมายเหตุ (ไทยและต่างชาติ)
- 8) แบบเรียน
- 9) กฎหมาย (กฎหมายเทียรบาล)
- 10) ตำราบางเรื่อง

กล่าวโดยสรุปคือ เนื้อเรื่องอยู่ในวงแคบ แม้จะมีทั้งเรื่องที่เป็นสารคดี (Non fiction) บันเทิงคดี (Fiction) ส่วนใหญ่ของวรรณคดีเหล่านี้ จะเน้นอุดมคติด้านความงาม และความประพฤติ เรื่องจินตนาการ เรื่องไกลตัว (เช่น เรื่องยักษ์ เทวดา สวรรค์ นรก) และเน้นศิลปะการเรียบเรียง

1.3 ธรรมเนียมการแต่ง (Literary convention) จะสังเกตเห็นได้ชัดเจน ดังนี้

- 1) มีโครงสร้างที่มีแบบแผน โดยทั่วไปจะขึ้นต้นด้วยบทไหว้หรือประณามบท อาจเป็นการชมบ้านเมือง ความเกษมสุขของราษฎร ความยิ่งใหญ่ของพระมหากษัตริย์ ไหว้พระรัตนตรัย บิดามารดา ครูบาอาจารย์ หรือสรรเสริญเทพเจ้า
- 2) มีธรรมเนียมนิยมในการบรรยาย และพรรณนาอย่างเข้าแบบ เช่น การชมนก ชมไม้ ชมโคม แต่งตัว ชมรด คร่ำครวญเมื่อคู่ตายจากไป หรือบทอศรรथ
- 3) เป็นร้อยกรองขนาดยาว มีทั้งเรื่องเล่าทำนองบรรยายเรื่อง (Narrative) และพรรณนา (Descriptive) บทใช้ขับร้องได้และกล่าวโดยจิตวิสัยรำพันความในใจของผู้แต่งหรือตัวละคร (Lyric)
- 4) วรรณคดีในอดีตของไทยเป็นวรรณกรรมเพื่ออารมณ์ มากกว่าที่จะเป็นวรรณคดีเพื่อปัญญา

5) บทละครของไทย (ละครร่ำ) ไม่มีลักษณะอย่างบทใช้แสดงของตะวันตก แต่มีลักษณะเป็นวรรณคดีสำหรับอ่านประเภทเล่าเรื่อง (narrative)

6) วรรณคดีทางศาสนาในอดีต ส่วนใหญ่เป็นประเภทเล่าเรื่อง (narrative) เช่น นิทานชาดก พุทธประวัติ และแทรกคำสอน เป็นเรื่องประกอบด้วยศรัทธามากกว่าจะเน้นปัญญา

7) พุทธปรัชญาในวรรณคดีโดยทั่วไป เป็นอย่างง่าย ๆ พื้น ๆ สำหรับคนทั่วไปเข้าถึงได้

8) กวีโวหาร ได้แก่ภาพพจน์ซึ่งเป็นภาษาของอารมณ์ ซึ่งกล่าวถึง

8.1) การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

8.2) การพูดเกินจริง

8.3) การพูดน้อยเกินความกว้าง

8.4) การใช้สัญลักษณ์

8.5) การพูดอย่างหนึ่งโดยมีเจตนาอีกอย่างหนึ่ง

9) พิธีกรรมต่าง ๆ เป็นเรื่องที่ได้รับ ความสนใจมาก และกวีแต่งไว้อย่างต้องการให้รายละเอียดสมบูรณ์แบบ

10) บทพรรณนาธรรมชาติ กวีจะพรรณนาธรรมชาติตามที่แลเห็น และในจินตนาการ ป่า เขา นก ปลา สัตว์ป่า นานาชนิด จะกล่าวถึงอย่างละเอียดถี่ถ้วน ในวรรณกรรมร้อยกรองแทบทุกเรื่อง

11) บทกวีระหว่างเพศ หรือที่เรียกว่าบทอัศจรรย์ จะอธิบายละเอียดในรูปสัญลักษณ์ เป็นส่วนใหญ่

12) เรื่องเกี่ยวกับการเมือง การล้อเลียน ประชดสังคม เกือบไม่มรเลย

13) ศาสนา พระมหากษัตริย์ และครอบครัว เป็นสถาบันที่มีค่านิยมทางสังคมสูง ได้รับการกล่าวถึงอย่างยกย่องเคารพ

14) การล้อเลียนแบบกวีในสมัยก่อนตนขึ้นไป

15) การรับวรรณคดีของชาติอื่นมาเป็นของตน

16) ความอ่อนน้อมถ่อมตนของกวี มักไม่ปรากฏว่ากวีผู้แต่งคือผู้ใด

2. ระยะเวลาภายหลังรับอิทธิพลวรรณกรรมตะวันตก จะมีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

2.1 ความนิยมในวรรณคดีสันสกฤตเจริญขึ้นฟูขึ้น แต่ในการแปลมาจากภาษาอังกฤษ

2.2 มีการเปลี่ยนแปลงวรรณคดีประเภทต่าง ๆ จากวรรณกรรมตะวันตก

2.3 ความเจริญด้านสื่อมวลชนทวีขึ้นตามลำดับ ทั้งที่เป็นหนังสือพิมพ์รายวัน
วารสาร นิตยสาร

2.4 ความนิยมในการเขียนร้อยกรองค่อย ๆ ลดลง

2.7.3 วัตถุประสงค์ทั่วไปในการสอนวรรณคดี

เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ รายวิชา ท310103 วรรณคดี (ม.ป.ป., น.1) กล่าวถึง
ประโยชน์ของการเรียนวรรณคดีหรือวรรณกรรมว่ามีประโยชน์ ดังนี้

1) วรรณคดีช่วยให้ความรู้หลายด้านที่จะช่วยส่งเสริมสติปัญญาให้แก่ผู้อ่าน เช่น
ด้านภาษาจะทำให้ผู้อ่านมีความรู้ด้านความหมายของคำ การใช้ภาษาของแต่ละยุคสมัย แต่ละภูมิภาค
แบบแผนของฉันทลักษณ์แต่ละประเภท ด้านประวัติศาสตร์ พงศาวดาร ตำนาน นิทาน เรื่องราว
พื้นเมืองต่าง ๆ

2) วรรณคดีได้คุณค่าทางอารมณ์ต่าง ๆ เพราะวรรณคดีเป็นเรื่องศิลปะของการถ่ายทอด
ความรู้สึก และอารมณ์ด้วยวิธีร้อยกรองถ้อยคำที่มีชีวิตจิตใจ ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตาม
ได้รับสุนทรียภาพของวรรณคดี

3) วรรณคดีจะช่วยสะท้อนภาพสังคม สภาพชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของ
บรรพบุรุษ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และค่านิยมต่าง ๆ กวีจะสอดแทรกอยู่ในวรรณคดี
ทั้งสิ้น

4) วรรณคดีช่วยขัดเกลาจิตใจและยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้สูงขึ้น ช่วยจรรโลงจิตใจ
ทำให้มนุษย์เห็นตัวอย่างของความทุกข์ ความสุข และปัญหาชีวิตต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านมองชีวิตด้วยความ
เข้าใจมากขึ้น และวรรณคดีจะช่วยสอดแทรกธรรมผ่านตัวอักษรเป็นการสอนใจผู้อ่านด้วย

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรษ์ (2558, น.229 – 230) กล่าวว่า
วัตถุประสงค์ทั่วไปของการเรียนการสอนวรรณคดี มีดังนี้

1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้รู้จักความหมายของคำว่าวรรณคดี
2. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้ว่าหนังสือลักษณะใดจึงจะได้รับยกย่องว่าเป็นวรรณคดี
3. เพื่อให้ให้นักเรียนได้คุ้นเคยและศึกษาวรรณคดีในรูปแบบต่าง ๆ
4. เพื่อฝึกทักษะการอ่านออกเสียง ทำนองพูด ทำนองเสนาะให้ถูกต้อง
5. เพื่อฝึกทักษะการอ่านในใจ และปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน
6. เพื่อให้มีความรู้ในเนื้อเรื่อง การตีความหมาย ตลอดจนจนคำศัพท์ต่าง ๆ
7. เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความสนุกเพลิดเพลินจากเรื่องที่อ่าน
8. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ศึกษาลักษณะข้อบังคับต่าง ๆ ของคำประพันธ์ที่ใช้ในวรรณคดีแต่

ละเรื่อง

2.7.4 การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีในชั้นเรียน

ประภาศรี สีหอำไพ (2524, น.350) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้อรรถคดีว่า ผู้สอนมักเป็นผู้นำ และมีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน จนบางครั้งจำกัดขอบเขต หรือปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้วิจารณญาณ มักมุ่งสอน “อ่านเอาเรื่อง” เพื่อให้ นักเรียนได้สาระ ด้วยวิธีท่องจำ เพื่อสอนให้ได้ตามหลักสูตรวิธีสอนของครูไม่เร้าใจ ก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ครูส่วนใหญ่มักทำให้นักเรียนรู้สึกเครียดและคิดว่าการอ่านวรรณคดีเป็นเรื่องยากไปโดยไม่รู้ตัว เพราะครูมักสอนให้นักเรียนท่องศัพท์ยากที่พวกเขาไม่เคยพบและใช้ในชีวิตประจำวัน ตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงมากกว่าจะทำให้พวกเขาแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกให้นักเรียนถอดคำ ประพันธ์จากวรรณคดีตอนที่ตัดมาให้เรียนในหนังสือเรียน โดยไม่เล่าเรื่องย่อให้พวกเขา รู้ ความ เป็นมาและตอนต่อไปจนเขาตามเรื่องไม่ทัน และต่อเรื่องไม่ติด และมักชี้ถูกผิดจนทำให้เด็กเข้าใจ ว่าการตีความวรรณคดีที่ถูกต้อง คือการตีความของครูเท่านั้น นักเรียนจึงไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เพราะกลัวเสียคะแนน พยายามท่องจำคำศัพท์ และเนื้อหาส่วนที่ต้องเรียน เพื่อนำไปตอบข้อสอบ จนหมดสนุกที่จะทำความเข้าใจ และตีความเรื่องตามมุมมองของตนเอง (สร้อยสน สกกรักษ์, 2555, น. 38 – 39)

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทรพรรษ (2558, น.230 – 250) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี โดยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้สอนวรรณคดีควรเป็นผู้รู้เกี่ยวกับวรรณคดีอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง ที่ตนจะสอน
2. ผู้สอนจะต้องมีทัศนคติที่ดีในการสอนวรรณคดี และพยายามปลูกฝังให้ผู้เรียน มีทัศนคติต่อวรรณคดีไทย อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติด้วย
3. ผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนตลอดจนความสนใจ และ ความต้องการของผู้เรียน
4. ผู้สอนควรตั้งวัตถุประสงค์ในการสอนให้ชัดเจน เพราะจะช่วยให้การเรียน การสอนดำเนินต่อไปตามเป้าหมาย และช่วยให้การประเมินผลการเรียนการสอนมีความสะดวก ยิ่งขึ้น
5. ผู้สอนควรจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนทุกครั้งเพื่อจูงใจ หรือรวมความสนใจของ ผู้เรียนมาสู่เรื่องที่จะเรียน
6. ในการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ควรจะใช้วิธีการหลาย ๆ วิธี ไม่ควรเน้น การสอนถอดความ หรืออ่านเอาเรื่อง หรือการบรรยาย หรือให้ผู้เรียนท่องจำ ควรส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้รู้จักคิดใช้เหตุผล ศึกษาค้นคว้า และร่วมกิจกรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

7. การเรียนการสอนวรรณคดีไทยควรเน้นความคิดรวบยอดมากกว่าเนื้อเรื่อง เพราะ ถ้านั้นเนื้อเรื่องมากเกินไป ผู้เรียนจะไม่มีโอกาสซาบซึ้งความไพเราะ และข้อคิดของวรรณคดี

8. การเรียนการสอนวรรณคดีไทย ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสุข และความจรรโลงใจ ไม่ควรเน้นแต่การถอดความ หรือคำศัพท์จนทำให้การอ่านวรรณคดีหมดรส ผู้สอนควรหาวิธีการที่จะให้การเรียนการสอนวรรณคดีเป็นเครื่องช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสุข ความบันเทิง ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งของการเรียนการสอนวรรณคดี

9. การเรียนการสอนวรรณคดีไทย ควรคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student - Centered) โดยพยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากที่สุด และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น อย่างเสรี โดยไม่ต้องเกิดความกังวลว่าความคิดเห็นของตนนั้นไม่ สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้สอน ผู้สอนควรเป็นผู้ที่มีใจกว้างยอมรับฟัง และเคารพ ความคิดเห็นของผู้เรียน พยายามสนับสนุนทุกวิถีทางที่จะให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและ ความเป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่

10. การเรียนการสอนวรรณคดีควรสอนให้สัมพันธ์กับหลักภาษา และทักษะการใช้ ภาษาต่าง ๆ ทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

11. การเรียนการสอนวรรณคดีควรใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบ โดยพิจารณา เลือกรสโรให้เหมาะสม และได้ผลคุ้มค่า

12. ควรให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด ใช้เหตุผล วิพากษ์วิจารณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จำทำได้ เช่น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้วิจารณ์ลักษณะนิสัย การกระทำ และการตัดสินใจของตัวละครใน บางกรณีผู้สอนอาจให้ผู้เรียนสมมติเป็นตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง และตัดสินใจโดยใช้เหตุผลประกอบ ตามที่ผู้เรียนเห็นสมควร การแสดงเหตุผลของผู้เรียนนี้ถ้าไม่เหมาะสม หรือไม่ถูกต้อง ผู้สอนไม่ควรตำหนิผู้เรียน แต่ควรให้การช่วยเหลือแนะนำ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและตัดสินใจอย่างมี เหตุผลยิ่งขึ้น

13. การสอนวรรณคดีควรให้นักเรียนได้ใช้ความคิด ใช้เหตุผล วิพากษ์วิจารณ์ให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้

14. วรรณคดีกับจินตนาการนั้นเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ได้ ควรจัดบรรยากาศ สภาพการณ์ และหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมจินตนาการของนักเรียน

15. การสอนวรรณคดีเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้น เป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้ มีในตัวนักเรียน ถ้าสภาพการเรียนการสอนเอื้ออำนวยให้เด็กได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ เด็กก็จะมีโอกาสได้แสดงออกซึ่งความสามารถนั้น

16. การสอนวรรณคดีด้วยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ การสอนวรรณคดีจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งนั้น ควรที่จะให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้

17. วรรณคดีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของไทย ฉะนั้นการสอนวรรณคดีจึงควรเน้นให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้ง รู้คุณค่าของวรรณคดี และพยายามที่จะช่วยกันทำนุบำรุงรักษามรดกนี้ไว้ให้คงอยู่ตลอดไป

18. การเรียนการสอนวรรณคดีนั้น ครูไม่ควรจำกัดอยู่แต่กับวรรณคดีมรดกเท่านั้น ควรนำเอาวรรณกรรมปัจจุบันมาให้นักเรียนได้ศึกษาด้วย วรรณกรรมปัจจุบันจึงเป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจในงานประพันธ์ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ไม่ติดอยู่กับวรรณคดีรูปแบบเดิมเท่านั้น

19. การสอนวรรณคดีทุกครั้งมีการประเมินด้วย เพราะจะทำให้ครูทราบผลการเรียนการสอนของตน วิธีการวัดผลมีหลายวิธี ครูอาจวัดการเรียนการสอนวรรณคดีจาก การอภิปราย การโต้วาที การแสดงละคร การแสดงบทบาท และการวาดภาพประกอบได้อีกด้วย

20. กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้การสอนวรรณคดีได้ผลมากยิ่งขึ้น กิจกรรมที่จัดขึ้นอาจเป็นกิจกรรมโดยเอกเทศ

สุจริต เพียรชอบ (2546, น.31) กล่าวว่า ในอดีตเด็กมีโอกาสใกล้ชิดและซาบซึ้งกับวรรณคดีมากกว่าปัจจุบัน เพราะในอดีตมีสิ่งเร้าเร้าใจมาจอบ้างปัจจุบัน วรรณคดีจึงอยู่ในชีวิตประจำวันจนเด็กเรียนรู้และซาบซึ้งไปโดยไม่รู้ตัว แต่ปัจจุบันวรรณคดีไม่ได้เป็นสิ่งเร้าใจเพียงอย่างเดียวของเด็กอีกต่อไป เพราะเด็กได้มีโอกาสเรียนรู้วรรณคดีจากหนังสือเรียนเท่านั้น แต่มีโอกาสนับรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อความบันเทิงอีกมากมาย เมื่อเป็นเช่นนี้ครูจึงมีบทบาทอย่างยิ่งในการเรียนการสอนวรรณคดี บทบาทของครูคือปลูกศรัทธาให้แก่ผู้เรียนหาแนวร่วมด้วยการให้นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน และชุมชนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมสรวลวิญญาณ์ ประชาสัมพันธ์ คือ จัดกิจกรรม เพื่อการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ เลือกสรรกิจกรรม คือ นำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลายมาใช้ในการเรียนการสอนวรรณคดี นำเข้าสู่ชุมชนหรือผ่านทางสื่อชนิดต่าง ๆ ฝึกฝนคนรุ่นใหม่ ได้แก่ ให้เยาวชนได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีให้มากขึ้น และสืบสานวรรณคดีไทยด้วยนาฏการ คือ การจัดให้มีการร้องรำทำเพลง หรือการแสดงละครที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดี

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีผู้สอนจะมีบทบาทมากที่สุด เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้วรรณคดีจากหนังสือเรียนเท่านั้นเน้นแต่การถอดความ หรือคำศัพท์จนทำให้การอ่านวรรณคดีหมดรส ผู้สอนจึงควรคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student -

Centered) โดยพยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากที่สุด และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสุขและความจริงใจ ไม่ควรเน้นแต่ การถอดความ หรือคำศัพท์ ควรให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด ใช้เหตุผล วิพากษ์วิจารณ์ให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ เช่น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้วิจารณ์ลักษณะนิสัย การกระทำและการตัดสินใจของตัวละคร

2.8 วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

คำกลอนเรื่องพระอภัยมณีเป็นอมตะวรรณกรรมของสุนทรภู่ ถึงแม้ว่าเนื้อเรื่องจะพื้นสมัย แต่แก่นสารของเรื่องเกี่ยวกับความรัก ความซึ้ง ความสัจย์ ความเสียสละนั้น เป็นสิ่งที่จับใจทุกคน ทุกสมัยตัวในเรื่องทั้งบรรพชิต เด็ก หนุ่มสาว คนชรา นักรบ ปี่สาจ ยักษ์ ผู้วิเศษ กษัตริย์ คนสามัญ ฉากในเรื่องมีทั้ง ในน้ำ บนบก ในป่า ในพระราชวัง ในสนามรบ จึงกล่าวได้ว่า พระอภัยมณีนั้นเป็นเรื่องของคนทั้งโลก นับว่าเป็นนิยายแท้ ซึ่งสุนทรภู่ได้แต่งขึ้นจากจินตนาการ การดำเนินเรื่องแต่ละตอนมีความเชื่อมโยงกัน ตัวละครแต่ละตัวมีบทบาทคล้ายไปตามพฤติกรรมที่เชื่อมโยงกัน เหมือนเป็นบุคคลจริง นอกจากนี้สุนทรภู่ได้ถ่ายทอดเรื่องราวด้วยการนำความคิด คำนิยม และคติคำสอนตามหลักธรรมทางพุทธศาสนามาแทรกไว้ในพฤติกรรมของตัวละครได้อย่างแนบเนียน (เปลื้อง ณ นคร, 2543, น.317-321)

นิทานคำกลอน เรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรบรรจุอยู่ในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยวรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นเรื่องราวที่กระทรวงศึกษาธิการได้คัดมาให้ให้นักเรียนอ่าน ซึ่งแสดงให้เห็นความสามารถในการใช้คำของสุนทรภู่ว่าเลือกคำที่เหมาะสมแก่ตัวละคร ดังเห็นได้จากบทบรรยายสภาพความใหญ่โตและน่ากลัวของนางผีเสื้อสมุทร กิริยาอาการที่เต็มไปด้วยพลังกำลังของนาง

เหตุการณ์ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร แม้จะเต็มไปด้วยเรื่องราวร้าย ๆ ที่ชวนให้ระทึกใจ แต่ก็มีส่วนที่ให้อารมณ์ชื่นบานแก่ผู้อ่าน เช่น ตอนพระอภัยมณีชมทะเล ซึ่งมีภาพที่น่ารื่นรมย์ การใช้คำพรรณนาสื่ออาการความเคลื่อนไหวไปมาอย่างสวยงามได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557, น.53-55)

2.9 ความหมายของชิ้นงาน (Products)

วนิดา ราชวน (2557, น.55) กล่าวว่า ผลงานเป็นการสะท้อนความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ตามจุดประสงค์

อัยฉฐงค์ สืบหาแก้ว (2551, น.38) กล่าวว่า ชิ้นงานหรือผลงาน เป็นผลสำเร็จที่แสดงผล การเรียนรู้ในเนื้อหาสาระหรือทักษะ หรือคุณลักษณะที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปแล้วใน ช่วงเวลาที่กำหนดและเป็นไปตามแผน

ชนิษฐา เวชรังสี (2550, น.42) กล่าวว่า ชิ้นงาน คือ การนำความรู้ความคิด ตลอดจน ทักษะ กระบวนการที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ แสดงออกให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจ

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปความหมายของชิ้นงานได้ว่า ชิ้นงาน หมายถึง การสะท้อน ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ เป็นผลสำเร็จที่แสดงผลการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระ ซึ่งผู้เรียนได้เรียนรู้ไปแล้วในช่วงเวลาที่กำหนด และเป็นไปตามแผน และแสดงออกให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจ

2.10 โครงงานภาษาไทย

2.10.1 ความหมายของโครงงานภาษาไทย

การเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2536, น.5) ได้ให้คำนิยามว่า โครงงาน คือ การเรียนการสอน ที่จัดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานให้แก่เด็ก เหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง เพื่อให้เด็กได้ ประสบการณ์โดยตรง เด็กได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา โดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ เด็กได้ทำการทดลอง ได้ พิสูจน์สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง รู้จักหาวิธีการต่าง ๆ มาแก้ปัญหา เด็กจะทำงานอย่างเป็นระบบขั้นตอนรู้จัก วางแผนฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม ฝึกการคิดวิเคราะห์และประเมินตนเอง

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) (2553, น.5) อธิบายว่า โครงงาน คือ งานวิจัยเล่ม เล็ก ๆ ของนักเรียน เป็นการแก้ปัญหาหรือข้อสงสัยของนักเรียน โดยใช้ทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ หากเนื้อหาสาระหรือข้อสงสัยตรงตามรายวิชาใดก็จัดเป็น โครงงานรายวิชานั้น ดังนั้น โครงงานภาษาไทยจึงหมายถึง การแก้ปัญหาหรือข้อสงสัยของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทย

จากข้อมูลข้างต้นสรุปความหมายของโครงงานภาษาไทยได้ว่า หมายถึง งานวิจัยเล่ม เล็ก ๆ ของนักเรียน โดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ เด็กได้ทำการทดลอง ได้พิสูจน์สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง รู้จักหาวิธีการต่าง ๆ มาแก้ปัญหาหรือข้อสงสัยของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทย

2.10.2 ประเภทของโครงงานภาษาไทย

โครงงานภาษาไทย แบ่งตามวิธีการได้มาซึ่งข้อมูล หรือคำตอบของโครงงานได้ 5 ประเภท คือ

1) โครงงานภาษาไทยประเภทสำรวจและรวบรวมข้อมูล โครงงานประเภทนี้เป็น โครงงานเบื้องต้นที่นักเรียนควรลงมือทำ เพราะง่าย เพียงแต่นักเรียนทำการรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่

แล้ว นำมาจำแนกให้เป็นหมวดหมู่และนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เห็นลักษณะหรือความสัมพันธ์ในเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจคำศัพท์จากเรื่อง หลักการอ่านภาษาไทย การศึกษาประวัติของนักประพันธ์ เป็นต้น

2) โครงการงานภาษาไทยประเภทการทดลอง โครงการประเภทนี้ อาจดูเหมือนว่าเป็นงานของนักวิทยาศาสตร์ เพราะขั้นตอนคล้ายกับการทำงานของนักวิทยาศาสตร์ คือ ต้องมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

- 1) กำหนดปัญหาที่จะศึกษา
- 2) ตั้งวัตถุประสงค์
- 3) ตั้งสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า
- 4) ออกแบบการทดลอง
- 5) ทำการทดลอง
- 6) รวบรวมและแปรผลการทดลอง
- 7) สรุปผล
- 8) นำเสนอข้อมูล

3) โครงการงานภาษาไทยประเภทการทดลอง เป็นโครงการที่สนุกสนานและน่าสนใจมากในรายวิชาภาษาไทย ตัวอย่างโครงการภาษาไทยประเภททดลอง เช่น ทดลองออกเสียงคำควบกล้ำ การศึกษาความจำจากการฟัง การเขียนสะกดคำยาก ฯลฯ

4) โครงการงานภาษาไทยประเภททฤษฎี เป็นโครงการที่นักเรียนเสนอหลักการหรือแนวความคิดใหม่ ๆ โดยใช้แนวคิดหรือการจินตนาการของผู้ทำโครงการ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในแนวใหม่ที่ยังไม่มีใครคิดมาก่อน หรืออธิบายทฤษฎีที่ขัดแย้งกับทฤษฎีเดิมที่มีอยู่ในวิชาภาษาไทย อาจเป็นการเสนอหรือหลักการขึ้นมาสนับสนุน หรือขัดแย้งกับแนวคิดเดิม ๆ

โครงการงานภาษาไทยประเภททฤษฎี เป็นการนำเหตุผลทางวิทยาศาสตร์มาอ้างอิงอาจถูกหรือผิดก็ได้ แต่เป็นไปตามหลักการหรือทฤษฎี ในวิชาภาษาไทยมีเนื้อหามากมายที่นักเรียนสามารถคิดขึ้นมาในแง่ทฤษฎีได้ เพียงแต่ครูที่ปรึกษาจะยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนหรือไม่ โดยเฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษา น่าจะมีความคิดในแง่ทฤษฎีได้มากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษา

2.10.3 หลักการสำคัญของโครงการงานภาษาไทย

โครงการงานภาษาไทย เป็นการส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในด้านภาษาไทย และเป็นการฝึกให้นักเรียนเป็นนักคิด มีทักษะกระบวนการ มีเจตคติที่ดีกับวิชาภาษาไทย คือ

1) กำเนียงถึงหลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสำคัญที่สุด กล่าวคือ นักเรียนจะต้องเป็นผู้คิดปัญหา ดำเนินการลงมือปฏิบัติดำเนินการทำโครงการ รวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลด้วย

ตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เตรียมแหล่งเรียนรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำทาง นักเรียน คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาได้

2) เรื่องที่นักเรียนจะทำแม้ว่ายากอย่างไรก็ตาม ควรเปิดโอกาสให้ศึกษา ครูไม่ควร ปิดกั้นแนวคิดของนักเรียน ดังนั้นแม้แต่เป็นเรื่องที่รู้ ๆ กันอยู่แล้ว แต่ถ้านักเรียนได้ลงมือค้นคว้า ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยกระบวนการของโครงการก็จะเป็นการพัฒนานักเรียนมากขึ้น

3) ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนที่ทำโครงการ ได้นำเสนอผลงานเพื่อฝึกบุคลิกภาพ ทักษะ ทางสังคม และตอบข้อซักถามในการสะท้อนความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ กระบวนการคิด กระบวนการทำงาน การนำเสนอกระทำได้หลายวิธี ทั้งบรรยาย สาธิต ใช้แผนโครงการ รายงาน แผ่นพับ ป้ายนิเทศ ปฏิบัติได้ทั้งในและนอกเวลาเรียน หากนักเรียนทำโครงการแล้ว เก็บผลงาน ข้อนั้นพบไว้โดยไม่ได้นำเสนอ จะไม่มีประโยชน์อันใดเลย ดังนั้น ครูที่ปรึกษาไม่ควรละเลย อาจใช้สถานที่ใดก็ได้ในโรงเรียน ในช่วงเวลาใดก็ได้

2.10.4 จุดมุ่งหมายของการทำโครงการภาษาไทย

ในการส่งเสริมให้นักเรียนทำโครงการในวิชาภาษาไทยนั้น ครูควรคำนึงถึง จุดมุ่งหมายของการทำโครงการ ดังนี้

1) เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า หรือการวิจัยเล็ก ๆ ของนักเรียนที่มีความสนใจ และ มีความสามารถด้านภาษาไทย

2) เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจค้นคว้า หรือประดิษฐ์ผลงานทางด้านภาษาไทยอันจะเป็นประโยชน์ และคุณค่าทางวิชาการต่อไป

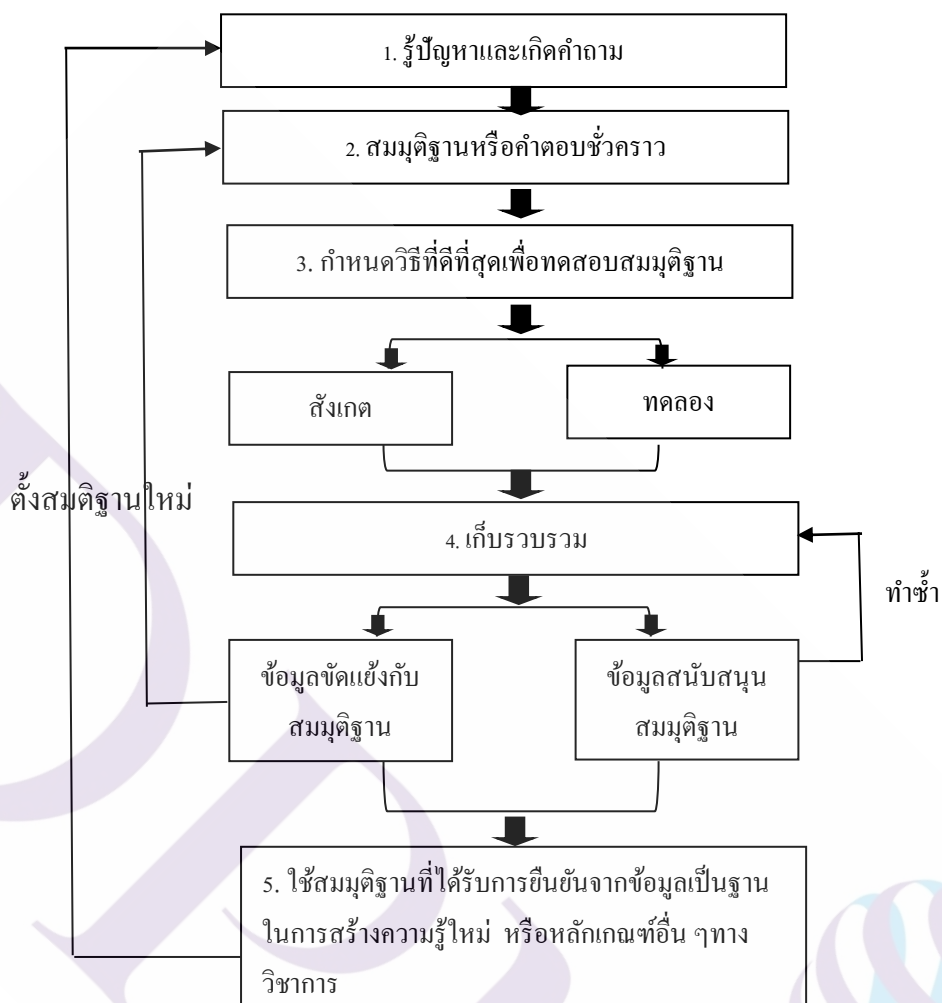
3) เพื่อให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะเสนอ และผลิตผลงานออกมาสร้าง ความรู้ด้วยตนเองได้

4) เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติและเห็นคุณค่าของภาษาไทย ภาคภูมิใจในความเป็นไทย

5) เพื่อให้นักเรียนเห็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ภาษาไทย ภาษาถิ่น ในท้องถิ่นของตนเองได้ (วิมลศรี สุวรรณรัตน์ , 2543, น. 5-10)

2.9.5 ลำดับขั้นตอนในการทำโครงการภาษาไทย

โครงการภาษาไทย คือ การแก้ปัญหาหรือข้อสงสัยของนักเรียนในวิชาภาษาไทย โดยใช้ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (หรือกระบวนการที่เชื่อถือได้) ดังนั้น การสอนโครงการ ภาษาไทยควรเริ่มจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีลำดับขั้นตอน ดังนี้ คือ

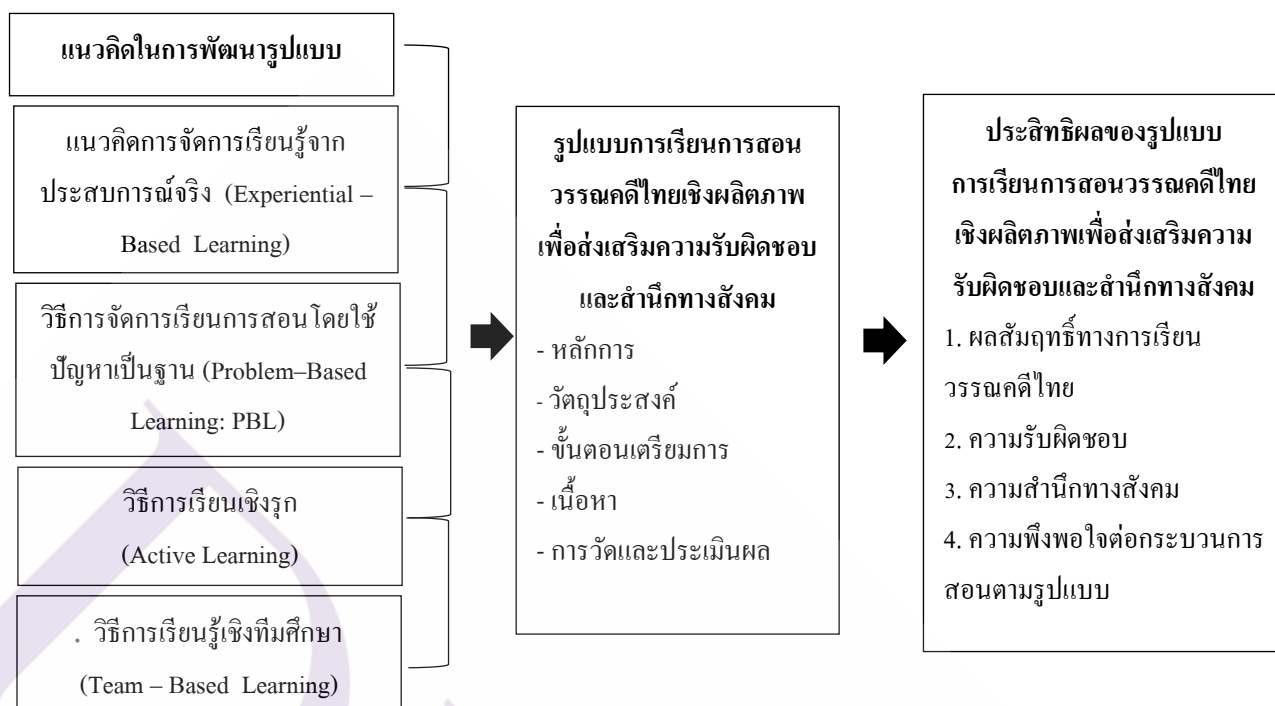

ภาพที่ 2. 10 แสดงแผนภูมิการทำงานโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (วิมลศรี สุวรรณรัตน์, 2543, น.10)

2.11 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เทคนิคการจัดการเรียนการสอน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

เชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม ด้วยการผสมผสานแนวคิด ทฤษฎี เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 2.11 แสดงรายละเอียดของกรอบแนวคิดวิจัย

2.12 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.12.1 งานวิจัยต่างประเทศ

Peck and Havighurat (1963) ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นที่มาจากต่างครอบครัวที่มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตย และแบบใช้อำนาจ พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวประชาธิปไตยมีความเป็นอิสระจากตนเอง และมีความรับผิดชอบมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวแบบอิตาเลียน

Cen Guozhen (2008) ได้ทำการสำรวจทัศนคติของนักเรียนวัยรุ่นชาวจีน จำนวน 368 คน ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยใช้เครื่องมือเป็นภาพยนตร์จำนวน 3 เรื่อง ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับโรงเรียน สังคม และประวัติศาสตร์ ซึ่งภาพยนตร์ที่ใช้นั้นมีสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อหรือทัศนคติของนักเรียนวัยรุ่นชาวจีนที่ยึดมั่นอยู่นั้นไม่สามารถแสดงให้เห็นถึง ความรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกันได้เด่นชัดนัก และแต่ละกลุ่มอายุของนักเรียนก็มีความเชื่อ ทัศนคติที่แตกต่างออกไป แต่สำหรับการกระทำหรือพฤติกรรมของนักเรียนนั้นสามารถแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในความคิดรวบยอดที่เกี่ยวกับ

ความรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกันได้ นอกจากนี้เจตนาที่แสดงถึงความรับผิดชอบของนักเรียนจะเพิ่มสูงขึ้นเมื่อนักเรียนมีอายุมากขึ้น

Shepard (1999, p.52) ได้พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนเกรด 3,4 และ 5 ของนักเรียนในแอตแลนติกตอนกลาง เพื่อความสมบูรณ์ในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย โดยการใช้การหาข้อสรุป 9 วิธี พบว่านักเรียนที่ผ่านการเรียนด้วยวิธีดังกล่าวมีระดับรับคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 วิชา และได้มีวิจารณ์งานที่ดี

Treppa and Frike (1972) ศึกษาผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรู้จักและเข้าใจตนเอง พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการเข้าใจในตนเองในทางที่ดีในด้านของความสามารถในการควบคุมตนเอง คุณค่าของการมีชีวิตอยู่การนับถือตนเอง การยอมรับและความเข้าใจในความเป็นมนุษย์ ความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์และความคิดเกี่ยวกับคนในอุดมคติ

2.12.2 งานวิจัยในประเทศ

เขาวรินทร์ สีใหม่ (2552, น.86-87) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพที่มีต่อมโนทัศน์ทางธรณีวิทยา และความสามารถในการสร้างแบบจำลองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลองซึ่งเรียนธรณีวิทยาด้วยรูปแบบ การเรียนเชิงผลิตภาพ และกลุ่มเปรียบเทียบซึ่งเรียนธรณีวิทยาแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดมโนทัศน์ทางธรณีวิทยาที่มีค่าความเที่ยง 0.76 และแบบประเมินความสามารถในการสร้างแบบจำลองที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบค่าทีผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยมโนทัศน์ทางธรณีวิทยาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยมโนทัศน์ทางธรณีวิทยาหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยมโนทัศน์ทางธรณีวิทยาหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 71.52 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ สูงกว่าร้อยละ 70
4. นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการสร้างแบบจำลองใน 3 หน่วย การเรียนรู้อยู่ในระดับดี

ถวิล สมัยมาก (2551, น.105) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบกับการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่ม กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนมีการจัดแบ่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบขึ้น ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงาน การทำงานไม่เสร็จตามเวลาจะถูกประเมินกิจกรรมกลุ่มไม่ดี เกิดความท้อแท้ ขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม แต่ความรับผิดชอบนี้จะมีแนวโน้มสูงขึ้น

ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี(2555, น.277 - 278) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูง และจิตตนิสัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูง และจิตตนิสัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูง และจิตตนิสัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 3) เพื่อขยายผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูงและจิตตนิสัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูงและจิตตนิสัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีชื่อว่า “ EPPE Model” มีกระบวนการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการกระตุ้นเตรียมความพร้อม (Encouragement : E) ขั้นการนำเสนอเนื้อหา จัดประสบการณ์การเรียนรู้และกระบวนการคิด (Presentation : P) ขั้นการฝึกทักษะ (Practice : P) ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย คือ ขั้นการฝึกทักษะโดยการชี้แนะ (Guided Practice) ขั้นการฝึกทักษะอย่างอิสระ (Indecent Practice) และขั้นการประมวลทักษะ (Integrated Practice) และ 4) ขั้นการติดตามการนำไปใช้และปฏิบัติ (Ensure distributive Practice : E) โดยที่รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูง และจิตตนิสัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา (EPPE Model) ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.80/86.84 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. หลังการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน นักเรียนมีความสามารถในการคิดขั้นสูง สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความสามารถในการคิดขั้นสูงและจิตตนิสัยของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน พัฒนาขึ้นในช่วงเวลาระหว่างเรียน

4. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

5. ผลการขยายผล พบว่า หลังการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน นักเรียนมีความสามารถในการคิดขั้นสูงและจิตตนิสัยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ความสามารถในการคิดขั้นสูงและจิตตนิสัยของนักเรียนพัฒนาขึ้นในระหว่างเรียน และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีค่าต่อการ ใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

โสภณ ผลประพฤติ (2557, น.145) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงานบนเครือข่ายตามแนวทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงานบนเครือข่ายตามแนวทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเองเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่นำเอาเครื่องมือสื่อสาร และทำงานร่วมกันบนเครือข่ายมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้ 3 ชนิด คือ 1) เครื่องมือสำหรับการปฏิบัติกิจกรรมโครงงานบนเครือข่าย 2) เครื่องมือสำหรับใช้ในการสื่อสารการทำงานร่วมกันบนเครือข่าย และ 3) เครื่องมือสำหรับใช้ในการประเมินผลการทำโครงงานแบบเครือข่าย โดยมีการจัดการเรียนการสอนเป็น 4 ระยะ ตามแนวคิดทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง คือ ระยะที่ 1 เตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 นำเสนอประเด็นการศึกษาและจัดกลุ่มสนใจ ระยะที่ 3 ปฏิบัติงานโครงงานบนเครือข่าย มีขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขึ้นกำหนดประเด็นการศึกษา 2) ขึ้นเขียนเค้าโครงโครงงาน 3) ขึ้นปฏิบัติงานโครงงานบนเครือข่าย 4) ขึ้นเขียนรายงานโครงงาน และ 5) ขึ้นเตรียมการนำเสนอผลงานโครงงาน และระยะที่ 4 นำเสนอผลงาน โครงงานและประเมินผล เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี และมีการพัฒนาความสามารถในการทำโครงงานบนเครือข่ายตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงานเครือข่ายตามแนวทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคมมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม และเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม โดยประเมินจาก ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหา และคุณค่าของวรรณคดีที่ศึกษาก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ การเปลี่ยนแปลงและการเพิ่มขึ้นของความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม เพื่อให้การวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

- 1.1 การเรียนการสอนวรรณคดีไทยในปัจจุบัน
- 1.2. สภาพปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในปัจจุบัน
- 1.3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องที่นำไปสู่การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน (Development)

- 2.1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- 2.2 การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน
- 2.3 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบการ

เรียน การสอน

ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบการสอนไปใช้ (Implementation)

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา
- 3.3 ระยะเวลาของการวิจัย

3.4 สถานที่ดำเนินการ

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินผล (Evaluation)

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นสำคัญ และสรุปเป็นข้อมูลได้ดังนี้

1.1 สภาพการเรียนการสอนในปัจจุบัน

1.2 ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในปัจจุบัน

1.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้อที่นำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน

1.1 การเรียนการสอนวรรณคดีไทยในปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาลักษณะการสอนวรรณคดีไทยของผู้สอนในปัจจุบัน จากงานวิจัยและบทความทางวิชาการต่าง ๆ ผลจากการศึกษาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในปัจจุบัน พบว่าการเรียนการสอนวรรณคดีนั้นมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน บ้างเน้นความสำคัญกับความงดงามแห่งศิลปะภาษา (เชิงวรรณศิลป์) บ้างเน้นความสำคัญตามแบบวิถีชีวิตมนุษย์ที่ปรากฏในเรื่อง (เชิงสังคม) โดยให้ศึกษาแบบวิเคราะห์ วิจารณ์เฉพาะชิ้นงานในเชิงวรรณศิลป์ เชิงสังคม เชิงปรัชญา เชิงจิตวิทยา หรือเชิงใดก็ตามที่เหมาะสมกับชิ้นงานนั้น ๆ ตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล (ฤทธิจักร ชื่นจิตต์, 2556, น.2)

นักวรรณคดีมีความมุ่งหวังว่าเมื่อได้บรรจุวรรณคดีหรือวรรณกรรมเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาอย่างน้อยก็จะปรากฏเป็นรูปธรรมในตำราเรียนทั่วไปแล้ว เขาชนหรือผู้เรียนที่ได้ศึกษาจะเกิดอรรถรสต่าง ๆ จากการอ่านเผลอเช่นเดียวกับตน อันจะนำไปสู่การสร้างความคิดที่ขยายขอบเขตออกไป ก่อเกิดเป็นปัญญาและปรีชาชาญจากการอ่านในที่สุด (เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2556 : ออนไลน์)

1.2 ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในปัจจุบัน

จากการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยจากบทความทางวิชาการ และงานวิจัยต่าง ๆ สามารถนำเสนอปัญหาที่พบเป็นรายด้าน ดังนี้

1.2.1 ด้านผู้สอน

จากการศึกษา พบว่า ผู้สอนขาดความลึกซึ้ง และความเชี่ยวชาญในวรรณคดีที่สอน เนื่องจากผู้สอนอ่านน้อย คั่นคว้าความรู้เพิ่มเติมน้อย ขาดการบูรณาการศาสตร์แขนงต่าง ๆ มาใช้ศึกษาวิเคราะห์วรรณคดี ทำให้รู้ไม่มากพอทำให้ผู้สอนมีความรู้ไม่ต่างไปจากผู้เรียน (ชลธิชา หอมพึ้ง, 2557, น.4) อีกทั้งผู้สอนไม่ได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

ตามหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 เนื่องจากผู้สอนใช้แผนการสอนสำเร็จรูป ส่วนใหญ่ผู้สอนไม่ได้พัฒนาแผนระยะยาว และแผนรายคาบ มุ่งเน้นการสอนเนื้อหาสาระวิชามากกว่ากระบวนการเรียนรู้ ไม่เน้นการคิดวิเคราะห์และการนำไปใช้ (พรรณรอง รัตนไชย, 2555, น.136 - 141)

1.2.2 ด้านผู้เรียน

จากการศึกษา พบว่า ผู้เรียนขาดความตระหนักในคุณค่าของวรรณคดี ส่งผลให้ผู้เรียนเอาใจใส่ในการเรียนวรรณคดีน้อยลง เพราะคิดว่าวรรณคดีเป็นเรื่องโบราณที่ไม่สามารถเชื่อมโยงหรือบูรณาการเนื้อหาจากวรรณคดีกับโลกปัจจุบันได้ เกิดทัศนคติที่ไม่ดี ทำให้เบื่อวรรณคดี คิดว่าวรรณคดีเป็นเรื่องที่เข้าใจยากและล้าสมัย (ชลธิชา หอมพุ่ม, 2557, น.4) ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ไม่ค่อยดีต่อวรรณคดีทำให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีตกต่ำ (สันติ จันทร์ไฉ, 2551, น.4) และทักษะทางด้านภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ (พรรณรอง รัตนไชย, 2555, น.141)

1.2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน

จากการศึกษา พบว่า ผู้สอนภาษาไทยมุ่งเน้นการสอนที่ทำให้วรรณคดี และวรรณกรรมกลายเป็นตัวบทที่แห้งแล้ง ไร้ชีวิตชีวา การจัดการเรียนการสอนมีจุดประสงค์เพื่อการสอบให้ได้ตามข้อกำหนดของหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอนเน้นการท่องจำ การแปลความหมายคำศัพท์ และการตีความบทประพันธ์ตามครู ผู้สอนมักจะจำกัดขอบเขต และปิดโอกาสที่จะให้นักเรียนได้ใช้วิจารณ์ (ศิธา จุฑารัตน์, 2549, น.3) ไม่ได้ตระหนักต่อพันธกิจของการศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรมที่เน้นการสร้างปัญญาความคิดจากศิลปะ การศึกษาวรรณคดีจึงเป็นแบบ “ตื่นเงิน” คือ รู้ว่าวรรณคดีหรือวรรณกรรมนั้นคืออะไร มีรายละเอียดเนื้อหาอย่างไร แต่หาได้ทราบเลยว่า วรรณคดีหรือวรรณกรรมนั้น มีนัยอย่างไร มีเป้าหมายในการสร้างเพื่ออะไร และต้องการจะสื่อความคิดใดมาสู่ผู้อ่าน และไม่สามารถตอบได้ (เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2556, ออนไลน์)

จากข้อมูลการศึกษาในข้างต้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และตอบสนองกับคุณลักษณะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศสู่ประเทศไทย 4.0 เพื่อเป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต

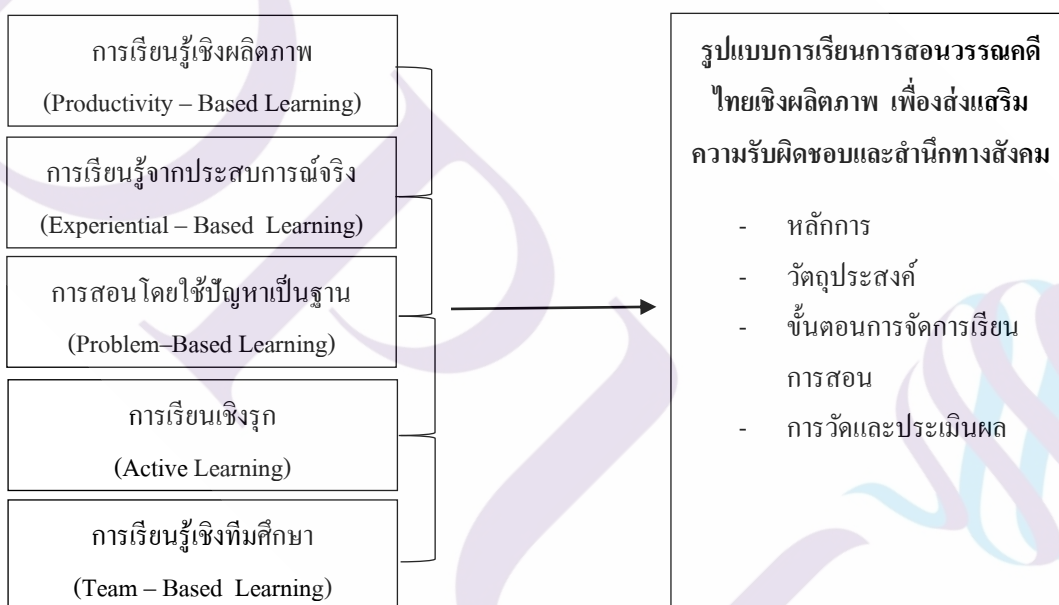
1.3. ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องที่นำไปสู่การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยทำการศึกษาและรวบรวมแนวคิด และรูปแบบการสอนที่เกี่ยวข้องการสภาพปัญหาและวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนา แล้วนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบปลละสำนึกทางสังคม ซึ่งรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้จะ

ประกอบด้วยแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน แนวคิดและวิธีการสอนที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning)
2. การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning)
3. การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem–Based Learning: PBL)
4. การเรียนเชิงรุก (Active Learning)
5. การเรียนรู้เชิงทีมศึกษา (Team – Based Learning : TBL)

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด และหลักการพื้นฐานทั้ง 5 แนวคิด แล้วจึงนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม ดังปรากฏในภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

จากภาพที่ 3.1 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ดังปรากฏในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดที่มาในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ชั้นจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพตามรูปแบบ					รูปแบบการเรียน การสอนวรรณคดีไทยเชิง ผลิตภาพ
การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning)	การเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง (Experiential – Based Learning)	การสอนโดยใช้ปัญหาเป็น ฐาน (Problem-Based Learning)	การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	การเรียนรู้เชิงทีมศึกษา (Team – Based Learning)	
1. ชั้นเตรียมบริบทตาม ความจริง (Real Learning Context) 2. ชั้นตั้งเป้าหมาย (Set Goal) แบบตนเอง (Self – Directed Learning) และ การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co – operative Learning)		1. สำรวจหัวเรื่อง		1. บริหารจัดการกลุ่ม อย่างเหมาะสม	ขั้นที่ 1 ขั้นการตั้งคำถามเพื่อ กำหนดหัวข้อการเรียนรู้ (Asking questions for topic)
3. ขั้นการวางแผนและ ดำเนินการ (Plan Working Process)		2. พัฒนาและเขียน ลักษณะของปัญหาด้วย คำพูดของตนเอง ข้อมูล ควมมาจากผู้เรียน	1. ผู้เรียนแสวงหา ความรู้และเรียนรู้ อย่างมีปฏิสัมพันธ์จน เกิดความรู้ ความ เข้าใจ	2. รับผิดชอบทำงาน ของตนเองและของกลุ่ม อย่างดีที่สุด	ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหา ความรู้ (Exploring knowledge)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ขั้นจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพตามรูปแบบ					รูปแบบการเรียนรู้ การสอนวรรณคดีไทยเชิง ผลิตภาพ
การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning)	การเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง (Experiential – Based Learning)	การสอนโดยใช้ปัญหาเป็น ฐาน (Problem–Based Learning)	การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	การเรียนรู้เชิงทีมศึกษา (Team – Based Learning)	
	1. นำเสนอและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ (Publishing) 2. อภิปรายผล (Discussing) 3. ขันสรุปพาดพิง (Generalizing) 4. ประยุกต์ใช้ (Applying)			3. ผู้เรียนต้องได้รับผล สะท้อนกลับ โดยทันที	ขั้นที่ 3 ขันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)
		3. สร้างงานของกลุ่ม	2. การนำเสนอผลงาน ทางการเรียนรู้	4. การออกแบบงาน	ขั้นที่ 4 ขันการปฏิบัติและ การแสดงผลงาน (Practice and Present Products)
4. ติดตามและประเมินผล งาน (Follow up and Assess)		4. ทบทวนผลการทำงาน			ขั้นที่ 5 ขันการวัดและ ประเมินผล (Measurement and evaluation)

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน (Development)

2.1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล โดยการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอน และวัตถุประสงค์ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

จากการสังเคราะห์หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ได้ 4 ประการ ได้แก่

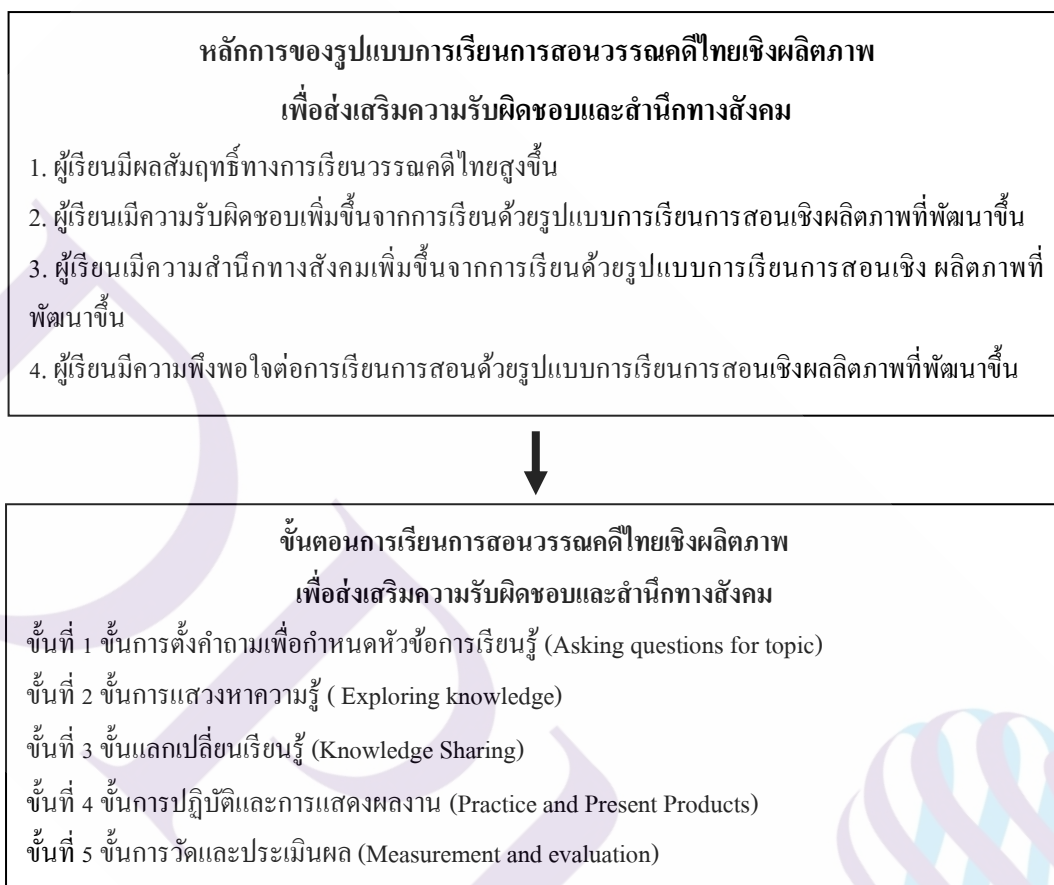
1. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นจากการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพที่พัฒนาขึ้น
2. ผู้เรียนมีความสำนึกทางสังคมเพิ่มขึ้นจากการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพที่พัฒนาขึ้น
3. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยสูงขึ้น
4. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

และจากหลักการและวัตถุประสงค์ข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมากำหนดขั้นตอนการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นำเอาหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.2 การสังเคราะห์วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม

หลังจากกำหนดหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนสอนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนเป็น 5 ขั้นตอน จากการศึกษาแนวคิด และวิธีการสอนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ ดังภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.3 การสังเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

จากภาพที่ 3.3 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม มีทั้งหมด 5 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นการตั้งคำถามเพื่อกำหนดหัวข้อการเรียนรู้ (Asking questions for topic)

เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกำหนดหัวข้อการศึกษาด้วยการตั้งคำถาม หรือกำหนดหัวข้อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่ม โดยกำหนดให้ศึกษาจากใบความรู้ที่จัดทำไว้ในรูปของ QR Code ซึ่งเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ครูเตรียมไว้ให้

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาความรู้ (Exploring knowledge)

เป็นการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ของผู้เรียนจากแหล่งข้อมูล หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งผู้สอนอาจจัดเตรียมมาให้ผู้เรียนหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนไปแสวงหาก็คได้ ขั้นตอนนี้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือทำกิจกรรมในลักษณะเป็นคู่หรือกลุ่มตามที่กำหนด โดยศึกษา ค้นคว้า และสรุปความรู้ที่ได้รับจากการศึกษามาอภิปรายผลแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้รับจากการศึกษานี้กับคู่หรือเพื่อนกลุ่มอื่น

ขั้นที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)

เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบข้อมูล นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาและแลกเปลี่ยนมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ มาขยายความรู้ความเข้าใจของตน แล้วสรุปเป็นความรู้ของตนเอง

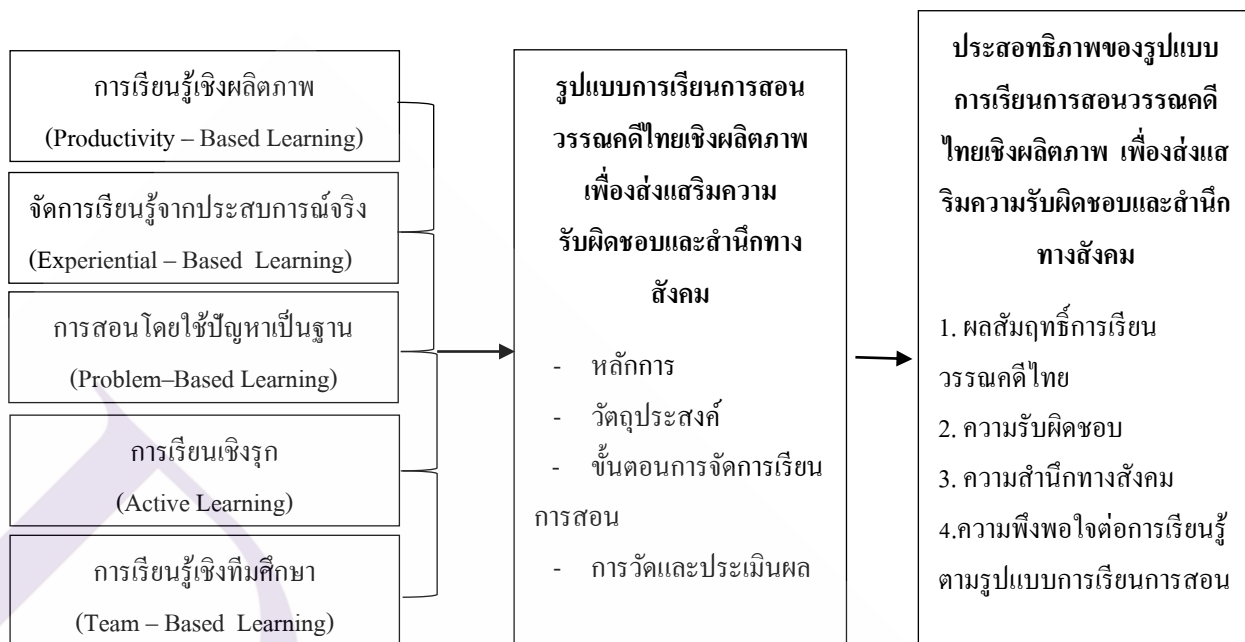
ขั้นที่ 4 ขั้นการปฏิบัติและการแสดงผลงาน (Practice and Present Products)

เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ต่อยอดหรือตรวจสอบความเข้าใจของตน และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ ในรูปแบบชิ้นงานและโครงการ

ขั้นที่ 5 ขั้นการวัดและประเมินผล (Measurement and evaluation)

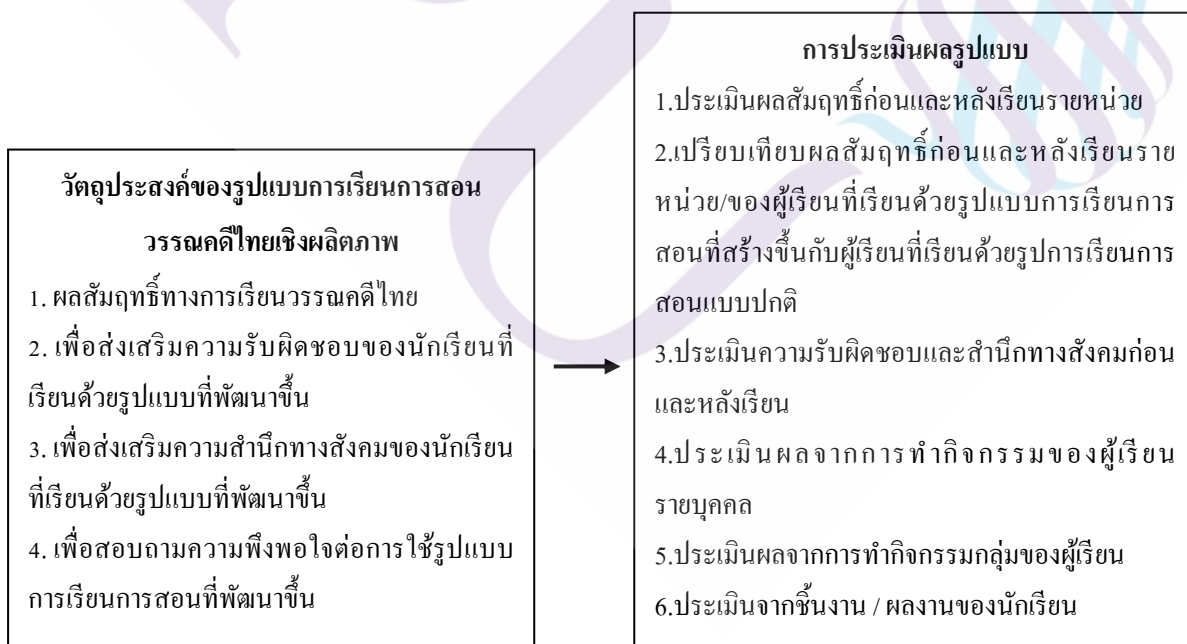
เป็นขั้นตอนการวัดและประเมินผลการทำกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และชิ้นงานของผู้เรียน โดยทำการประเมินเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนเรียนหรือการทำกิจกรรม ขณะเรียนหรือการทำกิจกรรม และหลังเรียนหรือการทำกิจกรรม

จากการศึกษาหลักการ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียน และขั้นตอนการจัดการเรียน การสอน สามารถนำมาสร้างเป็นรูปแบบ การเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคมได้ดังภาพที่ 3.4

ภาพที่ 3.4 แสดงการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อและสำนึกทางสังคม

ในขั้นตอนของการประเมินผล ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์โดยการพิจารณาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังภาพที่ 3.5

ภาพที่ 3.5 การสังเคราะห์การประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อและสำนึกทางสังคม

จากกระบวนการสังเคราะห์ขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน สามารถแสดงรายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพได้ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 องค์ประกอบหลักของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน	วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน	เนื้อหาที่ใช้	การวัดและการประเมินผล
รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย 2. เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น 3. เพื่อส่งเสริมความสำนึกทางสังคมของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น 4. เพื่อสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น 	<p>ขั้นที่ 1 ขั้นการตั้งคำถามเพื่อกำหนดหัวข้อการเรียนรู้ (Asking questions for topic)</p> <p>ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาความรู้ (Exploring knowledge)</p> <p>ขั้นที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)</p> <p>ขั้นที่ 4 ขั้นการปฏิบัติและการแสดงผลงาน (Practice and Present Products)</p> <p>ขั้นที่ 5 ขั้นการวัดและประเมินผล (Measurement and evaluation)</p>	วรรณคดีนิทานคำกลอน เรื่อง พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนออนไลน์ 2. แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน 3. แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม 4. แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน 5. แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบต่อ 6. แบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคม 7. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

2.2 การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน

การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เป็นการสร้างเอกสารต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้อธิบายการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม ซึ่งจะทำให้ผู้สอนและผู้เรียนที่นำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ สามารถเข้าใจความเป็นมาของรูปแบบ องค์ประกอบต่าง ๆ และรายละเอียดในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอน หรือผู้ที่นำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้ คู่มือนี้จะระบุถึงการเตรียมตัวก่อนการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนและผู้เรียนบอกรายละเอียดของขั้นตอนการเรียนการสอน กิจกรรมที่ใช้ การวัดและประเมินผล ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้ผู้สอนหรือผู้ที่นำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้เห็นขั้นตอนที่ชัดเจน และปฏิบัติได้ถูกต้อง

ข้อมูลในคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม ประกอบด้วย

- 1.1 คำแนะนำสำหรับครูในการจัดการเรียนการสอน
- 1.2 คำแนะนำสำหรับนักเรียนในการปฏิบัติตนในการเรียน
- 1.3 สิ่งจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.4 ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.5 เนื้อหา
- 1.6 เกณฑ์การประเมินผล
- 1.7 หน่วยการเรียนรู้ 1-3 ประกอบด้วยมาตรฐานและตัวชี้วัด
  - 1) จุดประสงค์การเรียนรู้
  - 2) ใบบทความรู้ และเกร็ดความรู้ประจำหน่วยการจัดการเรียนรู้
  - 3) เฉลยแบบฝึกทักษะ
  - 4) QR Code สำหรับทำแบบทดสอบก่อน และหลังเรียนออนไลน์

1.8 แผนการจัดการเรียนรู้

การประเมินและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.93-1.00

2. แผนการจัดการเรียนรู้

เป็นเอกสารสำหรับผู้สอน เพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน โดยให้ทราบถึงแนวทางและขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ซึ่งประกอบด้วยชื่อแผนการจัดการเรียนการสอน ชื่อหน่วยการจัดการเรียนรู้ ชื่อเรื่องสาระสำคัญ เนื้อหา / สาระการเรียนรู้ มาตรฐาน/ตัวชี้วัด จำนวนชั่วโมงที่สอน ขั้นตอนของกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ วิธีวัดผล และแบบบันทึกผลการสอน โดยมีขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 หลักสูตรของโรงเรียน และหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.2 ศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัดของวิชาภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

2.3 คัดเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งต้องสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาและตัวชี้วัด

2.4 กำหนดขั้นตอน กิจกรรม และเวลาที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา และตัวชี้วัดของหน่วยการเรียนรู้

2.5 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 หน่วย หน่วยละ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งหมด 3 แผนการจัดการเรียนรู้ แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ใช้ทั้งหมด 14 สัปดาห์

2.3 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบการเรียน การสอน การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1) นำรูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนการสอน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และสอดคล้องของเนื้อหา การใช้ภาษา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2) รูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนการสอน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผู้วิจัยได้พัฒนาที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก ก.)

ตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ความชัดเจน และความถูกต้องของภาษา ซึ่งเป็นความตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ดัชนี ความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence) ซึ่งถ้ามีค่าตั้งแต่ 0.5 – 1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (กุชงค์ โรจน์แสงรัตน์, 2559, น. 97)

3) นำผลการประเมินที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ และปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้ดำเนินการต่อไป

จากการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบ ผู้เชี่ยวชาญแนะนำว่ารูปแบบควรเน้นผลิตภาพที่นักเรียนสร้างขึ้นให้ชัดเจน และเป็น การสร้างสำนึกรับผิดชอบของนักเรียนด้วย ควรเสนอโครงสร้างทั่วไปที่ใช้เนื้อหาอะไรก็ได้ สามารถเอาเนื้อหาอื่นมาใช้กับบรรทัดอุปประสงค์ตามรูปแบบได้ และเนื้อเรื่องพระอภัยมณีที่เสนอเป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้น ส่วนความเหมาะสมของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแนะนำว่าขั้นตอนของรูปแบบและขั้นตอนการสอนยังไม่ชัดเจน ควรเสนอให้ชัดเจน ให้คนอื่นสามารถสอนแทนได้ ส่วนความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจะนำเสนอในขั้นตอนที่ 3 การประเมินและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.90-1.00

4) ผู้วิจัยนำรูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นไปทดลองสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/7 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 37 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มทดลอง จำนวน 2 แผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำผลการทดลองที่ได้มาพิจารณา แล้วปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอน สำหรับนำไปใช้จัดการเรียนการสอนจริงต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการใช้รูปแบบ

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและคำสำนึกทางสังคม ได้มีการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

3.1.2 กลุ่มทดลองที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มทดลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน 39 คน

3.1.3 กลุ่มควบคุม

กลุ่มควบคุมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10 จำนวน 39 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ซึ่งเรียนวรรณคดีไทยด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติ โดยเลือกจากนักเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบปฏิบัติการสอน และมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มทดลอง

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความรับผิดชอบของนักเรียน
2. ความสำนึกทางสังคมของนักเรียน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย
4. ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน

3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกวรรณคดีนิทานคำกลอน เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร จากหนังสือเรียนภาษาไทยวรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื่องจากเนื้อเรื่องมีความสนุกสนาน มีความน่าตื่นเต้น ตัวละครเป็นมนุษย์ และมนุษย์ที่มีความสมจริง มีการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก และแสดงออกด้วยการกระทำอย่างชัดเจน

3.4 ระยะเวลาของการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ในเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ. 2561 จำนวน 5 สัปดาห์

3.5 สถานที่ดำเนินการ

สถานที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม ประกอบด้วย

- 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนแบบออนไลน์
- 2) แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน
- 3) แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม
- 4) แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน
- 5) แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ
- 6) แบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคม
- 7) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

ไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

- 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนแบบออนไลน์

ใช้เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของผู้เรียนในแต่ละหน่วยการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเริ่มเรียน และทำทดสอบอีกครั้งหลังจบการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย แบบทดสอบนี้เป็นข้อสอบแบบปรนัย จำนวนหน่วยละ 10 ข้อ โดยผู้เรียนใช้แท็บเล็ตของทางโรงเรียน ในโปรแกรม Socrative มีขั้นตอนการสร้างและหาคูณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดหลักหลักการใช้งาน คุณสมบัติ และวิธีการสร้างข้อสอบในโปรแกรม Socrative
2. วิเคราะห์ข้อมูล และเนื้อหาสำหรับสร้างแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนแบบออนไลน์
3. นำผลการวิเคราะห์ไปปรึกษาที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาว่าในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ควรออกแบบทดสอบประเภทใดบ้าง และแต่ละประเภทออกจำนวนกี่ข้อ
4. สร้างแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ให้สอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์ จำนวนหน่วยละ 40 ข้อ
5. นำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/7 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 37 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มทดลอง แล้วนำผลมาวิเคราะห์หา ความยากง่าย (p) ด้วยโปรแกรม Evana ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง .25 -.70 และค่าอำนาจจำแนก (r) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง

.10 - .40 (แสดงข้อมูลในภาคผนวก ข) โดยเลือกข้อสอบไว้ จำนวน 30 ข้อ แล้วสร้างลงในโปรแกรม Socrative

6. นำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนแบบออนไลน์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบและพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม และความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษา โดยประเมินในลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ มีความเห็นว่าสอดคล้อง (+1) มีความเห็นว่ามาไม่แน่ใจ (0) มีความเห็นว่าไม่สอดคล้อง (-1) การประเมินความสอดคล้องใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งต้องได้คะแนนตั้งแต่ 0.5 – 1.00 และนำผลการตรวจสอบ และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข การประเมินและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนแบบออนไลน์ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

7. นำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนแบบออนไลน์ที่เลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ เพื่อหาความเชื่อมั่น (ความเที่ยง) ของแบบทดสอบ คัดเลือกข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 0.20 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.75 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.75

8. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนแบบออนไลน์ไปใช้ในการจัดการการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคมต่อไป

2) แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน

เป็นการประเมินพฤติกรรมการทำกิจกรรมของนักเรียนรายบุคคล โดยประเมินในขณะที่นักเรียนกำลังทำกิจกรรมประจำหน่วยการเรียนรู้ โดยประเมินในหัวข้อความสนใจ การแสดงความคิดเห็น การตอบคำถามการยอมรับฟังคนอื่น และทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย แบบประเมินนี้เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือและเทคนิคในการรวบรวมจากตำราของบุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 50 -77) และศึกษาการสร้างแบบประเมินจากวิจัยเรื่องอื่น ๆ ที่มีความคล้ายคลึงกัน

2. จัดทำแบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียนแล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา

3. นำแบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบและพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม และความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษา โดยประเมินในลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ มีความเห็นว่าสอดคล้อง (+1) มีความเห็นว่ามาไม่แน่ใจ (0) มีความเห็นว่าไม่สอดคล้อง (-1) การประเมินความสอดคล้องใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งต้องได้คะแนนตั้งแต่ 0.5 – 1.00 และนำผลการตรวจสอบ และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข การประเมินและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 -1.00

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียนตามคำแนะนำแล้วนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองต่อไป

3) แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

เป็นการประเมินการทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่มของนักเรียน โดยประเมินตามหัวข้อต่อไปนี้ มีความกระตือรือร้นในการทำงานจนสำเร็จ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการแสดงความคิดเห็น การร่วมมือแก้ปัญหาภายในกลุ่ม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้เวลาในการทำงานอย่างเหมาะสมความตั้งใจในการทำงาน การมีส่วนร่วมในการอภิปราย มีขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน และรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มีขั้นตอนการการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือและเทคนิคในการรวบรวมจากตำราของบุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 50 -77) และศึกษาการสร้างแบบประเมินจากวิจัยเรื่องอื่น ๆ ที่มีความคล้ายคลึงกัน

2. จัดทำแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มแล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา

3. นำแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบและพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม และความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษา โดยประเมินในลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ มีความเห็นว่าสอดคล้อง (+1) มีความเห็นว่ามาไม่แน่ใจ (0) มีความเห็นว่าไม่สอดคล้อง (-1) การประเมินความสอดคล้องใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งต้องได้คะแนนตั้งแต่ 0.5 – 1.00 และนำผลการตรวจสอบ และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข การประเมินและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.90 – 1.00

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานกลุ่มตามคำแนะนำ แล้วนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองต่อไป

4) แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน

ใช้ประเมินผลงานประจำหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ Mind Mapping ผลการวิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละคร และโครงงาน ที่นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างขึ้นในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยประเมินในหัวข้อต่อไปนี้ ตรงจุดประสงค์ที่กำหนด มีความถูกต้องสมบูรณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ คิดวิเคราะห์และตอบคำถามได้ ถูกต้องชัดเจน มีแหล่งอ้างอิง และเขียนเนื้อเรื่อง เป็นไปตามลำดับ มีมีขั้นตอนการการสร้าง และหาคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือและเทคนิคในการรวบรวมจากคำราชของบุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 50 -77) และศึกษาการสร้างแบบประเมินจากวิจัยเรื่องอื่น ๆ ที่มีความคล้ายคลึงกัน

2. จัดทำแบบประเมินชิ้นงาน/ผลงานแล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา

3. นำแบบประเมินชิ้นงาน/ผลงานที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบและพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม และความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษา โดยประเมินในลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ มีความเห็นว่าสอดคล้อง (+1) มีความเห็นว่ามาไม่แน่ใจ (0) มีความเห็นว่าสอดคล้อง (-1) การประเมินความสอดคล้องใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งต้องได้คะแนนตั้งแต่ 0.5 – 1.00 และนำผลการตรวจสอบ และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขการประเมินและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.75 – 1.00

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินชิ้นงาน/ผลงานตามคำแนะนำแล้วนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองต่อไป

5) แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ

เป็นแบบทดสอบวัดการมีความรับผิดชอบของนักเรียนแต่ละคนก่อนและหลัง การเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้คำถามเชิงพฤติกรรมเป็นคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีขั้นตอนการการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี หลักการ และเนื้อหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบ และวิธีการสร้างแบบวัดความรับผิดชอบจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

2. จัดทำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก โดยให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบที่นักเรียนพึงมีในชีวิตประจำวัน จำนวนหน่วยละ 20 ข้อ

3. นำแบบแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม ถูกต้อง แล้วทำการปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบและพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม และความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษา โดยประเมินในลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ มีความเห็นว่าสอดคล้อง (+1) มีความเห็นว่ามาไม่แน่ใจ (0) มีความเห็นว่าสอดคล้อง (-1) การประเมินความสอดคล้องใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งต้องได้คะแนนตั้งแต่ 0.5 – 1.00 และนำผลการตรวจสอบ และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข การประเมินและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.70 – 0.95

5. นำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบที่เลือกไว้ จำนวน 20 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ เพื่อหาความเชื่อมั่น (ความเที่ยง) ของแบบทดสอบ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.85

6. นำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบไปใช้ในการจัดการการสอนด้วยรูปแบบ การเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคมต่อไป

6) แบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคม

เป็นแบบทดสอบวัดการมีความสำนึกทางสังคมของนักเรียนแต่ละคนก่อนและหลังการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้คำถามเชิงพฤติกรรมเป็นคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี หลักการ และเนื้อหาเกี่ยวกับความสำนึกทางสังคม และวิธีการสร้างแบบวัดความรับผิดชอบจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

2. จัดทำแบบทดสอบวัดการมีความสำนึกทางสังคม แบบปรนัย 4 ตัวเลือก โดยให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบที่นักเรียนพึงมีในชีวิตประจำวัน จำนวนหน่วยละ 20 ข้อ 3. นำแบบทดสอบวัดการมีความสำนึกทางสังคมให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม ถูกต้อง แล้วทำการปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบทดสอบวัดการมีความสำนึกทางสังคมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบและพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม และความถูกต้องเหมาะสมใน

การใช้ภาษา โดยประเมินในลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ มีความเห็นว่าสอดคล้อง (+1) มีความเห็นว่ามีไม่แน่ใจ (0) มีความเห็นว่าเป็นไม่สอดคล้อง (-1) การประเมิน ความสอดคล้อง ใช้ดัชนี (IOC) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งต้องได้คะแนนตั้งแต่ 0.5 – 1.00 และนำผลการตรวจสอบ และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข การประเมินและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบทดสอบวัดการมีความสำนึกทางสังคม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.85 – 1.00

5. นำแบบทดสอบวัดการมีความสำนึกทางสังคมที่เลือกไว้จำนวน 20 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ เพื่อหาความเชื่อมั่น (ความเที่ยง) ของแบบทดสอบ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.15

6. นำแบบทดสอบวัดการมีความสำนึกทางสังคมไปใช้ในการจัดการการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคมต่อไป

3.7 เกณฑ์การประเมินผล

1. เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยจะประเมินจากแบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม และแบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน แล้วนำคะแนนมาคำนวณค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ และเทียบเกณฑ์ดังนี้

1.1) เกณฑ์การประเมินเพื่อวัดความรับผิดชอบ

81 - 100	หมายถึง	มีความรับผิดชอบมากที่สุด
70 - 79	หมายถึง	มีความรับผิดชอบมาก
60 - 69	หมายถึง	มีความรับผิดชอบปานกลาง
50 - 59	หมายถึง	มีความรับผิดชอบน้อย
0 - 49	หมายถึง	มีความรับผิดชอบน้อยที่สุด

1.2) เกณฑ์การประเมินเพื่อวัดความสำนึกทางสังคม

81 - 100	หมายถึง	มีความสำนึกทางสังคมมากที่สุด
70 - 79	หมายถึง	มีความสำนึกทางสังคมมาก
60 - 69	หมายถึง	มีความสำนึกทางสังคมปานกลาง
50 - 59	หมายถึง	มีความสำนึกทางสังคมน้อย
0 - 49	หมายถึง	มีความสำนึกทางสังคมน้อยที่สุด

(นันทนา ลีลาชัย, 2556, น.169)

2. เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยจะประเมินจากแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ และแบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคม ใช้มาตราวัดแบบ Rating scale 5 ระดับ ดังนี้

2.1) เกณฑ์การประเมินเพื่อวัดความรับผิดชอบ

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความรับผิดชอบดีที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความรับผิดชอบดี
- 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความรับผิดชอบปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความรับผิดชอบพอใช้
- 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความรับผิดชอบควรปรับปรุง

2.1) เกณฑ์การประเมินเพื่อวัดความสำนึกทางสังคม

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความสำนึกทางสังคมดีที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความสำนึกทางสังคมดี
- 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความสำนึกทางสังคมปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความสำนึกทางสังคมพอใช้
- 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความสำนึกทางสังคมควรปรับปรุง

3. เกณฑ์การประเมินผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม ใช้มาตราวัดแบบ Rating scale 5 ระดับ ดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความสำนึกทางสังคมควรปรับปรุง

(บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น.103)

7) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

เป็นแบบสอบถามที่ทำขึ้นเพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามมาตราวัดแบบ Likert rating 5 scales แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

แบบสอบถาม และตอนที่ 2 สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน
วรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม แบบสอบถามฉบับ
นี้มีจำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาวิธีการการออกแบบแบบสอบถามความพึงพอใจ เอกสาร และงานวิจัย
ต่าง ๆ
2. จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น แล้ว
นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม
3. นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไป
ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบและพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม และความถูก
ต้องเหมาะสมในการใช้ภาษา โดยประเมินในลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ มี
ความเห็นว่ายสอดคล้อง (+1) มีความเห็นว่ายไม่แน่ใจ (0) มีความเห็นว่ายสอดคล้อง (-1)
การประเมินความสอดคล้องใช้ดัชนี (IOC) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งต้องได้คะแนนตั้งแต่
0.5 – 1.00 และนำผลการตรวจสอบ และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข
การประเมินและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียน
การสอนที่สร้างขึ้น มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.88 -1.0
4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิต
ภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมไปใช้สอบถามนักเรียนต่อไป

ตารางที่ 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือ	วัตถุประสงค์
แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน	เพื่อประเมินพฤติกรรมการทำกิจกรรมของนักเรียนรายบุคคล
แบบประเมินพฤติกรรมกรปฏิบัติงานกลุ่ม	เพื่อประเมินการทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่มของนักเรียนตามหัวข้อที่กำหนด
แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ	เพื่อวัดการมีความรับผิดชอบของนักเรียนแต่ละคนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น
แบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคม	เพื่อวัดการมีความสำนึกทางสังคมของนักเรียนแต่ละคนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น
แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม	เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนแบบออนไลน์	เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของผู้เรียนในแต่ละหน่วยการจัดการเรียนรู้

3.8 แบบแผนการทดลอง

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นแบบกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมที่ไม่เท่าเทียมกัน วัดก่อนและหลังการทดลอง (nonequivalent control group pretest-posttest design) ดังรูปภาพต่อไปนี้

E	O ₁	X	O ₂
C	O ₁		O ₂

เมื่อ E หมายถึง กลุ่มทดลอง
C หมายถึง กลุ่มควบคุม

O ₁ หมายถึง	การวัดผลก่อนเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม
X หมายถึง	การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม
O ₂ หมายถึง	การวัดผลหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม

ขั้นตอนในการทดลองตามแบบแผนการทดลองข้างต้น มีดังนี้

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการวัดความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ และแบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคม และก่อนเริ่มการเรียนการสอนทุกหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบทดสอบก่อนเรียนแบบออนไลน์ โดยใช้แท็บเล็ตของทางโรงเรียน ทำในโปรแกรม Socrative

2. ผู้วิจัยทดลองสอนกลุ่มทดลอง โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม ใช้เวลาในการทดลอง 5 สัปดาห์ ๓ ๓ ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 14 ชั่วโมง

3. ผู้วิจัยดำเนินการให้นักเรียนกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบก่อนเรียน และทำแบบทดสอบหลังเรียนเมื่อนักเรียนเรียนจบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วย

4. หลังจากนักเรียนเรียนจบหน่วยการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนแบบออนไลน์ โดยใช้แท็บเล็ตของทางโรงเรียน ทำในโปรแกรม Socrative และเมื่อนักเรียนเรียนจบทุกหน่วยการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ และแบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคม ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ใช้ในการเก็บข้อมูลก่อนการทดลองอีกครั้ง

5. นำคะแนนแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ และแบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคมก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ และนำแบบทดสอบแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบออนไลน์ของทุกหน่วยมาหาค่าทางสถิติด้วยเช่นกัน เพื่อวัดความแตกต่าง

6. ผู้วิจัยนำคะแนนการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมาหาค่าทางสถิติ เพื่อวัดความแตกต่าง

3.9 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม ระยะนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ และแบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคม และแบบทดสอบก่อนเรียนแบบออนไลน์ และนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนก่อนเริ่มการทดลอง

ระยะที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม ระยะนี้เป็นระยะที่ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียน การสอนที่พัฒนาขึ้นมาทดลองใช้จริง โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะนี้ผู้วิจัยใช้หลายรูปแบบ ได้แก่

1) แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน

เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยจะสังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนแต่ละคนแล้วประเมินผลการปฏิบัติงานนั้นตามหัวข้อที่กำหนด

2) แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยเน้นการสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในกลุ่มของนักเรียน แล้วประเมินผลการปฏิบัติงานนั้นตามหัวข้อที่กำหนด

3) แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน

เป็นการประเมินวัดคุณภาพของผลงานที่นักเรียนผลิตขึ้นตามหัวข้อที่กำหนดไว้

4) แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ

เป็นการประเมินที่ผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะประเมินความเปลี่ยนแปลง และการแสดงออกถึงการมีความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีมากขึ้นหลังจากเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นนี้แล้ว

5) แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ

เป็นการประเมินที่ผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะประเมินความเปลี่ยนแปลง และการแสดงออกถึงการมีความสำนึกทางสังคมของนักเรียนที่มีมากขึ้นหลังจากเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นนี้แล้ว

6) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ทราบความรู้สึกของนักเรียนที่ได้เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น

3.10 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่ออธิบายผลการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติงานกลุ่ม แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน สถิติที่ใช้ คือ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ แบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคม แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบออนไลน์ สถิติที่ใช้ คือ คะแนนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการหาค่า t-test

3. วิเคราะห์ข้อมูลที่แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม สถิติที่ใช้ คือ คะแนนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินผล (Evaluation)

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนต่าง ๆ พัฒนาปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมให้มีความถูกต้องเหมาะสม โดยผู้วิจัยพัฒนาจาก

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 คะแนนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ แบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคม แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบออนไลน์

1.2 คะแนนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากแบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติงานกลุ่ม แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

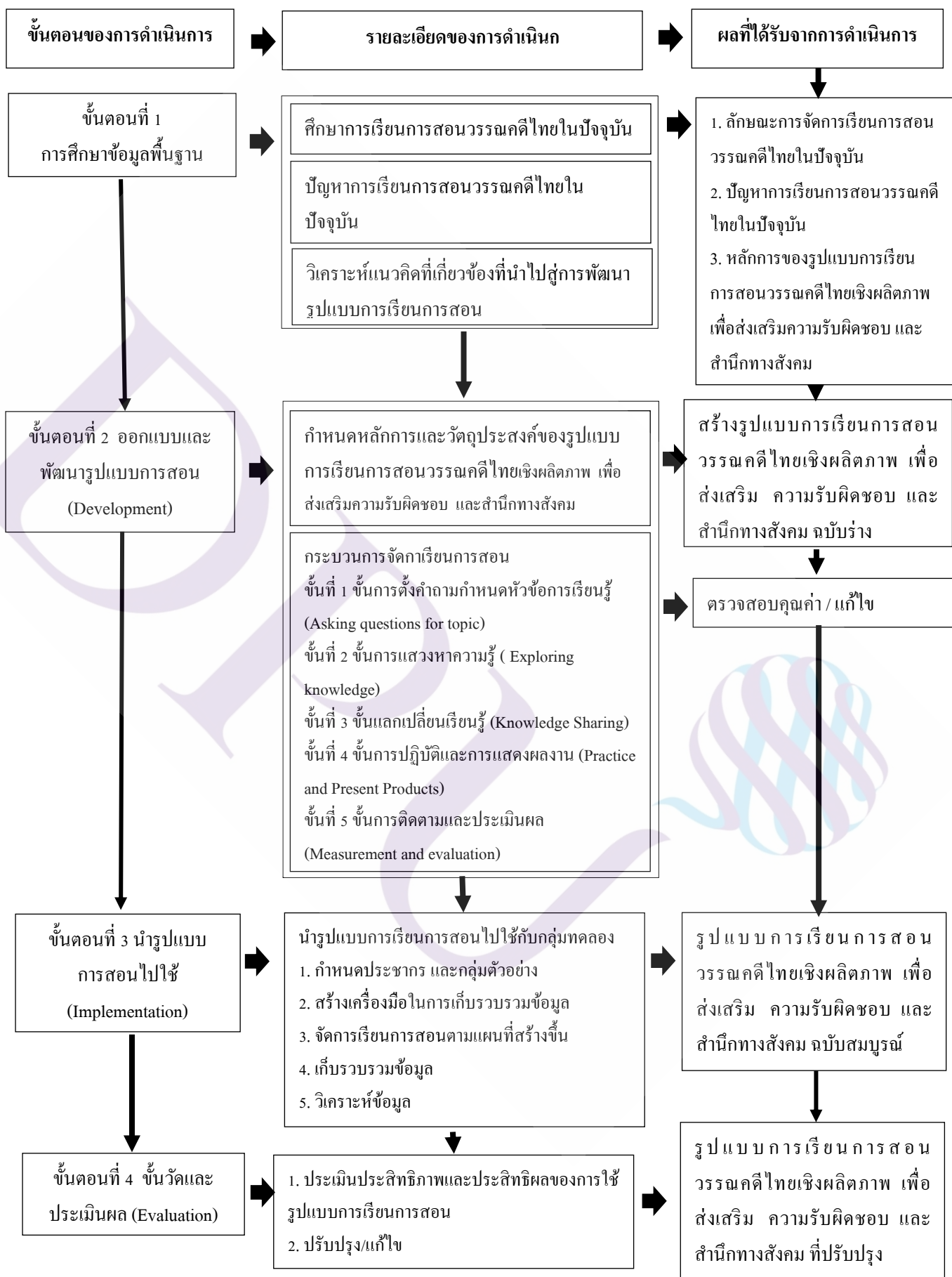
1.3 เปรียบเทียบคะแนน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ แบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคม และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบออนไลน์ของกลุ่มทดลอง

1.4 เปรียบเทียบคะแนนค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบออนไลน์ของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยรวบรวมจากการสังเกต และความคิดเห็นของผู้วิจัยหลังจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม การใช้แผนการจัดการเรียนรู้ และคู่มือประกอบรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อยอดรูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพต่อไป

ภาพที่ 3.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาเป็นลำดับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามรูปแบบการจัด การเรียนการสอนเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามรูปแบบการจัดการเรียน การสอนเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคมที่พัฒนาขึ้นนี้ เกิดจากการสังเคราะห์แนวคิด วิธีการสอนต่าง ๆ จำนวน 5 วิธี ดังนี้ 1) การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning) 2) การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning) 3) การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem–Based Learning: PBL) 4) การเรียนเชิงรุก (Active Learning) และ 5) การเรียนรู้เชิงทีมศึกษา (Team – Based Learning : TBL) ซึ่งรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีรายละเอียดสำคัญ ดังต่อไปนี้มีองค์ประกอบ สำคัญ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1.1 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน
- 1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน
- 1.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ
- 1.4 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

1.1 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

หลักการสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมเกิดจากการสังเคราะห์หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ได้ 4 ประการ ได้แก่

1. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นจากการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพที่พัฒนาขึ้น
2. ผู้เรียนมีความสำนึกทางสังคมเพิ่มขึ้นจากการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพที่พัฒนาขึ้น
3. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยสูงขึ้น
4. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และจากหลักการและวัตถุประสงค์ข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมากำหนดขั้นตอนการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ ได้แก่

1. เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ
2. เพื่อส่งเสริมความสำนึกทางสังคม
3. เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา การเรียนรู้วรรณคดีไทย
4. เพื่อสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

1.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม มีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการตั้งคำถามเพื่อกำหนดหัวข้อการเรียนรู้ (Asking questions for topic)

เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกำหนดหัวข้อการศึกษาด้วยการตั้งคำถาม หรือกำหนดหัวข้อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่ม โดยกำหนดให้ศึกษาจากใบความรู้ที่จัดทำไว้ในรูปของ QR Code ซึ่งเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ครูเตรียมไว้ให้

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาความรู้ (Exploring knowledge)

เป็นการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ของผู้เรียนจากแหล่งข้อมูล หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งผู้สอนอาจจัดเตรียมมาให้ผู้เรียนหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนไปแสวงหาก็ได้ ขั้นตอนนี้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือทำกิจกรรมในลักษณะเป็นคู่หรือกลุ่มตามที่กำหนด

โดยศึกษา ค้นคว้า และสรุปความรู้ที่ได้รับจากการศึกษามาอภิปรายผลแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้รับจากการศึกษานั้นกับคู่หรือเพื่อนกลุ่มอื่น

ขั้นที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)

เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบข้อมูล นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาและแลกเปลี่ยนมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ มาขยายความรู้ความเข้าใจของตน แล้วสรุปเป็นความรู้ของตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นการปฏิบัติและการแสดงผลงาน (Practice and Present Products)

เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ต่อยอดหรือตรวจสอบความเข้าใจของตน และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ ในรูปแบบชิ้นงานและโครงการ

ขั้นที่ 5 ขั้นการวัดและประเมินผล (Measurement and evaluation)

เป็นขั้นตอนการวัดและประเมินผลการทำกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และชิ้นงานของผู้เรียน โดยทำการประเมินเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนเรียนหรือการทำกิจกรรม ขณะเรียนหรือการทำกิจกรรม และหลังเรียนหรือการทำกิจกรรม

1.4 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม จะทำการประเมินเป็น 3 ระยะได้แก่

ระยะที่ 1 ก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม ซึ่งจะประเมินจากการทำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบแบบทดสอบวัดสำนึกทางสังคม จำนวน 40 ข้อ และการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนแบบออนไลน์ทุก ๆ หน่วยการเรียนรู้ จำนวนหน่วยละ 10 ข้อ ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อบันทึกไว้เป็นข้อมูลพื้นฐาน

ระยะที่ 2 ในขณะที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผู้สอนจะประเมินจากการทำกิจกรรมของนักเรียนด้วยการสังเกต และประเมินพฤติกรรมจากแบบประเมินการทำกิจกรรมได้แก่ แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และแบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน

ระยะที่ 3 ก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม ซึ่งจะประเมินจากการทำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบแบบทดสอบวัดสำนึกทางสังคม และการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนแบบออนไลน์

ทุก ๆ หน่วยการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังจากเรียนด้วยรูปแบบที่สร้างขึ้นจบแล้วด้วยข้อคำถามเดิม และประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนด้วย แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม เพื่อบันทึกไว้เป็นข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม
การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม สามารถแสดงผลวิจัยได้ ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน – หลังเรียน ใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังใช้รูปแบบ จำแนกตามหน่วยการเรียนรู้

ช่วงทดลอง	หน่วยการทดลอง	ระดับความรู้				
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง
ก่อนทดลอง	หน่วยที่ 1	-	2 (5.12)	33 (84.61)	4 (10.25)	-
	หน่วยที่ 2	-	3 (7.69)	27 (69.23)	9 (23.07)	-
	หน่วยที่ 3	-	-	14 (35.89)	22 (56.41)	3 (7.69)
หลังทดลอง	หน่วยที่ 1	19 (48.71)	14 (35.89)	6 (15.38)	-	-
	หน่วยที่ 2	22 (56.41)	17 (43.58)	-	-	-
	หน่วยที่ 3	20 (51.28)	19 (48.71)	-	-	-

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการใช้รูปแบบของนักเรียนกลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลางและน้อย เมื่อได้ใช้รูปแบบกับการจัดการเรียนการสอนแล้วพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความรู้อยู่ในระดับดีถึงดีมาก

ตารางที่ 4.2 ตารางผลการวิเคราะห์การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนรายหน่วยของกลุ่มทดลอง หน่วยที่ 1

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	4.44	0.82	-13.03	.000**
หลังเรียน	7.21	1.30		

หมายเหตุ.**มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนรายหน่วยในหน่วยที่ 1 ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมที่สร้างขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนรายหน่วยของกลุ่มทดลอง หน่วยที่ 2

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	4.28	0.92	-13.67	.000**
หลังเรียน	7.90	0.95		

หมายเหตุ.**มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนรายหน่วยในหน่วยที่ 2 ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมที่สร้างขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนรายหน่วยของกลุ่มทดลอง หน่วยที่ 3

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	3.10	1.19	-21.56	.000**
หลังเรียน	7.64	0.78		

หมายเหตุ.**มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนรายหน่วยในหน่วยที่ 3 ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมที่สร้างขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนรายหน่วยระหว่างกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มควบคุม

หน่วยการเรียนรู้ที่	กลุ่ม	$\bar{X}$	S.D.	t	P
1	ทดลอง	7.20	1.30	3.10	.003**
	ควบคุม	6.35	1.44		
2	ทดลอง	7.90	0.10	8.82	.000**
	ควบคุม	5.88	1.0		
3	ทดลอง	7.64	0.8	7.37	.000**
	ควบคุม	6.10	1.06		
รวม	ทดลอง	22.74	1.86	9.63	.000**
	ควบคุม	18.32	2.20		

หมายเหตุ.**มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเมื่อเปรียบเทียบในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยคะแนนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อพิจารณาในแต่ละหน่วยก็พบว่าคะแนนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมในทุกหน่วย

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ผลการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน

หน่วยการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราว	4.30	0.27	มีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมมาก
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรียนรู้วรรณคดี	4.44	0.26	มีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมมาก
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 โครงงาน ความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม	4.49	0.25	มีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมมาก
รวม	4.41	0.14	มีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมมาก

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ผลการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียนในภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 4.41 เมื่อพิจารณาเป็นหน่วยการเรียนรู้ พบว่า หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 โครงงานความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 4.49 รองลงมา คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรียนรู้วรรณคดี คิดเป็นร้อยละ 4.44 และน้อยที่สุด คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราว คิดเป็นร้อยละ 4.30 ซึ่งทุกหน่วยการเรียนรู้ นักเรียนมีระดับความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมอยู่ในระ

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

หน่วยการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราว	4.49	0.25	มีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมมาก
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องนี้มีที่มา	4.57	0.31	มีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมมากที่สุด
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 โครงงาน ความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม	4.90	0.08	มีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมมากที่สุด
รวม	4.65	0.19	มีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมมากที่สุด

จากตารางที่ 4.7 จากผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่มในภาพรวม พบว่านักเรียนมีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.65 เมื่อพิจารณาเป็นหน่วยการเรียนรู้ พบว่า หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 โครงงานความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมมีระดับความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.90 รองลงมาหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องนี้มีที่มาอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.57 ซึ่งมีระดับความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุด คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราว นักเรียนมีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 4.49

ตารางที่ 4.8 ตารางการวิเคราะห์การประเมินชิ้นงาน/ผลงาน

หน่วยการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราว	4.41	0.17	มีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมมาก
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องนี้มีที่มา	4.30	0.16	มีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมมาก
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 โครงการความรับผิดชอบต่อและสำนึกทางสังคม	4.71	0.06	มีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมมากที่สุด
รวม	4.47	0.08	มีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมมาก

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์การประเมินชิ้นงาน/ผลงานของนักเรียนในภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมมาก คิดเป็นร้อยละ 4.47 เมื่อพิจารณาเป็นหน่วยการเรียนรู้ พบว่า หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 โครงการความรับผิดชอบต่อและสำนึกทางสังคม นักเรียนความรับผิดชอบต่อและสำนึกทางสังคมสูงที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.74 รองลงมา คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราว มีระดับความรับผิดชอบต่อและสำนึกทางสังคมมาก อยู่ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 4.41 และน้อยที่สุด คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องนี้มีที่มา นักเรียนมีผลความรับผิดชอบต่อและสำนึกทางสังคมมากอยู่ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 4.30

2.2 ผลการวิเคราะห์การทดสอบความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมของนักเรียน

ตารางที่ 4.9 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความรับผิดชอบของนักเรียนก่อนและหลังใช้รูปแบบ

ช่วงทดลอง	ระดับความรับผิดชอบ					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง			
ก่อนทดลอง	-	-	34 (87.18)	2 (5.13)	3 (7.69)	53.59	0.67	พอใช้
หลังทดลอง	31 (79.49)	6 (15.38)	2 (5.13)	-	-	84.65	0.61	ดีมาก

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของการทดสอบวัดความรับผิดชอบของนักเรียนก่อนและหลังใช้รูปแบบ พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบก่อนการใช้รูปแบบอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 53.59 เมื่อพิจารณาตามระดับความรับผิดชอบ พบว่า มีนักเรียนที่มีความรับผิดชอบระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.18 รองลงมา คือ ระดับควรปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 7.69 และน้อยที่สุด คือ ระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 5.13 เมื่อใช้รูปแบบกับการจัดการเรียนการสอนแล้ว พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับดีมาก ส่วนใหญ่มีระดับความรับผิดชอบอยู่ในระดับดีมาก คิดร้อยละ 84.65 เมื่อพิจารณาตามระดับความรับผิดชอบพบว่า มีนักเรียนที่มีความรับผิดชอบระดับดีมากมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.49 รองลงมา คือ ระดับดี คิดเป็นร้อยละ 15.38 และน้อยที่สุด คือ ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 5.13

ตารางที่ 4.10 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของความสำนึกทางสังคมของนักเรียนก่อนและหลังใช้รูปแบบ

ช่วงทดลอง	ระดับความสำนึกทางสังคม					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง			
ก่อนทดลอง	-	-	5 (12.82)	19 (48.72)	15 (38.46)	51.25	0.66	พอใช้
หลังทดลอง	21 (53.85)	13 (33.33)	2 (5.13)	3 (7.69)	-	79.52	0.61	ดี

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของการทดสอบวัดความสำนึกทางสังคมของนักเรียนก่อนและหลังใช้รูปแบบ พบว่า นักเรียนมีความสำนึกทางสังคมก่อนการใช้รูปแบบอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 51.25 เมื่อพิจารณาตามระดับความสำนึกทางสังคมพบว่า มีนักเรียนที่มีความสำนึกทางสังคมระดับพอใช้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.72 รองลงมา คือ ระดับควรปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 38.46 และน้อยที่สุด คือ ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 12.82 เมื่อใช้รูปแบบกับการจัดการเรียนการสอนแล้ว พบว่า นักเรียนมีความสำนึกทางสังคมอยู่ในระดับดี ส่วนใหญ่มีระดับความสำนึกทางสังคมอยู่ในระดับดีมาก คิดร้อยละ 53.85 เมื่อพิจารณาตามระดับความสำนึกทางสังคม พบว่า มีนักเรียนที่มีความสำนึกทางสังคมระดับดีมากมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.85 รองลงมา คือ ระดับดี คิดเป็นร้อยละ 33.33 และน้อยที่สุด คือ ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 5.13

2.3 ผลการวิเคราะห์การสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

ตารางที่ 4.11 ตารางการวิเคราะห์ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหา	4.47	0.37	มีความพึงพอใจมาก
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.62	0.35	มีความพึงพอใจมาก
ด้านผู้สอน	4.50	0.36	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ด้านการวัดและการประเมินผล	4.58	0.49	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.44	0.50	มีความพึงพอใจมาก
รวม	4.51	0.33	มีความพึงพอใจมากที่สุด

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 4.62 รองลงมา คือ ด้านการวัดและการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 4.58 และน้อยที่สุด คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ คิดเป็นร้อยละ 4.44

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความ
รับผิดชอบและสำนึกทางสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอน
วรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ และเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
วรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคมของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/5 ที่กำลังศึกษา
อยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน
39 คน

เครื่องมือในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ
ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิต
ภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม 2) แบบประเมินคู่มือการสอนวรรณคดี
ไทยเชิงผลิตภาพ และ 3) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้อรรถคดีไทยเชิงผลิตภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทย
เชิงผลิตภาพ ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนแบบออนไลน์
2) แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน 3) แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติ
งานกลุ่ม 4) แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน 5) แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ 6) แบบทดสอบวัด
ความสำนึกทางสังคม 7) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทย
เชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

ขั้นตอนในการดำเนินการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ
เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบัน
ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในปัจจุบัน รายละเอียดของเนื้อหา และขอบเขตของการเรียน
การสอนวรรณคดีไทยที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้จัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้เรียน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมด้านเนื้อหา เวลา และคุณค่าที่จะได้รับ
แล้วนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาและวิเคราะห์ และศึกษาแนวคิดในการจัดการเรียนการสอน และวิธี

การสอนที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน (Development) เป็นกำหนดองค์ประกอบหลักของรูปแบบการเรียนการสอนที่จะพัฒนา โดยการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ การการสอน และวัตถุประสงค์ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบการสอนไปใช้ (Implementation) เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางแผนไว้ ซึ่งก่อนเริ่มการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจะให้นักเรียนทำแบบทดสอบความรับผิดชอบ และแบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคมก่อนเริ่มจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนา ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนแบบออนไลน์ทุกครั้งก่อนเริ่มการจัดการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และเมื่อผู้เรียนเรียนจบหน่วยการเรียนรู้แล้ว ผู้สอนจะให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนแบบออนไลน์ประจำหน่วย การเรียนรู้ นั้น ผู้สอนจะให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนแบบออนไลน์ประจำหน่วยการเรียนรู้ นั้น เมื่อ นักเรียนเรียนจบครบทุกหน่วยการเรียนรู้แล้ว ผู้สอนจะให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบและแบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคมซึ่งเป็นข้อคำถามชุดเดิมอีกครั้ง โดยทำในโปรแกรม Socrative

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นวัดและประเมินผล (Measurement and evaluation) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองนำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามเกณฑ์การพิจารณาที่กำหนดไว้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม มีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม

รูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นนี้เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคมของนักเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ ผ่านทางการสอนวรรณคดีไทย โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ 1) หลักการของ

รูปการเรียนการสอน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนของรูปแบบ 5) การวัดและการประเมินผล

2. หลักการสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม เกิดจากการสังเคราะห์แนวคิด และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ จนได้แนวคิด และวิธีการสอนจำนวน 5 แนวคิดที่จะใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning) การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning) การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) การเรียนเชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้เชิงทีมศึกษา (Team – Based Learning : TBL)

3. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม มีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการตั้งคำถามเพื่อกำหนดหัวข้อการเรียนรู้ (Asking questions for topic) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกำหนดหัวข้อการศึกษาด้วยการตั้งคำถาม หรือกำหนดหัวข้อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่ม โดยกำหนดให้ศึกษาจากใบความรู้ที่จัดทำไว้ในรูปของ QR Code ซึ่งเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ครูเตรียมไว้ให้

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาความรู้ (Exploring knowledge) เป็นการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ของผู้เรียนจากแหล่งข้อมูล หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งผู้สอนอาจจัดเตรียมมาให้ผู้เรียนหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนไปแสวงหาก็คได้ ขั้นตอนนี้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือทำกิจกรรมในลักษณะเป็นคู่หรือกลุ่มตามที่กำหนด โดยศึกษา ค้นคว้า และสรุปความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาอภิปรายผลแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้รับจากการศึกษานั้นกับคู่หรือเพื่อนกลุ่มอื่น

ขั้นที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบข้อมูล นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาและแลกเปลี่ยนมาวิเคราะห์สังเคราะห์ มาขยายความรู้ความเข้าใจของตน แล้วสรุปเป็นความรู้ของตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นการปฏิบัติและการแสดงผลงาน (Practice and Present Products) เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ต่อยอดหรือตรวจสอบความเข้าใจของตน และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ ในรูปแบบชิ้นงานและโครงการ

ขั้นที่ 5 ขั้นการวัดและประเมินผล (Measurement and evaluation) เป็นขั้นตอนการวัดและประเมินผลการทำงานกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และชิ้นงานของผู้เรียน โดยทำการประเมิน เป็น 3 ระยะ คือ ก่อนเรียนหรือการทำงาน ขณะเรียนหรือการทำงาน และหลังเรียนหรือการทำงาน

4. การวัดและประเมินผล

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม จะทำการประเมินเป็น 3 ระยะได้แก่

ระยะที่ 1 ก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม ระยะนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ และแบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคม และแบบทดสอบก่อนเรียนแบบออนไลน์ และนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนก่อนเริ่มการทดลอง

ระยะที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม ระยะนี้เป็นระยะที่ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียน การสอนที่พัฒนาขึ้นมาทดลองใช้จริง โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะนี้ผู้วิจัยใช้หลายรูปแบบ ได้แก่

1) แบบประเมินการทำงานรายหน่วยของนักเรียน เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยจะสังเกตพฤติกรรมการทำงาน of นักเรียนแต่ละคนแล้วประเมินผลการปฏิบัตินั้นตามหัวข้อที่กำหนด

2) แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในกลุ่มของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยเน้นการสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในกลุ่มของนักเรียนแล้วประเมินผลการปฏิบัตินั้นตามหัวข้อที่กำหนด

3) แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน เป็นการประเมินวัดคุณภาพของผลงานที่นักเรียนผลิตขึ้นตามหัวข้อที่กำหนดไว้

4) แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ

เป็นการประเมินที่ผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะประเมินความเปลี่ยนแปลง และการแสดงออกถึงการมีความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีมากขึ้นหลังจากเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นนี้แล้ว

5) แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ เป็นการประเมินที่ผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะประเมินความเปลี่ยนแปลง และการแสดงออกถึงการมีความสำนึกทางสังคมของนักเรียนที่มีมากขึ้นหลังจากเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นนี้แล้ว

6) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ทราบความรู้สึกของนักเรียนที่ได้เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม สามารถแสดงผลวิจัยได้ ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน – หลังเรียนใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น

2.2 ผลการวิเคราะห์การทดสอบความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมของนักเรียน

2.3 ผลการวิเคราะห์การสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

2.1 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน – หลังเรียนใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น

ปานกลางและน้อย เมื่อได้ใช้รูปแบบกับการจัดการเรียนการสอนแล้วพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความรู้อยู่ในระดับดีถึงดีมาก และผลสัมฤทธิ์หลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเมื่อเปรียบเทียบในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยคะแนนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อพิจารณาในแต่ละหน่วยก็พบว่าคะแนนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมในทุกหน่วย

การทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียนในภาพรวม นักเรียนมีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมอยู่ในระดับมาก และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 โครงการความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมนักเรียนมีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมสูงที่สุด ซึ่งทุกหน่วยการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

การปฏิบัติงานกลุ่มในภาพรวม นักเรียนมีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 โครงการความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมมีระดับความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมสูงที่สุดอยู่ในระดับมากที่สุด

การประเมินชิ้นงาน/ผลงานของนักเรียนในภาพรวม นักเรียนมีความรับผิดชอบและ
 สำนึกทางสังคมมาก และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 โครงการงานความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม
 นักเรียนความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมสูงที่สุดอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ผลการวิเคราะห์การทดสอบความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของการทดสอบวัดความรับผิดชอบของนักเรียน
 ก่อนและหลังใช้รูปแบบ นักเรียนมีความรับผิดชอบก่อนการใช้รูปแบบอยู่ในระดับพอใช้ และเมื่อ
 ใช้รูปแบบกับการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับดีมาก

ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของการทดสอบวัดความสำนึกทางสังคมของ
 นักเรียนก่อนและหลังใช้รูปแบบ นักเรียนมีความสำนึกทางสังคมก่อนการใช้รูปแบบอยู่ในระดับ
 พอใช้ และเมื่อใช้รูปแบบกับการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนมีความสำนึกทางสังคม
 อยู่ในระดับดี

2.3 ผลการวิเคราะห์การสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ การเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

ผลการวิเคราะห์ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ
 การเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด

2.3 ผลการสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

ผลการวิเคราะห์การสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียน
 การสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมในภาพรวม
 พบว่า นักเรียนนักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นมากที่สุด

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริม
 ความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม สามารถอภิปราย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริม
 ความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม

ตอนที่ 2 ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริม
 ความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความ
รับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ
และความสำนึกทางสังคมที่พัฒนาขึ้นนี้ประกอบด้วยแนวคิด และวิธีสอนต่าง ๆ และมีจุดมุ่งหมาย
เฉพาะที่ชัดเจนที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ
ทิสนา เขมมณี (2558, น. 221) ที่กล่าวว่า ภาพลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุม
องค์ประกอบสำคัญซึ่งได้จัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือ
ความเชื่อต่าง ๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการ หรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธี
สอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี
หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ รูปแบบจะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามี
ประสิทธิภาพ สามารถเป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบ
นั้น ๆ จุดมุ่งหมายหลักของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นเครื่องมือใน การ
กำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านการปฏิบัติการ
และพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ช่วยให้เกิดจินตนาการในการสร้างแนวความคิดรวบยอด และ
ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่กำลังศึกษาใหม่ ๆ ผู้เรียนจะเกิดลักษณะทางกายภาพ จิตใจ สติปัญญา
จริยธรรม ค่านิยมแรงจูงใจ พฤติกรรมส่วนตัว พฤติกรรมกลุ่ม ความต้อง การพิเศษ เพศ และ
วัฒนธรรม ผู้สอนเองจะมีเจตคติต่อการเรียนรู้ เจตคติต่อผู้เรียน เจตคติต่อตนเอง และมีความ
เข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ พัทธราวลัย อินทร์สุข (2560 : น. 64) กล่าวว่า
การออกแบบรูปแบบ การเรียนการสอน ทำให้ทราบว่ากระบวนการในการพัฒนารูปแบบการเรียน
การสอนนั้นต้องเป็นการพัฒนาอย่างเป็นระบบพื้นฐานความเชื่อในทฤษฎี หรือหลักการที่เหมาะสม
กับจุดมุ่งหมายของรูปแบบที่ต้องการสร้าง โดยการจัดองค์ประกอบของรูปแบบให้มีความสัมพันธ์
เพื่อช่วยสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการทดลองใช้
รูปแบบและนำผลการประเมินมาปรับปรุงรูปแบบให้ดีขึ้น

โครงสร้างของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เป็นอธิบายความเหมาะสมของเนื้อหา
กิจกรรม และในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ และเป็นการส่งเสริมพฤติกรรม
อันพึงประสงค์ สอดคล้องกับคงรัฐ นวลแปง (2545, น.78) กล่าวว่า แบบแผนของการเรียน
การสอนที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำขึ้นอย่างมีจุดมุ่งหมายเฉพาะที่ชัดเจน
และแสดงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของการสอน

เนื้อหาสาระของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เป็นอธิบายถึงความเหมาะสมของ
เนื้อหา กิจกรรม และระยะเวลาในการใช้รูปแบบการเรียนการสอน การจัดเรียงเนื้อหาที่มีความ

ต่อเนื่องเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Leshin , Pollock & Reguluth (1992) กล่าวว่า องค์ประกอบการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนต้องมีการเลือกและจัดลำดับเนื้อหา ประกอบด้วย การวิเคราะห์งานและการจัดลำดับของงานว่าในการจัดการเรียนการสอนนั้น ควรจะนำสาระใด ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก สาระใดไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในอันดับต่อไป

กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน เป็นการอธิบายการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุค 4.0 มีความหลากหลาย มีการเน้นประสบการณ์ และมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับชาอุชัย ยมดิษฐ์ (2548, น.116) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง สถานการณ์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยสถานการณ์ดังกล่าวเกิดมาจากการศึกษาวิจัย และพัฒนาตามแนวคิดทฤษฎีที่แสดงการตอบสนองต่อผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เฉพาะด้าน โดยสถานการณ์ดังกล่าวแสดงพฤติกรรมตามลำดับขั้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน สิ่งสนับสนุนด้านการเรียนการสอน และปฏิริยาของครูต่อผู้เรียนอย่างชัดเจน

ระยะเวลาในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน เป็นการกำหนดระยะเวลาของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นกับเนื้อหา การดำเนินกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และความเหมาะสมของระยะเวลาให้กับส่งเสริมพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Seels and Glasgow (1990, p.50 – 52) ที่กล่าวว่ากลยุทธ์การเรียนการสอน (Instructional Strategy) ตัดสินใจเกี่ยวกับกลยุทธ์การเรียนการสอน หรือองค์ประกอบของการเรียนการสอน เช่น การนำเสนอหรือเงื่อนไขการปฏิบัติ

สื่อและแหล่งเรียนรู้ เป็นการบรรยายความเหมาะสมของสื่อ และการเลือกใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น สอดคล้องกับ Joyce & Weil (2010) ที่กล่าวว่าเนื้อหาและสื่อการเรียนการสอนในการเตรียมการสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนซึ่งจะให้แนวทางในการประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนการสอน

การวัดและประเมินผล เป็นการอธิบายถึงการวัดและประเมินผลนั้นครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจด้านการปฏิบัติ และด้านพฤติกรรมอันพึงประสงค์ มีความเหมาะสมของหลักเกณฑ์ในการประเมิน และผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Seels and Glasgow (1990, p.50 – 52) ที่กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำหลังจากทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น และการประเมินผลย่อยระหว่างเรียน (Formative

Evaluation) วางแผนกลยุทธ์ในการประเมินผล เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน จัดเตรียมรวบรวมข้อมูลเพื่อความสัมพันธ์ผลตามจุดประสงค์ ทบทวนความเป็นไปได้ และประเมินซ้ำ

จากผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นนี้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนอยู่ณเกณฑ์ดีมาก เนื่องจากมีกระบวนการสร้างที่เหมาะสม ครอบคลุมเนื้อหาที่ได้ทำการคัดเลือกไว้ ตามหลักเกณฑ์และองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วยหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีการสอนที่ยึดถือในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอน เทคนิคการสอนต่าง ๆ และมีจุดมุ่งหมายเฉพาะที่ชัดเจนที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ เป็นเครื่องมือในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านการปฏิบัติการ และพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ช่วยให้เกิดจินตนาการในการสร้างแนวความคิดรวบยอด และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่กำลังศึกษาใหม่ ๆ ช่วยให้เกิดจินตนาการในการสร้างแนวความคิด ผู้เรียนจะเกิดลักษณะทางกายภาพ จิตใจ สติปัญญา จริยธรรม ค่านิยมแรงจูงใจ พฤติกรรมส่วนตัว พฤติกรรมกลุ่ม ผู้สอนเองจะมีเจตคติต่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลนั้นครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจด้านการปฏิบัติ และด้านพฤติกรรมอันพึงประสงค์ มีความเหมาะสมของหลักเกณฑ์ในการประเมิน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม

ผลการใช้รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม ผู้วิจัยได้อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน – หลังเรียนใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น

จากผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการใช้รูปแบบของนักเรียนกลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลางและน้อย เมื่อได้ใช้รูปแบบกับการจัดการเรียนการสอนแล้วพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความรู้อยู่ในระดับดีถึงดีมาก และผลสัมฤทธิ์หลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเมื่อเปรียบเทียบในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยคะแนนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อพิจารณาในแต่ละหน่วยก็พบว่าคะแนนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมในทุกหน่วย

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เป็นการตัดสินใจว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์หรือไม่ โดยทำการประเมินด้วยโปรแกรม Socrative โดยใช้แท็บเล็ตของโรงเรียนในการทดสอบ โดยเมื่อนักเรียนทำการทดสอบเสร็จสิ้นแล้วนักเรียน

สามารถทราบผลการทดสอบ และข้อนักเรียนตอนผิดได้ทันที ทำให้นักเรียนทราบว่าตนเองตอบผิดในข้อใด มีความรู้ในหัวข้อใด นักเรียนสามารถหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อซ่อมเสริมความรู้ที่ยังบกพร่องได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Seels and Glasgow (1990, p.50 – 52) ที่กล่าวว่า การประเมินผลรวมภายหลังการเรียน (Summative Evaluation) ทำเพื่อตัดสินการผ่าน ไม่ผ่าน และ Leshin, Pollock & Reguluth (1992) กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนการสอน เป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำหลังจากทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น อีกทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูง และจิตตพิสัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า หลังการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน นักเรียนมีความสามารถในการคิดขั้นสูง สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลการวิเคราะห์การทดสอบความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมของนักเรียน

จากผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของการทดสอบวัดความรับผิดชอบต่อของนักเรียนก่อนและหลังใช้รูปแบบ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อก่อนการใช้รูปแบบอยู่ในระดับพอใช้ และเมื่อใช้รูปแบบกับการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนมีความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับดีมาก และจากผล การวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของการทดสอบวัดความสำนึกทางสังคมของนักเรียนก่อนและหลังใช้รูปแบบ นักเรียนมีความสำนึกทางสังคมก่อนการใช้รูปแบบอยู่ในระดับพอใช้ และเมื่อใช้รูปแบบกับการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนมีความสำนึกทางสังคมอยู่ในระดับดี

ผลการวิเคราะห์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนี้ สามารถส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ และสำนึกทางสังคมของ นักเรียนได้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ และความสำนึกทางสังคมของนักเรียนได้ เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนั้นนี้ เป็นการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ และปฏิบัติด้วยตนเองในทุก ๆ ขั้นตอน เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจจริงที่ปฏิบัติต่าง ๆ ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อ ซึ่งสอดคล้องกับถวิล สมัยมาก (2551, น.105) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้เทคนิคการคิดแบบหวนทวนกับการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่ม กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน มีการจัดแบ่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบขึ้น ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงาน การทำงานไม่เสร็จตามเวลาจะถูกประเมิน กิจกรรมกลุ่มไม่ดี เกิดความท้อแท้ ขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม แต่ความรับผิดชอบนี้จะมีแนวโน้มสูงขึ้น

2.3 ผลการวิเคราะห์การสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

ผลการวิเคราะห์การสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมในภาพรวม นักเรียนนักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ในข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนวรรณคดีไทยส่วนมากนิยมใช้การบรรยายเป็นหลักในการสอนแต่รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้มีการใช้เทคโนโลยี เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการลงมือปฏิบัติจริง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม และนอกกลุ่ม สอดคล้องกับสอดคล้องกับ ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี(2555, น.277 - 278) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูง และจิตพิสัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มขยายผลที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน (EPPE Model) ในภาพรวมนักเรียนเห็นด้วยในระดับมากที่สุด และเมื่อแยกรายด้าน ทั้งในด้านกระบวนการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านนพคุณกรรมจิตตนิสัยโดยภาพรวม นักเรียนเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ในด้านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์และกระบวนการคิดแก้ปัญหาในระดับมากที่สุด เป็นอันดับ 1 และมีความคิดเห็นว่าการเรียนได้ทบทวนความรู้เดิมที่จำเป็นต้องใช้เชื่อมโยงในการเรียนรู้เนื้อหาใหม่ ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับสุดท้ายส่วนในด้านพคุณกรรมจิตตนิสัย นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต้องมีความเพียรพยายาม และมีสมาธิในการเรียนอย่างต่อเนื่องในระดับมากที่สุด เป็นอันดับ 1 และมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนนี้ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนสนใจใฝ่รู้มากขึ้นและนักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายเชื่อมโยงความรู้นำไปสู่การสรุปสาระสำคัญในระดับมากที่สุดเป็นอันดับสุดท้าย

5.3 ค้นพบเพิ่มเติมจากการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และความสำนึกทางสังคม มีข้อค้นพบที่เป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพที่สร้างขึ้นนี้ ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตั้งแต่ขั้นตอนแรก เพราะรูปแบบการเรียนการสอนนี้เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด ตั้งแต่การวางแผน การศึกษาค้นคว้า การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ การสรุปความรู้ และการสร้างชิ้นงาน

2. ทุก ๆ ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ นอกจากนักเรียนจะเกิดความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมเพิ่มขึ้นแล้ว ผู้เรียนยังเกิดคุณธรรมด้านความสามัคคี และการเป็นผู้นำที่ดีด้วย

3. การเรียนรู้จากอินเทอร์เน็ต การทำแบบฝึกหัดและการทดสอบออนไลน์เป็นเรื่องแปลกใหม่ของนักเรียนทำให้นักเรียนเกิดความตื่นเต้น สนุกสนาน และมีความสุขกับการทำแบบฝึกหัด และการทำแบบทดสอบ

4. การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพนี้มีผลต่อความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้วรรณคดีที่มากขึ้น ทั้งสาระการเรียนรู้ การเข้าใจคุณค่า และซาบซึ้งในรสของวรรณคดี

5. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพที่สร้างขึ้นนี้เป็นการส่งเสริมการคิด การฝึกฝนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนในทุก ๆ กิจกรรมการเรียนรู้

6. รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพที่สร้างขึ้นนี้สามารถลดปัญหาการไม่ส่งงานของนักเรียนได้ เนื่องจากนักเรียนสามารถทำแบบทดสอบออนไลน์ได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านระบบออนไลน์

7. จากการสร้างชิ้นงาน ด้วยรูปแบบของการทำโครงงานแบบกลุ่มของนักเรียนสามารถสะท้อนให้เห็นความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน ความเข้าใจในบทเรียน การมีความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าแสดงการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี

8. ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนทุกคนแสดงออกถึงความสุข และสนุกในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนนักเรียน การดำเนินกิจกรรมโครงงานที่สะท้อนความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมของนักเรียนแต่ละกลุ่มมีผลกระทบต่อนักเรียนชั้นอื่น ๆ โดยมีการสอบถามเจ้าของโครงการแล้ว ทำตาม และร่วมในการทำกิจกรรมของโครงการนั้น

5.4 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 นำผลที่ได้จากการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพที่พัฒนาขึ้นไปใช้จัดการเรียนการสอนในรายวิชา และระดับชั้นอื่น

1.2 ควรมีการนำรูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพที่พัฒนาขึ้นไปใช้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรับชอบ และสำนึกทางสังคมอย่างถาวร

1.3 การจัดกลุ่มนักเรียนสำหรับการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลการทำงาน และผลงานที่ดีควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการจับกลุ่มด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการใช้กระบวนการสอนเชิงผลิตภาพที่พัฒนาขึ้นไปใช้ทำการวิจัยในรายวิชาอื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ศิลปะศึกษา คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ฯลฯ

2.2 ควรมีการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมด้านอื่น ๆ ที่นักเรียนพึงมีในยุคประเทศไทย 4.0 เพิ่มเติม เช่น คุณธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ฯลฯ

2.3 ควรมีใช้ศึกษาเทคโนโลยีการศึกษารูปแบบอื่น ๆ ในระหว่างการจัดการเรียนการสอน และการสร้างชิ้นงาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ.(2536). *การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมการศาสนา ,กระทรวงการศึกษา.(2543). *การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา
- กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ : พรินทวอนกราฟฟิค จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *8 คุณธรรมพื้นฐาน*. (โปสเตอร์). กุสุมา รัชมณี (2534) . *การวิเคราะห์วรรณคดีไทยตามทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต* . มุลินธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ : มปท.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส (2539). *ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เกศินี ปู่ปี่แก้ว .(2557). *การใช้เทคนิคจิกซอว์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต)*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- การดี เลียวไพโรจน์. (2559). *เมื่อเด็กไทยเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 พ่อแม่เตรียมสมองลูกพร้อมกันอนาคตข้างหน้าแล้วหรือยัง*. *มติชนออนไลน์*. สืบค้น 12 กรกฎาคม 2562. https://www.matichon.co.th/lifestyle/news_292485.
- กึ่งกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล. (2560). *การพัฒนาทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อละครโทรทัศน์ (ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ขนิษฐา เวชรังสี. (2550). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการสร้างชิ้นงานของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบโยนิโสมนสิการ (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คงรัฐ นวลเปง. (2545). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมจิตแห่งวิทยาการคิดแห่งการสังเคราะห์ และจิตแห่งการสร้างสรรค์สำหรับนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- จักรนาท นาคทอง (2548). การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาและจิตสำนึกทางสังคม กรณีศึกษา : มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ (วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตสำนึกต่อส่วนรวม ... วิธีที่เลื่อนรางในสังคมไทย. (2555). สืบค้น 19 พฤษภาคม 2560, จาก <https://www.nathoncity.com/paper/6228>
- ฉันทนา รัตนพลแสน. (2551). ความรับผิดชอบสำคัญอย่างไร. สืบค้น 8 พฤษภาคม 2562, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/286032>
- ชมนาด เชื้อสุวรรณทวิ. (2555). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูง และจิตตพิสัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ดุขฎฐิบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชลธิชา หอมพุง. (2557). การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ร้อยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต (วิทยานิพนธ์ดุขฎฐิบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชุตินา ไชยสิทธิ์. (2554). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมปลาย (วิทยานิพนธ์หาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- เขาวรินทร์ สีใหม่. (2552). ผลของการใช้รูปแบบการเรียน การสอนเชิงผลิตภาพที่มีต่อมโนทัศน์ทางธรณีวิทยา และความสามารถในการสร้างแบบจำลองของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น (วิทยานิพนธ์หาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- ใช้เวลาที่วันในการสร้างนิสัย (ไม่ใช่ 21 วันนะ). (2555). สืบค้น 17 พฤษภาคม 2561, จาก <https://nodepress.wordpress.com/2012/10/25/งานวิจัย-ใช้เวลาที่วัน/>
- ไชยรัตน์ ปรานี. (2531). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบซินดิเคทกับการสอนตามคู่มือครู (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : หลักพิมพ์.
- ชนิดา พลแสน. (มปป.). พัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจใหม่ “ประเทศไทย 4.0. สืบค้น 12 กรกฎาคม 2562, จาก <http://region3.prd.go.th/pr-lampang/showarticle.php?id=170116085033>.

- ชูชาติ มงคลเมฆ. (2553). การเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติคนตรีสากลและความรับผิดชอบต่อน้ำที่
ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์มีครูแนะนำกับ
การศึกษาสื่อวีดิทัศน์ด้วยตนเอง (วิทยานิพนธ์คุุฎิบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา:
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ถวิล สมัยมาก. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาศาสนาและ
วัฒนธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียน
โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบกับการจัดการเรียนรู้ แบบ
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (วิทยานิพนธ์คุุฎิบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา :
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ทิตนา แจมมณี. (2558). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาคารพิมพ์.
- ทัศนีย์ ชาติไทย.(2558). การเรียนรู้เชิงก้าวหน้า 10 วิธีสอนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนใน
ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ทัศนีย์ สุภเมธี. (2542). การสอนภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3) (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช.
- ธิญดา วงษ์อาชีพ. (2557). การสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีจิตสาธารณะของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นันทนา ลีลาชัย (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดย
ผสมผสานแนวคิดอภิปัญญา การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ และชุมชนการเรียนรู้
แบบร่วมงานในชั้นเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ปรัชญาคุษฎิ
บัณฑิต). สกลนคร : วิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นริศรา ปิตะระโล. (2558). การวิจัยเพื่อพัฒนาคู่มือการจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้
แบบจิตปัญญาร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวิลเลียมส์ ที่มีผลต่อ
ความคิดสร้างสรรค์ความรับผิดชอบและทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย
(วิทยานิพนธ์คุุฎิบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นุชรรัตน์ นุชประยูร. (2559). การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อตนเอง
สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี (วิทยานิพนธ์ปรัชญาคุษฎิบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัย
บูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ: สุริยสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ,ม.ล. (2517). *วิเคราะห์สวรรณคดีไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ประกายมาศ รัตนวโรภาส. (2551). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยโดยการจัด ประสบการณ์แบบบูรณาการ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ประกาศรี สีอำไพ. (2524). *วิธีการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- เปลื้อง ณ นคร.(2543). *ประวัติวรรณคดีไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ : ไทวัฒนาพานิช.
- พจนา ทรัพย์สมาน. (2549). *การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนา ทรัพย์สมาน. (2550). *การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจมาลย์ สกกลเกียรติ. (2561). *การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเชิงผลิตภาพของนักศึกษา* (วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พรรณรอง รัตนไชย. (2555). *สภาพปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 16*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2559). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2559). *คิดผลิตภาพ:สอนและสร้างได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2556). *การศึกษา 4.0 : การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2558). *การเรียนรู้เชิงก้าวหน้า 10 วิธีสอนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2554). *CCPR กรอบคิดใหม่ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพศาล หวังพานิช. (2536). *วิธีการวิจัย*. กรุงเทพฯ : งานส่งเสริมวิจัยและตำรากองบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (มปป.). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในระดับอุดมศึกษา Problem-based Learning: Higher Education*. เอกสารประกอบการสอน. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ภูงศ์ โจรจน์แสงรัตน์. (2559). การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้การคิดเชิงออกแบบเป็นฐานเพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่ปรากฏอัตลักษณ์ไทยสำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. (วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมี บุคส์พับลิเคชั่นส์.
- รุ่งทิวา กันหาทิพย์. (2543). ผลการอบรมเลี้ยงดูต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดบุรีรัมย์ (ค้นคว้าอิสระศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฤทธิจักร ชื่นจิตต์. (2556). การใช้ทฤษฎีเกมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ในวรรณคดีไทยสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- рінฤทัย สัจจพันธุ์. (2553). ความรู้ทั่วไปทางภาษาไทย ตอนที่ 3 วรรณคดีไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วนิดา ราชวน (2557). การพัฒนารูปแบบการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 (วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต). สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- วิชากร, กรม. (2541). คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิมลศรี สุวรรณรัตน์. (2543). โครงการภาษาไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- รสสุคนธ์ เสวตเวชากุล. (2558). การเรียนรู้เชิงก้าวหน้า 10 วิธีสอนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เรณู แดงไทย. (2546). ผลการสอนโดยใช้กระบวนการของค่านิยมให้กระจ่างที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต). นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วรพนธ์ จันทธีระยานนท์. (2559). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุสิตบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ศิขรา จุฑารัตน์. (2549). ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนิชาวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (วิทยานิพนธ์คุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรลาลี พุ่มกุมาร. (2555). กลยุทธ์การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและการรับรู้ประโยชน์ที่มีต่อสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีสี่ช่อง 3 ในภาวะอุทกภัยปี พ.ศ.2554 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชาย รัตนทองคำ (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษากายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยขอนแก่น (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมพร โกมารทัต. (2558). การเรียนรู้เชิงก้าวหน้า 10 วิธีสอนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- สดลี สุทธิศักดิ์ และคณะ. (2554). การพัฒนาแบบวัดความถนัดทางการเรียนวิทยาศาสตร์การกีฬาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร *Journal of Education Naresuan University*, 18(3), 143-157.
- สถาพร พุทธิพิบูล. (2558). คุณภาพผู้เรียน...เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ : การจัดการเรียนการสอนแบบ *Active Learning*. เอกสารบรรยาย (ออนไลน์). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมศักดิ์ ภู่วัฒนาวรรณ. (2554). การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง. เชียงใหม่ : เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2561). การเรียนรู้ด้วยตนเอง (*Self-directed learning*). สืบค้น 11 พฤษภาคม 2562, จาก <http://www.ops.moe.go.th/ops2017/สารน่ารู้/1854-ทักษะแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยวรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค.ลาดพร้าว.
- “สุข” ประจำฉบับ : ถ้าเปลี่ยนแปลงชีวิตใน 21 วัน “ทำ - มะ ?”. (2555). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. *นิตยสารสร้างสุข*, 8(128), 4-9.
- สุจรีต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์. (2558). วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- สุพัตรา ทาวงศ์. (2543). *ความคิดสร้างสรรค์(Creative thinking)*. เอกสารออนไลน์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สร้อยสน สกลรักษ์. (2555). แนวการสอนวรรณคดีมรดกระดับชั้นมัธยมศึกษา. *วารสารครุศาสตร์*, 39-49.
- สุรัชพงศ์ ลิกขาบัณฑิต. (มปป). *นโยบายประเทศไทย 4.0 : โอกาส อุปสรรค และผลประโยชน์ของ ไทย ใน ภูมิภาคอาเซียน*. สืบค้น 21 พฤษภาคม 2562, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=46816&filename=interparliament2
- สุนิสา คงทอง. (2557). *ผลของโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศชั้นปีที่ 1*. วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ กรมแพทย์ทหารอากาศ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวคนธ์ จงตระกูล. (2520). *เอกสารประกอบการสอนวิชาไทย 424 วรรณคดีวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ : สำนักกหอดสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- เสาวภา วิชาดี (มปป.). *รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนในมุมมองของทฤษฎีการเรียนรู้แบบประสบการณ์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- โสภณ ผลประพฤติ. (2557). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงการบนเครือข่ายตามแนวทฤษฎีสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง (วิทยานิพนธ์ดุขฎฐิบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). *โมเดลคืออะไร*. *วารสารวิชาการ* 1, 22-25.
- เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ รายวิชา ท310103 วรรณวินิจ. (มปป). *คุณค่าของวรรณกรรม คำนวณศิลป์*: มปท : ม.ป.พ.
- อักรชัย แผงนคร. (2524). *เอกสารประกอบการสอน ท 031 ประวัติวรรณคดี 1 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนศรีทธาสมุทร*. สมุทรสงคราม.

ภาษาต่างประเทศ

- Browne, C.G., & Cohn, Thomas S. (1958). *The Study of Leadership*. Illinois. The Interstate Printers and Publishers.
- Cen Guozhen. (2008). *Chinese Adolescents' Attitudes towards Collective and Communicable Responsibility*. Available form : <http://eric.edu.gov:Journal of Moral Education>.

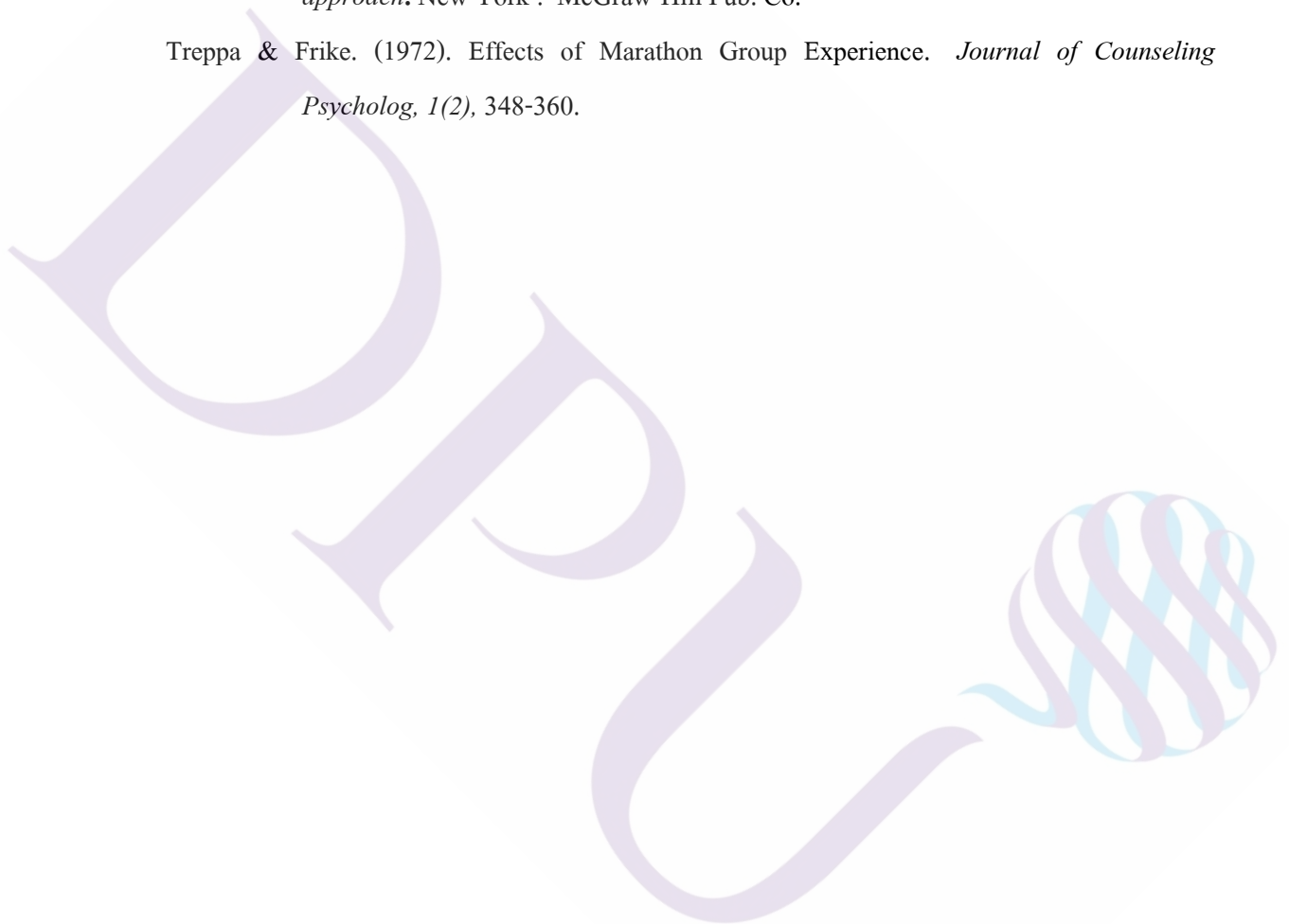
- Dick, W., Carey, L., & Carey, J.O. (2009). *The Systematic design of instruction*. 7th ed. Pearson.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill
BookCompany.Inc.,.
- Heaton, J.B. (1990). *Classroom Testing*. New York : London Group.
- John, D, &Janet, M. (2009). *Metacognition*. United State of America, Sage Publications, Inc.
- Joyce, B., &Weil, M. (2001). *Models of teaching*. 5thed. Massachusettes : Allyn and Bacon.
- Joyce, B, &Weil, M. (2001). *Models of teaching*. 5thed. Massachusettes : Allyn and Bacon.
- Landsberger , J.Z (2009). Integrating A Web – Based Bulletin Board Into Your Class : A Guide For Faculty.*TechTrends*,45(5), 15-21.
- Leshin , C., et al..(1992). *Instructional Design Strategies and Tactics*. New Jersey, Educational Technology Publications.
- Leshin, C.B.,Pollock ,J.,&Reigeluth,C.M.(1992). Inverting the classroom : A gateway to creating an inclusive leming environment. *TheJournal of Economic Education*,31(1), 30-43.
- Leshin, C.B.,Pollock ,J.,& Reigeluth,C.M. (1 9 9 2). Inverting the classroom : A gateway to creating an inclusive leming environment.*TheJournal of Economic Education*,31(1),30-43.
- Michaelson and Sweet (2008). Team-Based Learning: A Model for Democratic and Culturally Competent 21st Century Public Administrators.*Journal of Public Affairs Education*
- Peck,R.F., & Havighurat,R.J. (1 9 6 3). *Child development and personality*. New York : John Willey &Sons Inc.,
- Philip Kotler, &Nancy Lee. (2005). *Corporate Social Responsibility – Doing the Most Good for Your Company and Your Cause*. New Jersey: John Wiley and Sons, Inc. (HB: pp. 307, \$29.95 US, ISBN: 0- 474-47611-0).
- Saylor,J.G., Alexander,W., & Lewis, A. J. (1981). *Curriculum planning for better teacher and learning*. New York: Rinehart.
- Saylor,J.G., &others. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. 4th ed. Japan: Hoit-Saunders International Editions.
- Seels, B., & Glasgow, Z. (1990). *Exercises in instructional Technology*. Columbus OH: Merrill Publishing Co.

Seels, B., & Glasgow, Z. (1990). *Exercises in instructional Technology*. Columbus OH: Merrill Publishing Co.

Shepard, Jean M. "Developing Responsibility for Completing and Handing in Daily Homework Assignments for Students in Grades Three, Four and Five," *Dissertation Abstracts International*.1999: p. 52.

Sprinthall, Norman A., & Richard C.Sprinthall. (1990). *Educational psychology: a developmental approach*. New York : McGraw-Hill Pub. Co.

Treppa & Frike. (1972). Effects of Marathon Group Experience. *Journal of Counseling Psycholog*, 1(2), 348-360.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
2. ดร.พงษ์ภิญโญ แม่นโกศล
คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
3. รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินदानุรักษ์
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.ไปสว พักขาว
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
5. ดร.ทิพนงค์ กุลเกตุ
อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาโนช ดินลานสกุล
ประธานสาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
7. รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สิริสมบูรณ์
อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ที่ มธป๐๔๑๔(๑)/๒๒๕๒๕

๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิิตภาพ เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม” โดยมี อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย มนุเสวต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.พงษ์กัญญา นุ่มนโกศล)
คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครุศาสตร์

โทร.๐๒-๙๕๕-๗๓๐๐ ต่อ ๔๒๗, ๖๔๘, ๖๔๙

(นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์ ๐๘๑ ๑๗๘ ๕๓๑๕)

ที่ มธบ๐๔๑๔(๑)/ ๐๐๒๖

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.มนสิข สิริธิตสมบุรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิิตภาพเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม” โดยมี อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย มนุเสวต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.พงษ์กัญญา แมนโกศล)
คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดี

สำนักงานเลขาธิการวิทยาลัยครุศาสตร์
โทร.๐๒-๙๕๕-๗๓๐๐ ต่อ ๔๒๗, ๖๔๘, ๖๔๙
(นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์ ๐๘๑ ๑๗๘ ๕๓๑๕)

ที่ มธปอ๔๑๔(๑)/ ๐๐๖๖

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.เฉลิมลาภ ทองอาจ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม” โดยมี อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย มนุเสวต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล)
คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครุศาสตร์

โทร.๐๒-๙๕๔-๗๓๐๐ ต่อ ๔๒๗, ๖๔๘, ๖๔๙

(นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์ ๐๘๑ ๑๗๘ ๕๓๑๕)

ที่ มธป๐๔๑๔(๑)/๑๒๕๖๕

๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาโนช ดินลานสกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิิตภาพเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม” โดยมี อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย มนุเสวต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.พงษ์กัญญาญ โฉมโกศล)
คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครุศาสตร์

โทร.๐๒-๙๕๕-๓๓๐๐ ต่อ ๔๒๗, ๖๔๘, ๖๔๙

(นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์ ๐๘๑ ๑๗๘ ๕๓๑๕)

ที่ มธบ๐๔๑๔(๑)/๑๒๕๒๕

๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์

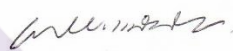
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิิตภาพ เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม” โดยมี อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย มนุเสวต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.พงษ์กัญญา แมนโกศล)
คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครุศาสตร์

โทร.๐๒-๙๕๕-๗๓๐๐ ต่อ ๔๒๗, ๖๔๘, ๖๔๙

(นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์ ๐๘๑ ๑๗๘ ๕๓๑๕)

บันทึก
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ที่ วค.0414(1)/พิเศษ

วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2560

จาก สำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครุศาสตร์
เรียน ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ฉบับ

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

ด้วย นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม” โดยมี อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย มนุเสวต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม่นโกศล)
คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
โทรศัพท์ 02-954-7300 ต่อ 648
โทรสาร 02-954-9730

ภาคผนวก ข
คู่มือการจัดการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

คำชี้แจง

คู่มือการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมฉบับนี้ เป็นเอกสารจัดทำขึ้นเพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม ของนักเรียน ซึ่งเป็นคู่มือสำหรับผู้สอน โปรดศึกษาทำความเข้าใจในรายละเอียดและปฏิบัติตาม คำแนะนำ

คู่มือการจัดการเรียนการสอน ฯ ฉบับนี้ ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ
2. ความเป็นมาของรูปแบบการเรียนการสอน
3. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน
4. แนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคการเรียนการสอนพื้นฐาน
5. ข้อควรปฏิบัติก่อนการจัดการเรียนการสอน
6. แนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพที่ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบหลัก 5 ประการ ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน
3. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน
4. เนื้อหาที่ใช้
5. การวัดและการประเมินผล

ความเป็นมาของรูปแบบการเรียนการสอน

ประเทศไทยกำลังพัฒนาจากประเทศไทยในยุค 3.0 เป็นยุค 4.0 หรือจากประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยการผลิตเชิงอุตสาหกรรมหนักไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อหนีกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางที่ไทยติดอยู่เป็นเวลานาน รัฐบาลได้กำหนดนโยบายต่าง ๆ ออกมา เพื่อใช้ในการบริหารประเทศ ซึ่งหนึ่งในนโยบายหลักของรัฐบาลนั้นก็คือนโยบายไทย

แลนด์ 4.0 ซึ่งเป็น “วิสัยทัศน์เชิงนโยบาย การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล

จากนโยบายดังกล่าว การจัดการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิต และการพัฒนากำลังคน ต้องเป็นเป้าหมายที่จริงจัง สะท้อนให้เห็นการศึกษาที่ไม่ใช่เพียงแค่เรียน ทำการบ้าน ส่งงาน แล้วก็จบเท่านั้น แต่การศึกษาที่ดีจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาทักษะ และพัฒนาให้ใช้ได้ในชีวิตจริง ซึ่งทักษะดังกล่าวประกอบด้วย ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการสร้างสรรค์ การคิดออกแบบ ทักษะการคัดกรอง ทักษะผลิตผลหรือคิดผลิตภาพ ทักษะแก้ปัญหา ทักษะการประกอบการ ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการรับผิดชอบ และทักษะจิตสำนึกทางสังคม

ทักษะการรับผิดชอบ และทักษะจิตสำนึกทางสังคมเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างมากในชีวิตปัจจุบัน เพราะมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันกับเพื่อนมนุษย์ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการศึกษาในยุคที่ปัญหาสังคมส่วนใหญ่เกิดจากสื่อโซเชียลของบุคคลในสังคม การพัฒนาด้านสติปัญญา ความคิดและบุคลิกภาพของผู้เรียน โดยไม่มีการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมไปในเวลาเดียวกัน อาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ต่อสังคม

การปลูกฝังคุณธรรมด้านความรับผิดชอบต่อผู้อื่น การเรียนการสอนวรรณคดีไทยในสาระการเรียนรู้ที่ 5 ของวิชาภาษาไทยสามารถปลูกฝังคุณธรรมด้านดังกล่าวได้ เนื่องจากวรรณคดีจะสะท้อนให้เห็นคุณค่าด้านต่าง เช่น คุณค่าด้านปัญญา ผู้อ่านจะได้รับความรู้เพิ่มขึ้นได้ข้อคิด ขยายทัศนคติให้กว้างขวางขึ้น คุณค่าทางอารมณ์ อีกทั้งการศึกษาด้านวรรณคดีนั้นสามารถสร้างเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรม และจริยธรรมที่จำเป็นในการเป็นมนุษย์นั้นได้ เพราะนอกจากวรรณคดีจะเป็นการรับอรรถรส ความงามของภาษาแล้ว แง่คิดคติสอนใจที่ได้รับจากวรรณคดียังเป็นการยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น

จากการศึกษาและสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ พบว่า รูปแบบการสอนเชิงผลิตภาพสามารถช่วยส่งเสริม และปลูกฝังความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสำนึกทางสังคมให้กับนักเรียนได้ เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สรรค์สร้างความรู้ ความคิดด้วยตนเอง โดยการรวบรวม ทำความเข้าใจ สรุป วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงทำการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสำนึกทางสังคมของผู้เรียนที่ได้เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น

องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1. หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน 3. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ 4. เนื้อหาที่ใช้ 5. การวัดและการประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม เกิดจากการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคการสอนต่าง ๆ ได้แก่ แนวคิดการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Experiential – Based Learning) แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง (Self – Study Based) และแนวคิดทฤษฎีนิสัยใน 21 วัน’ หรือ ‘21-Day Habit Theory ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) เทคนิคการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning) เทคนิคการเรียนการสอนแบบอภิปราย (Discussion Method) เทคนิคการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem–Based Learning: PBL) เทคนิคการเรียนเชิงรุก (Active Learning) การเรียนรู้เชิงตถผลึกทางปัญญา (Crystal - Based Learning) และเทคนิคการเรียนรู้อิงทีมศึกษา (Team – Based Learning)

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทย เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม มีวัตถุประสงค์ 6 ประการ ได้แก่

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม
  2. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา
  3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา สาร และ การพินิจวรรณคดี
  4. เพื่อให้ ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงาน
  5. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถต่อยอดความรู้ และ/หรือ ศึกษาเพิ่มเติมความรู้ที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย
  6. เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวรรณคดีไทย
3. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ
- การวางแผนหรือการออกแบบการเรียนการสอน มีขั้นตอน ดังนี้

1) กำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ผู้วิจัยได้กำหนดให้ครบทั้งด้านความรู้ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2) เลือกวิธีการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหา ทั้งนี้ต้องเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน พยายามจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษา และปฏิบัติด้วยตนเอง

3) กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย

จากนั้นผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการตั้งคำถามกำหนดหัวข้อการเรียนรู้ (Learning to Question) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกำหนดหัวข้อการศึกษาด้วยการตั้งคำถาม หรือกำหนดหัวข้อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่ม โดยกำหนดให้ศึกษาจากใบความรู้ที่จัดทำไว้ในรูปของ QR Code ซึ่งเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ครูเตรียมไว้ให้

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาความรู้ (Seeking knowledge) เป็นการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ของผู้เรียนจากแหล่งข้อมูล หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งผู้สอนอาจจัดเตรียมมาให้ผู้เรียนหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนไปแสวงหาก็คได้ ขั้นตอนนี้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือทำกิจกรรมในลักษณะเป็นคู่หรือกลุ่มตามที่กำหนด โดยศึกษา ค้นคว้า และสรุปความรู้ที่ได้รับจากการศึกษามาอภิปรายผลแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้รับจากการศึกษานั้นกับคู่หรือเพื่อนกลุ่มอื่น

ขั้นที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบข้อมูล นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาและแลกเปลี่ยนมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ มาขยายความรู้ความเข้าใจของตน แล้วสรุปเป็นความรู้ของตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นการปฏิบัติและ / หรือการแสดงผลงาน (Practice and / or performance) เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ต่อย้ำหรือตรวจสอบความเข้าใจของตน และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ ในรูปแบบชิ้นงานและโครงการ

ขั้นที่ 5 ขั้นการติดตามและประเมินผล (Measurement and Evaluation of Learning) เป็นขั้นตอนการวัดและประเมินผลการทำงานกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และชิ้นงานของผู้เรียน โดยทำการประเมินเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนเรียนหรือการทำงาน ขณะเรียนหรือ การทำงานกิจกรรม และหลังเรียนหรือการทำงาน

4. เนื้อหาที่ใช้

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม คือ วรรณคดีนิทานคำกลอน เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

5. การวัดและการประเมินผล

การวัดและการประเมินผู้เรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม แบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม ระยะนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ และแบบทดสอบวัดความสำนึกทางสังคม และแบบทดสอบก่อนเรียนแบบออนไลน์ และนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนก่อนเริ่มการทดลอง

ระยะที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม ระยะนี้เป็นระยะที่ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียน การสอนที่พัฒนาขึ้นมาทดลองใช้จริง โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะนี้ผู้วิจัยใช้หลายรูปแบบ ได้แก่

1) แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยจะสังเกตพฤติกรรมการทำงาน of นักเรียนแต่ละคนแล้วประเมินผลการปฏิบัตินั้นตามหัวข้อที่กำหนด

2) แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานปฏิบัติกลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยเน้นการสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในกลุ่มของนักเรียน แล้วประเมินผลการปฏิบัตินั้นตามหัวข้อที่กำหนด

3) แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน เป็นการประเมินวัดคุณภาพของผลงานที่นักเรียนผลิตขึ้นตามหัวข้อที่กำหนดไว้

4) แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ เป็นการประเมินที่ผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะประเมินความเปลี่ยนแปลง และการแสดงออกถึงการมีความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีมากขึ้นหลังจากเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นนี้แล้ว

5) แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ เป็นการประเมินที่ผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะประเมินความเปลี่ยนแปลง และการแสดงออกถึงการมีความสำนึกทางสังคมของนักเรียนที่มีมากขึ้นหลังจากเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นนี้แล้ว

6) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ทราบความรู้สึกของนักเรียนที่ได้เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น

ระยะที่ 3 เมื่อนักเรียนเรียนรู้จบทุกหน่วยการเรียนรู้แล้ว ผู้สอนจะให้นักเรียนจะทำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมอีกครั้ง และทำความเข้าใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

แนวคิด และวิธีการเรียนการสอนพื้นฐาน

การพัฒนาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม เกิดจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด และวิธีการเรียนการสอนต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning)

การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productivity – Based Learning) เป็นรูปแบบการสอนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สรรค์สร้างความรู้ ความคิดด้วยตนเอง โดยการรวบรวม ทำความเข้าใจ สรุป วิเคราะห์ และสังเคราะห์ การจะจัดการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ ผู้เรียนจะต้องเรียนอย่างน้อย 4 อย่าง คือ

ข้อที่ 1 เรียนความรู้ภูมิปัญญาหลักของไทย ซึ่งสำคัญมาก เพราะหากไม่เรียนรู้ตัวนี้ ก็จะอยู่ในบริบทนิยมเหมือนกับที่เป็นมา ขณะเดียวกันหากไม่เรียนนวัตกรรมใหม่ของโลกก็ไม่สามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้

ข้อที่ 2 เรียนรู้หลักของไทยแล้วต้องเรียนนวัตกรรมใหม่ของโลก ควรเป็นหลักสูตรที่ทุกคนต้องเรียน แต่เรียนขนาดไหนอย่างไรก็ต้องนำมาพิจารณาอีกครั้ง

ข้อที่ 3 ต้องให้เรียนรู้กระบวนการที่จะหาความรู้ใหม่ อาจจะเรียนวิธีวิจัยก็ได้ต้องสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา แต่ระดับและวิธีการอาจแตกต่างกันไป

ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่นำไปสู่การเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ (CCPR Model) มีดังนี้

1. **ขั้นเตรียมบริบทตามความจริง** เป็นขั้นตอนของการเรียนรู้ตามสถานการณ์ (Real Learning Context) โดยผู้สอนจัดหาแหล่งการเรียนรู้ ข้อมูล กรณีศึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ข้อความรู้ตามสภาพจริงในประเด็นที่จะเรียนรู้

2. **ขั้นตั้งเป้าหมาย (Set Goal)** เป็นขั้นตอนการเรียนรู้แบบตนเองและการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Self – Directed Learning / Co – operative Learning) ผู้ช่วยผู้เรียนมีการกำหนดจุดมุ่งหมายและขอบข่ายการเรียนรู้ ผู้เรียนเลือกกิจกรรมหรือโครงการที่ตนสนใจ ผู้เรียนนำเสนอโครงการต่อผู้สอนเพื่อปรับแก้

3. **ขั้นการวางแผนและดำเนินการ (Plan Working Process)** เป็นขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมกัน (Collaborative Learning) ผู้เรียนแบ่งกลุ่มทำงาน ปฏิบัติการเรียนรู้ร่วมแรงรวมพลัง โดยผู้สอนกำกับดูแลให้คำแนะนำ

4. **ขั้นการติดตามและประเมินผลงาน (Follow up and Assess)** ผู้สอนติดตามตรวจสอบงานของผู้เรียน ให้ความเห็น ผู้เรียนปรับปรุงงานจนได้ผลงาน และประเมินผลงาน

2. การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Experiential – Based Learning)

การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) คือกระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติด้วยการนำเอาประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ๆ ขึ้น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นประสบการณ์ (Experiencing)** เป็นขั้นลงมือหรือทำกิจกรรมจากสภาพจริง เช่น การสัมภาษณ์หรือปฏิบัติการต่าง ๆ

2. **ขั้นนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Publishing)** เป็นขั้นการพูด การเขียน เช่น นำข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์มานำเสนอ ซึ่งอาจทำได้ทั้งการพูดและการเขียน

3. **ขั้นอภิปรายผล (Discussing)** เป็นขั้นตอนของการอภิปรายซักถาม เพื่อความเข้าใจที่แจ่มชัด และเพื่อให้ได้แนวคิดการประยุกต์ใช้ ขั้นนี้ทั้งครูและนักเรียนอาจร่วมกันในการตั้งคำถามเพื่อการอภิปรายร่วมกัน

4. **ขั้นสรุปพาดพิง (Generalizing)** เป็นขั้นของการสรุปผลการเรียนรู้จากทั้ง 3 ขั้นตอนข้างต้น โดยให้เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของแต่ละบุคคล โดยสรุปพาดพิงสู่หลักการหรือส้อมหรือแบบแผนที่กว้างขวางขึ้น อาจร่วมกันสรุปหรือ แต่ละคนสรุปได้ นับเป็นการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยผ่านประสบการณ์ หรือการลงมือกระทำ

5. **ขั้นประยุกต์ใช้ (Applying)** เป็นขั้นของการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งอาจจัดทำในรูปของโครงการ การทดลอง การปรับใช้กับชีวิตประจำวัน

การแก้ปัญหาหรือการค้นคว้าวิจัยต่อไป ซึ่งถือเป็นการลงมือกระทำ/ปฏิบัติเป็นวงจรต่อไปได้อีกด้วย

3. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL)

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning หรือ PBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลกเป็นบริบทของการเรียนรู้ (Learning Context) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษา ไปพร้อมกันด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจ และการแก้ไขปัญหาเป็นหลัก ถ้ามองในแง่ของยุทธศาสตร์การสอน PBL เป็นเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเผชิญหน้ากับปัญหาด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการคิดหลายรูปแบบ เช่น การคิด วิเคราะห์ ประเมิน คัดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ ฯลฯ มี 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ตำรวจหัวเรื่อง ผู้พูดเกริ่นนำปัญหาที่มีลักษณะไม่สมบูรณ์ หรือคลุมเครือไม่ชัดเจน หรือยังหาข้อสรุปไม่ได้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนพูดคุยปัญหาและความสำคัญของปัญหา ผู้เรียนต้องมีการประมวลความรู้จากประสบการณ์เดิม สิ่งที่ยอมรับใหม่ หลักการ ทักษะทั้งหลายเข้าด้วยกันในขณะที่อยู่ในกระบวนการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 2 ผู้เรียนทำรายการเรียนรู้อะไรบ้าง ผู้เรียนทำรายการสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้จริง ๆ สิ่งที่เป็นจุดแข็งและความสามารถของสมาชิก

ขั้นที่ 3 พัฒนาและเขียนลักษณะของปัญหาด้วยคำพูดของตนเอง ข้อมูลควรมาจากผู้เรียน หรือจากการวิเคราะห์ร่วมกันของสมาชิกกลุ่มว่ารู้อะไรบ้าง อะไรที่จำเป็นต้องรู้เพื่อแก้ปัญหา ขั้นนี้จำเป็นต้องเขียนปัญหาเป็นลายลักษณ์อักษร ขอความคิดเห็นจากสมาชิกกลุ่มและข้อมูลจากผู้สอน

ขั้นที่ 4 เขียนรายการวิธีแก้ปัญหาอื่น ๆ ที่เป็นไปได้ เขียนหมดทุกวิธี และเรียนลำดับจากวิธีคิดที่ได้ผลดีที่สุดไปถึงวิธีที่ได้ผลน้อยที่สุด เลือกวิธีที่ดีที่สุดหรือเป็นไปได้ว่าจะทำได้สำเร็จ

ขั้นที่ 5 เขียนรายงานพฤติกรรมที่ต้องทำในช่วงดำเนินการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 6 ทำรายงานว่าผู้เรียนต้องรู้อะไรบ้าง

ขั้นที่ 7 เขียนวิธีแก้ปัญหามาบนพื้นฐานของข้อข้อมูลสนับสนุนที่เป็นเอกสาร งานวิจัย

ขั้นที่ 8 ทบทวนผลการทำงาน สิ่งนี้จะเป็นแบบฝึกหัดอย่างย่อทั้งต่อตนเองและกลุ่ม

ขั้นที่ 9 สร้างงานของกลุ่ม

4. การเรียนเชิงรุก (Active Learning)

การเรียนเชิงรุก เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการเรียนรู้อิงรุก (Active Learning) ประกอบด้วย

1. ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ นำไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า หรือ สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ รวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีส่วนร่วมอภิปราย ให้ฝึกทักษะการสื่อสาร ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเป็น 70%

2. การนำเสนอผลงานทางการเรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการฝึกปฏิบัติในสภาพจริง มีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่าง ๆ จะทำให้ผลการเรียนรู้เกิดขึ้นถึง 90%

5. การเรียนรู้เชิงทีมศึกษา (Team – Based Learning)

การเรียนรู้เชิงทีมศึกษา (Team – Based Learning หรือ TBL) มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึก (Deep learning) และคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical thinking) โดยใช้ทีมเป็นฐาน มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ (Michaelsen and Sweet, 2008) คือ

1) กลุ่ม : ต้องมีวิธีการจัดกลุ่มและบริหารจัดการกลุ่มอย่างเหมาะสม

ความรับผิดชอบ : ผู้เรียนต้องรับผิดชอบทำงานของตนเองและของกลุ่มอย่างดีที่สุด

2) ผลสะท้อนกลับ : ผู้เรียนต้องได้รับผลสะท้อนกลับโดยทันทีและในเวลาที่เหมาะสม

3) การออกแบบงาน : งานมอบหมายให้ทำเป็นกลุ่มต้องมีลักษณะที่ส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนาทีม

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบหลัก 5 ประการ ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน
3. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน
4. เนื้อหาที่ใช้

5. การวัดและการประเมินผล

ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการตั้งคำถามกำหนดหัวข้อการเรียนรู้ (Asking questions for topic)

เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกำหนดหัวข้อการศึกษาด้วยการตั้งคำถาม หรือกำหนดหัวข้อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่ม โดยกำหนดให้ศึกษาจากใบความรู้ที่จัดทำไว้ในรูปของ QR Code ซึ่งเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ครูเตรียมไว้ให้

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาความรู้ (Exploring knowledge)

เป็นการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ของผู้เรียนจากแหล่งข้อมูล หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งผู้สอนอาจจัดเตรียมมาให้ผู้เรียนหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนไปแสวงหาก็คได้ ขั้นตอนนี้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือทำกิจกรรมในลักษณะเป็นคู่หรือกลุ่มตามที่กำหนด โดยศึกษา ค้นคว้า และสรุปความรู้ที่ได้รับจากการศึกษามาอภิปรายผลแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้รับจากการศึกษานั้นกับคู่หรือเพื่อนกลุ่มอื่น

ขั้นที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)

เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบข้อมูล นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาและแลกเปลี่ยนมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ มาขยายความรู้ความเข้าใจของตน แล้วสรุปเป็นความรู้ของตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นการปฏิบัติและการแสดงผลงาน (Practice and Present Products)

เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ต่อยอดหรือตรวจสอบความเข้าใจของตน และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ ในรูปแบบชิ้นงานและโครงการ

ขั้นที่ 5 ขั้นการวัดและประเมินผล (Measurement and evaluation)

เป็นขั้นตอนการวัดและประเมินผลการทำกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และชิ้นงานของผู้เรียน โดยทำการประเมินเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนเรียนหรือการทำกิจกรรม ขณะเรียนหรือการทำกิจกรรม และหลังเรียนหรือการทำกิจกรรม

ข้อควรปฏิบัติก่อนการจัดการเรียนการสอน

ก่อนการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรมีการเตรียมตัวก่อนจะเริ่มการเรียนการสอน ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดในส่วนต่าง ๆ ของคู่มือการจัดการเรียนการสอน
2. การจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการเรียนการสอน
3. ทดลองสอนเพื่อหาข้อควรปรับปรุง หรือพัฒนา

1. ศึกษารายละเอียดในส่วนต่าง ๆ ของคู่มือการจัดการเรียนการสอน

1.1 ศึกษาคำชี้แจงการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ประกอบการศึกษาส่วนอื่น ๆ ในคู่มือการจัดการเรียนการสอน

1.2 ศึกษาความเป็นมาของรูปแบบการเรียนการสอน แนวคิด ทฤษฎี และเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพสำนึกทางสังคม เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน

1.3 ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนการสอนที่ปรากฏในคู่มือนี้ มีลักษณะดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน ประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา เวลาที่ใช้ กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การประเมินผล คุณลักษณะอันพึงประสงค์

2) แผนการจัดการเรียนรู้เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม ควบคู่ไปกับการสอนเนื้อหาของวรรณคดีไทย

2. การจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการเรียนการสอน

เมื่อศึกษาส่วนต่าง ๆ ในคู่มือการจัดการเรียนการสอนแล้ว ควรดำเนินการสอน ดังนี้

2.1 ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียดก่อนจัดการเรียนการสอน

2.2 ศึกษากระบวนการสอน วิธีการ/เทคนิควิธีสอน หรือกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มดำเนินการ และทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

2.3 จัดเตรียมสื่อการสอนที่จะใช้ในการสอนแต่ละครั้งให้พร้อม

2.4 จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน

แนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน

เมื่อศึกษาและจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นต่าง ๆ ไว้พร้อมแล้ว ผู้สอนสามารถดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ โดยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. บทบาทผู้สอน

การดำเนินการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนนี้ ผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจใน รูปแบบการเรียนการสอนนี้เป็นอย่างดี สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ทุกขั้นตอน

2. คุณลักษณะของผู้เรียน

การดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนนี้ ผู้เรียนควรเป็น นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีตัวอย่างที่นำมาให้นักเรียนศึกษา

3. การจัดสภาพการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีความสำคัญมากเพราะส่งผลถึงประสิทธิภาพของ รูปแบบการเรียนการสอน ผู้สอนจึงควรจัดบรรยากาศในการเรียนให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย สนุกสนาน มีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้นักเรียนคิด และศึกษาเพิ่มเติมไปจากข้อความ ในระหว่าง นักเรียนทำกิจกรรมผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำปรึกษา และแนะนำเพิ่มเติม

4. การจัดกลุ่มผู้เรียน

จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนควรอยู่ระหว่าง 3 – 5 คน เพราะจำนวนนักเรียนมีผลต่อการจัด กิจกรรม หากจำนวนนักเรียนมากเกินไปอาจทำให้การปฏิบัติงาน ปฏิบัติได้ไม่เต็มที่ และส่งผลต่อ ความสนใจของนักเรียนได้

หน่วยการเรียนรู้	แนวคิด ทฤษฎี และเทคนิค การสอน	กิจกรรม	ทักษะที่เกิดกับ ผู้เรียน	ผลงาน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องนี้มีที่มา	1. Productivity – Based Learning 2. Experiential – Based Learning 3. Problem–Based Learning 4. Active Learning	- สืบค้น วิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานของวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร	- ความรับผิดชอบ - ความสำนึกทางสังคม	แผนภาพความคิด
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรียนรู้วรรณคดี	5. Team – Based Learning	- วิเคราะห์คุณธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสำนึกทางสังคม	- ความรับผิดชอบ - ความสำนึกทางสังคม	แผนงานวิเคราะห์ตัวละคร
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 โครงการความรับผิดชอบต่อสำนึกทางสังคม		- เลือกตัวละครที่ชอบ แล้วนำคุณธรรมที่ตัวละครมีมาจัดทำโครงการที่แสดงออกถึงการมีความรับผิดชอบต่อสังคม	- ความรับผิดชอบ - ความสำนึกทางสังคม	โครงการ

ตาราง อธิบายรายละเอียดการจัดการเรียนการสอน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เรื่องราว

มาตรฐาน และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด ท 1.1 ม.3/1 อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้องและมีความเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน

ท 1.1 ม.3/3 ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดของข้อมูลที่สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

ท 1.1 ม.3/4 อ่านเรื่องต่าง ๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกย่อความ และรายงาน

ท 1.1 ม.3/7 วิเคราะห์ความสมเหตุสมผลการลำดับความและความเป็นไปได้ของเรื่อง

ท 1.1 ม.3/10 มารยาทในการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด ท 2.1 ม.3 2/7 เขียนวิเคราะห์ วิเคราะห์ และแสดงความรู้ ความคิด หรือโต้แย้งเรื่องต่าง ๆ

ท 2.1 ม.3 2/8 เขียนอธิบาย ชี้แจง แสดงความคิดเห็นและโต้แย้งอย่างมีเหตุผล

ท 2.1 ม.3 2/10 มารยาทในการเขียน

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึก ในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ตัวชี้วัด ท 3.1 ม.3 /3 พูดยานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัด ท 5.1 ม.3/2 วิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกประวัติผู้แต่งนิทานคำกลอน เรื่อง พระอภัยมณี พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรได้
2. บอกความเป็นมาและจุดมุ่งหมายของการแต่งนิทานคำกลอน เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรได้
3. อธิบายลักษณะคำประพันธ์ เรื่อง พระอภัยมณี พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรได้
4. สามารถเล่าเรื่องราวของวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรได้

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1. ประวัติผู้แต่ง (ประวัติสุนทรภู่ หนังสือวรรณคดีวิจิตร หน้า 137-138 และ)
2. ลักษณะคำประพันธ์

กลอนนิทาน มีลักษณะแบบเดียวกับกลอนแปดหรือกลอนสุภาพ เป็นคำประพันธ์ชนิดหนึ่ง ที่ได้รับความนิยมกันทั่วไป เพราะเป็นร้อยกรองชนิดที่มีความเรียบง่ายต่อการสื่อความหมาย และสามารถสื่อได้อย่างไพเราะ ซึ่งจะมีการกำหนดพยางค์และสัมผัส

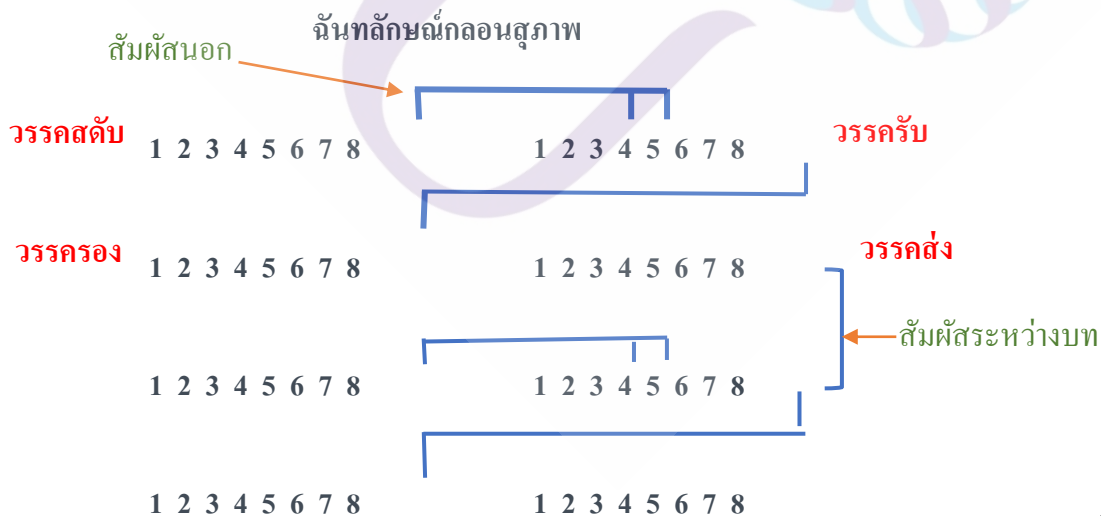
กลวิธีการแต่ง

บทหนึ่งมี 4 วรรค

วรรคที่หนึ่งเรียกวรรคสดับ   วรรคที่สองเรียกวรรครับ

วรรคที่สามเรียกวรรครอง   วรรคที่สี่เรียกวรรคส่ง

แต่ละวรรคมีแปดคำ จึงเรียกว่า กลอนแปด

ฉันทลักษณ์ตามโครงสร้าง

1. กลอน 1 บท มี 2 บาท คือ บาทเอกและบาทโท
2. กลอน 1 บาท มี 2 วรรคคือบาทเอกประกอบด้วย วรรค สดับ และวรรคบาทโท ประกอบด้วยวรรค รอง และวรรค ส่ง
3. กลอน 1 วรรค มี 8 คำ จึงเรียกว่ากลอนแปด
4. เส้นโยงภายในวรรค เรียกว่าสัมผัสใน มีหรือไม่มีก็ได้ ส่วนเส้นโยงคำท้ายวรรค เรียกว่าสัมผัสนอก เป็นกฎบังคับต้องมีกลอนยาว 2 บทขึ้นไป ต้องเชื่อมสัมผัส ท้ายวรรค ส่ง ไปยังคำ ท้ายวรรค รับ ของบทถัดไปเสมอ
5. เสียงคำ กลอนทุกประเภทจะกำหนดเสียงคำท้ายวรรคเป็นสำคัญ กำหนดได้ ดังนี้

คำท้ายวรรคสดับ	กำหนดให้ใช้ได้ทุกเสียง
คำท้ายวรรครับ	กำหนดห้ามใช้เสียงสามัญกับตรี
คำท้ายวรรครอง	กำหนดให้ใช้เฉพาะเสียงสามัญกับตรี
คำท้ายวรรคส่ง	กำหนดให้ใช้เฉพาะเสียงสามัญกับตรี

3. เนื้อเรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร (หนังสือวรรณคดีวิจักษ์ หน้า 56 -72)

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นการตั้งคำถามเพื่อกำหนดหัวข้อการเรียนรู้ (Asking questions for topic)

- นักเรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบก่อนเรียนแบบออนไลน์
- นักเรียนจับกลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน
- ตัวแทนกลุ่มจับฉลากหัวข้อศึกษา

ประเด็นศึกษา

1. ประวัติผู้แต่งเรื่องพระอภัยมณี
2. ลักษณะคำประพันธ์ที่ใช้
3. เรื่องย่อ

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาความรู้ (Exploring knowledge)

- นักเรียนแต่ละคนศึกษาตามหัวข้อที่กลุ่มของตนเองได้รับ

ขั้นที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)

- นักเรียนแลกเปลี่ยนความรู้จากการศึกษากับสมาชิกในกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นการปฏิบัติและการแสดงผลงาน (Practice and Present Products)

- นักเรียนร่วมกันวางแผนการทำงาน และสรุปความรู้จากการศึกษาเป็นแผนภาพความคิด

ขั้นที่ 5 ขั้นการวัดและประเมินผล (Measurement and evaluation)

- นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
- เพื่อนนักเรียนช่วยกันประเมินผลงาน
- นักเรียนแต่ละคนทำการทดสอบหลังเรียน

เครื่องมือที่ใช้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน
2. แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน
3. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
4. แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง วิเคราะห์วรรณคดี

มาตรฐาน และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็นวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัด ท 5.1 ม.3/2 วิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถวิเคราะห์คุณธรรมของตัวละครได้
2. สามารถอธิบายเหตุผลของการกระทำของตัวละครได้

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1. เนื้อเรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร (หนังสือวรรณคดีวิภักษ์ หน้า 56 -72)

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นการตั้งคำถามเพื่อกำหนดหัวข้อการเรียนรู้ (Asking questions for topic)

- นักเรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบก่อนเรียนแบบออนไลน์
- นักเรียนจับคู่

ประเด็นศึกษา

1. ตัวละครในเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรมีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมหรือไม่อย่างไร

2. การกระทำของตัวละครในเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรมีผลกระทบอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาความรู้ (Exploring knowledge)

- นักเรียนศึกษาตามหัวข้อที่คู่ของตนเองได้รับ

ขั้นที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)

- นักเรียนแลกเปลี่ยนความรู้จากการศึกษา

ขั้นที่ 4 ขั้นการปฏิบัติและการแสดงผลงาน (Practice and Present Products)

- นักเรียนร่วมกันวางแผนการทำงาน และสรุปความรู้ออกมาเป็นผลงานตามความคิดของนักเรียน

ขั้นที่ 5 ขั้นการวัดและประเมินผล (Measurement and evaluation)

- นักเรียนแต่ละคู่เสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
- เพื่อนนักเรียนช่วยกันประเมินผลงาน
- นักเรียนแต่ละคนทำการทดสอบหลังเรียนแบบออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนออนไลน์
2. แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน
3. แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม
4. แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง โครงการความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

มาตรฐาน และตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด ท 2.1 ม.3/2 เขียนข้อความโดยใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องตามระดับภาษา

ท 2.1 ม.3/6 เขียนอธิบาย ชี้แจง แสดงความคิดเห็นและโต้แย้งอย่างมีเหตุผล

ท 2.1 ม.3/7 เขียนวิเคราะห์ วิพากษ์ และแสดงความรู้ ความคิดเห็น หรือโต้แย้ง

ในเรื่องต่าง ๆ

ท 2.1 ม.3/9 เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า และ โครงการงาน

ท 2.1 ม.3/10 มีมารยาทในการเขียน

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกลงในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ตัวชี้วัด ท 3.1 ม.3/3 พุดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา

ท 3.1 ม.3/6. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถทำโครงการที่สะท้อนความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมได้

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1. เนื้อเรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร (หนังสือวรรณคดีวิจักษ์ หน้า 56 -72)
2. การทำโครงการภาษาไทย

โครงการงาน

โครงการงานหมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือกระบวนการอื่นใดไปใช้ในการศึกษาคำตอบในเรื่องนั้น ๆ โดยมีครูผู้สอนคอยกระตุ้นแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่การเลือกหัวข้อที่จะศึกษา ค้นคว้า ดำเนินการ วางแผน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน โดยทั่ว ๆ ไป การทำโครงการงานสามารถทำได้ทุกระดับการศึกษา ซึ่งอาจทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของโครงการงาน อาจเป็นโครงการงานเล็ก ๆ ที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนหรือเป็นโครงการงานใหญ่ที่มีความยากและซับซ้อนขึ้นก็ได้

1. ประเภทของโครงการงาน

โครงการงานสามารถแบ่งตามลักษณะของกิจกรรมได้ 4 ประเภท ดังนี้

1.1 โครงการงานประเภทสำรวจ

โครงการงานประเภทสำรวจ เป็นโครงการงานประเภทเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาสาเหตุของปัญหาหรือสำรวจความคิดเห็น ข้อมูลที่รวบรวมได้บางอย่างอาจเป็นปัญหาที่นำไปสู่การทดลอง หรือค้นพบสาเหตุของปัญหาที่ต้องหาวิธีแก้ไขปรับปรุงร่วมกัน เช่น โครงการงานการสำรวจคำที่มักเขียนผิด โครงการงานสำรวจการใช้คำคะนองในหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

1.2 โครงการงานประเภทการทดลอง

โครงการงานประเภทการทดลอง เป็นโครงการงานที่ต้องออกแบบทดลอง เพื่อการศึกษาค้นคว้าทดลองว่าเป็นไปตามที่ตั้งสมมติฐานไว้หรือไม่ โครงการงานประเภทนี้ต้องสรุปความรู้หรือผลการทดลองเป็นหลักการหรือแนวทางการปฏิบัติไว้ เช่น โครงการงานการทดลองยากันยุงจากพืชสมุนไพร โครงการงานการทดลองปลูกพืชสวนครัวโดยใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

1.3 โครงการงานประเภทสิ่งประดิษฐ์

โครงการงานประเภทสิ่งประดิษฐ์ เป็นโครงการงานที่ประยุกต์หลักการทางวิทยาศาสตร์เข้าสู่กระบวนการปฏิบัติ โดยอาศัยเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อประดิษฐ์ชิ้นงานใหม่ อาจเป็นของใช้เครื่องประดับจากวัสดุเหลือใช้ หรือนำวัสดุท้องถิ่นที่มีมากมายมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น โครงการงานการประดิษฐ์ เครื่องจักสานจากผักตบชวา โครงการงานการประดิษฐ์เครื่องช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษ เป็นต้น

1.4 โครงการประเภททฤษฎี

โครงการประเภททฤษฎี เป็นโครงการที่มีลักษณะเป็นการหาความรู้ใหม่ โดยการรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์จากสถิติแล้วอภิปราย หรือเป็นโครงการที่ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกิดจากข้อสงสัย อาจเป็นการนำบทเรียนมาขยายเพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมให้ได้ความรู้ในแง่มุมที่กว้างและลึกกว่าเดิม เช่น โครงการการศึกษาคำสอนในวรรณคดีร้อยแก้ว โครงการการศึกษาข้อคิดจากเรื่องพระมโหสถชาดก เป็นต้น

2. ขั้นตอนการทำโครงการ

การทำโครงการมีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

2.1 การคิดและการเลือกหัวเรื่อง ผู้เรียนจะต้องคิด และเลือกหัวเรื่องของโครงการด้วยตนเองว่าอยากจะทำอะไร ทำไมจึงอยากศึกษา หัวเรื่องของโครงการมักจะได้อาจมาจากปัญหาคำถามหรือความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ของผู้เรียนเอง หัวเรื่องของโครงการควรเฉพาะเจาะจงและชัดเจน เมื่อใครได้อ่านชื่อเรื่องแล้วควรเข้าใจและรู้เรื่องว่าโครงการนี้ทำจากอะไร การกำหนดหัวเรื่องของโครงการนั้นมีแหล่งที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดและความสนใจหลายแหล่งด้วยกัน เช่น จากการอ่านหนังสือ เอกสาร บทความ การเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ การฟังบรรยายทางวิชาการ การเข้าชมนิทรรศการหรืองานประกวดโครงการทางวิทยาศาสตร์ การสนทนากับบุคคลต่าง ๆ หรือจากการสังเกตปรากฏการณ์ต่าง ๆ รอบตัว เป็นต้น นอกจากนี้ควรคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้

- ความเหมาะสมของระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียน
- วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้
- งบประมาณ
- ระยะเวลา
- ความปลอดภัย
- แหล่งความรู้

2.2 การวางแผน

การวางแผนการทำโครงการ จะรวมถึงการเขียนเค้าโครงของโครงการ ซึ่งต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรัดกุมและรอบคอบ ไม่สับสน แล้วนำเสนอต่อผู้สอนหรือครูที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบก่อนดำเนินการขั้นต่อไป การเขียนเค้าโครงของโครงการ โดยทั่วไป เขียนเพื่อแสดงแนวคิด แผนงาน และขั้นตอนการทำโครงการ ซึ่งควรประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1) ชื่อโครงการ ควรเป็นข้อความที่กะทัดรัด ชัดเจน สื่อความหมายได้ตรง

2) ชื่อผู้ทำโครงการ

3) ชื่อที่ปรึกษาโครงการ

4) หลักการและเหตุผลของโครงการ เป็นการอธิบายว่าเหตุใดจึงเลือกทำโครงการเรื่องนี้ มีความสำคัญอย่างไร มีหลักการหรือทฤษฎีอะไรที่เกี่ยวข้อง เรื่องที่ทำเป็นเรื่องใหม่หรือมีผู้อื่นได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ไว้บ้างแล้ว ถ้ามีได้ผลอย่างไร เรื่องที่ทำได้ขยายเพิ่มเติม ปรับปรุงจากเรื่องที่ผู้อื่นทำไว้อย่างไร หรือเป็นการทำซ้ำเพื่อตรวจสอบผล

5) จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ควรมีความเฉพาะเจาะจง และสามารถวัดได้ เป็นการบอกขอบเขตของงานที่จะทำได้ชัดเจนขึ้น

6) สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า (ถ้ามี) สมมติฐานเป็นคำตอบหรือคำอธิบายที่คาดไว้ล่วงหน้า ซึ่งอาจจะถูกหรือไม่ก็ได้ การเขียนสมมติฐานควรมีเหตุมีผลมีทฤษฎีหรือหลักการรองรับ และที่สำคัญ คือ เป็นข้อความที่มองเห็นแนวทางในการดำเนินการทดสอบได้ นอกจากนี้ควรมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้วย

7) วิธีดำเนินงานและขั้นตอนการดำเนินงาน จะต้องอธิบายว่า จะออกแบบการทดลองอะไรอย่างไร จะเก็บข้อมูลอะไรบ้างรวมทั้งระบุวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ มีอะไรบ้าง

8) แผนปฏิบัติงาน อธิบายเกี่ยวกับกำหนดเวลาตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน

9) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10) เอกสารอ้างอิง

2.3 การดำเนินงาน เมื่อที่ปรึกษาโครงการให้ความเห็นชอบเค้าโครงของโครงการแล้วต่อไปก็เป็นขั้นตอนปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ระบุไว้ ผู้เรียนต้องพยายามทำตามแผนงานที่วางไว้ เตรียมวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ให้พร้อมปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบ คำนึงถึงความประหยัดและปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ว่าได้ทำอะไรไปบ้าง ได้ผลอย่างไร มีปัญหาและข้อคิดเห็นอย่างไร พยายามบันทึกให้เป็นระเบียบและครบถ้วน

2.4 การเขียนรายงาน

การเขียนรายงานเกี่ยวกับโครงการ เป็นวิธีสื่อความหมายวิธีหนึ่งที่จะให้ผู้อื่นได้เข้าใจถึงแนวคิด วิธีการดำเนินงาน ผลที่ได้ ตลอดจนข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ

โครงการนั้น การเขียนโครงการควรใช้ภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย ชัดเจนและครอบคลุมประเด็นสำคัญๆ ทั้งหมดของโครงการ

2.5 การนำเสนอผลงาน

การนำเสนอผลงาน เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำโครงการและเข้าใจถึงผลงานนั้น การนำเสนอผลงานอาจทำได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมต่อประเภทของโครงการ เนื้อหา เวลา ระดับของผู้เรียน เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การเล่าเรื่อง การเขียนรายงาน สถานการณ์จำลอง การสาธิต การจัดนิทรรศการ ซึ่งอาจมีทั้งการจัดแสดงและการอธิบายด้วยคำพูด หรือการรายงานปากเปล่า การบรรยาย สิ่งสำคัญคือ พยายามทำให้การแสดงผลงานนั้นดึงดูดความสนใจของผู้ชม มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และมีความถูกต้องของเนื้อหา

2. การเขียนรายงานโครงการ

การเขียนรายงานโครงการเป็นรูปแบบหนึ่งของการนำเสนอผลงานของโครงการที่ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าตั้งแต่ต้นจนจบ การกำหนดหัวข้อในการเขียนรายงานโครงการอาจไม่ระบุตายตัวเหมือนกันทุกโครงการ ส่วนประกอบของหัวข้อในรายงานต้องเหมาะสมกับประเภทของโครงการและระดับชั้นของผู้เรียน องค์ประกอบของการเขียนรายงานโครงการ แบ่งกว้างๆ เป็น 3 ส่วน ดังนี้

2.1 ส่วนปกและส่วนต้น ส่วนปกและส่วนต้น ประกอบด้วย

- 1) ชื่อโครงการ
- 2) ชื่อผู้ทำโครงการ ชั้น โรงเรียน และวันเดือนปีที่จัดทำ
- 3) ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
- 4) คำนำ
- 5) สารบัญ
- 6) สารบัญตาราง หรือภาพประกอบ (ถ้ามี)
- 7) บทคัดย่อสั้นๆ ที่บอกเค้าโครงอย่างย่อ ๆ ซึ่งประกอบด้วย เรื่อง วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ระยะเวลา และสรุปผล
- 8) กิตติกรรมประกาศ เพื่อแสดงความขอบคุณบุคคล หรือหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือหรือมีส่วนเกี่ยวข้อง

2.2 ส่วนเนื้อเรื่อง

ส่วนเนื้อเรื่อง ประกอบด้วย

1) บทนำ บอกความเป็นมา ความสำคัญของโครงการ บอกเหตุผล หรือเหตุจูงใจ ในการเลือกหัวข้อโครงการ

2) วัตถุประสงค์ของโครงการ

3) สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

4) การดำเนินงาน อาจเขียนเป็นตาราง แผนผังโครงการเพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปตามหัวข้อเรื่อง ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และพิสูจน์คำตอบ (สมมติฐาน) ตาม ประเด็นที่กำหนด ดังตัวอย่างการเขียนแผนผังโครงการต่อไปนี้

ในแผนผังโครงการทำให้เห็นระบบการทำงานอย่างมีเป้าหมาย มีการวางแผนการทำงาน จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ต้องการทราบ คือ หัวข้อย่อย หรือคำถามย่อยของหัวข้อโครงการ ถ้ามีมาก 1 ข้อ ก็จะเรียงลำดับที่ ละหัวข้อ พร้อมทั้งบอกสมมติฐาน วิธีศึกษา และแหล่งศึกษาค้นคว้าตาม แผนผังให้ครบทุกข้อ สิ่งที่ต้องการทราบ สมมติฐาน วิธีการศึกษา แหล่งศึกษา/แหล่งข้อมูล หัวข้อ ย่อยจากหัวข้อเรื่องของโครงการที่ต้องการหาคำตอบ การตอบคำถามล่วงหน้า ค้นคว้า สอบถาม สัมภาษณ์ สังเกต ศึกษาโดยการดู-ฟัง จากสื่อชนิดต่าง ๆ

- เอกสาร หนังสือ - สถานที่ บุคคล

5) สรุปผลการศึกษา เป็นการอธิบายคำตอบที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ตามหัวข้อ ย่อยที่ต้องการทราบ ว่าเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่

6) อภิปรายผล บอกประโยชน์ หรือคุณค่าของผลงานที่ได้ และบอกข้อจำกัดหรือ ปัญหา อุปสรรค (ถ้ามี) พร้อมทั้งบอกข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้า โครงการลักษณะใกล้เคียง กัน

3. ส่วนท้าย

ส่วนท้าย ประกอบด้วย

1) บรรณานุกรม หรือ เอกสารอ้างอิง หรือเอกสารที่ใช้ค้นคว้า ซึ่งมีหลายประเภท เช่น หนังสือ ตำรา บทความ หรือคอลัมน์ ซึ่งจะมีวิธีการเขียนบรรณานุกรมต่างกัน เช่น

หนังสือ ชื่อ นามสกุล. ชื่อหนังสือ. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์, ปีที่พิมพ์

บทความในวารสาร ชื่อผู้เขียน "ชื่อบทความ," ชื่อวารสาร. ปีที่หรือเล่มที่ : หน้า ;วัน เดือน ปี.

หนังสือพิมพ์ :ชื่อผู้เขียน "ชื่อคอลัมน์ : ชื่อเรื่องในคอลัมน์" ชื่อหนังสือพิมพ์.วัน เดือน ปี.

หน้า.

2) ภาคผนวก เช่น โครงร่างโครงการ ภาพกิจกรรม แบบสอบถาม บทสัมภาษณ์

โครงร่างโครงการ

ชื่อโครงการ

.....

ชื่อผู้จัดทำโครงการ

1.....ชั้น .....เลขที่.....

2.....ชั้น .....เลขที่.....

3.....ชั้น .....เลขที่.....

4.....ชั้น .....เลขที่.....

5.....ชั้น .....เลขที่.....

ที่มา แนวคิด และประโยชน์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์

1.....

.....

2.....

.....

3.....

.....

2. มีความเป็นไปได้ที่จะทำโครงการสำเร็จ (คาดว่าจะสามารถสรุปผลการทดลองตามสมมุติฐานได้ ซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน ควรปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ)

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นการตั้งคำถามเพื่อกำหนดหัวข้อการเรียนรู้ (Asking questions for topic)

- นักเรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบก่อนเรียนแบบออนไลน์
- นักเรียนกลุ่ม กลุ่มละ ๓-๕ คน

ประเด็นศึกษา

1. ตัวละครจากเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณี หินนางผีเสื้อสมุทรมีความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมหรือไม่อย่างไร
2. การกระทำของตัวละครจากเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณี หินนางผีเสื้อสมุทร มีผลกระทบอย่างไรบ้าง
3. นักเรียนจะต่อยอดคุณธรรมด้านความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมของตัวละครจากเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณี หินนางผีเสื้อสมุทรในรูปแบบของโครงการได้อย่างไร

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาความรู้ (Exploring knowledge)

- นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ และวางแผนการทำงาน

ขั้นที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)

- นักเรียนแต่ละกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนแนวคิด

ขั้นที่ 4 ขั้นการปฏิบัติและการแสดงผลงาน (Practice and Present Products)

- นักเรียนจัดทำโครงการและนำเสนอผลการดำเนินโครงการ

ขั้นที่ 5 ขั้นการวัดและประเมินผล (Measurement and evaluation)

- นักเรียนเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
- เพื่อนนักเรียนช่วยกันประเมินผลงาน
- นักเรียนแต่ละคนทำการทดสอบหลังเรียนแบบออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนออนไลน์
2. แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน
3. แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม
4. แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน

ภาคผนวก ค
แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ที่ 1

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

หน่วยย่อยที่ 1

เรื่อง เรื่องนี้มีที่มา

วันที่ทำการสอน.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้สอน นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์

1. สาระสำคัญ

พระอภัยมณี เป็นวรรณคดีชิ้นเยี่ยมเรื่องหนึ่งของไทย ผลงานชิ้นเอกของพระสุนทรโวหาร หรือสุนทรภู่ กวีเอกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ประพันธ์ขึ้นเป็นนิทานคำกลอนที่มีความยาวมากถึง 94 เล่ม ระยะเวลาในการประพันธ์ไม่มีการระบุไว้อย่างแน่ชัด คาดว่าสุนทรภู่เริ่มประพันธ์ราวปี พ.ศ. 2364-2366 และแต่ง ๆ หยุด ๆ ไปตลอดเป็นระยะ สิ้นสุดการประพันธ์ราว พ.ศ. 2388 รวมเวลามากกว่า 20 ปี มีการดัดแปลงและถ่ายทอดวรรณกรรมชิ้นนี้ออกไปในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ทั้งเรื่องเล่าร้อยแก้ว การ์ตูน รวมทั้งภาพยนตร์ และละคร บทกลอนหลายช่วงในเรื่อง พระอภัยมณี ได้รับคัดเลือกให้บรรจุอยู่ในแบบการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ กลายเป็นคดีสอนใจที่ผู้คนทั่วไปจดจำกันได้

2. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 , ท 2.1

ตัวชี้วัด ท 1.1 ม.3/1

ท 1.1 ม.3/3

ท 1.1 ม.3/4

ท 1.1 ม.3/7

ท 1.1 ม.3/10

3. เนื้อหา / สาระการเรียนรู้

3.1 ประวัติผู้แต่งนิทานคำกลอน เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

3.2 เนื้อเรื่องนิทานคำกลอน เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

3.3 จุดมุ่งหมายการแต่ง เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

4. เนื้อหา / สาระการเรียนรู้

ชั่วโมงที่	ขั้นของกิจกรรม	5. สื่อ/อุปกรณ์	6. วิธีวัดผล
1	1. นักเรียนทำแบบวัดความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม	-	1. แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ 2. แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ

4. เนื้อหา / สารการเรียนรู้ (ต่อ)

ชั่วโมง ที่	ขั้นของกิจกรรม	5. สื่อ/อุปกรณ์	6. วิธีวัดผล
2	1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนออนไลน์ เรื่อง เรื่องนี้มีที่มา 1. นักเรียนแต่ละกลุ่มรับกระดาษรูปที่ครูเตรียมไว้ ให้กลุ่มละ 1 แผ่น 2. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับฉลาก 3. นักเรียนร่วมกันศึกษาตามหัวข้อที่แต่ละกลุ่มจับ ฉลากได้แล้วสรุปความรู้ในรูปแบบของแผนภาพ ความคิด	1. โปรแกรม Socrative 2. หนังสือเรียน วรรณคดีวิจักษ์ ชั้น ม.3	1.แบบทดสอบ วัด ผลสัมฤทธิ์ก่อนและ หลังเรียนออนไลน์ 2.แบบประเมินการ ทำกิจกรรมราย หน่วยของนักเรียน 3. แบบ ประเมิน พฤติกรรม การ ปฏิบัติงานกลุ่ม
3.	1. นักเรียนเข้ากลุ่มเดิมตามที่จัดไว้ในชั่วโมงที่แล้ว 2. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน 3. เพื่อนนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและ เพิ่มเติมเนื้อหาให้สมบูรณ์ 4. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนออนไลน์ เรื่อง เรื่องนี้มีที่มา	1. โปรแกรม Socrative 2. ผลงานนักเรียน	1.แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ ก่อนและหลัง เรียนออนไลน์ 2. แบบประเมิน ชิ้นงาน/ผลงาน

แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ที่ 2

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

หน่วยย่อยที่ 2

เรื่อง วิเคราะห์วรรณคดี

วันที่ทำการสอน.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้สอน นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์

1. สาระสำคัญ

ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรับรู้ฐานะและบทบาทของตนที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมจะต้องดำรงตนให้อยู่ในฐานะที่ช่วยเหลือตัวเองได้ รู้จักว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด ยอมรับผลการกระทำของตนเองทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย เพราะฉะนั้นบุคคลที่มีความรับผิดชอบในตนเองย่อมจะไตร่ตรองดูให้รอบคอบก่อนว่า สิ่งที่คุณเองทำลงไปนั้นจะมีผลดีผลเสียหรือไม่และจะเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่จะก่อให้เกิดผลดีเท่านั้น

ความรับผิดชอบต่อสังคม หรือความสำนึกต่อสังคม หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่คุณเองดำรงอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลายสิ่งหลายอย่าง ตั้งแต่สังคมขนาดเล็ก ๆ จนถึงสังคมขนาดใหญ่ การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมีผลกระทบต่อสังคมไม่มากนักน้อย บุคคลทุกคนจึงต้องมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติต่อสังคม ดังต่อไปนี้

2. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 5.1

ตัวชี้วัด ท 5.1 ม.3/1

ท 5.1 ม.3/3

3. เนื้อหา / สาระการเรียนรู้

3.1 ความรับผิดชอบของตัวละคร

3.2 ความสำนึกทางสังคมของตัวละคร

4. เนื้อหา / สาระการเรียนรู้

ชั่วโมงที่	ขั้นของกิจกรรม	5. สื่อ/อุปกรณ์	6. เครื่องมือวัดผล
1	1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนออนไลน์ เรื่อง เรียนรู้วรรณคดี 2. นักเรียนแต่ละคนทบทวนเนื้อเรื่องพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร	1. โปรแกรม Socrative 2. หนังสือเรียนวรรณคดี วิชา วิจัย ชั้น ม.3	1.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนออนไลน์
2	1. นักเรียนจับคู่กับเพื่อน 2. ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคู่ช่วยกันวิเคราะห์คุณธรรมด้านความรับผิดชอบต่อและสำนึกทางสังคมของตัวละครจากเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร	1. หนังสือเรียนวรรณคดีวิชา วิจัย ชั้น ม.3	1.แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน 2.แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

5. เนื้อหา / สารการเรียนรู้ (ต่อ)

ชั่วโมง ที่	ขั้นของกิจกรรม	6. สื่อ/อุปกรณ์	7. เครื่องมือวัดผล
3.	1. ครูสุ่มนักเรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์ 2. เพื่อนนักเรียนร่วมกันเพิ่มเติมเนื้อหาให้สมบูรณ์ 3. ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคู่วิเคราะห์ผลของการกระทำ ของตัวละครจากเรื่องพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรว่ามีผลกระทบบ้างกับใครบ้าง และกระทบอย่างไร	1. หนังสือเรียน วรรณคดีวิจักขณ์ ชั้น ม.3 2. ผลงานการศึกษา ของนักเรียน	1.แบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ก่อนและ หลังเรียนออนไลน์ 2.แบบประเมินการ ทำ กิจกร ม ราย หน่วยของนักเรียน 3.แบบประเมิน พฤติกรรมการ ปฏิบัติงานกลุ่ม 4. แบบประเมิน ชิ้นงาน/ผลงาน

แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ที่ 3

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

หน่วยย่อยที่ 3

เรื่อง โครงงานความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม วันที่ทำการสอน.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้สอน นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์

1. สาระสำคัญ

โครงงานเป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลายๆสิ่งที่ยากระู้คำตอบให้ลึกซึ้ง หรือเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ให้มากขึ้น โดยใช้กระบวนการ วิธีการที่ศึกษาอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอน มีการวางแผนในการศึกษาอย่างละเอียด ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ จนได้ข้อสรุปหรือผลสรุปที่เป็นคำตอบในเรื่องนั้น ๆ

2. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 2.1 , ท 3.1

ตัวชี้วัด ท 2.1 ม.3/2

ท 2.1 ม.3/6

ท 2.1 ม.3/7

ท 2.1 ม.3/9

ท 2.1 ม.3/10

ท 3.1 ม.3/3

ท 3.1 ม.3/6

3. เนื้อหา / สาระการเรียนรู้

3.1 การเขียนโครงงานความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

4. เนื้อหา / สาระการเรียนรู้

ชั่วโมงที่	ขั้นของกิจกรรม	5. สื่อ/อุปกรณ์	6. เครื่องมือวัดผล
1	1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนออนไลน์ เรื่อง ความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม 2. นักเรียนจับกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ร่วมกันศึกษาใบความรู้ การเขียนโครงงาน และความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต	1. โปรแกรม Socrative 2. ใบความรู้ เรื่อง การเขียนโครงงาน 3. อินเทอร์เน็ต	1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนออนไลน์
2	1. นักเรียนเข้ากลุ่มเดิมที่จัดไว้ในชั่วโมงที่แล้ว 2. ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกพฤติกรรมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมจากตัวละครจากเรื่องพระอภัยมณีตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรที่ชื่นชอบกลุ่มละ 1 พฤติกรรม 2. ครูถามคำถาม - ให้นักเรียนช่วยกันคิดว่าพฤติกรรมที่เลือกมาดังกล่าว จะต่อยอดสู่การทำโครงงานได้อย่างไร	1. การกระทำของตัวละครจากเรื่องพระอภัยมณีตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร	1. แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน 2. แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

4. เนื้อหา / สาระการเรียนรู้ (ต่อ)

ชั่วโมง ที่	ขั้นของกิจกรรม	5. สื่อ/อุปกรณ์	6. เครื่องมือวัดผล
2 (ต่อ)	2. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียน โครงร่างการทำโครงการ ความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคมส่งครู	-	-
3-6	1. นักเรียนเข้ากลุ่มเดิมที่จัดไว้ในชั่วโมงที่แล้ว 2. นักเรียนวางแผนการดำเนินงาน แบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบ 3. นักเรียนเขียนข้อมูลการทำโครงการเบื้องต้น 4. นักเรียนดำเนินการทำโครงการตามที่วางแผนไว้		1.แบบประเมินการ ทำกิจกรรมราย หน่วยของนักเรียน 2. .แบบประเมิน พฤติกรรม ปฏิบัติงานกลุ่ม
7	1.นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการทำโครงการฯ 2. เพื่อนักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำโครงการ 3. ครูให้คำแนะนำเพิ่มเติม	1. โครงการความ รับผิดชอบและสำนึกทาง สังคมของนักเรียน	1. แบบ ประเมิน ชิ้นงาน/ผลงาน
8	1.นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนแบบออนไลน์ และแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ และแบบวัด ความสำนึกทางสังคม	1. โปรแกรม Socrative	1.. แบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ก่อน และหลังเรียน ออนไลน์ 2. แบบทดสอบวัด ความรับผิดชอบ 3. แบบทดสอบวัด ความสำนึกทาง สังคม

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน

หน่วยที่ .....

เรื่อง.....

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน				
	5	4	3	2	1
1. ความสนใจ					
2. การแสดงความคิดเห็น					
3. การตอบคำถาม					
4. การยอมรับฟังคนอื่น					
5. ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย					
รวม					

- ระดับคะแนน 5 หมายถึง แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างดี อ่านเข้าใจง่าย สม่่าเสมอ
- ระดับคะแนน 4 หมายถึง แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ อ่านเข้าใจง่าย สม่่าเสมอ
- ระดับคะแนน 3 หมายถึง แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ อ่านเข้าใจ ไม่สม่่าเสมอ
- ระดับคะแนน 2 หมายถึง แสดงถึงความคิดริเริ่ม อ่านเข้าใจ ไม่สม่่าเสมอ
- ระดับคะแนน 1 หมายถึง อ่านเข้าใจ ไม่สม่่าเสมอ

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่ม .....

- สมาชิกในกลุ่ม
1. ....
  2. ....
  3. ....
  4. ....
  5. ....

คำชี้แจง: ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน				
	5	4	3	2	1
1. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น					
2. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน					
3. รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย					
4. มีขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ					
5. ใช้เวลาในการทำงานอย่างเหมาะสม					
รวม					

เกณฑ์การให้คะแนน

- คะแนน 5 หมายถึง ปฏิบัติที่ทำเป็นประจำ สม่าเสมอ
- คะแนน 4 หมายถึง ปฏิบัติเป็นส่วนมาก
- คะแนน 3 หมายถึง ปฏิบัติบ้างบางครั้ง
- คะแนน 2 หมายถึง ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย
- คะแนน 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยมาก หรือไม่ปฏิบัติเลย

แบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน

หน่วยที่ .....

เรื่อง.....

ชื่อ สกุล	เลขที่	รายการ																				หมายเหตุ				
		ความริเริ่ม/ สร้างสรรค์					เนื้อความครบถ้วน					ความสวยงาม					อ่านเข้าใจง่าย									
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5					

- ระดับคะแนน 5 หมายถึง แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างดี อ่านเข้าใจง่าย สม่่าเสมอ
- ระดับคะแนน 4 หมายถึง แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ อ่านเข้าใจง่าย สม่่าเสมอ
- ระดับคะแนน 3 หมายถึง แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ อ่านเข้าใจ ไม่ม่่าเสมอ
- ระดับคะแนน 2 หมายถึง แสดงถึงความคิดริเริ่ม อ่านเข้าใจ ไม่ม่่าเสมอ
- ระดับคะแนน 1 หมายถึง แสดงถึงผลงานอ่านได้เข้าใจ ไม่ม่่าเสมอ

แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบและอำนาจตัดสินใจ

คำชี้แจง : เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

ตอนที่ 1 วัดความรับผิดชอบ

1. นักเรียนนัดกับไก่อ้วที่หน้าห้องสมุด แต่ระหว่างทางนักเรียนพบไก่อ่อน จึงเดินคุยกันไปจนเพลิน โดยลืมไปว่านัดไก่อ้ว หลังจาก 1 ชั่วโมงผ่านไปก็ถึงหน้าห้องสมุดและนึกขึ้นได้ว่านัดไก่อ้ว นักเรียนจะบอกกับไก่อ้วอย่างไร

- ก. ไก่อ้วจะมาหาหนังสือกับเราด้วย (3คะแนน)
- ข. ขอโทษนะพอดีเจอไก่อ้ว เลยคุยเพลินไปหน่อย (4คะแนน)
- ค. เข้าไปข้างในกันเถอะเสียเวลามากแล้ว (2คะแนน)
- ง. มายืนทำอะไร ไม่เข้าไปหาหนังสือหะ (1คะแนน)

2. ขณะที่นักเรียนกำลังสอบปลายภาค แต่ข้อสอบที่นักเรียนทำยากมากจนนักเรียนทำไม่ได้ บังเอิญนักเรียนเหลือบตาเห็นคำตอบของเพื่อนซึ่งเรียนเก่งกว่านักเรียน นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ลอกเลยเพื่อนเรียนเก่งต้องตอบถูกอยู่แล้ว (1คะแนน)
- ข. คิดใคร่ครวญก่อนแล้วค่อยลอก (2คะแนน)
- ค. ไม่ลอก และก็ไม่ได้เขียนอะไรเลย (3คะแนน)
- ง. ไม่ลอก และพยายามตอบด้วยตัวเอง (4คะแนน)

3. นักเรียนกำลังทำการบ้านอยู่กับเพื่อน ๆ ครูท่านหนึ่งถือเอกสารมาจนสิ้นมือ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไม่สนใจ เพราะกำลังทำการบ้านที่ครูสั่งอยู่นั้นหะ (1คะแนน)
- ข. กล่าวทักทายครู แล้วรีบทำการบ้านต่อ (2คะแนน)
- ค. ทักทายครูแล้วถามว่าให้ช่วยไหม (3คะแนน)
- ง. รีบเข้าไปช่วยครูถือเอกสารทันที (4คะแนน)

4. ครูมอบหมายให้นักเรียนเป็นตัวแทนในการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน แต่เพื่อนในห้องวิจารณ์ว่านักเรียนไม่เหมาะสมที่จะเป็นตัวแทน ผลงานที่ทำก็ไม่ได้ดี นักเรียนจะอย่างไร

- ก. พุดซ้อนให้มานำเสนอเอง (2คะแนน)
- ข. ดำว่าเพื่อนว่าอิจจานเอง (1คะแนน)
- ค. ไม่สนใจทำเหมือนไม่ได้ยิน (3คะแนน)
- ง. ทำเฉย ๆ แล้วกลับมาพัฒนางานให้ดีขึ้น (4คะแนน)

5. นักเรียนได้รับการบ้านพิเศษจากครู มีกำหนดให้ส่งในอีก 3 วันข้างหน้า แต่นักเรียนมีงานวิชาอื่น ๆ อีกหลายงาน และเวลาเหลือน้อย นักเรียนจะทำหรือไม่เพราะอะไร
- ไม่ทำ เพราะเป็นงานที่ครูไม่ได้บังคับ (2คะแนน)
  - ไม่ทำ เพราะมีมีงานวิชาอื่นเยอะอยู่แล้ว (1คะแนน)
  - ทำ เพราะเป็นหน้าที่ที่ครูมอบหมายและไว้วางใจให้ทำ (4คะแนน)
  - ทำ เพราะครูต้องเพิ่มคะแนนให้ ทำให้มีโอกาสได้ผลการเรียนที่ดี (3คะแนน)
7. พิมลเพื่อนสนิทของนักเรียนมาเล่าปัญหาความไม่สบายใจให้นักเรียนฟัง แต่มีเพื่อนที่อยู่กลุ่มเดียวกันมาถามเพราะเป็นห่วงและอยากช่วยเหลือพิมล นักเรียนจะบอกหรือไม่ เพราะอะไร
- ไม่บอก เพราะพิมลต้องเป็นคนแก้ไขปัญหาเอง (2 คะแนน)
  - บอก เพราะเป็นเพื่อนสนิทกัน หวังดีต่อพิมลเหมือนกัน(1คะแนน)
  - บอก เพราะจะได้หาทางช่วยเหลือ พิมลจะได้สบายใจขึ้น (3คะแนน)
  - ไม่บอก เพราะเป็นความลับของพิมล ซึ่งไว้ใจเล่าให้ฟัง (4คะแนน)
8. ทุกวันนักเรียนต้องเข้าแถวเคารพธงชาติเวลา 07.45 น. แต่เมื่อคืนนักเรียนดูหนังคูชิริย์จนดึกทำให้ตื่นสาย เหลือเวลาในการเตรียมตัวไปโรงเรียนไม่มาก นักเรียนจะทำอย่างไร
- นอนต่อ แล้วต่อแล้วค่อยไปโรงเรียนตอนเที่ยง (2คะแนน)
  - รีบแต่งตัวและรีบไปโรงเรียนให้เร็วที่สุด (4คะแนน)
  - โกหกว่าวันนี้โรงเรียนมีกิจกรรมไม่ต้องไปโรงเรียนก็ได้ (1คะแนน)
  - แต่งตัวไปโรงเรียนไปโรงเรียนตามปกติ สายหน่อยแต่ก็ดีกว่าไม่ไป (3คะแนน)
9. ครูให้นักเรียนช่วยเก็บแท็บเล็ต แต่นักเรียนทำหล่นพังเสียหายไม่สามารถใช้งานได้ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ยอมรับว่าตนเองทำหล่น แล้วคืนให้เฉย ๆ (3คะแนน)
  - ยอมรับว่าตนเองทำหล่นแล้วเสนอตัวจะชดใช้ (4คะแนน)
  - บอกกับครูว่าเพื่อนที่ช่วยถือมาทำหล่น (1คะแนน)
  - บอกกับครูว่าไม่รู้ว่าจะพังได้อย่างไร(2คะแนน)
10. ขณะที่ครูกำลังทำการสอน เพื่อน ๆ ในห้องแอบกินขนม ไม่มีใครสนใจที่ครูกำลังสอน นักเรียนจะทำอย่างไร
- เตือนเพื่อให้เกรงใจครูและตั้งใจเรียน (4คะแนน)
  - ขอขนมและเล่นเกมกับเพื่อน ๆ ด้วย (1คะแนน)
  - ตั้งใจเรียนเรียนต่อไป ไม่สนใจเพื่อน ๆ(3คะแนน)
  - ฟ้องครูว่าเพื่อนแอบกินขนม(1คะแนน)

11. งานในครัวที่บ้านแตกแตก แม่ของนักเรียนเข้าใจผิดคิดว่านักเรียนเป็นคนทำแตก จึงต่อว่านักเรียน นักเรียนจะอย่างไร
- ไม่สนใจ แกล้งทำว่ากำลังทำงานอยู่ (2คะแนน)
  - เดินหนี ไม่สนใจฟังคำที่แม่พูด (1คะแนน)
  - อธิบายให้แม่ฟังทันที เพราะตนไม่ได้ทำอะไรผิด (3คะแนน)
  - รอให้แม่พูดจบ แล้วจึงบอกว่าตนไม่ได้ทำแตก (4คะแนน)
12. นักเรียนกำลังทำข้อสอบ แต่นักเรียนทำไม่ได้ เพื่อนนักเรียนคนหนึ่งส่งกระดาษจดคำตอบมาให้ นักเรียนจะลอกคำตอบนั้นหรือไม่
- ลอก เพราะเพื่อน ๆ คนอื่น ๆ ก็ทำ (1คะแนน)
  - ลอก แต่พิจารณาคำตอบก่อน (3คะแนน)
  - ไม่ลอก เพราะไม่มั่นใจว่าคำตอบนั้นถูกต้อง (3คะแนน)
  - ไม่ลอก เพราะมั่นใจว่าตนเองสามารถทำได้ (4คะแนน)
13. ครูมอบหมายให้ □ นักเรียนและเพื่อนช่วยกันทำความสะอาดสนามกีฬา นักเรียนควรทำอะไร
- ทำไปเล่นไปจะได้ไม่เหนื่อย (3คะแนน)
  - ไม่ทำ เพราะทำความสะอาดไม่เป็น (1คะแนน)
  - ช่วยเพื่อนทำความสะอาดสนามกีฬาจนเสร็จ (4คะแนน)
  - ให้เพื่อนทำความสะอาด ส่วนนักเรียนชื้อน้ำ ชื้อขนมเลี้ยงเพื่อน (2คะแนน)
14. วันนี้ฝนตกหนักมาก แต่นักเรียนต้องเปลี่ยนตึกเรียนไปเรียนวิชาอื่น นักเรียนจะอย่างไร
- ยกกระเป๋าหนังสือเหวี่ยงทิ้งเพื่อบังฝน แล้วค่อย ๆ เดิน ไปยังตึกที่จะต้องไปเรียน (3คะแนน)
  - ถอดกระเป๋าหนังสือแนบอก เพื่อป้องกันกระเป๋าเปียก แล้วรีบวิ่งให้เร็วที่สุด (4คะแนน)
  - เดินตากฝนไปเรื่อย ๆ ไปจนถึงตึกเรียน เพราะอย่างไรตัวก็ต้องเปียกอยู่แล้ว (2คะแนน)
  - นั่งรอนกว่าฝนจะหยุด หรือซาเมื่อดลแล้วค่อยวิ่งไป (1คะแนน)
15. ของเล่นที่นักเรียนชอบและอยากได้มานานลดราคา 70 % นักเรียนจะซื้อหรือไม่
- ซื้อทันที เพราะคงไม่ลดราคามากเท่านี้อีก (1คะแนน)
  - ซื้อแน่นอน แต่ต้องคำนวณจำนวนเงินเก็บก่อน (3คะแนน)
  - ไม่ซื้อ เพราะกลับไปขอคุณแม่ให้ซื้อให้ได้ (2คะแนน)
  - ยังไม่แน่ใจ เพราะต้องพิจารณาก่อนว่าต้องใช้เงินทำอย่างอื่นอีกหรือไม่ (4คะแนน)

16. ผลการสอบของนักเรียนมีคะแนนไม่ดี นักเรียนจะทำอย่างไร
- บ่นกับเพื่อนว่าข้อสอบยากเกินไป แล้วพยายามอ่านเพิ่มเติม (3คะแนน)
  - พยายามอ่านหนังสือเพิ่มเติมความรู้ (4คะแนน)
  - โทษว่าครูสอนไม่เข้าใจ ออกข้อสอบไม่ตรงที่สอน (1คะแนน)
  - ไม่จำเป็นต้องทำอะไร เพราะเพื่อน ๆ ก็ได้คะแนนไม่ดีเหมือนกัน (2คะแนน)
17. นักเรียนไม่สบายจึงจำเป็นต้องหยุดเรียนหลายวัน เมื่อนักเรียนกลับไปมาเรียนอีกครั้งนักเรียนจะทำอย่างไร
- ขอให้ครูสอนพิเศษเพิ่มเติม (3คะแนน)
  - ขอยืมงานเพื่อนมาลอกส่งครู (2คะแนน)
  - บอกครูว่านักเรียนไม่สบายไม่ขอส่งงาน (1คะแนน)
  - ขอให้เพื่อนอธิบายเพิ่มเติม และของสมุดเพื่อลอกตามงาน (4คะแนน)
18. โรงเรียนมีระเบียบให้นักเรียนใส่กางเกง หรือกระโปรงยาวคลุมเข่า นักเรียนจะปฏิบัติตามหรือไม่
- ไม่ปฏิบัติตาม เพราะกางเกง หรือกระโปรงยาวทำให้ร้อนและไม่ทันสมัย(1คะแนน)
  - ปฏิบัติตามเป็นบางครั้ง วันใดที่ครูตรวจจะใส่ตามระเบียบ วันอื่น ๆ ใส่ตามที่ชอบ (2คะแนน)
  - ไม่แน่ใจ เพราะไม่เห็นความจำเป็นที่ต้องใส่ยาว (3คะแนน)
  - ปฏิบัติตาม เพราะเลือกเรียนในสถาบันนี้แล้ว (4คะแนน)
19. ในตอนพักทานข้าวกลางวันที่โรงอาหารของโรงเรียน เมื่อทานข้าวอิ่มแล้วก็ย่นำงานไปเก็บที่ที่เก็บงานของโรงเรียน แต่ฟ้าวางงานทิ้งไว้ที่โต๊ะ หากเป็นนักเรียนจะปฏิบัติตนเช่นไร
- รีบนำงานข้าวที่กินหมดแล้วไปเก็บให้เรียบร้อย (4คะแนน)
  - ทานข้าวอิ่มแล้วก็วางงานทิ้งไว้แบบฟ้า(1คะแนน)
  - ฝากงานข้าวของตนให้ก้อยไปเก็บให้ (3คะแนน)
  - อยู่เฉย ๆ เดี่ยวเพื่อนก็จัดการเอง (2คะแนน)
20. ครูให้ทำงานในวิชาศิลปะ เพื่อร่วมกันนำมาจัดบอร์ดกิจกรรมหน้าห้องเรียน นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร
- ไม่ต้องทำก็ได้ คนอื่นทำเยอะแล้ว (1คะแนน)
  - ทำงานให้เสร็จ จะได้ติดหรือไม่ก็ไม่เป็นไร(4คะแนน)
  - คอยดูเพื่อน ๆ ทำ และคอยให้คำแนะนำ (2คะแนน)
  - บอกให้คนที่ถนัดศิลปะทำ นักเรียนจะช่วยยิบของให้(3คะแนน)

ตอนที่ 2 วัดความสำนึกทางสังคม

21. ทางโรงเรียนแจ้งให้นักเรียนเตรียมของมาติดบาตรในวันพรุ่งนี้ นักเรียนจะเตรียมมาหรือไม่ เพราะอะไร
- เตรียมมา เพราะเป็นคำสั่งของทางโรงเรียน(3คะแนน)
  - ไม่เตรียมมา เพราะติดบาตรที่วัดได้บุญมากกว่า(2คะแนน)
  - เตรียมมา เพราะเป็นการร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน (4คะแนน)
  - ไม่เตรียมมา เพราะไม่มีผลกับคะแนน(1คะแนน)
22. นักเรียนเก็บเงินได้ที่โรงอาหาร นักเรียนจะทำอย่างไร
- นำไปส่งให้ครูเวรประจำจุด เพราะเงินจำนวนน้อย(3คะแนน)
  - นำไปส่งให้ครูเวรประจำจุด เพราะคนที่ทำตกลงกำลังเดือดร้อน(4คะแนน)
  - เก็บไว้ก่อนถ้าใครมาถามหาค่อยคืน เพราะกลัวคนอื่นที่รู้มาแอบอ้าง(2คะแนน)
  - เก็บไว้เอง เพราะเงินจำนวนไม่มาก และเราเป็นคนเก็บได้ต้องเป็นสิทธิ์ของเรา(1คะแนน)
23. เพื่อนของนักเรียนทำให้นักเรียนโกรธ เพราะทำงานไม่ได้ตั้งใจ นักเรียนจะทำอย่างไร
- พูดให้กำลังใจเพื่อนก่อน แล้วค่อย ๆ อธิบาย(4คะแนน)
  - อธิบายให้เพื่อนฟังตามหลักการ คิดว่าผิด ถูกว่าถูก (3คะแนน)
  - บอกความรู้สึกไปตรง ๆ โดยไม่ต้องสนใจความรู้สึกของเพื่อน(3คะแนน)
  - พูดเหน็บแนม ต่อว่า แล้วให้กลับไปทำงานส่วนที่รับผิดชอบมาใหม่(2คะแนน)
24. โรงเรียนจัดกิจกรรมกีฬาสี นักเรียนร่วมกิจกรรมตลอดทั้งวัน ทั้งเล่นกีฬา เป็นกองเชียร์ นักเรียนรู้สึกเพลียและเหนื่อยมาก เมื่อถึงบ้านนักเรียนจะทำอะไรเป็นครั้งแรก
- อาบน้ำ แล้วนอนพัก(2คะแนน)
  - นอนก่อนตื่นค่อยอาบน้ำ(3คะแนน)
  - ดื่มน้ำเย็น ๆ ให้ชื่นใจ (1คะแนน)
  - นั่งพักให้หายเหนื่อยแล้วค่อยไปอาบน้ำ(4คะแนน)
25. ขณะที่นักเรียนรับประทานอาหารกลางวันที่โรงอาหาร เพื่อนของนักเรียนมาบอกว่าครูเรียกพบด่วน นักเรียนจะทำอย่างไร
- เลิกทาน แล้วรีบไปพบครูทันที(2คะแนน)
  - เลิกทาน ฝากเพื่อนเก็บงานให้ แล้วรีบไปพบครู(1คะแนน)
  - นั่งทานต่อจนเสร็จ เก็บงานข้าวแล้วค่อยไปพบครู(3คะแนน)
  - รีบทานให้เสร็จ นำงานขามวางไว้ที่จุดวางภาชนะ แล้วรีบไปพบครู(4คะแนน)

26. โรงเรียนจะมีการประเมินจากบุคคลภายนอกในวันจันทร์ ครูขออาสาสมัครมาจัดเตรียมสถานที่ในวันเสาร์ - อาทิตย์ นักเรียนจะอาสาหรือไม่ เพราะอะไร
- ก. อาสาทันที เพราะเป็นงานและชื่อเสียงของโรงเรียนทุกคนต้องช่วยกัน (4คะแนน)
  - ข. คอยดูเพื่อน ๆ ก่อนแล้วค่อยอาสา เพราะกลัวจะต้องมาทำคนเดียว(3คะแนน)
  - ค. อาสาทันที เพราะครูต้องให้คะแนนเพิ่มแน่นอน(2คะแนน)
  - ง. ไม่อาสา เพราะมีเรื่องอื่นที่ต้องทำสำคัญกว่า(1คะแนน)
27. เพื่อนในกลุ่มมอบหมายให้นักเรียนทำงานในส่วนที่นักเรียนไม่ชอบ และไม่อยากทำ นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ยอมรับ แล้วทำ ๆ ให้ผ่าน ๆ ไป(3คะแนน)
  - ข. ยอมรับ แล้วพยายามทำให้ดีที่สุด(4คะแนน)
  - ค. ไม่ยอมรับ แต่ทำงานต่อ(2คะแนน)
  - ง. ไม่ยอมรับ ไม่สนใจ และไม่ทำ(1คะแนน)
28. โรงเรียนมีคำสั่งไม่ให้นักเรียนนำโทรศัพท์มือถือมาโรงเรียน นักเรียนจะปฏิบัติตามหรือไม่
- ก. แอบเอามาบ้างบางวัน เพราะต้องใช้ค้นหาข้อมูล (3คะแนน)
  - ข. ไม่เอามา เพราะเป็นคำสั่งของโรงเรียน(4คะแนน)
  - ค. แอบเอามา เพราะจำเป็นต้องใช้(2คะแนน)
  - ง. ไม่เอามา เพราะไม่จำเป็น(3คะแนน)
29. นักเรียนต้องการยืมของจากเพื่อนแต่เพื่อนไม่อยู่ในขณะนั้น นักเรียนจะอย่างไร
- ก. รอจนกว่าเพื่อนจะกลับมา(4คะแนน)
  - ข. หยิบไปก่อนเพื่อนกลับมาค่อยบอก(2คะแนน)
  - ค. หยิบไปโดยไม่ต้องบอก(1คะแนน)
  - ง. ไปหายืมเพื่อนคนอื่น(3คะแนน)
30. นักเรียนเห็นเพื่อนนักเรียนกำลังทำร้ายสัตว์ นักเรียนทำอย่างไร
- ก. เอามาคุยกันเป็นเรื่องสนุก(2คะแนน)
  - ข. ตักเตือนเพื่อน(4คะแนน)
  - ค. ไม่ยุ่งเพราะเป็นการส่วนตัว (1คะแนน)
  - ง. พาสัตว์ไปอยู่ที่อื่น(3คะแนน)

31. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือในห้องสมุดเรียบร้อยแล้ว นักเรียนต้องปฏิบัติอย่างไร
- เอาหนังสือไปเก็บที่ชั้นหนังสือ (4คะแนน)
  - วางหนังสือไว้ใต้วอร์คเกอร์เก็บเอง (1คะแนน)
  - วางทิ้งไว้เพราะจะกลับมาอ่านอีกครั้ง (2คะแนน)
  - ให้เพื่อนช่วยเอาไปเก็บให้เรา(3คะแนน)
32. ชวนำอุปกรณ์การเรียนขึ้นมาวางเตรียมไว้ก่อนที่จะเริ่มเรียนตามคำสั่งครูชามีคุณธรรมข้อใด
- ชื่อสัตย์สุจริต
  - ขยันหมั่นเพียร
  - มีความรับผิดชอบ(4คะแนน)
  - มีความสามัคคี
33. นักเรียนเห็นเพื่อนกำลังใช้เก้าอี้ประตู่ห้องเรียน นักเรียนจะอย่างไร
- ทำเป็นมองไม่เห็น เพราะไม่ใช่เรื่องของตน(2คะแนน)
  - ถ่ายคลิปวิดีโอเก็บไว้เป็นหลักฐาน(3คะแนน)
  - เดินเข้าไปเตือน ด้วยการใช้กำลัง(1คะแนน)
  - แจ้งให้ครูทราบ เพื่อห้ามปราม(4คะแนน)
34. นักเรียนเห็นเศษกระดาษอยู่บนโต๊ะในโรงอาหาร นักเรียนจะอย่างไร
- มองหาโต๊ะอื่นที่ยังว่างอยู่ และมีความสะอาด(1คะแนน)
  - เรียกเจ้าหน้าที่มาทำความสะอาด(2คะแนน)
  - บอกให้เพื่อนช่วยกันเก็บ(3คะแนน)
  - เก็บกระดาษนั้นไปทิ้งลงถังขยะ(4คะแนน)
35. นักเรียนทำรายงานที่ครูสั่ง โดยศึกษาข้อมูลจากหนังสือในห้องสมุดเล่มหนึ่ง แต่ทำไม่เสร็จจึงเก็บหนังสือใส่กระเป๋าเพื่อเอาไปทำต่อที่บ้าน การกระทำดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ เพราะอะไร
- ถูกต้อง เพราะต้องรับผิดชอบทำรายงานให้เสร็จ(1คะแนน)
  - ถูกต้อง เพราะหนังสือในห้องสมุดทุกคนสามารถใช้ได้(1คะแนน)
  - ไม่ถูกต้อง เพราะหนังสือเป็นสมบัติของโรงเรียน(4คะแนน)
  - ไม่ถูกต้อง เพราะคนอื่นจะไม่สามารถใช้ศึกษาต่อได้(4คะแนน)
36. นักเรียนพบเงินจำนวนหนึ่งบนโต๊ะในบ้าน นักเรียนจะอย่างไร
- วางไว้ที่เดิมไม่แตะต้อง (4คะแนน)
  - บอกพ่อหรือแม่ว่าพบเงินจำนวนนี้(3คะแนน)
  - นำไปซื้อของที่อยากได้(1คะแนน)
  - หยิบไปใช้ก่อนแล้วค่อยบอกพ่อกับแม่(2คะแนน)

37. จูดีชอบแต่งเครื่องเสียงรถยนต์ ทุกครั้งที่เขาขับรถมักจะเปิดเพลงเสียงดังเสมอ ถ้านักเรียนเป็นจูดี นักเรียนจะทำหรือไม่
- ก. ทำ เพราะเป็นการโชว์เครื่องเสียง(1คะแนน)
  - ข. ทำ เพราะเป็นความชอบส่วนบุคคล(2คะแนน)
  - ค. ไม่ทำ เพราะกลัวถูกคนอื่นต่อว่า(3คะแนน)
  - ง. ไม่ทำ เพราะเกรงใจคนอื่น(4คะแนน)
38. พ่อใช้ให้นักเรียนนำขยะไปทิ้ง แต่ถึงขยะอยู่ไกลจากบ้านมาก และแดดก็ร้อน นักเรียนจะนำขยะไปทิ้งที่ใด
- ก. ข้างทางที่มีหญ้าขึ้นรก(1คะแนน)
  - ข. โยนทิ้งในแม่น้ำ(1คะแนน)
  - ค. เผาไฟที่ข้างบ้าน(3คะแนน)
  - ง. เดินไปทิ้งถึงขยะ(4คะแนน)
39. นักเรียนใช้ห้องน้ำในห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง หลังจากทำธุระเสร็จน้ำในห้องน้ำไม่ไหล นักเรียนจะอย่างไร
- ก. เดินออกมาเฉย ๆ ทำเป็นไม่รู้เรื่อง(1คะแนน)
  - ข. ปิดฝาชักโครก แล้วเดินออกมาเฉย ๆ(1คะแนน)
  - ค. ปิดฝาชักโครก และประตูห้องน้ำไว้(3คะแนน)
  - ง. ปิดประตูห้องน้ำไว้ แล้วแจ้งเจ้าหน้าที่(4คะแนน)
40. นักเรียนได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนโรงเรียนไปแข่งขันวิชาการ นักเรียนจะเข้าร่วมแข่งขันหรือไม่
- ก. เข้าร่วม เพราะเป็นการแสดงความสามารถ (3คะแนน)
  - ข. เข้าร่วม เพราะเป็นการสร้างชื่อเสียงให้โรงเรียน(4คะแนน)
  - ค. ไม่เข้าร่วม เพราะไม่อยากจะเสียเวลาซ้อม(1คะแนน)
  - ง. ไม่เข้าร่วม เพราะไม่ชอบการแข่งขัน(2คะแนน)
-

**แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ
เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม**

*****

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ใส่เครื่องหมาย ✓ ใน หรือเติมข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่าน)

1. เพศ ชาย หญิง

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม (ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด)

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

ระดับ 5 หมายถึง นักเรียนพึงพอใจมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง นักเรียนพึงพอใจมาก

ระดับ 3 หมายถึง นักเรียนพึงพอใจปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง นักเรียนพึงพอใจน้อย

ระดับ 1 หมายถึง นักเรียนพึงพอใจน้อยที่สุด

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านบรรยากาศ						
1	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม					
2	บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม					
3	บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน					
4	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ					
5	บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนเกิดความคิดที่หลากหลาย					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้						
1	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
2	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด					
3	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดและตัดสินใจ					
4	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบ					
5	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น					
6	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น					
7	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน					
ประโยชน์ที่ได้รับ						
1	การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย					
2	การจัดการเรียนรู้ทำให้จำเนื้อหาได้นาน					
3	การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วย ตนเองได้					
4	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในวิชาอื่นๆ					
5	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น					
6	การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผล					
7	การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจและรู้จักเพื่อนมากขึ้น					
8	กิจกรรมการเรียนรู้การสอนนี้ทำให้ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ

ผลการประเมินรูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบผลการประเมิน

ความเหมาะสมของรูปแบบ

ผลการประเมินรูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ							รวม	IOC	แปลผล
		คนที่ 2	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7			
หลักการและเหตุผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน											
1	การบรรยายถึงความสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ใช้ได้
2	การบรรยายถึงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ	+1	0	+1	0	+1	0	+1	4	0.57	ใช้ได้
3	หลักการมีความชัดเจนและแสดงจุดเน้นของรูปแบบการเรียนการสอน	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	6	0.86	ใช้ได้
4	หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนมีความสมเหตุสมผล	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	6	0.86	ใช้ได้
5	การใช้ภาษาและเรียงลำดับความมีความต่อเนื่องและเข้าใจง่าย	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	6	0.86	ใช้ได้
6	หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน	0	+1	+1	0	+1	+1	+1	5	0.71	ใช้ได้
จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน											
7	การกำหนดจุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอนครอบคลุมด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ และพฤติกรรมอันพึงประสงค์	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	6	0.86	ใช้ได้
8	จุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอนมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการเรียนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	0	0	+1	+1	+1	5	0.71	ใช้ได้
9	จุดมุ่งหมายมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	0.86	ใช้ได้

ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการการสอน

วรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ							รวม	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7			
1. จุดมุ่งหมายของกลุ่มมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	6	0.86	ใช้ได้
2. คำแนะนำในการใช้หลักสูตรมีความเหมาะสมใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	6	0.86	ใช้ได้
3. โครงสร้างรูปแบบการเรียนการสอนในกลุ่มมีความเหมาะสมในด้านเนื้อหาและระยะเวลา	+1	+1	0	+1	+1	+1	0	5	0.71	ใช้ได้
4. การดำเนินการในกลุ่มมีความเหมาะสมเป็นขั้นตอน	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	6	0.86	ใช้ได้
5. กิจกรรมใช้ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มมีความเหมาะสม สามารถปฏิบัติได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ใช้ได้
6. ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	0	+1	0	5	0.71	ใช้ได้
7. การวัดและประเมินในกลุ่มมีความเหมาะสมชัดเจน สามารถปฏิบัติได้	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6	0.86	ใช้ได้
8. ความเหมาะสมขององค์ประกอบต่างๆ ของหน่วยการเรียนรู้	0	+1	0	+1	+1	+1	+1	5	0.71	ใช้ได้
9. ความเหมาะสมและชัดเจนของภาษาที่ใช้ในกลุ่ม	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	6	0.86	ใช้ได้
10. กลุ่มสามารถนำไปใช้ได้ตามจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	6	0.86	ใช้ได้
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม										
ขั้นตอนของรูปแบบและขั้นตอนการสอนยังไม่ชัดเจน ควรเสนอให้ชัดเจน ให้คนอื่นสามารถสอนแทนได้										

ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนแบบออนไลน์

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ							รวม	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7			
หน่วยที่ 1										
ข้อ 1	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3	1	1	0	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
ข้อ 4	0	1	1	1	0	1	0	4	0.57	ใช้ได้
ข้อ 5	1	1	0	1	1	0	1	5	0.71	ใช้ได้
ข้อ 6	0	1	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
ข้อ 7	1	1	0	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
ข้อ 8	1	1	1	0	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
ข้อ 9	0	1	1	1	1	0	1	5	0.71	ใช้ได้
ข้อ 10	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
หน่วยที่ 2										
ข้อ 1	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2	1	0	1	0	1	1	1	5	0.71	ใช้ได้
ข้อ 3	1	1	1	1	1	1	0	6	0.86	ใช้ได้
ข้อ 4	1	1	0	1	1	1	0	5	0.71	ใช้ได้
ข้อ 5	1	1	1	1	1	1	0	6	0.86	ใช้ได้
ข้อ 6	1	1	0	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
ข้อ 7	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
ข้อ 8	1	1	0	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
ข้อ 9	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
ข้อ 10	1	1	0	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
หน่วยที่ 3										
ข้อ 1	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2	1	0	1	0	1	0	1	4	0.57	ใช้ได้

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ							รวม	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7			
ข้อ 3	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
ข้อ 4	1	1	1	1	1	0	1	6	0.86	ใช้ได้
ข้อ 5	1	1	1	1	1	0	1	6	0.86	ใช้ได้
ข้อ 6	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
ข้อ 7	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
ข้อ 8	1	1	1	1	1	0	1	6	0.86	ใช้ได้
ข้อ 9	1	1	0	0	1	1	1	5	0.71	ใช้ได้
ข้อ 10	1	0	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้

ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินการทำกิจกรรมรายหน่วยของนักเรียน

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ							รวม	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7			
1. ความสนใจ	1	0	1	1	0	1	1	5	0.71	ใช้ได้
2. การแสดงความคิดเห็น	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
3. การตอบคำถาม	1	1	0	1	1	0	0	4	0.57	ใช้ได้
4. การยอมรับฟังคนอื่น	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
5. ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้

ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ							รวม	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7			
1. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	1	0	1	1	0	1	1	5	0.71	ใช้ได้
2. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
3. รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย	1	1	0	1	1	0	0	4	0.57	ใช้ได้
4. มีขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
5. ใช้เวลาในการทำงานอย่างเหมาะสม	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้

ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินชิ้นงาน/ผลงาน

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ							รวม	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7			
ความริเริ่ม/สร้างสรรค์	0	0	1	1	1	1	1	5	0.71	ใช้ได้
เนื้อความครบถ้วน	1	1	1	1	0	1	1	6	0.86	ใช้ได้
ความสวยงาม	1	1	0	1	1	0	1	5	0.71	ใช้ได้
อ่านเข้าใจง่าย	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
ตรงต่อเวลา	1	1	1	1	0	1	1	6	0.86	ใช้ได้

ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ

ข้อ ที่	ผู้เชี่ยวชาญ							รวม	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7			
1	1	0	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
2	1	0	0	1	1	1	1	5	0.71	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	0	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	0	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
7	1	1	0	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
8	1	1	0	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
9	1	0	1	1	1	0	1	5	0.71	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	1	0	6	0.86	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
13	1	1	1	1	0	1	1	6	0.86	ใช้ได้
14	1	0	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
15	1	0	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
16	1	0	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
17	1	1	0	0	1	1	1	5	0.71	ใช้ได้
18	1	1	1	1	0	1	1	6	0.86	ใช้ได้
19	1	1	1	1	0	1	1	6	0.86	ใช้ได้
20	1	1	1	0	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้

ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความถนัดทางสังคม

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ							รวม	IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7			
1	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
2	1	1	0	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
4	1	1	0	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	0	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
7	1	1	1	0	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
8	1	1	1	0	0	1	1	5	0.71	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
10	1	1	0	1	0	1	1	5	0.71	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	0	1	6	0.86	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
17	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
18	0	1	1	0	1	0	1	4	0.57	ใช้ได้
19	1	1	0	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	0	1	6	0.86	ใช้ได้

ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียน
การสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและสำนึกทางสังคม

ข้อ ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ							รวม	IOC	แปร ผล
		คน ที่ 1	คน ที่ 2	คน ที่ 3	คน ที่ 4	คน ที่ 5	คน ที่ 6	คน ที่ 7			
ด้านบรรยากาศ											
1	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
2	บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และกลุ่ม	1	0	0	1	1	1	1	5	0.71	ใช้ได้
3	บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน	1	0	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
4	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ	1	1	1	0	1	0	1	5	0.71	ใช้ได้
5	บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนเกิดความคิดที่หลากหลาย	1	1	1	1	1	0	1	6	0.86	ใช้ได้
ด้านกิจกรรมการเรียน											
6	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	1	0	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
7	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
8	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดและตัดสินใจ	1	1	1	0	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
9	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบ	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
10	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น	0	1	0	1	0	1	1	4	0.57	ใช้ได้
11	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น	1	1	1	0	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
12	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน	1	1	1	1	1	0	1	6	0.86	ใช้ได้

ชื่อ ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ							รวม	IOC	แปร ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7			
ประโยชน์ที่ได้รับ											
13	การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	1	1	1	1	1	1	0	6	0.86	ใช้ได้
14	การจัดการเรียนรู้ทำให้จำเนื้อหาได้นาน	1	1	1	1	1	1	1	7	1.00	ใช้ได้
15	การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเองได้	1	0	1	1	0	1	0	4	0.57	ใช้ได้
16	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในวิชาอื่นๆ	1	1	0	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
17	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น	0	1	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
18	การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผล	0	1	1	1	1	1	1	6	0.86	ใช้ได้
19	การจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจและรู้จักเพื่อนมากขึ้น	1	1	1	0	0	1	1	5	0.71	ใช้ได้
20	กิจกรรมการเรียนการสอนนี้ทำให้ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น	1	1	1	1	1	0	1	6	0.86	ใช้ได้

ภาคผนวก ฉ
แสดงการวิเคราะห์ความยากง่ายของแบบทดสอบ

การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ โดยใช้สูตรอย่างง่าย กลุ่มสูง กลุ่มต่ำ 25 %

วิชา ท23102 ภาษาไทย 6 แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนแบบออนไลน์ เทอม 2/2561

อาจารย์ผู้สอน : นางสาวชลธิชา ศิริอมรพันธุ์

ข้อ ตัวเลือก H L p r Delta วิจาร์ณ

	ก	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
1	*ข	9	5	.70	.40	10.9	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดีมาก
	ค	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
	ง	1	2	.15	.10	17.1	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า

	ก	1	1	.10	.00	18.1	ไม่ดี ไม่มีอำนาจจำแนก
2	ข	2	2	.20	.00	16.4	ไม่ดี ไม่มีอำนาจจำแนก
	*ค	5	6	.55	-.10	12.5	ยากง่ายปานกลาง ไม่ดี คนเก่งหลงทำผิด
	ง	2	1	.15	-.10	17.1	ไม่ดี คนเก่งหลงตอบมากกว่า

	ก	3	2	.25	-.10	15.7	ไม่ดี คนเก่งหลงตอบมากกว่า
3	ข	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
	*ค	6	1	.35	.50	14.5	ค่อนข้างยาก อำนาจจำแนกดีมาก
	ง	1	5	.30	.40	15.1	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า

	ก	5	1	.30	-.40	15.1	ไม่ดี คนเก่งหลงตอบมากกว่า
4	*ข	4	4	.40	.00	14.0	ยากง่ายปานกลาง ไม่มีอำนาจจำแนก
	ค	0	3	.15	.30	17.1	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
	ง	1	2	.15	.10	17.1	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า

	ก	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
5	ข	6	4	.50	-.20	13.0	ไม่ดี คนเก่งหลงตอบมากกว่า
	*ค	4	2	.30	.20	15.1	ค่อนข้างยาก อำนาจจำแนกพอใช้ได้
	ง	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า

	ก	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
6	ข	2	1	.15	-.10	17.1	ไม่ดี คนเก่งหลงตอบมากกว่า
	ค	2	4	.30	.20	15.1	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
	*ง	6	4	.50	.20	13.0	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกพอใช้ได้

	ก	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
7	ข	3	4	.35	.10	14.5	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
	ค	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
	*ง	7	3	.50	.40	13.0	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดีมาก
-----							
	*ก	7	2	.45	.50	13.5	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดีมาก
8	ข	1	6	.35	.50	14.5	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
	ค	2	0	.10	-.20	18.1	ไม่ดี คนเก่งหลงตอบมากกว่า
	ง	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
-----							
	*ก	6	2	.40	.40	14.0	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดีมาก
9	ข	3	5	.40	.20	14.0	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
	ค	1	2	.15	.10	17.1	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
	ง	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า

	ก	3	3	.30	.00	15.1	ไม่ดี ไม่มีอำนาจจำแนก
10	ข	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
	ค	2	3	.25	.10	15.7	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
	*ง	5	2	.35	.30	14.5	ค่อนข้างยาก อำนาจจำแนกดี

	ก	1	1	.10	.00	18.1	ไม่ดี ไม่มีอำนาจจำแนก
11	*ข	6	5	.55	.10	12.5	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกไม่ดี
	ค	1	2	.15	.10	17.1	ดี คนอ่อนหลงตอบมากกว่า
	ง	2	2	.20	.00	16.4	ไม่ดี ไม่มีอำนาจจำแนก

	ก	1	1	.10	.00	18.1	ไม่ดี ไม่มีอำนาจจำแนก
12	ข	2	5	.35	.30	14.5	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	*ค	6	2	.40	.40	14.0	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดีมาก
	ง	1	2	.15	.10	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
13	*ข	8	2	.50	.60	13.0	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดีมาก
	ค	2	3	.25	.10	15.7	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ง	0	3	.15	.30	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	2	2	.20	.00	16.4	ไม่ดี ไม่มีอำนาจจำแนก
14	ข	1	5	.30	.40	15.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ค	1	0	.05	-.10	19.6	ไม่ดี คนเก่งหลังตอบมากกว่า
	*ง	6	3	.45	.30	13.5	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดี

	ก	1	4	.25	.30	15.7	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
15	ข	1	2	.15	.10	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	*ค	8	3	.55	.50	12.5	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดีมาก
	ง	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	2	1	.15	-.10	17.1	ไม่ดี คนเก่งหลังตอบมากกว่า
16	ข	1	4	.25	.30	15.7	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ค	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	*ง	7	4	.55	.30	12.5	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดี

	ก	0	5	.25	.50	15.7	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
17	ข	2	1	.15	-.10	17.1	ไม่ดี คนเก่งหลังตอบมากกว่า
	*ค	7	2	.45	.50	13.5	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดีมาก
	ง	1	2	.15	.10	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	1	2	.15	.10	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
18	*ข	8	2	.50	.60	13.0	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดีมาก
	ค	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ง	1	5	.30	.40	15.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	1	2	.15	.10	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
19	*ข	8	2	.50	.60	13.0	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดีมาก
	ค	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ง	1	4	.25	.30	15.7	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	1	1	.10	.00	18.1	ไม่ดี ไม่มีอำนาจจำแนก
20	*ข	8	5	.65	.30	11.5	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดี
	ค	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ง	1	3	.20	.20	16.4	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

---

	*ก	9	3	.60	.60	12.0	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดีมาก
21	ข	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ค	1	1	.10	.00	18.1	ไม่ดี ไม่มีอำนาจจำแนก
	ง	0	5	.25	.50	15.7	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
22	ข	1	2	.15	.10	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	*ค	9	4	.65	.50	11.5	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดีมาก
	ง	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
23	*ข	9	6	.75	.30	10.3	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดี
	ค	1	2	.15	.10	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ง	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	1	3	.20	.20	16.4	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
24	*ข	9	5	.70	.40	10.9	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดีมาก
	ค	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ง	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

---

	*ก	9	2	.55	.70	12.5	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดีมาก
25	ข	1	4	.25	.30	15.7	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ค	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ง	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

---

	*ก	8	1	.45	.70	13.5	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดีมาก
26	ข	2	2	.20	.00	16.4	ไม่ดี ไม่มีอำนาจจำแนก
	ค	0	4	.20	.40	16.4	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ง	0	3	.15	.30	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	0	3	.15	.30	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
27	*ข	9	2	.55	.70	12.5	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดีมาก
	ค	0	3	.15	.30	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ง	1	2	.15	.10	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
28	*ข	9	3	.60	.60	12.0	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดีมาก
	ค	0	0	.00	.00	27.9	ไม่ดี ไม่มีคนเลือก
	ง	1	5	.30	.40	15.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	0	4	.20	.40	16.4	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
29	ข	1	2	.15	.10	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ค	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	*ง	9	3	.60	.60	12.0	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดีมาก

	ก	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
30	*ข	9	1	.50	.80	13.0	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดีมาก
	ค	1	2	.15	.10	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ง	0	6	.30	.60	15.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
31	ข	0	5	.25	.50	15.7	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	*ค	10	2	.60	.80	12.0	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดีมาก
	ง	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
32	ข	0	3	.15	.30	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	*ค	10	3	.65	.70	11.5	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดีมาก
	ง	0	3	.15	.30	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
33	ข	0	3	.15	.30	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ค	0	4	.20	.40	16.4	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	*ง	10	2	.60	.80	12.0	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดีมาก

	ก	0	4	.20	.40	16.4	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
34	*ข	10	2	.60	.80	12.0	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดีมาก
	ค	0	0	.00	.00	27.9	ไม่ดี ไม่มีคนเลือก
	ง	0	4	.20	.40	16.4	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	0	4	.20	.40	16.4	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
35	ข	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	*ค	10	2	.60	.80	12.0	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดีมาก
	ง	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	0	3	.15	.30	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
36	ข	0	3	.15	.30	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	*ค	10	2	.60	.80	12.0	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดีมาก
	ง	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	0	5	.25	.50	15.7	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
37	ข	0	0	.00	.00	27.9	ไม่ดี ไม่มีคนเลือก
	*ค	10	2	.60	.80	12.0	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดีมาก
	ง	0	3	.15	.30	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	0	0	.00	.00	27.9	ไม่ดี ไม่มีคนเลือก
38	ข	1	5	.30	.40	15.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	*ค	9	2	.55	.70	12.5	ยากง่ายปานกลาง อำนาจจำแนกดีมาก
	ง	0	3	.15	.30	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
39	*ข	10	3	.65	.70	11.5	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดีมาก
	ค	0	2	.10	.20	18.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ง	0	3	.15	.30	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

	ก	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
40	*ข	9	6	.75	.30	10.3	ค่อนข้างง่าย อำนาจจำแนกดี
	ค	0	1	.05	.10	19.6	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า
	ง	1	2	.15	.10	17.1	ดี คนอ่อนหลังตอบมากกว่า

Quick Options Analysis Results:

~~~~~  
 \* is keyed answer, # is option that discriminates better than keyed answer  
 ~~~~~

Item	Group	Option 1	Option 2	Option 3	Option 4
1	TOTAL	21* (0.700)	2 (0.067)	5 (0.167)	2 (0.067)
	High	9 (0.900)	1 (0.100)	0 (0.000)	0 (0.000)
	Low	3 (0.375)	1 (0.125)	3 (0.375)	1 (0.125)
	Diff	6 (0.525)	0 (-0.025)	-3 (-0.375)	-1 (-0.125)
2	TOTAL	5 (0.167)	8 (0.267)	3 (0.100)	14* (0.467)
	High	0 (0.000)	1 (0.100)	1 (0.100)	8 (0.800)
	Low	3 (0.375)	2 (0.250)	2 (0.250)	1 (0.125)
	Diff	-3 (-0.375)	-1 (-0.150)	-1 (-0.150)	7 (0.675)
3	TOTAL	4 (0.133)	14* (0.467)	7 (0.233)	5 (0.167)
	High	2 (0.200)	6 (0.600)	2 (0.200)	0 (0.000)
	Low	0 (0.000)	2 (0.250)	1 (0.125)	5 (0.625)
	Diff	2 (0.200)	4 (0.350)	1 (0.075)	-5 (-0.625)
4	TOTAL	2 (0.067)	2 (0.067)	5 (0.167)	21* (0.700)
	High	1 (0.100)	0 (0.000)	2 (0.200)	7 (0.700)
	Low	1 (0.125)	1 (0.125)	2 (0.250)	4 (0.500)
	Diff	0 (-0.025)	-1 (-0.125)	0 (-0.050)	3 (0.200)
5	TOTAL	2 (0.067)	4 (0.133)	13 (0.433)	11* (0.367)
	High	0 (0.000)	2 (0.200)	2 (0.200)	6 (0.600)
	Low	1 (0.125)	1 (0.125)	5 (0.625)	1 (0.125)
	Diff	-1 (-0.125)	1 (0.075)	-3 (-0.425)	5 (0.475)
6	TOTAL	23* (0.767)	2 (0.067)	1 (0.033)	3 (0.100)
	High	8 (0.800)	0 (0.000)	0 (0.000)	1 (0.100)
	Low	5 (0.625)	2 (0.250)	0 (0.000)	1 (0.125)
	Diff	3 (0.175)	-2 (-0.250)	0 (0.000)	0 (-0.025)
7	TOTAL	3 (0.100)	2 (0.067)	2 (0.067)	23* (0.767)
	High	0 (0.000)	1 (0.100)	1 (0.100)	8 (0.800)
	Low	3 (0.375)	1 (0.125)	0 (0.000)	4 (0.500)
	Diff	-3 (-0.375)	0 (-0.025)	1 (0.100)	4 (0.300)
8	TOTAL	0 (0.000)	9 (0.300)	10 (0.333)	11* (0.367)
	High	0 (0.000)	2 (0.200)	3 (0.300)	5 (0.500)
	Low	0 (0.000)	1 (0.125)	5 (0.625)	2 (0.250)
	Diff	0 (0.000)	1 (0.075)	-2 (-0.325)	3 (0.250)
9	TOTAL	4* (0.133)	6 (0.200)	10 (0.333)	10 (0.333)
	High	1 (0.100)	2 (0.200)	4 (0.400)	3 (0.300)
	Low	0 (0.000)	3 (0.375)	3 (0.375)	2 (0.250)
	Diff	1 (0.100)	-1 (-0.175)	1 (0.025)	1 (0.050)
10	TOTAL	3 (0.100)	11 (0.367)	14* (0.467)	2 (0.067)
	High	0 (0.000)	2 (0.200)	8 (0.800)	0 (0.000)
	Low	2 (0.250)	4 (0.500)	1 (0.125)	1 (0.125)
	Diff	-2 (-0.250)	-2 (-0.300)	7 (0.675)	-1 (-0.125)
11	TOTAL	4 (0.133)	12 (0.400)	12* (0.400)	2 (0.067)

	High	1 (0.100)	3 (0.300)	5 (0.500)	1 (0.100)
	Low	2 (0.250)	4 (0.500)	1 (0.125)	1 (0.125)
	Diff	-1(-0.150)	-1(-0.200)	4 (0.375)	0(-0.025)
12	TOTAL	10 (0.333)	3 (0.100)	3 (0.100)	14*(0.467)
	High	2 (0.200)	0 (0.000)	1 (0.100)	7 (0.700)
	Low	4 (0.500)	1 (0.125)	0 (0.000)	3 (0.375)
	Diff	-2(-0.300)	-1(-0.125)	1 (0.100)	4 (0.325)
13	TOTAL	4 (0.133)	19*(0.633)	5 (0.167)	2 (0.067)
	High	0 (0.000)	9 (0.900)	1 (0.100)	0 (0.000)
	Low	1 (0.125)	6 (0.750)	1 (0.125)	0 (0.000)
	Diff	-1(-0.125)	3 (0.150)	0(-0.025)	0 (0.000)
14	TOTAL	19*(0.633)	0 (0.000)	10 (0.333)	1 (0.033)
	High	8 (0.800)	0 (0.000)	2 (0.200)	0 (0.000)
	Low	1 (0.125)	0 (0.000)	6 (0.750)	1 (0.125)
	Diff	7 (0.675)	0 (0.000)	-4(-0.550)	-1(-0.125)
15	TOTAL	2 (0.067)	10 (0.333)	3 (0.100)	15*(0.500)
	High	0 (0.000)	3 (0.300)	2 (0.200)	5 (0.500)
	Low	0 (0.000)	4 (0.500)	0 (0.000)	4 (0.500)
	Diff	0 (0.000)	-1(-0.200)	2#(0.200)	1 (0.000)

Item	Group	Option 1	Option 2	Option 3	Option 4
16	TOTAL	13*(0.433)	5 (0.167)	8 (0.267)	4 (0.133)
	High	5 (0.500)	2 (0.200)	1 (0.100)	2 (0.200)
	Low	2 (0.250)	1 (0.125)	4 (0.500)	1 (0.125)
	Diff	3 (0.250)	1 (0.075)	-3(-0.400)	1 (0.075)
17	TOTAL	14*(0.467)	10 (0.333)	4 (0.133)	2 (0.067)
	High	7 (0.700)	1 (0.100)	1 (0.100)	1 (0.100)
	Low	1 (0.125)	6 (0.750)	1 (0.125)	0 (0.000)
	Diff	6 (0.575)	-5(-0.650)	0(-0.025)	1 (0.100)
18	TOTAL	9*(0.300)	4 (0.133)	5 (0.167)	12 (0.400)
	High	5 (0.500)	1 (0.100)	1 (0.100)	3 (0.300)
	Low	0 (0.000)	3 (0.375)	1 (0.125)	4 (0.500)
	Diff	5 (0.500)	-2(-0.275)	0(-0.025)	-1(-0.200)
19	TOTAL	3 (0.100)	11 (0.367)	5 (0.167)	11*(0.367)
	High	1 (0.100)	3 (0.300)	1 (0.100)	5 (0.500)
	Low	2 (0.250)	0 (0.000)	3 (0.375)	3 (0.375)
	Diff	-1(-0.150)	3#(0.300)	-2(-0.275)	2 (0.125)
20	TOTAL	15*(0.500)	9 (0.300)	4 (0.133)	2 (0.067)
	High	5 (0.500)	2 (0.200)	2 (0.200)	1 (0.100)
	Low	1 (0.125)	5 (0.625)	1 (0.125)	1 (0.125)
	Diff	4 (0.375)	-3(-0.425)	1 (0.075)	0(-0.025)

Item	Group	Option 1	Option 2	Option 3	Option 4
21	TOTAL	9*(0.300)	11 (0.367)	4 (0.133)	6 (0.200)
	High	4 (0.400)	5 (0.500)	0 (0.000)	1 (0.100)
	Low	0 (0.000)	2 (0.250)	2 (0.250)	4 (0.500)
	Diff	4 (0.400)	3 (0.250)	-2(-0.250)	-3(-0.400)
22	TOTAL	15*(0.500)	4 (0.133)	7 (0.233)	4 (0.133)
	High	6 (0.600)	0 (0.000)	3 (0.300)	1 (0.100)
	Low	3 (0.375)	2 (0.250)	0 (0.000)	3 (0.375)
	Diff	3 (0.225)	-2(-0.250)	3#(0.300)	-2(-0.275)

23	TOTAL	7 (0.233)	5 (0.167)	3 (0.100)	15* (0.500)
	High	4 (0.400)	0 (0.000)	2 (0.200)	4 (0.400)
	Low	2 (0.250)	3 (0.375)	0 (0.000)	3 (0.375)
	Diff	2# (0.150)	-3 (-0.375)	2# (0.200)	1 (0.025)
24	TOTAL	12* (0.400)	8 (0.267)	6 (0.200)	4 (0.133)
	High	7 (0.700)	2 (0.200)	1 (0.100)	0 (0.000)
	Low	2 (0.250)	2 (0.250)	2 (0.250)	2 (0.250)
	Diff	5 (0.450)	0 (-0.050)	-1 (-0.150)	-2 (-0.250)
25	TOTAL	4 (0.133)	5 (0.167)	14* (0.467)	7 (0.233)
	High	0 (0.000)	3 (0.300)	5 (0.500)	2 (0.200)
	Low	2 (0.250)	2 (0.250)	2 (0.250)	2 (0.250)
	Diff	-2 (-0.250)	1 (0.050)	3 (0.250)	0 (-0.050)

Item	Group	Option 1	Option 2	Option 3	Option 4
26	TOTAL	9* (0.300)	16 (0.533)	2 (0.067)	3 (0.100)
	High	4 (0.400)	5 (0.500)	0 (0.000)	1 (0.100)
	Low	0 (0.000)	5 (0.625)	2 (0.250)	1 (0.125)
	Diff	4 (0.400)	0 (-0.125)	-2 (-0.250)	0 (-0.025)
27	TOTAL	3 (0.100)	11* (0.367)	11 (0.367)	5 (0.167)
	High	0 (0.000)	6 (0.600)	3 (0.300)	1 (0.100)
	Low	2 (0.250)	3 (0.375)	2 (0.250)	1 (0.125)
	Diff	-2 (-0.250)	3 (0.225)	1 (0.050)	0 (-0.025)
28	TOTAL	3 (0.100)	16* (0.533)	8 (0.267)	3 (0.100)
	High	1 (0.100)	7 (0.700)	1 (0.100)	1 (0.100)
	Low	1 (0.125)	3 (0.375)	4 (0.500)	0 (0.000)
	Diff	0 (-0.025)	4 (0.325)	-3 (-0.400)	1 (0.100)
29	TOTAL	6 (0.200)	3 (0.100)	20* (0.667)	1 (0.033)
	High	2 (0.200)	0 (0.000)	8 (0.800)	0 (0.000)
	Low	2 (0.250)	2 (0.250)	4 (0.500)	0 (0.000)
	Diff	0 (-0.050)	-2 (-0.250)	4 (0.300)	0 (0.000)
30	TOTAL	5 (0.167)	7 (0.233)	16* (0.533)	2 (0.067)
	High	1 (0.100)	0 (0.000)	9 (0.900)	0 (0.000)
	Low	3 (0.375)	5 (0.625)	0 (0.000)	0 (0.000)
	Diff	-2 (-0.275)	-5 (-0.625)	9 (0.900)	0 (0.000)

~~~~~
TAP: Test Analysis Program (version 6.65)
Copyright ©2003-2005 Gordon P. Brooks

Contact: brooksg@ohiou.edu

ภาคผนวก ช
ภาพแสดงการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ

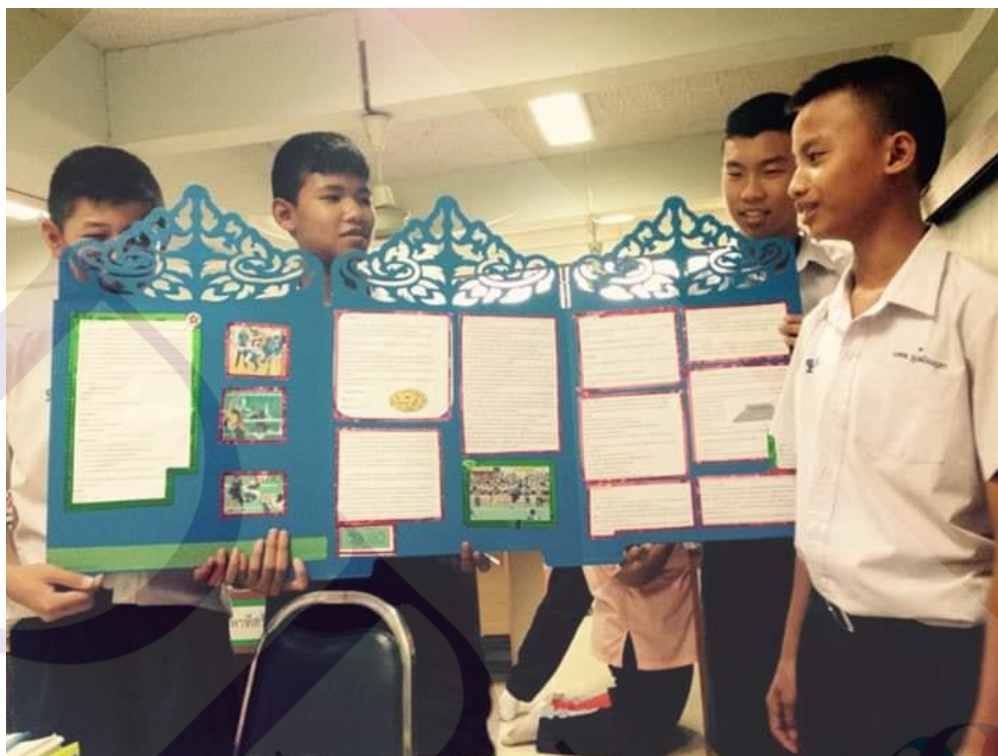

ภาพแสดงการศึกษาค้นคว้ารายบุคคล

ภาพแสดงการนำเสนอการทำโครงการ

ชื่อ – นามสกุล
ประวัติการศึกษา

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

ประวัติผู้เขียน

ชลธิชา ศิริอมรพันธุ์
พ.ศ. 2549 ครุศาสตร์บัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครปฐม
พ.ศ. 2552 บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการทั่วไป)
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2556 นิเทศศาสตร์บัณฑิต (สื่อสิ่งพิมพ์)
มหาวิทยาลัยสุโขทัย นครราชสีมา
ครู วิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนมัธยมฐานบิน
กำแพงแสน

